

T.C.

**GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE AKADEMİSYEN GİRİŞİMCİLERİN
GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNE ETKİ EDEN
BELİRLEYİCİLERİN ANALİZİ**

**ANALYSIS OF DETERMINANTS AFFECTING THE
ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF ACADEMIC
ENTREPRENEURS IN TURKEY**

DOKTORA TEZİ

Hakan SİPAHİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ

GİRESUN - 2023

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 17/01/2023 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Hakan SİPAHİ'nin "Türkiye'de Akademisyen Girişimcilerin Girişimcilik Niyetlerine Etki Eden Belirleyicilerin Analizi" başlıklı tezini incelemiş olup, aday 20/01/2023 tarihinde, saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ	
Üye	Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF	
Üye	Prof. Dr. Ufuk YOLCU	
Üye	Doç. Dr. F. Oben ÜRÜ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Işıl DEMİRTAŞ	

ONAY

..../..../2023

Prof. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdür V.

YEMİN METNİ

Doktora tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Akademisyen Giriřimcilerin Giriřimcilik Niyetlerine Etki Eden Belirleyicilerin Analizi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gűsterilenlerden olduğuunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğuunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20/01/2023

ÖN SÖZ

Ülkelerin bilimsel, teknolojik ve ekonomi başka olmak üzere çeşitli alanlarda gelişim gösterebilmeleri ile ilgili olan girişimcilik, son yıllarda üzerinde önemle durulan ve her daim geliştirilmesi gereken bir konudur. Bu bağlamda, literatürde girişimcilik kültürünün zenginliği ve girişimcilik ekosisteminin gelişimi için yeni çalışmalar oluşturulmaktadır. Bu çalışmada, akademik girişimcilik üzerinde durulmuş olup, akademik girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicilerin analizine odaklanılmıştır. Akademik girişimcilik, üretilen yeni bilgilerin yayılımı ve ticarileştirilmesinin önemli bir aracı olarak birçok açıdan önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu alanda çalışmalarını sürdüren biri olarak, bu tez çalışmasından elde edilen sonuçların ilgili konudaki diğer çalışmalara ve düzenlemelere katkı sağlamasını diliyorum. Doktora çalışmam boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım bana her daim tavsiye ve yorumlarıyla kılavuz olan tez danışmanım kıymetli Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ'e teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemin değerli üyeleri Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF ve Dr. Öğr. Üyesi Işıl DEMİRTAŞ'a zaman ayırdıkları, faydalı önerileri ve geribildirimleri için teşekkürlerimi sunarım. Tezin tamamlanmasında düşünceleri, eleştirileri ve önerileriyle katkılar sunan jüri üyelerim Prof. Dr. Ufuk YOLCU ve Doç. Dr. F. Oben ÜRÜ'ye teşekkürlerim sonsuzdur. Çalışmaya anket doldurarak ve görüşmeler yaparak katkı sunan kıymetli akademik girişimcilere teşekkür bir borç bilirim. Değerli koordinatörüm Prof. Dr. Mustafa ŞANAL ve meslektaşlarım Doç. Dr. Mustafa Serkan ABDÜSSELAM, Dr. Öğr. Üyesi F. İclal KARATAŞ AYDIN, Öğr. Gör. Osman S. KARAPINAR'a bu süreçteki kişisel ve profesyonel açıdan paha biçilmez destekleri için teşekkür ederim. Ailem ve tüm yakın arkadaşlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım. Çocukluğumdan bu yana her anımda yaşamımın unutulmaz sesleri olan aynı zamanda bu çalışmayı ithaf ettiğim rahmetli dedem Mehmet SİPAHİ ve rahmetli babaannem Sekta SİPAHİ'ye bana kattıkları değerler için sonsuz teşekkür ediyorum. Yaşamımın her aşamasında yanımda olan, fedakârlıkları ve destekleriyle beni yürekten cesaretlendiren annem Yasemin SİPAHİ, babam Hüseyin SİPAHİ, kardeşim Gökhan SİPAHİ ve dostum Murat SİPAHİ'ye sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Hakan SİPAHİ

II

ÖZET

Girişimcilik, halihazırda gelişmiş ekonomilerde veya gelişmekte olan muadillerinde ekonomik büyüme ve gelişme için temel bir faktörü temsil etmektedir. Son yıllarda girişimcilikle ilgili fenomenler, örneğin yeni iş fırsatları yaratma gibi sosyo-ekonomik ilerleme açısından girişimciliğin getirilerinin olumlu etkisinin tanınması konusunda hem araştırmacıların hem de politika yapıcılarının dikkatini çekmektedir. Bireylerin ulusal ve uluslararası rekabet gücüne katkıda bulunan girişimlerde bulunmaları ve üstlenmeleri için ülkeler bu temel konuya odaklanmışlardır. Günümüzde üniversitelerden ekonomik rekabet gücüne katkıda bulunmada ve özellikle araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesinde önemli bir rol oynamaları beklenmektedir. Bu noktada yükseköğretim kurumlarındaki akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerini ifade eden akademik girişimcilik kavramı karşımıza çıkmaktadır. Akademik girişimcilik, üniversiteler ve araştırma kurumlarındaki bilim insanlarının, araştırmalarından veya keşiflerinden fayda sağlamak amacıyla girişimler kurmalarını ifade eder. Buradan hareketle, akademik girişimlerin oluşturulmasını teşvik etmek için öncelikle akademik girişimcilerin amaçlarını ve niyetlerini anlamak gereklidir. Bu araştırmanın amacı, akademik girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicileri Planlı Davranış Teorisi (PDT) perspektifinden keşfetmek ve bu belirleyiciler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Bu bağlamda, bu çalışmanın motivasyonunu, önemi gün geçtikçe artan akademik girişimciliğin, ülkemizde gelişebilmesinin ilgili konuda yapılacak bilimsel araştırmalara bağlı olduğu düşüncesi oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen tercih edilmiştir. Araştırmanın nicel aşamasında anket tekniğiyle akademik girişimcilerden elde edilen veriler SPSS 26, nitel aşamasında yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu elde edilen verilerde MAXQDA 2020 programları ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda bir akademisyenin bilgisini etkili bir şekilde sektöre aktarabilme kabiliyetinin girişimcilik niyetine etki eden belirleyiciler dikkate alınarak geliştirilmesinin önemli olduğu ve bu hususun akademik girişimcilik uygulamalarının, süreçlerinin ve mekanizmalarının etkin işletilmesinin de önemli bir öncülü olduğu görülmüştür. Bu anlamdaki bir içeriği oluşturabilmek için; ülkelerin nitelikli insan kaynağını oluşturan yükseköğretim sisteminin önemli bir kısmını temsil eden akademisyenlerin girişimcilikle birlikte araştırma konusu edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Akademik girişimcilik, girişimcilik, planlı davranış teorisi, teknoloji geliştirme bölgesi, ticarileştirme.

III

ABSTRACT

Entrepreneurship already represents a fundamental factor for economic growth and development in developed economies or their developing counterparts. In recent years, phenomena related to entrepreneurship have attracted the attention of both researchers and policy makers in recognizing the positive impact of the returns of entrepreneurship in terms of socio-economic progress, for example, in creating new business opportunities. In order for individuals to undertake and undertake initiatives that contribute to national and international competitiveness, countries have focused on this basic issue. Nowadays, universities are expected to play an important role in contributing to economic competitiveness and especially in commercializing research results. At this point, the concept of academic entrepreneurship, which refers to the entrepreneurial activities of academicians in higher education institutions, comes to our attention. Academic entrepreneurship refers to the fact that scientists at universities and research institutions establish initiatives with the aim of benefiting from their research or discoveries. Proceeding from this, in order to encourage the creation of academic initiatives, it is necessary first of all to understand the goals and intentions of academic entrepreneurs. The aim of this research is to explore the determinants that affect academic entrepreneurial intentions from the perspective of Planned Behavior Theory (PDT) and to reveal the relationships between these Deciders. In this context, the motivation of this study is the idea that the development of academic entrepreneurship, the importance of which is increasing day by day, depends on the scientific research to be carried out on the relevant subject in our country. In line with the purpose of the research, an explanatory sequential pattern was preferred from mixed research methods. The data obtained from academic entrepreneurs by questionnaire technique in the quantitative stage of the research were analyzed with SPSS 26, and in the qualitative stage, the data obtained as a result of semi-structured interviews were analyzed with MAXQDA 2020 programs. As a result of the research, it was found that it is important to develop an academicians's ability to transfer his knowledge effectively to the sector by taking into account the determinants that affect entrepreneurial intention. It has been seen that this issue is also an important premise for the effective operation of academic entrepreneurship practices, processes and mechanisms. In order to be able to create a content of this meaning; it is thought that it is important that academicians representing an important part of the higher education system, which constitutes the qualified human resources of the countries, should be the subject of research together with entrepreneurship.

Keywords: Academic entrepreneurship, entrepreneurship, theory of planned behavior, technology development zone, commercialization.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞİMCİLİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE İLGİLİ KAVRAMLAR	5
1.2. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ	10
1.3. GİRİŞİMCİ BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ	13
1.4. GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER VE YAKLAŞIMLAR	16
1.5. GİRİŞİMCİLİĞİN EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMEDEKİ ROLÜ .	19
1.6. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ VE MODELİNİN GELİŞİMİ	20
1.6.1. Girişimcilik Niyeti Kavramı	20
1.6.2. Girişimcilik Niyeti Modelleri	22
1.6.2.1. Girişimci Olay Modeli	22
1.6.2.2. Girişimci Niyet Modeli	23
1.6.2.3. Davidsson'un Ekonomik-Psikolojik Modeli.....	25
1.6.2.4. Girişimci Niyetin Yapısal Modeli	26
1.6.3. Planlı Davranış Teorisi Modeli	26

1.6.3.1. Davranışa Yönelik Tutum.....	28
1.6.3.2. Özel Norm	28
1.6.3.3. Algılanan Davranış Kontrolü	29
1.7. GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE VE EKOSİSTEMİ	30
1.7.1. Girişimci Üniversite Kavramı	33
1.7.2. Girişimci Üniversitelerin Rolü ve Paydaşları	38
1.7.3. Türkiye’de Girişimcilik Ekosistemi ve Destekleri	41
1.7.4. Türkiye’de Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi	46

İKİNCİ BÖLÜM

2. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK	48
2.1.1. Akademik Girişimcilik ve İlgili Kavramlar	48
2.1.2. Akademik Girişimcilik Faaliyetleri	56
2.1.3. Akademik Girişimciliğin Önemi	58
2.1.4. Türkiye’de Akademik Girişimcilik	61
2.2. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK NİYETİ	65
2.2.1. Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Akademik Girişimcilik Niyeti ..	65
2.3. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN KURUMSAL FAKTÖRLER	67
2.3.1. Genel Ülke Altyapısı	69
2.3.2. Girişimcilik Altyapısı	70
2.4. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK NİYETİNİN BELİRLEYİCİLERİ	71
2.4.1. Aile	72
2.4.2. Eğitim.....	72
2.4.3. Yaş	72

2.4.4. Cinsiyet	73
2.4.5. İş Tecrübesi ve Kıdem.....	74
2.4.6. Rol Modeller.....	76
2.4.7. Kişisel Özellikler	76
2.4.8. Yaratıcılık	77
2.4.9. Girişimcilik Eğitimi	78
2.4.10. İş Ortamı	79
2.4.11. Kendine Güven	80
2.4.12. Disiplin.....	80
2.5. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK	
ÇALIŞMALARI.....	81

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AKADEMİSYEN GİRİŞİMCİLERİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNE ETKİ EDEN BELİRLEYİCİLERİN İNCELENMESİNE YÖNELİK KARMA BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, PROBLEMİ VE ÖNEMİ	91
3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ	93
3.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	98
3.4. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ.....	99
3.4.1. Nicel Araştırmada Evren ve Örneklem	99
3.4.2. Nitel Araştırmada Evren ve Örneklem.....	100
3.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	102
3.5.1. Nicel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Teknikleri.....	104
3.5.2. Nitel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Teknikleri	105
3.6. ARAŞTIRMANIN ANALİZİ VE BULGULARI.....	109
3.6.1. Nicel Araştırmanın Analizi ve Bulguları	109

VII

3.6.1.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular	109
3.6.1.2. Katılımcıların Girişimcilik Çalışmalarına Ait Bulgular.....	111
3.6.1.3. Araştırma Ölçeklerinin Güvenirlilik, Geçerlik ve Faktör Analizi Bulguları.....	113
3.6.1.4. Geçerlilik Analizi Sonrası Bireysel ve Bağlamsal Faktörlerle İlgili Ölçeklerin Güvenirlilik Analizleri	130
3.6.1.5. Araştırma Verilerinin Normal Dağılımı ve Tanımlayıcı İstatistikler	130
3.6.1.6. Araştırmanın Hipotezlerinin Test Edilmesi.....	139
3.6.1.7. Farklılıkları İncelemeye Yönelik Testler	149
3.6.2. Nitel Araştırmanın Analizi ve Bulguları.....	158
3.6.2.1. Akademik Girişimci Özellikleri Temasına İlişkin Bulgular	163
3.6.2.2. Akademik Girişimcilik Niyeti Temasına İlişkin Bulgular	165
3.6.2.3. Akademik Girişimcilik Süreci Temasına İlişkin Bulgular	168
3.6.2.4. Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri Temasına İlişkin Bulgular	175
3.7. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GENEL DEĞERLENDİRME	180
SONUÇ VE ÖNERİLER	185
KAYNAKÇA.....	200
EKLER.....	226
EK-1. Etik Kurul İzin Yazısı	226
EK-2. Anket Formu.....	227

VIII

KISALTMALAR DİZİNİ

ANOVA : Varyans Analizi (Analysis of Variance)

BAP : Bilimsel Araştırma Projeleri

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

GEI : Global Entrepreneurship Index (Küresel Girişimcilik Endeksi)

GEM : Global Entrepreneurship Monitor (Küresel Girişimcilik Monitörü)

GII : Global Innovation Index (Küresel İnovasyon Endeksi)

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Dairesi

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü

OSB: Organize Sanayi Bölgeleri

PDT : Planlanmış Davranış Teorisi

SBB: Strateji ve Bütçe Başkanlığı

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TDK: Türk Dil Kurumu

TGB : Teknoloji Geliştirme Bölgeleri

TTO : Teknoloji Transfer Ofisi

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanlığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

WEF: The World Economic Forum (Dünya Ekonomik Forumu)

YÖK : Yükseköğretim Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Girişimci ve Girişimcilik Kavramının Tarihsel Gelişimi.....	7
Tablo 2. Girişimci Bireylerin Bazı Özellikleri	13
Tablo 3. Girişimcilik Ekosisteminin Unsurları	32
Tablo 4. Farklı Kuşak Üniversitelerin Karşılaştırması.....	34
Tablo 5. Girişimci Üniversitenin Unsurları.....	39
Tablo 6. Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Dair Temel Veriler	44
Tablo 7. Türkiye'nin Girişimcilik ile İlgili Küresel Endekslerdeki Sıralamaları.....	45
Tablo 8. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksinin Boyutları	46
Tablo 9. Akademik Girişimci Tanımları	50
Tablo 10. Akademik Girişimci Tanımları ve Benzer Kavramlar	52
Tablo 11. Akademik Girişimciliğin Ana Perspektifleri	54
Tablo 12. Akademik Girişimci Firma Sayıları	61
Tablo 13. Akademik Girişimlerin Faydalandıkları KOSGEB Desteklerine İlişkin İstatistikler	63
Tablo 14. Akademik Girişimlerin Faydalandıkları TÜBİTAK Desteklerine İlişkin İstatistikler	64
Tablo 15. Akademik Girişimcilikte Kurumsal Faktörler	68
Tablo 16. Literatürde Akademik Girişimcilik Çalışmaları.....	82
Tablo 17. Örneklem Tekniğine Göre Belirlenen Üniversitelerin Dağılımı.....	100
Tablo 18. Nitel Araştırma Katılımcılarının Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	106
Tablo 19. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	110
Tablo 20. Katılımcıların Girişimcilikle İlişkin Bulgular	112
Tablo 21. Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları	113
Tablo 22. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu.....	115
Tablo 23. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Faktör Yük Değerleri	116
Tablo 24. Yaratıcılık Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	116
Tablo 25. Yaratıcılık Ölçeği Faktör Yük Değerleri.....	117
Tablo 26. Algılanan Fayda Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu.....	118

Tablo 27. Algılanan Fayda Ölçeği Faktör Yük Değerleri	118
Tablo 28. Kendine Güven Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	119
Tablo 29. Kendine Güven Ölçeği Faktör Yük Değerleri	119
Tablo 30. Girişimci Tutum Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	120
Tablo 31. Girişimci Tutum Ölçeği Faktör Yük Değerleri	121
Tablo 32. İş Deneyimi Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	121
Tablo 33. İş Deneyimi Ölçeği Faktör Yük Değerleri	122
Tablo 34. Öznel Normlar Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	122
Tablo 35. Öznel Normlar Ölçeği Faktör Yük Değerleri.....	123
Tablo 36. Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği Toplam Değişim (Varyans)	123
Tablo 37. Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği Faktör Yük Değerleri	124
Tablo 38. Girişimcilik Eğitimi Toplam Değişim (Varyans) Tablosu	125
Tablo 39. Girişimcilik Eğitimi Ölçeği Faktör Yük Değerleri	125
Tablo 40. İş Ortamı Toplam Değişim (Varyans) Tablosu.....	126
Tablo 41. İş Ortamı Ölçeği Faktör Yük Değerleri	126
Tablo 42. Algılanan Kontrol Toplam Değişim (Varyans) Tablosu.....	127
Tablo 43. Algılanan Kontrol Ölçeği Faktör Yük Değerleri	128
Tablo 44. Algılanan Performans Toplam Değişim (Varyans) Tablosu.....	128
Tablo 45. Algılanan Performans Ölçeği Faktör Yük Değerleri	129
Tablo 46. Geçerlilik Analizi Sonrası Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları ...	130
Tablo 47. Normallik Dağılımı Sonucu Sonuçları.....	131
Tablo 48. Girişimcilik Niyeti Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri.....	132
Tablo 49. Bireysel Faktörlerle İlgili Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri	133
Tablo 50. Bağlamsal Faktörlerle İlgili Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri	135
Tablo 51. Girişimci Tutum ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Kolerasyon Analizi	139
Tablo 52. Öznel Normlar ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Kolerasyon Analizi..	140
Tablo 53. Öznel Normlar ile Girişimci Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	140
Tablo 54. Öznel Normlar ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi...	141

Tablo 55. Algılanan Kontrol ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Kolerasyon Analizi	142
Tablo 56. Yaratıcılık ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	142
Tablo 57. Algılanan Fayda ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	143
Tablo 58. Kendine Güven ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	144
Tablo 59. Algılanan Performans ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	144
Tablo 60. İş Deneyimi ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi	145
Tablo 61. İş Deneyimi ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi	145
Tablo 62. Üniversite Girişimcilik Kültürü ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi	146
Tablo 63. Girişimcilik Eğitimi ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi	147
Tablo 64. İş Ortamı ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi	147
Tablo 65. Girişimci Tutum, Öznel Norm ve Algılanan Kontrolün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkiler	148
Tablo 66. Araştırma Ölçekleri ile Cinsiyet Arasındaki İlişkilere Yönelik t-Testi Ortalama Sonuçları	149
Tablo 67. Araştırma Ölçekleri ile Yaş Arasındaki İlişkilere Yönelik Anova Testi Ortalama Sonuçları	150
Tablo 68. Araştırma Ölçekleri ile Unvan Arasındaki İlişkilere Yönelik Anova Testi Ortalama Sonuçları	152
Tablo 69. Araştırma Ölçekleri ile Akademik Hizmet Yılı Arasındaki İlişkilere Yönelik Anova Ortalama Sonuçları	154
Tablo 70. Araştırma Ölçekleri ile Akademik Çalışma Alanı Arasındaki İlişkilere Yönelik Anova Ortalama Sonuçları	155
Tablo 71. Araştırmanın Hipotezlerine İlişkin Özet Tablo	156
Tablo 72. Tema, Alt Tema, Kod Sistem Tablosu	158

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Girişimci Olay Modeli	22
Şekil 2. Girişimci Niyet Modeli	24
Şekil 3. Girişimci Niyet Modeli 2	24
Şekil 4. Davidsson'un Ekonomik Psikolojik Modeli	25
Şekil 5. Planlı Davranış Teorisi Modeli	27
Şekil 6. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Modeli	36
Şekil 7. Akademik Girişimcilik Faaliyetleri	57
Şekil 8. Girişimciliği Etkileyen Faktörler	68
Şekil 9. Araştırmanın Modeli	97
Şekil 10. Açıklayıcı Sıralı Desen	103
Şekil 11. Örneklem Grubunun Tema Haritası	158
Şekil 12. Kodlama Sayısına Göre Kod Bulutu	161
Şekil 13. Akademik Girişimcilik Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli	162
Şekil 14. Akademik Girişimci Özellikleri Kod-Alt Kod Modeli	163
Şekil 15. Akademik Girişimcilik Niyeti Kod-Alt Kod Modeli	165
Şekil 16. Akademik Girişimcilik Süreci Kod-Alt Kod Modeli	168
Şekil 17. Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri Kod-Alt Kod Modeli	175

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Akademik Girişimlerin TGB'lere Giriş ve Çıkış Dağılımları.....	63
---	----

GİRİŞ

Girişimcilik, geçmişten günümüze kadar geçen zaman içerisinde dünyadaki değişimlerin, birey ve toplumsal olarak gelişmişliğin en mühim belirleyicisi ve göstergelerinden biri olmuştur. Günümüz dünyasında girişimcilik, örgütlerin kurulması ve gelişmesi başta olmak üzere bütüncül açıdan iş kurma yoluyla ekonomik kalkınmanın sağlanması, teknolojik alanda ve toplumsal açıdan ilerleme kat edilmesi gibi ülkeler için birçok önemli rolü barındırmaktadır. Son yıllarda bu önemli roller üzerindeki artan farkındalık, ülkelerdeki politika yapıcıların ve düzenleyici kurumların girişimciliğe daha da önem vererek bu alana özgü politikalar hayata geçirmelerini sağlamıştır (Mahto ve McDowell, 2018: 514). Girişimcilik, değişen yapılarla uyumlu olarak yaratıcı ve yenilikçi strateji ile çözümlerin geliştirilmesi yoluyla ülkelerin ekonomik ve sosyal faaliyetlerinde değer yaratma, büyüme ve istihdam için kilit bir itici güç olarak kabul edilmektedir (Drucker, 1985; Acs ve Audretsch, 1991; Mars ve Rios-Aguilar, 2010).

Günümüzde üniversiteler önemli bir dönüşüm dönemine girmiş ve artık bu kurumlar yalnızca öğrenim kurumları olarak konumlandırılmamakta, teknolojik gelişme, rekabet gücü ve ekonomik ilerlemenin kilit faktörlerinden biri olarak görülmektedir (Bilic vd., 2021: 42). Bu nedenle, girişimcilik ekosisteminin en önemli unsurlarının başında üniversiteler gelmektedir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte üniversitelerin genişleyen ve değişen rolleri doğrultusunda bu kurumlar faaliyetlerini girişimcilikle uyumlaştırma çabası içerisine girmişlerdir. Bu çabanın öncülü olarak bu kurumlar, amaçlarını, hedeflerini, politikalarını ve organizasyonel süreçlerini yeniden yapılandırmışlardır. Böylece yükseköğretim kurumlarının mevcut imkân ve olanaklarını teknolojik gelişme ve ekonomik büyüme için kullanması ile bu kurumlardaki akademik bilgilerin çeşitli mekanizmalar aracılığıyla ticarileştirilmesi konusu yani girişimcilik faaliyetleri daha da önem kazanmıştır. Üniversitelerde üretilen akademik bilgi, araştırma-geliştirme ve inovasyona verilen önem düzeyine bağlı olarak değerlendirilmektedir. Günümüz girişimci üniversitelerinin devlet ve özel sektör ortaklarının yardımıyla teknoloji, inovasyon ve ekonomik kalkınma alanlarında kilit etkinleştiriciler olduğunun bilincinde olarak rekabetçi toplum ve girişimci kuruluşlar için değişim araçlarının rollerini anlamak oldukça önemlidir (Gibb vd., 2009: 13-23). Üniversitelerin girişimci bir yöne doğru evrimini çeşitli faktörler

hızlandırmıştır. 1980’li yılların başından bu yana, bu alanı ilgilendiren gelişmelerle üniversiteler, patentleme, lisanslama, kuluçka merkezleri oluşturma, bilim parkları ve teknoloji geliştirme bölgeleri oluşturmaya odaklanmışlardır. Bu faaliyetleri sürdürülmeleriyle birlikte üniversitelerde yapılan akademik araştırmaların bu kurumlar için kar elde edilebilecek ticari uygulamalara dönüşebileceğine dair inanç artmıştır. Günümüzde üniversitelerinden yalnızca bilgi yoğun çıktılar sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bilgiye dayalı girişimler ve yan kuruluşlar aracılığıyla ekonomik büyümeye ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmaları beklenmektedir (Audretsch, 2014: 317). Etzkowitz (2001)’e göre üniversiteler akademik bilimin entelektüel olduğu kadar ekonomik bir çabaya dönüştürüldüğü yeni bir girişimci rol üstlenmektedir. Bu süreçlerde üniversitelerin en önemli kaynağı akademisyenlerdir. Üniversiteler aracılığıyla üretilen ürün veya hizmetin nihai hedef pazara ulaştırılmasında akademisyenler, teknoloji, bilim, inovasyon, kuluçka merkezleri aracılığıyla önemli bir rol oynamaktadır. Bu mekanizmalar, akademisyenlerin kendi projelerini gerçekleştirmelerine, kendi işlerini açmalarına ve ürünlerini pazara sunmalarına imkân tanımaktadır (Çakır, 2020: 441-461). Bu bağlamda, üniversitelerdeki akademik bilginin, topluma ve sanayiye aktarımının gerçekleştirilmesinde akademik girişimcilik önem kazanmaktadır. Akademik girişimcilik, araştırma fikirlerinin veya araştırmaya dayalı ürünlerin ticarileştirilmesiyle birey veya kurum açısından finansal getiri ve prestij artırma teşebbüsü olarak tanımlanmıştır (Louis vd., 1989: 110). Akademik girişimcilik, akademisyenlerin araştırma sonuçlarını üniversite veya endüstri ortakları iş birliği ile ticarileştirmesi anlamına gelmektedir. Akademik girişimcilik, üniversitelerdeki araştırma, öğretim ve hizmet alanındaki akademik çalışmaların ötesinde araştırma ve yenilikçi faaliyetlerin ticarileştirilmesine katılımını ifade etmektedir. Akademik girişimciler, akademik alandaki faaliyetlerini yürütürken girişim faaliyetlerinde bulunan akademisyenler, çalışma alanları ve uzmanlıkları doğrultusunda bir girişimle zaman olarak tam ilgilenen veya bu girişimleri bizzat yöneten bireyler olarak tanımlanmaktadır (Cansız, 2016: 50). Akademik girişimciliğin geniş tanımından hareketle bu girişimcilik türü, üniversite-sanayi iş birliği projeleri, girişimcilik destek ve teşvik mekanizmalarındaki faaliyetler, patent/lisanslama, kurum dış paydaşlarına sunulan eğitim vb. faaliyetleri içermektedir (Bulut ve Aslan, 2014: 123-124). Bu

akademik girişimcilik faaliyetlerinin temel vaatleri, girişimciliğin, ülkedeki teknolojik ilerlemeyi artıran ekonomik yayılımlar yaratması ve toplumun ekonomik olarak kalkınmasına katkı sunmasıdır. Abreu ve Grinevich (2017) akademik girişimciliği bu araştırmada da dikkate alınan bakış açısıyla yani bilimsel araştırmanın ticari kullanımı olarak tanımlamaktadır. Akademik girişimcilik alanındaki önceki araştırmalarda, ağırlıklı olarak bu girişimlerin bir bütün olarak ulusal ekonomiye katkısına odaklanılmış, ortaya çıkmalarına yol açan süreçlerin doğasına çok nadir dikkat edilmiştir (Prodan ve Drnovsek, 2010: 332).

Üniversitelerin girişimcilik misyonuna ulaşabilmelerindeki en önemli aktörün akademisyenlerin, akademik bilgiyi sanayiye aktarabilme yeteneği üzerinde önemle durulması gereken bir konudur (Miller vd., 2018: 10). Ancak akademik girişimcilik literatürde yeni olması sebebiyle henüz kurumsallaşamamıştır. Yükseköğretimde akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerini ortaya çıkarmak ve desteklemek, bu faaliyetlerin sağlayacağı faydaları ve sonuçlarını daha iyi kavramak konusunda yapılacak yeni araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır (Mars ve Aguilar, 2010: 442). Akademik girişimcilik, politika yapıcılar tarafından bir üniversitenin finansman sorunlarını çözmek için bir politika çözümü olarak da algılanmaktadır. Akademisyen girişimcilerin, girişimlerini kurmaları ve yönetmeleri noktasında ihtiyaç duydukları bilgiyi edinmeleri ve üretmeleri için bir niyette bulunmaları gerekmektedir. Literatürde yeni bir girişim kurma ve bu girişimi sürdürme kararında niyetlerin önemli rolleri olduğunu vurgulayan birçok araştırma bulunmaktadır. PDT girişimci niyetleri anlamakta faydalı olduğu için bu araştırmanın teorik çerçevesidir. Bu araştırmada PDT çerçevesinde akademisyen girişimci davranışının göstergesi olan akademik girişimcilik niyeti ele alınmaktadır. Literatürde akademik girişimcilik niyeti ve niyetin belirleyicileri ile ilişkisi incelenmiş ancak bu çalışmanın bağlamını karşılayan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum girişimcilik niyetinin belirleyicilerinin analizinin önceki araştırmalarda ihmal edildiğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, girişimcilik niyetinin oluşumundaki belirleyicilerin araştırma konusu edilmesi; araştırmaya nitelik ve derinlik kazandırarak, akademik girişimciliğin paydaşlarca daha doğru anlaşılmasına önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretimde akademisyenlerin girişimcilik niyetlerinin belirleyicilerinin incelenmesidir. Çalışmada temel olarak PDT ile tutumların, normların ve algılanan kontrolün akademisyenlerin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Akademik girişimcilik, çalışmaları ile bir üniversiteye veya araştırma merkezine bağlı bir bireyin veya bir grup bireyin, çalışmalarında yaratılan bilgiyi iş buluşları veya girişim oluşturmak için kullandığı bir süreçtir. Bu çalışmanın bulgularından hareketle, akademik girişimciliğin ne düzeyde önemli olduğuna işaret etmesinin yanında, yerli literatüre detaylı ve nitelikli bir araştırma sunmanın faydasını sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada yükseköğretimde görev yapan akademisyenler için girişimcilik faaliyetlerinde bulunan meslektaşları ile ilgili sonuçların ortaya konularak elde edilen sonuçlardan hareketle öneriler sunulmuştur. Bu durumun akademisyenlerin, girişimcilik ve girişimcilik niyeti konusunda bilinçlenmesini sağlayarak, ilgili alanda niteliğin artmasına yönelik katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bağlamda çalışmanın, üniversite yönetimine ait organizasyonel süreçlerin, akademisyenlerin girişimciliklerini teşvik edecek şekilde yeniden biçimlendirilmesi konusunda da rehber olacağı düşünülmektedir. Ayrıca yükseköğretim kurumlarının işleyişi konusunda politika yapıcılara kuramsal altyapı sağlayarak, çağdaş üniversite gereklilikleri doğrultusunda yapılacak düzenlemelere ışık tutması beklenmektedir. Bu çerçevede; araştırma üç ana bölümle yapılandırılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde, girişimcilik ve kavramsal çerçeve ana başlığında girişimcilik kavramı, girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimci bireylerin özellikleri, girişimciliğin ekonomik ve sosyal gelişmedeki rolü, girişimcilik niyeti ve modelinin gelişimine değinilmiştir. Ayrıca bu başlık altında, girişimcilik alt başlığı altında girişimci üniversite kavramı, girişimci üniversitenin rolü ve paydaşları, Türkiye’deki girişimcilik ekosistemi ve desteklerini tartışılmıştır. İkinci bölümde, akademik girişimcilik, akademik girişimcilik niyeti, akademik girişimciliği etkileyen kurumsal faktörler, akademik girişimcilik niyetinin belirleyicileri ve akademik girişimcilik alanındaki çalışmalar ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırma kapsamında yapılan nicel ve nitel çalışmaların bulgularına yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde ise kavramsal çerçeve, literatür araştırması, anketler ve görüşmelerin bulguları değerlendirilmiş, uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞİMCİLİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; girişimcilik kavramı ve ilgili kavramlar, girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimci bireylerin özellikleri, girişimciliği etkileyen faktörler ve yaklaşımlar, girişimciliğin ekonomik ve sosyal gelişmedeki rolü ele alınmaktadır. Bir sonraki alt başlık olan girişimcilik niyeti ve modelinin gelişimi başlığı altında girişimcilik niyeti kavramına ve girişimcilik niyeti modellerine değinilmektedir. Ayrıca bu başlık altında PDT modeli ele alınarak, modelle ilgili detaylı açıklamalara yer verilmektedir. Girişimcilik ekosistemi başlığı altında ise girişimci üniversite kavramı, girişimci üniversitelerin rolleri ve paydaşları ve Türkiye’deki girişimcilik ekosistemi ve girişimcilik alanındaki destekler sunulmaktadır.

1.1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE İLGİLİ KAVRAMLAR

Girişimcilik faaliyetleri tarihsel olarak dünyadaki en eski faaliyetlerdendir. Girişimcilik, ülkelerin değişen ve gelişen yapılarla uyumlu ekonomik ve sosyal faaliyetler sürdürmelerinde katalizör bir güç olmaktadır. Dolayısıyla, girişimcilerin ekonomik alandaki etkileri göz önüne alınarak girişimcilik kavramının daha derinlemesine anlaşılmasına ve bu alanda faydanın genişletilmesine yönelik düşünceler girişimcilik alanındaki çalışmaların artmasına sebep olmuştur (Raposo ve Paço, 2011: 453). Girişimcilik kavramı ile ilgili kavramların tanımlanması, bu kavramın gelişiminin ayrıntılı olarak anlaşılmasına katkı sağlar. Literatürde birçok yazar tarafından girişimcilik ve ilgili kavramlar üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda ilgili kavramlar farklı yönleriyle birlikte ele alınmıştır. Bu durum her araştırmacının girişimciliğin farklı bir faaliyet alanını vurgulayarak tanımlamasından kaynaklanmaktadır. Bu husus ilgili alanda derinlemesine bir kavramsal çerçeve oluşturmanın önündeki engel olarak görülmektedir (Shane ve Venkataraman, 2000: 218).

“Girişimcilik” ile “girişimci” birbirinden farklı kavramlar olmakla birlikte birbirinin yerine veya benzer anlamlarda literatürde sıklıkla kullanılmaktadır. Girişimci kavramı, “üstlenmek” anlamına gelen İngilizcede “entrepreneur”, Fransızca da ise “entreprendre” sözcüklerinden türetilmiştir. Türk Dil Kurumuna göre birinci anlamıyla “*üretim için bir işe girişen, kalkışan kimse, müteşebbis*”, ikinci anlamıyla ise “*ticaret, endüstri vb. alanlarda sermaye koyarak girişimde bulunan kimse, müteşebbis*” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022). Cantillon ve Say’a göre girişimci, tüketici ve tedarikçi olarak bir işin merkezinden hareketle üretimi dinamik olarak örgütleyerek ekonomiye yön veren bir bireydir (Top, 2006: 4). Ekonomik anlamda kalkınma açısından girişimcilik teorisini öne süren iktisatçı Joseph Schumpeter girişimciyi, sistematik olarak üretimi gerçekleştiren ve yenilik sorumluluğunu alan birey olarak tanımlamıştır. Say, girişimcinin ekonomik rolüne ek olarak yönetsel anlamdaki rolünü ve yönetsel beceri farklılıklarını da vurgulamıştır (Say, 1971: 355). Schumpeter ise girişimciliği yenilikçilik perspektifinden değerlendirmiştir. Hisrich ve Peters (2001) tarafından girişimci, emek, hammadde ve başka faktörleri değer yaratımına olanak sağlayacak şekilde bir araya toplayan birey olarak tanımlamıştır.

Baudeau (1910) girişimciyi, yeni düşünceler ve yöntemler kullanımı ile maliyetleri azaltan, üretimi artıran, bilgi ve tecrübeyi işleyebilme yeteneğine sahip, yenilikçi birey olarak tanımlamaktadır (Baudeau, 1910: 46). Scarborough (2014) girişimciyi, pazardaki önemli düzeydeki fırsatları belirleyerek, değerlendiren ve bunların faydaya dönüşümü noktasında elindeki kaynakları risk ve belirsizlik çerçevesinde dikkate alarak kar elde etmek için bir araya getiren yeni bir iş yaratan birey olarak tanımlamıştır (Scarborough, 2014: 4). Buradan hareketle, girişimciler pazardaki mevcut ürün/hizmetleri yenilikçilik çerçevesinde dönüştürebilen, tanıtabilen ve bu durumları yineleyerek dinamik bir şekilde fırsatları yoklayan bireylerdir (Robbins ve Coulter, 2012: 537). Bir başka açıdan girişimci bireyler belirsizliğin yüksek olduğu ortamlarda yeni bir ürün ya da hizmet üretmeye çabalayan kişiler olarak tanımlanabilir (Ries, 2011: 16). Girişimcilik geçmişten günümüze kadar farklı disiplinlerden belirerek ortaya çıkmış, yakın zamanda ise daha çok yenilikçilik ve yaratıcılık eksenli değerlendirmelerle kavramsallaştırılmıştır. Girişimcilik ilk olarak 1700’lü yılların başında R. Cantillon tarafından, bir fiyata bazı şeyleri satın

olarak ve başka bir bilinmeyen fiyata satarak risk alan bireyi tanımlamak için kullanılmıştır (Shmailan, 2016: 1).

Girişimcilik kavramı tarihsel döngü içinde ilk olarak bir işin kurulması ve riskin alınması olarak tanımlanmış, sonrasında bu tanımlama iş fikrinin ürün veya hizmetlere dönüştürülmesi ve pazara arz edilmesi faaliyetleri olarak genişleyerek zamanla çok daha yönlü bir yapıya bürünmüştür. Girişimcilik, finansal ve sosyal faktörler başta olmak üzere bazı risklerin dikkate alınarak kişisel tatminlere ve finansal kazançlara ulaşılma noktasında bir süreçtir. Bu süreçte belirli amaçlar çerçevesinde yenilikçi yaklaşım aracılığıyla ekonomik kalkınmaya katkı sağlanmasını ifade etmektedir (Hisrich ve Peters, 1989: 15; Hisrich ve Peters, 1992: 10). Bu tanımlamalar doğrultusunda girişimciliğin, bilginin yayılmasını kolaylaştıran, üretim kapasitesinin yeni firmaların kurulmasını teşvik ederek ekonomik büyümeyi sağlayan bir mekanizma olduğu belirtilebilir. Girişimcilik, yaratıcılık, ekonomik kaynaklar ve teknolojik birikim gibi birçok farklı değişkeni bünyesinde tutan yenilikçi üretim olanaklarının ortaya çıkarılması neticesinde büyüme ve yeni yatırımları temin eden bir süreç olarak görülmektedir (Phan vd., 2010: 176). Bu süreçte yeni ve yaratıcı fikirler çerçevesinde risk varlığının tespiti ve doğru zamanlama ile fırsatların yakalanması oldukça önemlidir. Bu bağlamda, girişimciliğin, inovasyon ve rekabet üstünlüğünün sağlanmasında önemli bir role sahip olduğu da belirtilebilir. Girişimcilik kavramı tarihsel süreçte zamanla zenginleşerek gelişim göstermiştir. Bu gelişim sürecinde girişimci ilk zamanlarda genellikle ekonomi çerçevesinden değerlendirilerek “sermaye sahibi”, “üretim faktörlerini kullanan”, “risk ve belirsizliği üstlenen”, “karar veren”, “inovasyon yapan” birey olarak ele alınmıştır. Literatürde girişimcilik ve girişimci kavramına ilişkin tanımlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Girişimci ve Girişimcilik Kavramının Tarihsel Gelişimi

Araştırmacı	Girişimcilik ve Girişimci Kavramı
Orta Çağ	Girişimci, ölçek olarak önemli üretim süreçlerinde yer alan kişidir.
17. yüzyıl	Girişimci, sabit bir fiyat üzerinden hükümet kanalı ile sözleşme aracılığıyla anlaşarak kar ve zarar riskini üstlenen kişidir.

Cantillon (1725)	Girişimci, risk üstlenen kişidir ve bu kişi sermayedar olan kişiden farklıdır.
Beaudeau (1797)	Girişimci, planlama, organize etme ve yönetme durumunda riskleri alan kişidir.
Jean Baptiste Say (1803)	Girişimci, kar olarak sermayedardan ayrılan kişidir.
Frank H. Knight (1921)	Girişimcilikte risk ile belirsizlik birbirinden bağımsız olarak değerdendirilmektedir.
Joseph Schumpeter (1934)	Girişimci, yenilikçi metotlarla yeni teknolojiler geliştirmeye çalışan kişidir.
David McClelland (1961)	Girişimci, orta düzeyde riskler alan, başarı motivasyonuna sahip olan kişidir.
Peter Drucker (1964)	Girişimci, fırsatları iyi bir şekilde gören kişidir.
Albert Shapero (1975)	Girişimci, inisiyatif alarak sosyo-ekonomik mekanizmaları organize eden ve bu durumda başarısızlık ve hatayı göze alan kişidir.
Karl Vesper (1980)	Girişimci, ekonomistler, psikologlar, iş insanları, politikacılar tarafından farklı bakış açıları ile değerdendirilmektedir.
Gifford Pinchot (1983)	Bir işletmede çalışanlar tarafından gerçekleştirile girişimcilik iç girişimciliktir.
Robert Ronstadt (1984)	Girişimcilik, kurulu ve dinamik olarak artan bir zenginlik sürecidir.
Robert Hisrich (1985)	Girişimcilik, finansal ve birey tatmini karşılığında bazı risklerin üstlenip, bu süreç için zaman ve çabanın harcanarak ürün ve hizmet yaratma sürecidir.
Stevenson ve Sahlman (1989)	Girişimcilik bireylerin kontrol alanlarının dışında kalarak farklı fırsatların peşinden gitme faaliyeti olarak adlandırılabilir.
Driessen (2005)	Girişimcilik; başarı ve iktidar ihtiyacı, özerklik, sosyal yönelim, öz yeterlik, dayanıklılık, risk alma eğilimi, yaratıcılık ve esneklik özelliklerine sahip olan bireyler tarafından gerçekleştirilen eylemlerdir.
Neck ve Greene (2011)	Girişimcilik; belirsiz durumlarda yeni fırsatların yaratılması durumudur.

Timmons vd., (2016)	Girişimciler, yeni teknolojilerin bir sonraki dalgası haline gelen ürünleri, süreçleri ve hizmetleri yaratarak ekonomiyi yönlendiren yaratıcılar, yenilikçiler ve liderlerdir.
------------------------	--

Kaynak: Hisrich ve Peters, 1985'ten akt: Bozkurt, 2011: 6; Hisrich ve Peters, 1995: 6; Döm, 2012: 8; Andrew, 2011'den akt: Kılıç vd., 2012: 425.

Literatürle ilgili genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, her araştırmanın kendi uzmanlık alanı doğrultusunda girişimciliği ele almaları kavramlar ilgili tanımlamaların farklılık göstermesine yol açtığı görölmektedir. Girişimcilik geçmişteki işlerde fark edilmeyen bir fırsatı önceleyerek, bu fırsat çerçevesinde farklı bir şeyi yapmanın denenmesi sürecidir. Girişimci, bu süreçte üretim faktörlerini toplayarak, sürekli olarak gözlem yapabilen, fırsatları yakalayan, risk almaktan ve sorumluluk almaktan kaçınmayan yenilikçi ve yaratıcı bireyler olarak tanımlanabilir. Girişimci ve girişimcilik kavramı birçok benzer kavram ile karıştırmaktadır. Girişimcilik kavramının daha anlaşılır olması açısından benzer kavramların tanımlanması ve bu kavramlar arasındaki farklılıkların ortaya konulması önemlidir. Girişimcilikle benzer kavramlar olarak öncelikle yöneticilik, liderlik, tacirlik, esnafılık kavramları belirtilebilir. Yöneticilik, sorumlu olarak yerine getirilmesi gereken işlerde bir örgütü verimli olarak amaçlarına ulaştırmadır (Ülgen ve Mirze, 2007: 24). Yönetici ise işleri başka bireyler aracılığıyla yürüten, amaçları gerçekleştirmek için kararlar alan ve kaynakları doğru bulundurarak diğer bireyleri faaliyetlerine yönlendiren kişidir. Girişimi ve yönetici arasındaki benzerlik girişimcilerin niteliksel olarak yöneticilik görevlerini de yerine getirmeleridir. Bu iki kavram arasındaki en temel fark ise girişimcinin faaliyetlerinde riski üstlenme davranışı göstermesidir. Bir diğer ilgili kavram olan lider ise bireyleri belirli amaçlar bütünü çerçevesinde davranış göstermeye teşvik eden ve bu bireyleri etkileyen bireydir (Koçel, 2010: 569). Girişimci ile lider kavramı arasında benzerlik olarak her iki kavramda da yeniliğin teşvik edilmesi durumunun var olmasıdır. Bu kavramlar arasındaki farklılık ise girişimci bireyin yeni bir girişim oluşturmada öncü olması, liderin ise mevcut olan bir girişim içinde bu girişimin gelişimine odaklanmasıdır.

Girişimci ile benzer kavramlardan bir diğeri de sermayedardır. Bu iki kavram çerçevesinde girişimci, sermaye sahibi olabilir veya sermayedar kişi girişimde bulunabilir. Fakat girişimci bireyin, sermaye sahibi olmasına gerek yoktur.

Girişimcilik kavramı ile benzer olan diğer kavramlar ise işveren ve patrondur. İşveren, işçilere iş yerinde bedensel veya fikri olarak çalıştırmak amacıyla istihdam eden ve bu ikili ilişkide sorumluluğu alan bireydir (Güney, 2015: 69). İşveren ve işletme sermayesine sahip olan bireyler ise patron olarak tanımlanmaktadır. Bu iki kavram ile girişimci kavramı birbirilerinden görev ve sorumluluklar açısından ayrılmaktadır. Bu kavramlar ile girişimci ile kavramı görev ve sorumluluklar açısından birbirinden ayrılmaktadır. Günümüzde girişimcilik, toplumun gelir seviyesini belirleyen faktörlerden biri olmasının yanı sıra yeniliklerin iyi bir yönetim anlayışıyla birlikte özümsemesini sağlayarak ekonomik anlamda gelişme sağlayan bir süreci temsil etmektedir (Doğaner, 2014: 19).

1.2. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Girişimciliğin tarihsel süreç ve koşullar içerisindeki değişim ve gelişiminin ortaya konulması oldukça önemlidir. Girişimcilik faaliyetleri ilkel toplumlardan günümüze kadar geçen süreç içerisinde var olmuştur. Eski avcı-toplayıcılar, çiftçiler ve alet üreticileri girişimciliğin en eski örnekleri olarak belirtilebilir. Batı Avrupa’da Merkantilizmin doğuşu, coğrafi keşifler ile ticaretin önemli unsurları olan para ve altının bulunması, ticaretin hız kazanması ve zamansal süreçte sanayi devrimi ile dünyada ticaret önemli bir ivme kazanmıştır. Bu açıdan ticaret ve endüstri alanında yaşanan gelişmeler girişimcilik kavramına önem kazandırmıştır. İrlandalı Richard Cantillon 1775 yılında “Ticaretin Doğası Üzerine” yazdığı denemelerde girişimciyi tanımlamıştır. Fransız Jean-Baptiste Say ise 1800’li yıllarda “Politik Ekonomi” çalışmalarında girişimci kelimesi ile maceraperest kavramını özleştirecek kullanmıştır. Tarihsel süreç içerisinde girişimciliğe bakış açısı yenilik eksenine doğru geçiş yapmıştır. Bu bağlamda, 20. yüzyılda ABD’li iktisatçı Joseph Alois Schumpeter’in girişimciliğin iktisadi açıdan temelini atması ile kavramın yenilikle birlikte ele alınması ivme kazanmıştır. Yenilikçi iktisadın öncülerinden olan Schumpeter, ekonominin önemli bir unsuru olarak girişimciliği vurgulamıştır. Schumpeter (1911) ilk çalışmalarında kavramsal açıdan ‘yenilikçi olarak girişimci’yi ekonomik kalkınmayı yönlendirmede kilit bir figür olarak ortaya koymuştur (Wong vd., 2005:

336). Girişimcilik kavramı 1755'te Fransa'da ilk kez İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tanımlanmıştır. Bu dönemde girişimcilik kavramı, belirsizliğe karşılık risk alabilen ve finansal getiri elde edebilen birey olarak vurgulanmıştır. 1845 yılında Jean Baptiste Say girişimciyi, yeni ürünlerin üretilmesine yönelik olarak üretim faktörlerini bir araya getiren ve bu alandaki sorumluluğu üstelenen kişiler olarak tanımlamıştır. Say, girişimciliğin topluma en önemli faydasının üretim faktörleri organizasyonunun geliştirmesi olarak tanımlamıştır. Bu dönemde, klasik ve davranışsal yaklaşım arasında yakın bir ilişkiyi ortaya koyan Alfred Marshall girişimciyi, tahmin yeteneğine güçlü birey olarak vurgulamıştır. Ayrıca pazardaki fırsatları bilen, hangi yöntemlerle üretim yapılacağını, riskleri nasıl alması gerektiğini bilen, üretim faktörlerini koordine eden bireyleri girişimci olarak tanımlamıştır (Er, 2013: 78). Girişimcilik konusundaki okullardan biri Avusturya İktisat Okulu düşünürlerinden Carl Menger (1840-1921), girişimcinin ekonomiyi analiz ederek pazarı doğru yorumlama kabiliyeti elde etmesinin önemli bir girişimcilik faaliyeti olduğunu savunmuştur. Girişimcilik ilk dönemlerde finansal getiri elde eden ve riski üstlenebilen bireyler olarak kabul görmüştür. Devam eden dönemlerde yönetici olarak kavramsallaştırılmış, çağdaş yaklaşıma göre ise yenilik kavramı ile bir araya getirilerek kavramsallaştırılmıştır. Girişimcilik kavramını açıklarken kapsamlı olarak yenilikçiliği ilk defa kullanan iktisatçı Schumpeter, girişimciliğin yenilik içeren şartlarda ortaya çıkabileceğini ortaya koymuştur. Ezcümle, girişimcilik, ilk zamanlarda ticaretle uğraşan, orta çağda üretimi organize eden ve risk almayan, 17. yüzyılda risk üstlenen ve bir işi yerine getiren, 18. yüzyılda sermaye sahibinden ayrı ele alınan, 19. ve 20. yüzyıllarda ise sıklıkla ekonomik açıdan ele alınan bir kavramdır (Uzuntepe, 2017: 60).

Girişimciliğin Türkiye'deki tarihsel serüveni Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, Cumhuriyet Dönemi (1923-1950), 1950-1980 arası dönem, 1980'li yıllar ve sonrası dönem olarak incelenebilir (Aşkın vd., 2011: 62-68; Candan, 2011: 161-167). İlk dönem açısından ele alındığında, Türklerin daha çok askerlik, tarım ve hayvancılık alanlarında faaliyetler sürdürmeleri, ticaret alanında yabancı asıllı vatandaşların faaliyette bulunmaları gibi hususlar Türk girişimciliğinin hem düşünsel olarak hem de aktif faaliyet alanı olarak gelişimini olumsuz yönde etkilediği belirtilebilir. 1913 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu, sanayi alanındaki faaliyetlere ilişkin olarak primlerin verilmesi, indirimlerin uygulanması, vergi muafiyeti ve arazi temini gibi

teşvikler sağlanmıştır. Bir sonraki dönem olan Cumhuriyet Dönemi'nde girişimcilik faaliyetlerindeki çalışmaların başlangıcı olarak 1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi yer almaktadır. Bu kongrede alınan kararlarla özel girişimlerin kurulmasına öncelik verilmiş ve ekonomide millileşmeye yönelik alt yapının oluşmasına yönelik atılımlar gerçekleştirilmiştir. 1930-1950 yıllarında izlenen devletçilik politikası çerçevesinde devlet bankaları faaliyete başlamıştır. Bu bağlamda, bu bankalar aracılığıyla özel sektörün girişimciliğe yöneltmeye yönelik önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu politika çerçevesinde girişimciliğin teşvik edilmesi noktasındaki bir diğer önemli gelişme ise 1927 yılında Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun uygulamaya konulmasıdır. İlgili mevzuatın uygulamaya alınmasıyla girişimcilerin faaliyetlerine yönelik vergi indirimleri ile fırsatlar sunulmuştur (Altıparmak, 1998: 71). Bu dönemlerde girişimcilik alanında sağlanan gelişmelerle yeni girişimlerin kurulmasında önemli artışlar yaşanmıştır. Bu dönemlerde yıllık ekonomi planları yaşanan savaşların yoğun etkisi ile tam olarak uygulanamamıştır. 1963 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nın oluşturulması sonucunda bu ekonomik planlar tekrar uygulamaya alınmıştır. 1950-1980 yılları arasındaki dönemde dünya ekonomisinde yaşanan petrol krizleri, ülkede yaşanan siyasi ve askeri durumlar sonucunda karşılaşılan istikrarsızlık ve ambargo gibi durumlar neticesinde girişimciliği olumsuz yönde etkilemiştir. 1980'li yıllar ve sonrası dönemde atılan yeni ekonomik adımlar çerçevesinde girişimcilik alanında yeniden ivme kazanılmıştır. Bu dönemde, "24 Ocak 1980 Ekonomik İstikrar Kararları" doğrultusunda serbest piyasa ekonomisi stratejisine geçiş, 1995 yılında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması ile de rekabette öne çıkma noktasında girişimcilik açısından olumlu yönde gelişmeler yaşanmıştır. Ülkemizde girişimcilik kültürünün gelişiminde ekonomik kalkınma planlarının önemli bir yeri vardır. Bu kalkınma planları ile ülkedeki her alanla ilgili girişimciliğe yönelik politikalar ve tedbirler ortaya konulmaktadır. Bu planlar aracılığıyla ortaya konulan hususlar, ülkedeki girişimcilik kültürünün gelişimine, girişimciliği destekleyen ve teşvik eden mekanizmaların iyileştirilmesine, girişimcilik ekosistemindeki tüm paydaşların iş birliği içerisinde bir arada destekleyici faaliyetler sürdürmelerine önemli katkılar sağlamaktadır. Son yıllarda tüm bu yönelimlerle ilişkili olarak düzenleyici çerçeve açısından iş birliği içerisinde girişimcilik ekosisteminin yapılandırılmasına yönelik yeni çalışmalar da ortaya koymaya çalışılmaktadır.

1.3. GİRİŞİMCİ BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Literatürde girişimci bireylerin özelliklerini belirlemek üzere bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda sıklıkla kullanılan girişimci bireylerin özellikleri; risk alma, yenilikçilik, değişim odaklılık, yaratıcılık, liderlik, kendine güven, iç kontrol odaklılık, değişime adaptasyon olarak sıralanabilir (Drucker, 1998: 34; Daft, 2005: 650-651; Hitt, vd., 2005: 34-35; Narea, 2016: 130).

Tablo 2. Girişimci Bireylerin Bazı Özellikleri

Araştırmacı	Özellikler
Mill (1948)	Risk alabilen
Weber (1917)	Resmi yetkinin kaynağı olan
Schumpeter (1934)	Yenilik yapan ve inisiyatif alan
Sutton (1954)	Sorumluluk sahibi olan
McClelland (1961)	Risk üstlenen ve başarı güdüsü olan
Davids (1963)	Hırs, sorumluluk, bağımsızlık arzusu sahibi olan ve kendine güvenen
Pickle (1964)	İletişim ve insan ilişkileri alanında yeteneği olan
Schrage (1965)	Motivasyon ve doğru algılama
Palmer (1971)	Riski ölçebilen
Winter (1973)	Güç ihtiyacı duyan
Borland (1974)	İçyapı kontrolü olan
Gasse (1977)	Kişisel değerlere odaklı olan
Timmons (1978)	Özgüven sahibi, amaca dönük, risk alma ve yaratıcılık
Sexton (1980)	Enerjik olan, olaylara pozitif bakış açısı ile bakabilen ve hırs sahibi
Welsh-White (1981)	Kontrol ihtiyacı, kendine güven, mücadele ve kabul edilebilir risk alabilen
Dunkelberg-Cooper, Welsh-Young (1982)	Büyümeye odaklı ve otonomi sahibi
Geisler (1993) ve Drucker (1998)	Yenilikçilik ve risk alan
Hewison ve Badger (2006)	Yaratıcılık
Zakarevicius ve Zuperka (2010)	Duygusal Zekâ

Kaynak: Güney, 2008: 18-20; Saygın, 2016: 80.

Girişimci bireylerin özelliklerine ilişkin literatürde yer alan farklı tanımlardan yola çıkarak girişimcilerin birbirlerinden kişilik ve davranışsal olarak farklı olduğu belirtilebilir. Ayrıca her girişimci bu özelliklerin hepsine sahip olmayabilir. Günümüzde birçok araştırmanın odağında yer alan girişimci bireylerin özellikleri olarak beş ayrı karakteristik özelliğe aşağıda yer verilmiştir (Vecchio, 2003: 307):

- **Risk alma eğilimi (isteği):** Risk alma, karar aşamasında olası sonuçların dikkate alınarak verilen kararın sonuçları olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebileceğinin karar verici birey tarafından bilinmesi durumudur. Risk alma eğilimi ise bireyin risk ile karşılaşması durumunda bu riski almaya olan yatkın olma durumunu ifade etmektedir. Girişimcilik ve risk alma birbiri ile ilişkilidir (Bhole, 2007: 52). Girişimci bireyler faaliyetlerinin karar alma aşamasında riskin değerlendirerek davranış gösterirler. Bu durumda girişimci bireylerin öngörülerini doğrultusunda belirsizlik karşısında risk alma eğilimi göstererek kararlar alması, faaliyetleri sürdürmeleri ve riskin sonucunu üstlenmeleri bu bireyleri diğer bireylerden ayıran özelliklerin başında gelmektedir.
- **Başarı ihtiyacı:** Bu kavram bir bireye ait özellikleri kullanarak arzuladığı amaçlara ulaşmasını ve sonucunda diğer bireylerce değer görme isteğini ifade etmektedir. McClelland (1961) girişimcilikle kişilik arasındaki ilişkiye yönelik olarak araştırmalarında girişimci bireylerin girişim yapma noktasındaki en önemli motivasyonları başarı ihtiyaçları olduğunu ön plana çıkarmıştır. McClelland (1961)'ın başarı ihtiyacı teorisine göre, kuvvetli bir başarı ihtiyacı olan bireyler, problemlerini çözme, hedef belirleme ve bunları gerçekleştirmek noktasında istekli olurlar (Littunen, 2000: 296). Başarı ihtiyacı kuvvetli bireylerin, sorumluluk duygusu içinde oldukları, bilgi ve becerileri ile risk alarak girişimlerinde başarı gösterdikleri savunulmuştur. Başarı ihtiyacı yüksek olan bireylerin, girişimcilik ile ilgili davranışları gösterme eğilimleri fazla olmaktadır (Koh, 1996: 14).
- **Özerklik ihtiyacı:** Özerlik ihtiyacına sahip olan bireyler bağımsız olarak başkalarının kontrolünden ziyade kendi iç kontrolleriyle hareket etmek isterler. Bireylerin özerlik ihtiyacı göstermeleri yeni bir girişim başlatmaları noktasında itici

bir güç olmaktadır. Özerklik ihtiyacı, girişimcilerin kendi şirketlerini kurmalarındaki en temel sebeplerden biridir (Watkins, 1976: 35-56). Girişimciliğin özerklik boyutu, bir vizyon çerçevesinde, faaliyetlerin sürdürülmesi ve sonuçlanmasını hedefleyen birey veya ekiplerce yerine getirilen eylemlerdir (Lumpkin ve Dess, 1996: 137). Girişimci bireyler kendi kurdukları girişimle ilgili sorumlulukları üstlenerek kendilerine uygun hareket etme ve özgün bir iş kimliği çerçevesinde işlerini sürdürme imkanları bulunmaktadır.

- **Öz-yeterlilik:** Öz-yeterlilik kavramı bir kişinin kendisi ile ilgili girişimciliğin çeşitli rollerini ve görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmek için yeterliliğe sahip olması olarak tanımlanmıştır (Chen vd., 1998: 301). Öz-yeterlilik, girişimci bireyin faaliyetlerindeki kontrolü sağlamak için gerekli motivasyonun ve eylemlerin gerçekleştirilmesi noktasında oldukça önemlidir. Bu süreçlerde kendi beceri ve zihinsel kaynaklarının yeterliliğinin farkında olması girişimci faaliyetlerini başarılı bir şekilde yerine getirmesine yardımcı olur. Öz-yeterliliğe sahip olmayan bir girişimci birey ise beceri düzeyi yüksek olmasına rağmen bu becerilerini sergileyebileceği hedef ve stratejilerini yeterlilik eksikliğinden oluşturamayabilir.
- **Kontrol odağı:** Bir bireyin özel ve iş hayatındaki olayları kontrol etmesindeki becerilerine olan inancı olarak tanımlanabilir. Rotter (1966) tarafından kontrol odağı kavramı bireyin kendi üzerinde oluşturduğu kontrol duygusunu gösteren nitelikleri olarak açıklanmıştır. Bir bireyin girişiminin başarılı bir şekilde sürdürülmesi noktasında yeterli bilgi, beceri ve yönetsel araçlara sahip olduğunu düşünmesi bireyin kontrol odağı ile ilgili bir durum olarak açıklanabilir. Bu durumda birey başına gelenlerden kendisini sorumlu görüyorsa iç kontrol odağı, başına gelenleri dışsal birtakım faktörleri sebep olarak görüyorsa dış kontrol odağına sahip olduğu söylenebilir. Knoop'a (1981) göre iç kontrol odağı olan bireyler iyi motive olduklarından ya da kendilerini motive edebildiklerinden dolayı yönetilme ihtiyacı hissetmezler (Lumpkin ve Dess, 2001: 429). Bu açıdan bakıldığında iç kontrol odaklı girişimci bireyler bu özellikleri sayesinde amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşmak için ciddi bir çaba sarfederler.

Girişimci bireyler başarıya ulaştıran özelliklerden biri ise sosyal ilişkilerdir. Girişimci bireyler başkalarını etkileyerek başarılı olması için insan ilişkilerinin iyi ve iletişim yeteneğinin yüksek olması gerekmektedir (Tekin, 2019: 63). Girişimci bireylerin özellikleri konusunda yapılan tanımlamalara göre öncelikli olarak “risk alma” konusuna önem verildiği görülmektedir. Günümüzde girişimci bireylerden risk almaları ve yeni olan bir iş modelini yaratmaları beklenmektedir. Ayrıca bu önem durumuna ek olarak, girişimci bireylerin kendi sınırları çerçevesinde girişimcilik özelliği olarak otonomi sahibi olmaları da oldukça önemli kazanmıştır. Toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yeni şeyler ortaya çıkarmak ve girişimleri yeni dünya düzeyine uyumlaştırmak için sürekli olarak kendini yineleyen bir çalışma özelliğini de taşımaları beklenmektedir.

1.4. GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLER VE YAKLAŞIMLAR

Bireyleri girişimci olmaya yönelten faktörler özerklik ve başarı ihtiyacı, meydan okuma, memnuniyet gibi içsel kaynaklar olabileceği gibi, maddi gelir, değer yaratma, büyüme ve yenilik gibi dışsal kaynaklar da olabilir. Alandaki ilgili araştırmalarda, bir bireyin girişimci olmaya yönelten temel faktörlerden birinin ekonomik fayda olduğu, bunun yanı sıra sadece bu dışsal kaynaklar tarafından girişimci davranışın yönlendirilmediği, birçok içsel kaynağında önemli bir rolü olduğu ortaya koyulmuştur (McClelland, 1965; Bandura, 1977; Boyd ve Vozikis, 1994; Carraher vd., 2010). Bu çalışmanın bir önceki başlığında beş ayrı özellik çerçevesinde bazı içsel kaynaklara ve açıklamalarına yer verilmiştir. Bireyleri girişimci olmaya doğrudan veya dolaylı yönelten birçok faktör bulunmaktadır. Bireylerin girişimci olmaya yönelik davranışlarının şekillenmesinde kişisel özellikler en önemli faktör olarak görülmektedir. Bireylerin demografik ve aile yapıları, içinde bulundukları çevre, ülkelerdeki finansal durum, kültürel yapı ve gelenekler, hukuki düzenlemeler gibi birçok faktör girişim faaliyetine yönelmede etkili olmaktadır. Girişimcilik sürecinin oluşmasında ailenin yapısı, ailenin mesleği, bireyin eğitimi ve gelir seviyesi

önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca birey kendi isteği dışında girişimciliğe yönelmede etkili olarak aile geleneğini sürdürme yani miras yoluyla da girişime sahip olabilir.

Girişimci bireyleri etkileyen dışsal faktörler olarak sermayeye erişim, iş alanına ve sektöre ilişkin bilgi birikimi, sosyal ağlar ve sosyal çevre, girişimcilik alanındaki eğitim sıralanabilir (Çiçek ve Karakaş, 2020: 1855). Bireyler ekonomik faktör olarak yüksek kar elde etmek ve kazanç sağlamak için girişimciliğe yönelirken ayrıca diğer bireyler, kuruluşlar veya toplumu içeren sosyal bir amacı yerine getirmek için de girişimci olabilmektedirler. Girişim ortamındaki sosyal kabul ve girişimci bireyin işi gerçekleştirmesine olanak tanıyacak insan sermayesinin varlığı da oldukça önemlidir (Liebowitz ve Wright, 1999: 100). Bireyleri girişimciliğe yönelten bazı psikolojik faktörler olarak başarı, güç ve bağlılık motivasyonu, kendini gerçekleştirme, temel ihtiyaçlar sıralanabilir (Tulunay, 2010: 61-65). Bireyler faaliyet gösterdikleri ya da gösterecekleri çevreden aldığı veya fark ettiği olumlu gelişmeler sayesinde kişilik özelliklerini geliştirebilirler. Bu nedenle, girişimcilik faaliyetlerinin bu kültürü benimsendiği çevrelerde yapılmasının olumlu bir etkisi olduğu belirtilebilir. Bu çalışmada aşağıdaki yer verilen başlıklar altında bazı yaklaşımlar ele alınmıştır (Naktiyok, 2004: 13).

Bireysel yaklaşım: Bu yaklaşım, girişimci bireyin demografik özellikleri olan cinsiyeti, yaşı, eğitim durumunu ve yakın çevre desteğini dikkate almaktadır. Demografik özelliklerin yanı sıra kişilik ve psikolojik bazı özelliklerde yaklaşımın temelini oluşturmaktadır (Coulter, 2003: 16-17). Bu doğrultuda, kendine güven, yenilik odaklılık, başarı ihtiyacı, bağımsızlık ruhuna sahip olma gibi bazı faktörlerde bu yaklaşımın faktörleri arasındadır (Çakır, 2013: 34). Bu özellikleri bünyesinde barındıran bireylerin girişimcilik eğilim ve yönelimlerinin fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Bireysel yaklaşım açısından temel faktörlere bakıldığında, örneğin bireyin aile çevresinde girişimci olması veya girişim faaliyetleri sürdüren bir başka bireyi kendine rol model olarak alması bireylerin girişimciliğe bakışını olumlu yönde etkileyeceği kabul edilmektedir. Buna ek olarak bir bireyin eğitim düzeyi, yaş durumu gibi hususlarda girişimcilik faaliyetlerindeki uygunluğunu ortaya koyan bireysel yaklaşım faktörlerindendir. Bireylerin girişimciliğe yönelmesinde kişilik özelliklerinin de etkisi söz konusudur. Bireylerin başarı ihtiyaçları ile kontrol odağının

eşit düzeyde artış göstermesi bu bireylerin girişimcilik niyetlerini etkileyen bir unsur olarak görülebilir. Bu noktada bireylerin girişimcilik yönelimlerini etkileyen faktörleri yalnızca tek bir yaklaşım açısından ele almak doğru olmayabilir. Örneğin, bireylerin öz yeterlilik algısı daha bütüncül bir değerlendirme imkânı sunması açısından hem bireysel yaklaşım hem de çevresel yaklaşım çerçevesinde ele alınabilir.

Çevresel yaklaşım: Bu yaklaşım temeli girişimci birey ile çevresinin karşılıklı olarak etkileşim içinde olma durumunu içermektedir. Bu yaklaşım girişimci bireylerin girişimcilik niyetinde olduklarını önceleyerek bu niyet doğrultusunda davranış şekillerinin bazı etkenlerin çerçevesinde belirlediğini göstermektedir (Erbatu, 2008: 11). Bu yaklaşım içerik olarak aile yapısı, ekonomik ve finansal çevre başta olmak üzere bir takım sosyal faktörler çerçevesinde ilerlemektedir. Çevresel yaklaşım bütüncül açıdan girişimci bireylerin yaşadığı toplumu ve toplumun kültürel yapısını da incelemektedir. Buradan hareketle, girişimcilik ile toplumun kültürü arasında olan yakın ilişkinin sonucu olarak kültürün girişimcilik üzerinde son derece etkili bir faktör olduğu belirtilebilir (Morrison, 2000: 62). Bu yaklaşım özelinde bir bireyin girişimcilik yönü birçok faktörün etkisi sonucunda belirmektedir. Bu yönü ile çevresel yaklaşım, ülkeler açısından girişimciliği teşvik eden ve destekleyen politikalar ve uygulamaların sonucunda etkisini gösterebilmektedir.

Örgütsel yaklaşım: Bu yaklaşım temelde girişimcinin içinde bulunduğu örgütsel yapı ile etkileşimini esas almaktadır. Bireysel yaklaşım, bir bireyin daha çok kişisel özelliklerine, çevresel yaklaşım girişimin içindeki tüm faaliyetlere odaklanırken örgütsel yaklaşımda daha çok yönetsel olarak hangi özelliklerine sahip olunması gerektiği üzerine odaklanılmaktadır (Naktiyok, 2004: 19). Örgütsel yaklaşım, bir girişimin kuruluş aşamasından faaliyetlerini sürdürülmesi aşamasına kadar uzanan süreçte dikkate alınan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım çerçevesinde, girişimcilik faaliyetlerinin her sürecinde başarılı bir yöneticilik sergilenmesi durumu ve geleneksel yöneticilik tarzından ayrı bir davranış sergilenmesi beklenmektedir. Örgütsel yaklaşım, bir girişimcinin fırsatları algılama gücünü esas alarak faaliyetlerini sürdürmesini ve daha sonra bu çerçevede kaynaklara yönelmesini esas almaktadır. Bu esas alınan durum yaklaşım çerçevesinde girişimci ile geleneksel yöneticiyi birbirinden ayırtmaktadır.

1.5. GİRİŞİMCİLİĞİN EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞMEDEKİ ROLÜ

Girişimcilik genellikle bir bireyin veya bir grup bireyin bir fırsat yaratma, keşfetme ve onu toplumun yararına kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik ile bir ülkenin ekonomik büyümesi arasındaki ilişki, yıllar içinde politika yapımcılar ve ekonomistlerin ilgi duydukları bir konu olmuştur. Ancak bazıları girişimcilik ile ekonomik kalkınmayı doğrudan bir ilişki olarak görürken, bazıları ise dolaylı bir ilişki olarak değerlendirmektedir. Girişimcilik, ekonomik büyümenin katalizörü olarak görülmekte ve tüm dünyada ekonomik yaşamın her alanında üretken faaliyetlerin yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi için itici bir güç olarak algılanmaktadır. Girişimcilik, ekonomik ve sosyal yapılar içerisindeki bileşenlerle etkileşimi olan çok yönlü bir olgudur. Günümüzde ekonomik kalkınma, bir ülkede girişimciliğin doğru planlanması ve geliştirilmesi yoluyla elde edilebilir. Girişimcilik, yenilikçi iş ortamlarının ve olanaklarının yaratılması ve gelişimi için önemli bir kaynak olarak görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, ekonomik büyüme süreci büyük ölçüde girişimcilik faaliyetlerine bağlıdır. Bir ülkedeki girişimcilerin iyi planlanmış ve iyi koordine edilmiş faaliyetleri, yüksek bir ekonomik büyüme oranı sağlayabilir. Bu açıdan girişimcilik, ekonomik kalkınmada gerekli olan sermaye, insan kaynağı, yenilikçilik ve yaratıcılığın açısından da önemli bir faktördür.

Bir toplumda, girişimciliğin teşvik edilmesi, bireylerin girişimcilik eğitimlerine dahil edilmesi, sosyal ve ekonomik kalkınma üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Çünkü girişimciler, yeni iş fırsatlarının yaratılması yoluyla ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmedeki ülke performansının iyileştirilmesine katkı sağlar. Girişimciliğin ekonomik ve sosyal gelişme sürecinde piyasadaki mevcut fırsatları belirlemek, istihdam olanakları yaratmak, milli gelire katkıda bulunmak, altyapı geliştirme, toplum gelişimine katkıda bulunmak gibi rolleri de bulunmaktadır. Girişimcilik ile ekonomik büyüme ve kalkınma arasındaki ilişkiye yönelik literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, girişimciliğin inovasyon oluşturarak, değişim meydana getirerek, rekabet alanı yaratarak ve rekabeti olumlu olarak sürdürerek ekonomik anlamda kalkınma sürecini hızlandırarak değer sağladığına sıklıkla değinilmiştir (Aydın, 2017: 376). Girişimciliğin sosyal ve ekonomik yönden gelişim, değer yaratma, toplumsal değişimin katalizörü olma, topluma devingenlik kazandırma,

topluma saygınlık sağlama ve sosyal sorumluluk konularında farkındalık oluşturma vb. işlevleri bulunmaktadır (Önce vd., 2014: 868). Girişimcilik, çok yönlü olarak ekonomik alanda kalkınma ve sosyal gelişim açısından kuvvetli sosyo-ekonomikliğin sağlanması için ülkelerin önemle üzerinde durması öncelikli konuların başında gelmektedir. Ayrıca ülkelerdeki girişimcilik ekosistemlerinin teşvik ve destek mekanizmalarının bu alanda faaliyet gösteren girişimcilerin yaşadıkları sorunlarının çözümü ile birlikte geliştirilmesi de önemle üzerinde durulması konulardandır. Girişimcileri yenilikçi ve yaratıcı faaliyetler içinde olmaları, fırsat ve riskleri görmeleri teknolojik gelişmelere katkı sağlarken, ayrıca bu katkı toplumsal huzur ve refahı da geliştirecektir. Bu açıdan girişimcinin toplumda sosyal kalkınma konusunda da misyon üstlendiği belirtilebilir. Girişimci içinde bulunduğu faaliyetlerle toplumda insanlara rol model olmakta ve diğer bireyleri de bu anlamda yüreklendirmektedir (Tekin, 2019: 42).

1.6. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ VE MODELİNİN GELİŞİMİ

1.6.1. Girişimcilik Niyeti Kavramı

1980'li yıllardan itibaren bireyleri girişimciye dönüştüren faktörleri anlamaya odaklanılmış, girişimcilik kavramının açıklanmasında özellik veya özellik temelli farklılıkların yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Girişimcilikle ilgili araştırmalarda kişilik değişkenine kıyasla, girişimciliğe yönelik bireysel niyetlerin daha etkili olduğu ve girişimcilik davranışını tahmin etmek için daha açıklayıcı olduğuna yönelik çalışmaların sayıları artış göstermiştir (Barba-Sanchez vd., 2022: 2). Girişimci olma sürecini anlama çalışmaları daha çok psikolojik ve davranışsal çalışmalara dönüşmüştür (Agun Poyrazoğlu, 2017: 15-20). Girişimcilik niyetine ilişkili olan kuramlar psikoloji alanına, bilişsel psikolojiye aittir. Psikoloji alanındaki ilk katkıların yayınlanması, girişimcilik alanındaki girişimcilik niyeti kavramının ilk gelişmeleriyle neredeyse örtüştüğü için, bu entegrasyon sürecinin hızlı gerçekleştiği belirtilmektedir (Fayolle ve Linan, 2014: 663).

Girişimcilik, bireyin özelliklerine ve kendi içinde duyduğu isteğe göre bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenerek şekillenen bir kavramdır. Niyet, bir bireyin davranış gerçekleştirme veya gerçekleştirmeme yönündeki eğilimini ve davranışın belirleyiciliğini ifade etmektedir. Niyet, özellikle amaçlı, planlı, hedefe yönelik, ender, gözlenmesi kolay olmayan veya tahmin edilemeyen davranışların güçlü yordayıcısıdır (Krueger vd., 2000: 411; Adekiya ve Ibrahim, 2016: 117). Niyet, *“bir kişinin dikkatini (ve dolayısıyla deneyim ve eylemini) belirli bir nesneye (hedefe) veya bir şeye ulaşmak için bir yola (araçlara) yönlendiren bir zihin durumu”* olarak tanımlanır (Bird, 1988: 442). Böylece niyet, bireyin bir davranışı sergilemek noktasındaki çabasının ve bu çabanın isteklilik düzeyinin ne olduğunun da bir göstergesidir. Niyet, kişinin girişimcilik davranışlarını gerçekleştirmek için içinde bulunduğu çaba olarak ifade edilmektedir (Linan ve Chen, 2006: 4). Bireyin içsel manada geleceğe ilişkin zihinsel analiz etme, karar verme ve yeni bir konum elde etme sürecini tanımlamaktadır (Sezer, 2013: 51). Pillis ve Reardon (2007) girişimcilik niyetini *“yeni bir işe başlama niyeti”* olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik niyeti, bireyin yeni bir girişim yapma amacında olduğu ve bilinçli olarak gelecekte de bu girişimi sürdürmeyi planladığı kabul edilen inanç olarak ifade edilmektedir (Thompson, 2009: 676).

Girişimcilik niyeti, girişimcilik davranışını açıklamada temel bir yapı olarak ilgili araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Davidsson, 1995: 1-3; Krueger vd. 2000: 411-412). Girişimcilik niyeti, bir girişimde bulunmanın en önemli somut olasılığı olarak onay görmektedir. Bir bireyin değerlerini, inançlarını, özelliklerini ve yeterliliklerini içeren kapsamlı ve karmaşık bir yapı olarak görülmektedir. Girişimci bireylerin girişim gerçekleştirmesi ve bunu başarılı bir şekilde sürdürebilmesi için çaba harcaması girişimcilik niyeti olarak tanımlanabilir. Girişimcilik birey açısından bir ilham ile başlasa da fikirlerinin hayata geçirilmesinde niyet ve birtakım uyarıcıların gerekliliği söz konusudur. Fikirlerin, niyete ve niyetlerinde bir girişime dönüşmesi noktasında bireyin amaçlarının olması gerekmektedir. Bu bağlamda, girişimcilik niyeti, bir girişimin oluşturulması veya mevcut girişimlerde yeni bir değer yaratılmasına yöneliktir.

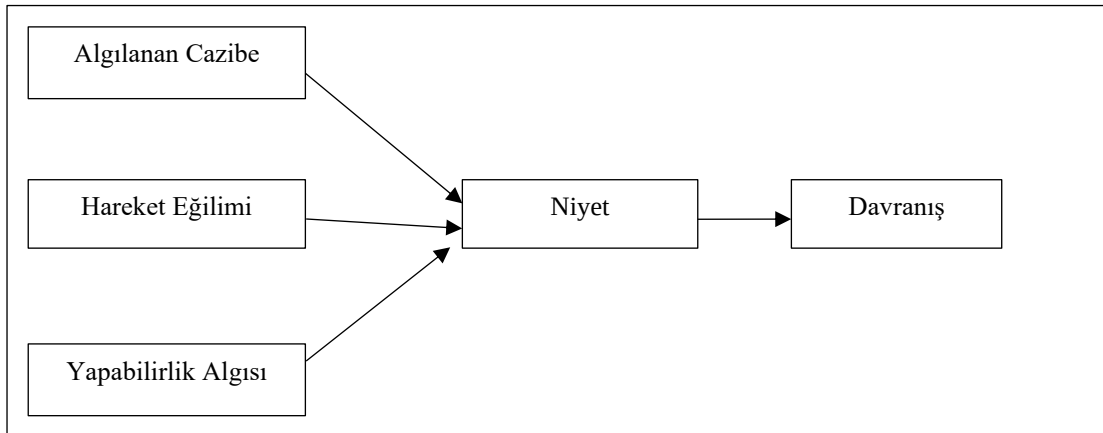
1.6.2. Girişimcilik Niyeti Modelleri

Girişimcilik niyet modelleri Bandura (1986)'nın ileri sürdüğü sosyal bilişsel kuramı temel olarak almaktadır (Ratten ve Ratten, 2007: 92). Literatürde girişimcilik niyeti modellerine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde beş model daha çok öne çıkmaktadır. Bu modellerin birincisi Shapero ve Sokol (1982)'nin geliştirdiğı Girişimci Olay Modeli, ikincisi Bird (1988)'in geliştirdiğı Girişimci Niyet Modeli, üçüncüsü Ajzen (1991)'in geliştirdiğı Planlı Davranış Teorisi (PDT), dördüncüsü Davidsson (1995)'in geliştirdiğı Davidsson'un Ekonomik-Psikolojik Modeli ve son olarak beşincisi ise Luthje ve Franke (2003)'ün geliştirdiğı Girişimci Niyetin Yapısal Modelidir (Prodan ve Drnovsek, 2010: 333).

1.6.2.1. Girişimci Olay Modeli Teorisi

İlk girişimcilik niyeti modeli olarak bilinen bu model, Shapero ve Sokol (1982) tarafından ortaya konmuştur. Bu model esas olarak girişimcilik aısından algılanan cazibeyi, bir işi başlatma ihtimali olan bireylerde hareket eğilimini ve yapılabirlik algısını anlamak üzerine ileri sürülmüştür. Modelde bireyleri girişimcilik davranışına yönelten bileşenlerin açıklanmasına odaklanılmıştır. Bireyin davranışında sosyal ve kültürel faktörlerin etkilerinin önemli olduğunu vurgulayan bu model, girişimciliğın sosyal bir sistemin sonucu olarak gerçekleştiğine vurgu yapmaktadır (Shapero ve Sokol, 1982: 83).

şekil 1. Girişimci Olay Modeli

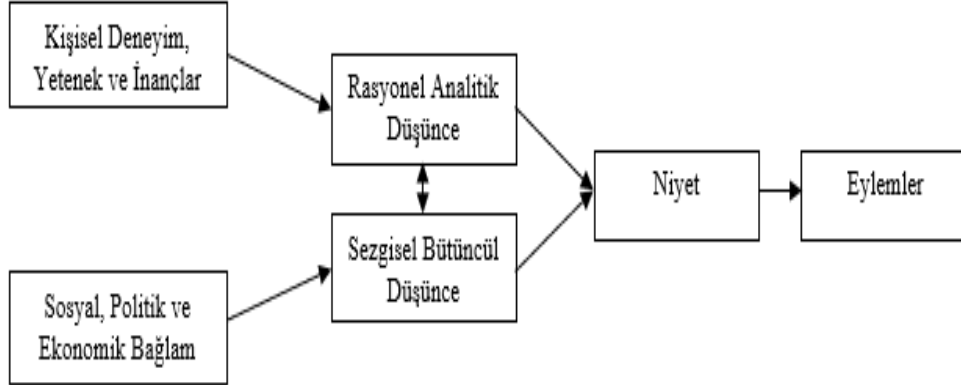

Kaynak: Shapero ve Sokol (1982)

Girişimsel olay modeline göre girişimcilik niyeti üç temel faktöre dayanmaktadır. Bu faktörler, algılanan cazibe, harekete geçme eğilimi ve yapılabirlik algısıdır. Algılanan cazibe, bireyin girişim yapmayı cazip bulma düzeyi olarak ifade edilirken, yapılabirlik algısı kavramı bireyin girişimci kimliğe sahip olması için kendi kapasitesine ilişkin algısı olarak tanımlanmaktadır. Hareket eğilimi, bireyin girişimi gerçekleştirme noktasındaki zaruri koşulların karşılanması ve girişimcilik için gerekli altyapının oluşturulması olarak ifade edilmektedir. Bu eğilim psikoloji literatüründeki kontrol odağına benzer, ayrıca bireyin kendi yaşamını etkileyen faktörleri ne kadar kontrol edebileceğine yönelik algısı olarak ifade edilmektedir (Agun Poyrazoğlu, 2017: 28). Bu modele göre, bireyler girişimci olma yönünde arzu duyarlar ve uygulanabilirliği değerlendirerek yeni girişim kurma noktasında harekete geçme ya da geçmeme noktasında bir karar alırlar (Yavuz vd., 2016: 736; Waele, 2020: 3). Bir birey tarafından algılanan cazibe ne kadar fazla ise birey o düzeyde daha fazla girişim oluşturma eğilimindedir (Păunescu vd., 2018: 4). Shapero ve Sokol (1982) çalışmalarında algıların bu süreçte ne kadar kritik olduğunun altını çizerek, girişimcilik faaliyetlerinde önemli yaşam olaylarının (iş kaybı, göç gibi) önemli artışlara neden olabileceğine değinmişlerdir (Krueger vd., 2000: 419). Bu model, 1994 ve 2000 yıllarında Shapero'nun öğrencisi Krueger tarafından revize edilmiştir.

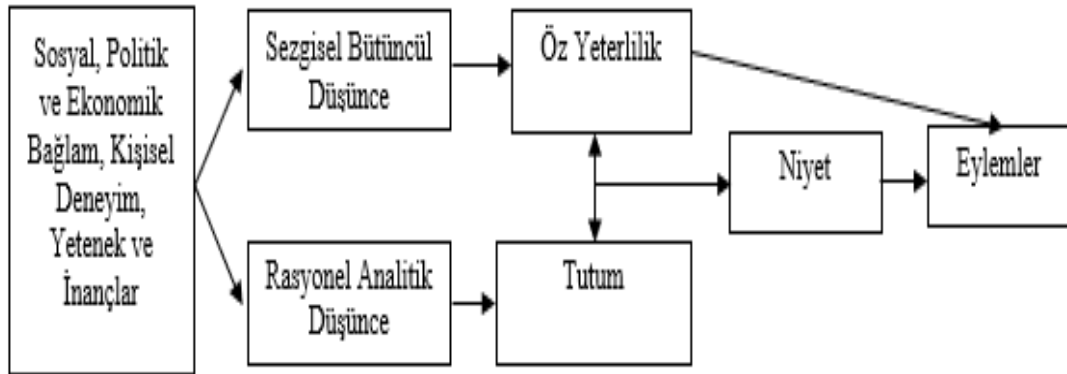
1.6.2.2. Girişimci Niyet Modeli

Bu model girişimcilik niyeti modeli, Bird (1988) tarafından geliştirilmiş, Boyd ve Vozikis (1994) tarafından revize edilmiştir. Bu modelde, bireylerin yeni bir girişimin oluşma sürecinin planlı bir eylem olduğu öne sürülerek girişimcilik niyetinin anlaşılmasına odaklanılmıştır. Bir girişimin oluşturulması veya mevcut girişimciler için yeni değer yaratımı noktasında girişimcilik niyetlerinin oluşumu esnasında rasyonel ve sezgisel düşünceyle kişisel ve toplumsal bağlamlar yani çevre etkileşime girmektedir. Bu model, bireyi girişimci olmayan yöneltten etkenleri, kişisel, kavramsal, düşünsel ve sezgisel olarak tanımlamaktadır (Bird, 1988: 442).

Şekil 2. Girişimci Niyet Modeli

Kaynak: Bird, 1988: 444.

Modelin öne sürdüğü kişisel etkenlerin bireyin sahip olduğu özellikler, yetenek ve deneyimler olduğu belirtilebilir. Kavramsal etkenlere ise yasal düzenlemeler, hükümet politikaları örnek gösterilebilir. Bireyin hedefleri, düşünceleri ve tespitleri düşünsel etkenler olarak sıralanabilir. Sezgisel etkenler ise bireyin yani girişimcinin misyonu ve vizyonu olarak belirtilebilir. Bu model, girişimcilik niyetinin, bireylerin kişisel ve bağlamsal birtakım faktörlerden etkilenmesi çerçevesinde şekillendiğini ortaya koymaktadır (Boyd ve Vozikis, 1994: 65). İlgili model Şekil 3’de gösterilmiştir.

Şekil 3. Girişimci Niyet Modeli 2

Kaynak: Boyd ve Vozikis, 1994: 69.

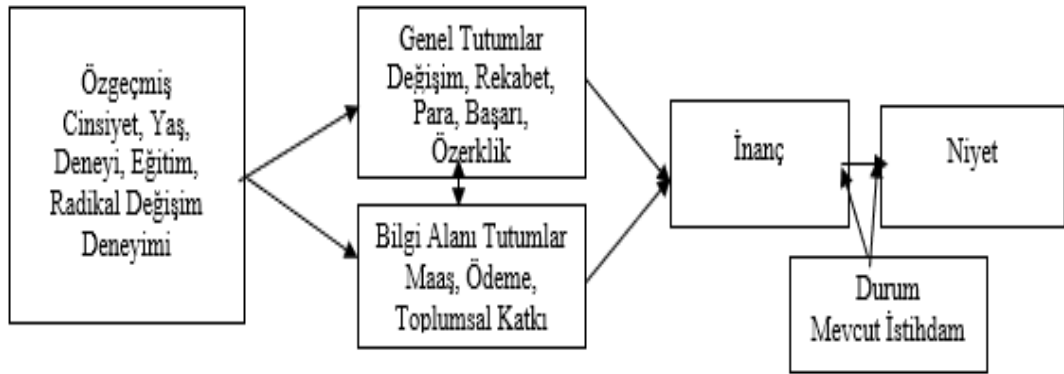
İlgili model 1994’te Boyd ve Vozikis tarafından revize edilerek modele yeni bir boyut olan öz yeterlilik eklenmiş ve modelin kapsamı genişletilmiştir. Öz-yeterlilik

boyutu, bilişsel süreç olarak niyetin nasıl oluştuğu ile ilgilenmektedir. Bu modelde, rasyonel ve sezgisel düşünce şekli ve fikrinin sentezinin yapılmasına, bu çerçevede çevrenin dinamiklerinin tanımlanarak fırsatlara karşı gösterilecek tepkinin etkileşimine odaklanılmıştır. Rasyonel analitik düşünme, fırsatların ve risklerin gerçekleşmesine yönelik algılama ve yönetim biçimi olarak ifade edilebilir. Sezgisel bütüncül düşünme coşku, tutku ve ödül vb. duygusal bilişselliğe dair bir davranışın meydana gelmesidir (Top, 2017: 83-84). Boyd ve Vozikis (1994) tarafından girişimcilik niyeti, bu iki farklı düşünce biçiminin birleşimi sonucunda oluşan bir süreci ifade etmektedir (Boyd ve Vozikis, 1994: 69). İlgili model Şekil 4’de gösterilmiştir.

1.6.2.3. Davidsson’un Ekonomik Psikolojik Modeli

Ekonomik-psikolojik modeli Davidsson (1995) tarafından geliştirilmiştir. Bu modelin geliştirilmesinde Bird, Shapero ve Sokol’un modelleri ve bu modeller kapsamında geliştirilen araştırma bulguları dikkate alınmıştır (Davidsson, 1995: 4).

Şekil 4. Davidsson’un Ekonomik Psikolojik Modeli

Kaynak: Davidsson, 1995: 5.

Bu modelde bireylerin özgeçmişlerinin, genel tutumlar ve bilgi alanı tutumlarını etkilediği varsayılmaktadır. Özgeçmiş faktörü, cinsiyet, dolaylı deneyim, eğitim ve yaş gibi alt bileşenlerden oluşmaktadır. Ayrıca özgeçmiş, diğer iki tutumun oluşmasını ve farklılaşmasını sağlayan bir faktör olması açısından önemlidir.

Davidsson (1995)'e göre niyet kavramı, bir girişimi hareketlendirmek noktasında bulunma arzusunu ifade etmektedir. İnanç kavramı ise bir bireyin kendisi için girişim kariyerinin uygunluğuna inanması durumudur. Bu modele göre, bireyin psikolojik eğilimleri genel tutumlar; girişimci adayının girişimciliğin uygunluğuna yönelik inancı ise bilgi alanı tutumları olarak varsayılmıştır (Davidsson, 1995: 8).

1.6.2.4. Girişimci Niyetin Yapısal Modeli

Bu model Lüthje ve Franke (2003) tarafından girişimcilikle ilgili davranışta tutumun etkisi dikkate alınarak geliştirilmiştir. Bu modelde, bir bireyin kişisel özelliklerinin girişimciliğe karşı tutumu etkileyerek girişimcilik niyetinin oluşmasını etkilediği varsayılmaktadır. Ayrıca modelde, bağlamsal faktörler olarak algılanan destek ve algılanan engelin etkileri de vurgulanmaktadır. Araştırmacılar bu model özelinde kişisel özellikler olarak risk alma eğilimi ve iç kontrol odağına yer vererek girişimcilik davranışlarının niyet üzerinde nasıl bir etki yarattığına odaklanmışlardır (Lüthje ve Franke, 2003: 138).

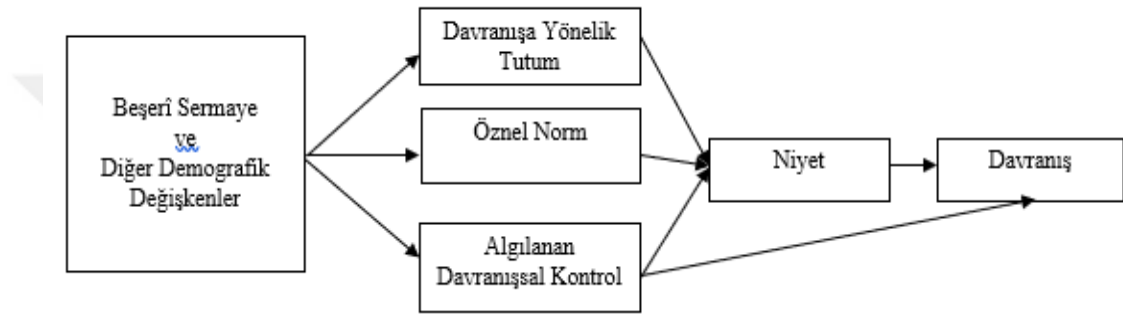
1.6.3. Planlı Davranış Teorisi Modeli

Girişimcilik niyeti ile ilgili çalışmalarda sıklıkla kullanılan Planlı Davranış Teorisi (PDT), Ajzen (1991) tarafından geliştirilmiştir. Bu çalışmanın çerçevesini de oluşturan PDT, girişimcilik niyeti modelleri arasında en yaygın kullanılan ve en bilinen modeldir. Bu model, davranışa yönelik araştırmalarda, doğruluk derecesi oldukça yüksek sonuçları öngörmek ve açıklamak için kullanılmaktadır (Xu, vd., 2016: 626). Bu teori bireylerin davranışlarını açıklamaya ve tahminde bulunmaya yönelik olarak tasarlanmıştır (Küçük, 2011: 146). Bu modelde, girişimcilik niyetini etkileyen üç önemli faktör ele alınmaktadır (Ajzen, 1991: 188).

Modele göre bireylerin bir davranışı gerçekleştirmelerinin ilk açıklayıcısı niyettir. Ajzen (1991)'e göre niyet, bir kişinin motivasyonu, çaba harcamaya istekliliği ve belirli bir davranışı gerçekleştirmek üzere zorlukların üstesinden gelmeye gönüllü

olmasının birleşimidir. Bireylerin niyetlerinin tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol tarafından açıklandığı varsayılmaktadır. Ayrıca dışsal birtakım etkilerin, tutumlar ile birlikte dolaylı yoldan niyet ve davranışları etkilediği belirtilmektedir (Souitaris vd., 2007: 568-570). Literatürde girişimcilik alanında, sıklıkla kullanılan, girişimcilik niyeti ile ilgili araştırmaları destekleyen, girişimcilik niyetini anlamada ve tahmin etmede en iyi model olduğu belirtilebilir (Paço vd., 2011: 26; Sun vd., 2017: 1373; Feder ve Nitu-Antonie, 2017: 89)

Şekil 5. Planlı Davranış Teorisi Modeli

Kaynak: Ajzen, 1991: 182.

PDT'ye göre; bir davranışın birey tarafından olumlu bir şekilde algılanması, davranışın hayata geçirilme ihtimalini yükseltmektedir (Kalafatoğlu, 2020: 107). Ayrıca öznel normun birey üzerindeki etkisi olumlu yönde ise bu durum bireyin davranışı gerçekleştirmeye yönelmesine neden olacaktır. Bireyin algısı sonucunda ortaya çıkan davranış üzerinde kontrol sahibi olduğunu hissetmesi ile birlikte davranışın gerçekleşmesinin düzeyi de oldukça yüksek seviyede olacaktır (Martins vd., 2022: 3). PDT'ye göre, tüm birey davranışları belirli sebeplere bağlı olarak kararlaştırılmış niyetler sonucunda gerçekleşmektedir. Bu sonuca dayalı olarak tutum niyeti şekillendirmekte, niyet ise davranışı ortaya çıkarmaktadır (Kalkan, 2011: 193). Niyetlerin sonuçlarını anlamak için niyetin öncüllerinin doğru anlaşılması gerekir. Girişimci bireyleri konu edinen çalışmalarda, iyi kurgulanmış ve daha önceki araştırmalarda kullanılmış niyet modellerinin tercih edilmesi, bireylerin iş kurma öncüllerini incelemek için önemli bir araçtır (Krueger vd., 2000: 414).

1.6.3.1. Davranışa Yönelik Tutum

Tutum, bireyin belirli bir bilginin yararlığına karşılık olarak olumlu ya da olumsuz algısıdır. Davranışa yönelik tutum, bireyin girişimciliği veya davranışı değerlendirme derecesini ifade etmektedir (Ajike vd., 2015: 123). Davranışa yönelik tutum, beklenen yarar ve gelecekteki eylemlerin algılanış değerine dayanmaktadır. PDT açısından tutum, bir davranışın gerçekleşmesinde bağlayıcı olarak beliren muhtemel sonuçların üzerinde bireylerin kendi değerlendirmeleri ile açıklanmaktadır. Kişisel bir faktör olarak tanımlanan tutum, davranışın önemli bir belirleyicisidir. Birey tarafından yüksek bir fayda olarak öngörülen davranışlar olumlu olarak algılanmakta ve bireyin özellikleri bu faydayı yani davranışı etkilemektedir (Wagner ve Ziltener, 2008: 8). Bu kavram bir bireyin girişimcilik davranışıyla ilgili olarak olumlu veya olumlu bir kişisel değerlendirme düzeyine ilişkin sahiplik durumunu ifade etmektedir (Linan ve Chen, 2009: 596; Fini vd., 2012: 390). Girişimcilik literatüründe, güven kavramının girişimci tutumun temel öncüllerinden biri olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Ferreira vd., 2012; Miranda vd., 2017). Ayrıca girişimcilik niyeti ile girişimci tutumun öngörücü kalitesi ve ilişkisi literatürde çeşitli araştırmalarda doğrulanmıştır (Moriani vd., 2012).

1.6.3.2. Özel Norm

Özel norm, bir bireyin davranışı yerine getirmesi ya da getirmemesi noktasında insanların doğrulamasına yönelik algısı olarak tanımlanmaktadır (Linan ve Chen, 2006: 4). Özel norm, sosyal bir faktör olarak bireyin bir davranış gerçekleştirmesi noktasındaki sosyal baskı olarak ifade edilmektedir (Ajzen, 1991: 188). Bu kavram aile, arkadaşlar, iş arkadaşları ve toplum tarafından davranışa verilen desteğin olası etkisi olarak tanımlanmaktadır (Lee Ross, 2017: 1182). Özel norm, genellikle bireyin davranışı ile ilgili kendisini etkileyen önemli kişilerin, bireyin girişimci olma kararını etkileme veya onaylama algısına işaret etmektedir. Bir bireyin özel normunda, referansların, değerlerin ve teşviklerin, girişimcilik niyetini hissi yönden etkileyici bir rolü vardır (Top, 2011: 274). Bu bağlamda, özel norm, bireyin

kendisi için değerli gördüğü insanların, o kişiden beklentilerine ve kişinin bu beklentileri karşılamaya dönük isteğine bağlamında ölçülmektedir. Bir bireyin öğretmen, avukat, doktor veya girişimcilik niyeti ile yakın çevresinin bireyden ümitleri arasında bulunan ilişki, bu boyuta bir örnektir (Bahadır, 2018: 67).

1.6.3.3. Algılanan Davranışsal Kontrol

Algılanan davranışsal kontrol, bireyin kendi kontrol seviyesini kavramasını ve ilgili davranışın gerçekleştirilmesindeki kolaylık veya zorluk hissidir (Liñán ve Chen, 2006: 4). Özetlemek gerekirse, bireylerin belirli bir davranış gerçekleştirme yeteneklerinin algılarıdır. Algılanan davranış kontrolünde, bireyin geçmiş deneyimlerini ve davranış gerçekleşmesinde öngördüğü engelleri yansıttığı varsayılmaktadır (Ajzen, 1991: 188). Böylece birey davranış ile ilgili kendi içsel inancını kontrol etme imkânı bulmaktadır. Bu faktör; bireyin belirli bir davranış gerçekleştirmesindeki içsel ve dışsal yeterliklerin tahmini ve bu durumun davranış ne derecede kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı olacağına olan inancına doğrultusunda ölçülmektedir (Mercan, 2015: 5). Birey davranış üzerindeki inancını, geçmiş deneyimlere bağlı olarak çevresini gözlemleyerek topladığı bilgilerle yordamaktadır. Bu süreçte davranışa zorluk yükselterek veya azaltarak etki eden faktörler de süreci şekillendirmektedir. Bireyin niyetini etkileyebilecek iç ve dış kontrol inançları arasında ayırım yapılması gerekir. İçsel kontrol, bir girişimcilik çabasını üstlenmek için özgüvene sahip olmak gibi kişisel yeterlilik ve yeteneklerle ilişkilidir. Dışsal kontrol ise finansal desteğin bir girişim kurmak için önemli bir gereklilik olarak algılanması gibi durumsal kontrolle bağlantılıdır. PDT'e göre davranışa yönelik tutum ve öznel normlar yalnızca niyetleri etkilerken algılanan davranış kontrolü doğrudan davranış üzerinde etkilidir. Ajzen (1991)'e göre, bireyin davranış yerine getirmedeki niyetinin yüksek olmasını, diğer iki faktörün elverişlilik durumu ve algılanan davranışsal kontrolün yükseklik derecesi belirlemektedir. Bununla birlikte, söz konusu bu üç faktörün ehemmiyetinin, farklı davranışlara bağlı olarak değiştiği tespit edilebilir. Bu nedenle, yalnızca tutumun girişimcilik niyeti üzerinde önemli bir etkisi olduğu ya da tutum ve algılanan davranışsal kontrolün önemli olduğu ya da her üç belirleyicinin de

girişimcilik niyetlerini hesaba katmak için yeterli olduğu sonucu ortaya çıkabilir (Ajike vd., 2015: 123).

1.7. GİRİşİMCİLİK EKOSİSTEMİ

Sistem, belirli bölümlerden, alt sistemlerden oluşan bir bütün olarak, tüm parçalarının kendine has işleyişi olan ve her birinin etkinliğinin de birbirine bağlı olması durumu olarak ifade edilmektedir (Koçel, 2018: 277). Ekosistem kavramı, ekolojik bağlamdan ziyade sosyal bilimlerde işletme alanında girişimcilik bağlamında ilk kez Moore (1993) tarafından coğrafi perspektif çerçevesinde iş ekosistemi olarak kullanmıştır (Cansız vd., 2018: 6; Malecki, 2018: 1). Moore (1993), işletmelerin tek bir sektöre bağlı olarak değil, çeşitli sektörleri içeren bir iş ekosisteminin parçası olarak görölmesi gerektiğini vurgulamıştır (Moore, 1993: 76). Ekosistem, yenilik ile büyümeye ulaşmak için fikir alışverişi içerisinde gerekli yönetim mekanizmalarını sunan, yeniliğin gelişimi ve başarısızlığın ortadan kalkması için uygun bir yapı sağlar (Groth vd., 2015: 264-265).

Dünyada girişimciliğin öneminin giderek daha da iyi anlaşılmaları üzerine girişimciliği bir sistem olarak değerlendirilen girişimcilik ekosistemi kavramı da son yıllarda literatürde sıklıkla kullanılmaktadır. Son yıllarda ekonomik kalkınmada girişimciliğin önemini kavrayan her ülkede sistematik bir girişimcilik ekosistemi düzenlemeye yönelik çalışmalar yürütölmektedir. Ekonomik kalkınmayı artırmak için tanımlanan yaklaşımlardan biri, tanımlanmış bir coğrafi alan içinde sürdürülebilir bir girişimcilik ekosistemi oluşturmaktır. Bu yaklaşım dünyadaki birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke tarafından benimsenmiştir (Hacıoğlu, 2020: 18). Girişimcilik ekosistemi, bir bireyin girişiminin ortaya çıkışından büyümesine kadar olan tüm süreçlerde gereksinim duyduğu altyapı unsurlarını bünyesinde tutan bir sistemdir. Girişimcilik ekosistemi, bireyler, kurum ve kuruluşlar tarafından oluşturulan, içinde bulunduğu coğrafya koşulların ihtiyaçlarına göre şekillenen, çoğunlukla devlet kaynaklar ile beslenen, girişimcilere yön veren ve girişimcilerin üretkenliklerine katkılar sunan bir sistem olarak ifade edilebilir (Özcan ve Göktaş, 2018: 19). Isenberg (2011) girişimcilik ekosistemini, girişimcinin yeni girişim geliştirme sürecinin tüm aşamalarından geçmesine yardımcı olmak amacıyla bir dizi ağa bağlı kurum olarak

tanımlamaktadır. Girişimcilik ekosistemi denildiğinde, devamlı büyüme, gelişime ve değişime açık teknoloji tabanlı kurgulanmış girişimler akıllara gelmektedir. Ayrıca girişimcilik ekosistemi bazı temel unsurlar çerçevesinde şekillenmektedir. Bu unsurlar, sosyal ve kültürel normlar, mevcut pazarın hacmi, eğitilmiş girişimci birey sayısı, devlet politikaları, finansal kaynaklara erişim, kamunun desteklediği girişimcilik programları olarak sıralanabilir (Karamustafa, 2022: 18).

Girişimcilik ekosistemi üç boyut içerir: ekosistemi oluşturan aktörler ve etkileşimleri (resmi ve gayri resmi ağ), fiziksel altyapı ve kültür (Theodoraki ve Messeghem, 2017: 50). Farklı birtakım unsurların karmaşık bir şekilde bir araya gelmesiyle oluşan girişimcilik ekosisteminde, hiçbir ögenin tek başına gelişmeyi yeterli düzeyde sağlamayacağı üzerinde durulmuştur. Bu nedenle, bir ülke veya bölgedeki ekonomik kalkınmayı hızlandırmak için tüm etkili öğelerin bütüncül olarak birlikte ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, politika yapıcılarının ekosistemi oluşturan, girişim yaratma ve büyümeye önemli etkiler sunan tüm öğeleri dikkate alarak kararlar almaları gerektiği belirtilmektedir (Duman ve Künü, 2020: 36). Bununla birlikte, bu ekosistem, bir bölgeye bağlı olarak ilişki içinde farklı aktörlerin bir arada toplanmasıyla oluşan, yeni bir girişim yaratmayı ve teşvik etmeyi yol açan bir yapıdır (Vogel, 2013: 446). Bu açıdan bakıldığında, girişimcilik ekosistemi, bir ülkedeki şirketlerin bilgi ve kaynak alışverişinde olabilecekler bir iş birliği ortamını tesis etmek için tüm sektörler arasındaki etkileşimi de düzenlemektedir. Bu sebeple, girişimcilik ekosistemi, devlet, aileler, özel şirketler, ilgili diğer kurumlar ve diğer toplumsal grupların birleşiminden oluşmaktadır (Alan, 2019: 251). Bununla birlikte, girişimci ekosistemler, yeni kurulan girişimlerin başarısını arttırmaya elverişli ortamlar oluşturmaya çalışmaktadır.

Girişimcilik ekosistemi konusunda araştırmacılar tarafından farklı unsurlara odaklanılan ekosistem modelleri üzerinde çalışılmıştır. 2011 yılında Isenberg, “Babson College: Babson Entrepreneurship Ecosystem Project” adlı proje kapsamında girişimcilik ekosistemi modelini geliştirmiştir (Isenberg, 2011: 7). Bu modelde, altı farklı alan olan politika, finans, kültür, destek, insan sermayesi ve pazarlar konulu unsurlar üzerinde durulmuştur. 2000’li yıllardan itibaren uluslararası olarak geliştirilen çeşitli sıralama çalışmalarında da Tablo 3’de görüldüğü gibi altı ana eksenle konu ele

alınmaktadır. Ayrıca her ülkenin kendine özgü özellikleri dikkate alınarak oluşturulan girişimcilik ekosistem dinamikleri bulunmaktadır. Bu girişimcilik ekosistemi ana unsurlarına ek olarak girişimci ağlar, mentorluk, kuluçka merkezleri, hızlandırıcılar, üniversiteler, teknoparklar gibi destekleyici unsurlara da yer verilmektedir.

Tablo 3. Girişimcilik Ekosisteminin Unsurları

Düzenleyici Çevre	Pazar Koşulları	Finansa Erişim
İdari Yük İcra ve İflas Mevzuatı Sağlık ve Çevre Mevzuatı Ürün ve İş Piyasaları Mevzuatı Adalet Sistemi Vergi Sistemi Sosyal Güvenlik Mevzuatı	Rekabet Mevzuatı Dış Pazarlara Erişim İç Pazarlara Erişim Kamu İhaleleri Kamunun Rolü Pazarın Kalitesi	Kredi Piyasaları Özel Sermaye Girişim Sermayesi Yatırım Melekleri Sermaye Piyasaları
Bilginin Oluşumu ve Yayılımı	Girişimcilik Yetenekleri	Kültür
Ar-Ge Yatırımları Üniversite-Sanayi İşbirliği Firmalar Arası İşbirlikleri Teknoloji ve İnternet	Eğitim ve Deneyim Girişimcilik Altyapısı Danışmanlık/Eğitim Hizmetleri İşgücü Hareketliliği	Risk Algısı Girişimcilik Algısı İş Sahibi Olma İstekliliği Sosyal Sermaye ve Güven İlişkileri

Kaynak: OECD, 2012.

Isenberg (2011)'e göre, düzenleyici çevrenin kapsamına, girişimcilikte sadece belirli koşullarına odaklanan sınırlı çabalar değil, tüm önemli aktörleri içeren çabalar girmektedir. Düzenleyici çevre, girişimcilik destek politikalarının temelini oluşturmakla birlikte girişimcilik üzerinde etkisi olan idari ve yasal bazı düzenlemeleri kapsamaktadır. Örneğin; vergi mevzuatı, şirket birleşmeleri-devirleri, şirket açma ve kapatma, patent iş ve işlemleri gibi konulardaki yapılandırmalar girişimcileri dolaylı

veya doğrudan etkilemektedir. Pazar koşulları, girişimcinin mal ya da hizmetlerini satabilecek pazarlara erişim durumunu ifade etmektedir. Bu süreçte doğru hedef kitle tespitinin yapılarak, bu tespit üzerinden ürün ya da hizmetin geniş bir müşteri grubuna test ettirilmesi ile birlikte iyileştirme adımlarının atılması da oldukça önemlidir. Bu iyileştirmeler sonucunda belirli bir olgunluğa erişen ürün ya da hizmetin farklı dağıtım kanalları ile yaygınlaştırılması gerekmektedir. Girişimcilik ekosisteminin ana boyutlarından finansa erişim ise bir girişimin hayat kalabilmesi için finansman altyapısının sağlanmış olması gerekliliğini içermektedir. Girişimcilerin fon elde etmelerini sağlayacak melek yatırımcı, girişim sermaye fonu, kitlesel fonlama gibi birçok alternatif yatırım aracı bulunmaktadır.

Girişimcilik ekosisteminde yenilik sistemleri ve iş birlikleri, kümelenme, üniversite-sanayi iş birlikleri gibi kavramlar son yıllarda önem kazanmıştır. Bu kavramlar, bilginin oluşumu ve yayılımı ana boyutunu etkileyen unsurlar olmakla birlikte girişimcilik performansını doğrudan etkilemektedir. Girişimcilik yetenekleri, eğitim ve deneyim, danışmanlık, iş geliştirme hizmetleri gibi süreçlerle geliştirilebilmektedir. Tüm bu unsurların ortak hedefinde girişimci bireylerin, yani girişimcilerin sahip olması özellikler açısından kendilerini geliştirme fırsatı sunmak vardır. Bir bireyin tüm bu unsurlarla uyum içerisinde girişimcilik faaliyetlerini besleyerek devam etmesi girişimcilik ekosisteminin gelişimine katkı sunacağı düşünülmektedir. Isenberg'e göre, girişimcilik ekosistemi modeli sistemindeki her bir unsur, bir döngü içerisinde kendini besler ve bu besleme ile diğer unsurlarda güçlenmektedir.

1.7.1. Girişimci Üniversite Kavramı

Günümüzde üniversiteler, ekonomik büyüme ve sosyal ilerlemenin sağlanmasında giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel öğretim ve araştırma misyonları, toplum ve endüstri ile etkileşimlerini kolaylaştıran üçüncü misyon faaliyetlerini içerecek şekilde genişletilmektedir (Saiz-Santos vd., 2017:106). Üniversitelerin birincil ana misyonu eğitim ve öğretim faaliyetleri iken, tarihsel süreç içerisinde bu misyona araştırma yapma ve daha sonra toplumsal katkı sunma misyonu da eklenmiştir. Üniversitelerin birinci misyonları öğretimde bilginin korunması ve

yaygınlaştırılması, ikinci misyonları öğretim ve araştırma iken üçüncü misyonları ilk iki misyonlarının devamı ile birlikte ekonomik ve sosyal gelişmeye odaklanmaktadır (Etzkowitz, 2003: 110). Üniversitelerin bu üçüncü misyonları aracılığıyla bilgilie dayalı ekonomik sisteme nasıl katkı sunacaklarına ilişkin münakaşalar esnasında girişimci üniversite kavramı ortaya çıkmıştır (Etzkowitz, 1983: 198).

Bilgi teknolojisinde yaşanan gelişim ve değişimlerle birlikte üniversitelerin rolleri yeni çağa uyumlu olma noktasında gelişerek değişim göstermektedir. Üniversite doğal bir inkübatördür; akademisyenlere ve öğrencilere yeni girişimler başlatmaları için bir destek yapısı sağlar. Üniversite aynı zamanda disiplinler arası yeni bilimsel alanlar ve yeni sanayi sektörleri için potansiyel bir tohum yatağıdır (Etzkowitz, 2003: 112). Bu bakımdan üniversiteler, dünyadaki inovasyon güdümlü ekonomi çerçevesinde yenilikçi ve yaratıcı bilginin üretilmesi ve yayılması bakımından son derece önem arz etmektedir. Tablo 4’de farklı kuşak üniversitelerin karşılaştırmasına yer verilmiştir. Üçüncü kuşak yaklaşımı ile girişimci üniversite kavramı aynı dönemde meydana geldiği için iki yaklaşım birlikte ele alınabilir. Bu kavramların farklılıkları noktasında, Kyrö ve Mattila (2019) çalışmasında girişimci üniversite yaklaşımının, üçüncü kuşak yaklaşımına göre girişimciliği daha geniş kapsamda ele aldığını belirtmiştir. İlgili çalışmada üçüncü kuşak üniversitenin girişimcilik anlayışının sınırlı ve dar olduğu belirtilerek bu üniversitelerde daha çok yeni bir iş kurulmasına yönelik destekleme ve teknoloji transferi faaliyetlerine odaklanıldığı vurgulanmıştır. Buna karşılık, girişimci üniversite yaklaşımında ise birey ve kurum olarak girişimci davranışın benimsendiğine, müfredat ve pedagojik bilgiyi de içeren derin bir girişimcilik eğitimi bakış açısına sahip olunulduğuna yer verilmiştir (Kyrö ve Mattila, 2019: 2-10).

Tablo 4. Farklı Kuşak Üniversitelerin Karşılaştırması

	Birinci Kuşak	İkinci Kuşak	Üçüncü Kuşak
Amaç	Eğitim	Eğitim ve Araştırma	Eğitim, Araştırma, Bilginin Kullanımı
Rol	Doğruyu Savunma	Doğayı Keşfetme	Değer Yaratma

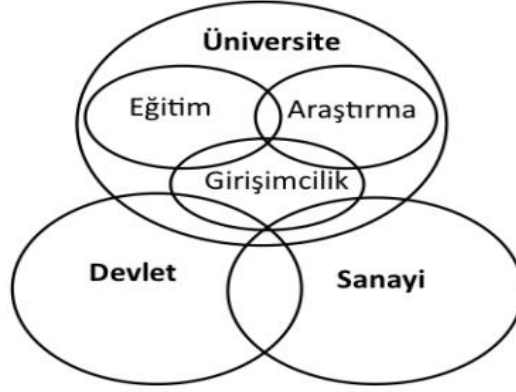
Yöntem	Skolastik	Modern Bilim, Temel Bilimler	Modern Bilim, Disiplinler arası
Çıktısı	Profesyoneller	Profesyoneller, Bilim İnsanları	Profesyoneller, Bilim İnsanları, Girişimci
Dil	Latince	Ulusal Diller	İngilizce
Örgütlenme	Fakülteler, Okullar	Fakülteler	Üniversite Enstitüleri
Yönetim	Rektör	Akademisyenler (Yarı zamanlı)	Profesyonel Yöneticiler

Kaynak: Wissema, 2009: 29; Gagnidze, 2016: 187.

Üniversiteler için girişimcilik, hem potansiyel olarak kazançlı bir gelir akışı hem de diğer kaynaklar için rekabet edebilecekleri yeni bir araçtır (Potter, 2008: 11). Girişimci üniversite, eğitim-öğretim, araştırma ve girişimcilik faaliyetlerinin çoklu misyonları aracılığıyla sosyo-ekonomik kalkınmaya katkıda bulunan bir kanal olarak hizmet vermektedir (Mascarenhas vd., 2017: 319). Girişimci üniversite, eğitim ve araştırma misyonunun yanı sıra kurumsal olarak teşvik ve destek mekanizmaları aracılığıyla, akademik araştırma kapsamında fikri mülkiyet hakları edinen ve akademi çalışmalarından elde edilen çıktıları ürün veya hizmete dönüştürerek finansal getiri elde eden ve beraberinde bütüncül bir şekilde topluma hizmet eden üniversite olarak tanımlanmaktadır (Baş, 2015: 17).

Suciu ve Platis (2009: 591) girişimci üniversiteyi, ananevi yapıya sahip üniversitelerin tam tersine bir anlayışla riskler alan, sanayi ile iş birliği olan, faaliyet gösterdiği bölgenin kalkınmasını önceleyen, mevcut kaynaklarını verimli kullanabilen üniversitelerdir. Clark (1998)'a göre girişimci üniversite aşağıdaki özellikleri taşımalıdır:

- Yöneticilerin karar verme yetisine sahip olması,
- Üniversite-sanayi iş birliği,
- Finansal kaynakların sürdürülebilirlik için yaratılması,
- Girişimcilik açısından yüksek motivasyon sahibi akademisyenlerin olması,
- Çevredeki değişime adapte olabilmek noktasına değişime uyum sağlayabilen girişimcilik kültürü (Lopez vd., 2009: 147-179).

Şekil 6. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Modeli

Kaynak: Mets, 2010: 80-89.

Girişimci üniversiteler, bireylerin girişimcilik yeteneklerinin geliştirilmesi, iş fikirlerinin oluşturularak olgunlaştırılması ve girişimci bireylere mevcut destekler hakkında yönlendirici faaliyetlerde bulunulması gibi birçok görev üstlenerek girişimcilik ekosisteminin gelişimini desteklemektedir. Son yıllarda üniversitelerde girişimcilik eğitimlerine önem verilmiş, kurumlar öğrencilere girişimcilikle ilgili olarak program, ders ya da sertifikaya dayalı eğitimler sunmaya başlamışlardır. Buna ek olarak, üniversitelerin bünyelerinde teknoloji geliştirme ofisleri, teknoparklar, kuluçka merkezleri kurulmaktadır. Bu sayede girişimcilikle ilgili konferans, sempozyum ve seminer gibi etkinliklerle de girişimcilik üniversitelerde teşvik edilmektedir. Ayrıca üniversitelerde yapılan araştırmalar, birçok iş fikrinin ya da girişimcilik projesinin de çıkış noktası olmaktadır.

Girişimcilik ekosisteminde üniversiteler, girişimcilik kültürünü geliştirmek, yeni kurulacak şirketler için önemli rol oynamak, yeni kurulan veya kurulacak şirketler için mezun öğrenci teminini sağlamak gibi önemli görevler üstlenmektedir (WEF, 2014: 17). Girişimci üniversitelerin kurumsallık çerçevesinde iç, dış ve organizasyonel girişimcilere yönelik arz ettikleri müşterek hizmetler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yıldız, 2019: 31).

- Eğitim ve öğretimi yönelik faaliyetleri girişimcilik yönelimi ile gerçekleştirmek,
- Üniversitenin kampüslerinde girişimcilere özgü fırsatlar yaratabilmek,

- Mevcut kaynakların etkin kullanımını sağlamak ve yeni kaynaklar yaratılmasına yönelik finansal destekler sunmak,
- Akademik bilginin mekanizmalar aracılığıyla yeniliğe açık bir kültürün gelişimine yönelik ortamı sağlamak,
- İş fikirlerinin ticarileştirilmesi sürecinde girişimcilere destekler sunmak,
- Uluslararası düzeyde fikri mülkiyet haklarının korunmasını teminen hukuksal alanda destek sunmak.

Etzkowitz (2013), üniversitelerin girişimci olarak sınıflandırılmasının üç ana aşamadan oluştuğunu öne sürmektedir. Birinci aşama, kendilerini bürokratik örgütlerden daha bağımsız varlıklar olarak görmek için hedefler belirleyen bir üniversiteyi içerir. Bu ilk aşama, üniversitenin alternatif finansman kaynaklarını ve ticari faaliyetleri göz önünde bulundurmak için stratejik görüşünü değiştirdiği ifade etmektedir. İkinci aşama, fikri mülkiyetlerini ticari nedenlerle kullanan üniversiteleri içerir. Geleneksel üniversiteler bilginin yayılmasına daha çok odaklanırlar, ancak girişimci üniversiteler daha çok bir işletme gibi davranırlar. Bu da üniversitelerin teknoloji transfer ofisleri ve girişimcilik merkezleri kurabileceği anlamına gelmektedir. Üçüncü aşama ise üniversitenin, akademi ve uygulama arasındaki açığı kapatmak için topluluklarına daha fazla bağlanmasını içerir. Bu, üniversite ile daha geniş topluluk arasında bir uyum duygusu oluşturmaya yardımcı olmaktadır (Ratten, 2017: 312). Genellikle bu üç ana aşama çerçevesinde üniversitelerde süreçler gerçekleşse de ek olarak kurumların kendilerine özgü belirledikleri amaç, hedef ve politikalarda sürece dahil olabilmektedir. Özet olarak; girişimci üniversite, bilimin piyasa koşulları doğrultusunda yapıldığı, yapısal açıdan diğer üniversite modellerine göre daha esnek ve yatay bir yapılanma olarak gerçekleştiği, üniversite-sanayi ilişkilerinin güçlü olduğu, küreselleşmenin daha fazla önemsendiği, kamu bağımlılığın azaldığı ve finans kaynaklarının çeşitlendiği, üniversite yönetimine iç ve dış paydaş olarak katılımın arttığı ve girişimcilik eğitiminin önemsendiği bir model olarak ortaya çıkmıştır (Özdemir vd., 2019: 999).

1.7.2. Girişimci Üniversitelerin Rolü ve Paydaşları

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, artan rekabet ve uluslararası bilgi ağı, İngilizce dilinin yaygınlaşması ile birlikte küreselleşme olgusu, yükseköğretim sınır ötesine açılmasına, uluslararası hareketliliğine, üniversite ve sanayi iş birliği kapsamında girişimci üniversite gibi yeni yapılanmaların oluşumuna zemin hazırlamıştır (Sakınç ve Aybarç Bursalıoğlu, 2012: 93). Tüm bu faktörler girişimci üniversite kavramını gündeme getirmiştir. Clark (1998)’a göre girişimci üniversite, iş dünyasının daha yenilikçi ve yaratıcı olması noktasındaki niteliksel arayışına cevap olacak araştırmaların yapıldığı kurumlardır. Girişimci bir üniversitenin amaçları, uygun bir organizasyon yapısı ve iyi hazırlanmış bir eğitim ve araştırma yapılandırmasına sahip olduğu ölçüde gerçekleştirilebilir (Schulte, 2004: 189). Bu nedenle girişimci bir üniversitenin inşası, girişimci davranışı üniversitenin içinden benimsemeye istekli bireylerin varlığını gerektirir (Miranda vd., 2017: 67). Bilgiye dayalı ekonomilerde girişimci üniversitenin rolü, bilimsel araştırmaların hem nitelik hem nicelik olarak artırmak, ekonomik kalkınmayı güçlendirmek, bilimsel araştırmaların bulgu ve sonuçlarını eğitim, yayın vb. araçlarla topluma aktarılmasını sağlamaktır (Kitigawa, 2005: 80). Girişimci üniversiteler, bireylerde girişimcilik kültürünün, girişimcilik düşüncesinin var olmasını sağlayacak ve öğrencilerin girişimci olmaları noktasında ihtiyacı olan yetkinliği geliştirecek donanımı hazırlamaktadır. Bu bağlamda, üniversiteler, ticari bilgi üretiminde, yeni girişimlerin geliştirilmesinde, mevcut girişimlerin ise yeni teknolojilere dayalı sektörde rekabet güçlerini arttırmalarında önemli rol oynamaktadır (Koyuncuoğlu, 2018: 48). Girişimci üniversitelerin sahip olması gereken öz yetkinlikler aşağıda sunulmaktadır (Yıldız, 2019: 29-31).

- **Sosyal Duyarlılık:** Girişimci üniversitelerin toplumdaki algılarına etki edebilmek için gerçekleştirdikleri marka ve itibar yönetim faaliyetlerini içermektedir.
- **Girişimci Kurumsal Kimlik:** Girişimci üniversiteler, girişimcilere yönelik hizmetler sağlayan mekanizmalarını çeşitlendirmektedir. Bu çerçevede üniversitelerde, üniversite-sanayi iş birliğine yönelik koordinatörlük ve teknokent

ile organizasyonel girişimcilere yönelik; girişimcilikle ilgili ders içerikleri, kampüs içi danışmanlık faaliyetleri ile iç girişimcilere yönelik; sürekli eğitim merkezleri, yaşam boyu eğitim faaliyetleri ile bağımsız girişimcilere yönelik mekanizmalar bulunmaktadır. Bu mekanizmalar ülkelerin mevzuat yapıları, girişimcilik kültürü ve özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir.

- **Yenilik Odaklılık:** Girişimci üniversiteler, kurumsal yönetimlerinin merkezine yenilikçiliği almaktadır. Bu çerçevede; bu kurumlarda yenilikçi ve girişimci akademisyen istihdamı, yenilik odaklı araştırma kümelenmeler ve ilgili konuda eğitim içeriklerinin hazırlanması gibi faaliyetler oldukça önemlidir. Yusof ve Jain (2008) girişimci üniversitenin unsurlarını şu şekilde sıralamaktadır:

Tablo 5. Girişimci Üniversitenin Unsurları

Modeller						
	Clark (1998)	Etzkowitz vd. (2000)	Sporn (2001)	Etzkowitz (2004)	Kirby (2006)	Rothaermel vd. (2007)
Unsurlar	Üst yönetim ekibinin güçlü olması, Geniş gelişim çevresi, Gelir kaynaklarında çeşitlilik, Desteklenen akademik çevre, Entegre bir girişimcilik kültürü	İç dönüşüm, Kurumlar arası etki, Arabirim geliştirme süreci, Özyinelemeli etki	Misyon, hedef, yapı, yönetim, liderlik ve kültür, Çevre yönetimi, Ağ yapıları, alt yapı ve stratejik ortaklıklar	Bilginin ticarileşmesi, Sektörle ve devletle karşılıklı bağımlılık, Hibrid örgütsel yapıları, Kurumsal yenilenme	Girişimciliğin elde edilen ciro, Birleşme, Uygulama, iletişim, Cesaret ve destek sağlama, Tanınırlık ve ödül, Kurumsal promosyon	İç hususlar: Ödüllendirme, üniversitenin konumu, kültürü, üniversitenin ilke ve politikaları, tanımlı rol ve kimlikler, öğretim elemanlarının niteliği, ticarileşmede bilgi ve teknolojinin yapısı, Dış hususlar: Devletin politikaları, sanayi, bölgesel çevre

Kaynak: Yusof ve Jain, 2008: 86.

Girişimci üniversitelerin ekonomik kalkınmada oynadığı önemli role binaen ilgili konuda düzenleyici çevrede bazı mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır. Bu bağlamda, üniversite-sanayi iş birliğinin teşvik edilmesi, üniversitelerin bünyesinde girişimcilik ofislerinin ve teknoparkların kurulması süreçleri hızlanmıştır. Girişimci üniversite çatısı altında fikri ve sınai hakların ticarileştirilmesine yönelik olarak günümüzde birçok kurumun organizasyon yapısında olan teknoloji transfer ofisleri, kuluçka merkezleri ve bilim parkları yapılandırılmıştır (Mowery ve Sampat, 2004: 211-212). Bu yapılanmalar aracılığıyla üniversitelerin dış paydaşlarıyla bir köprü kurmaları ve bilimsel araştırmalarla elde edilen bilgilerin ekonomik bir değere dönüştürülmesi noktasında ilerlemeler kaydedilmiştir. Üniversitelerin dış paydaşlarla yapmış oldukları iş birlikler, etkin paydaş katılımı olan bir girişimci üniversite yaklaşımının oluşumuna uygun ortam hazırlamaktadır (Padilla-Meléndeş vd., 2021: 1-4).

Audretsch ve Belitski (2021)'e göre girişimci üniversitenin üç farklı paydaşı bulunmaktadır. Bunlar, genel (öğrenciler, öğretim üyeleri, idari personel, bireysel olarak girişimcilik faaliyetinde bulunanlar), özel (TTO, TGB ve Ar-Ge merkezleri), sistematik (devlet veya özel kurum/kuruluşlar) paydaşlardır. Girişimci üniversitelerin bünyesinde oluşturulan ve koordineli bir şekilde çalışmalar yürüten bu yapıtaşlarına aşağıda yer verilmiştir.

- **Girişimcilik veya yenilik merkezleri:** Üniversite bünyesinde girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik tüm faaliyetlerin planlandığı birimlerdir. Bu birimlerde, girişimci adaylarına ve ilgili kurumlara yönelik olarak girişimcilikle ilgili becerilerin kazandırılmasına yönelik eğitim ve kurslar düzenlenmektedir.
- **Araştırma/Bilim/Teknoloji parkı:** Yeni bir ürün ve teknolojinin geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik fiziksel ortam, teknik destek, teknoloji hizmet sağlayan birimlerdir. Araştırma ve bilim parkları daha çok araştırma ağırlıklı birimler iken teknoloji parklarında teknoloji geliştirme ve uygulama ön plandadır.
- **Kuluçka merkezleri:** Yeni kurulan veya kurulma aşamasında olan girişimlerin geliştirilmesi amacıyla, bu girişimci firmalara yönelik olarak ofis hizmeti,

yönetim desteği, mali kaynaklara erişim ve birçok teknik hizmet sağlayan birimlerdir.

- **Hızlandırıcılar:** Teknoloji tabanlı yeni girişimcilerin kurulma aşamasından sonra ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve yeterliliklere erişmelerini kolaylaştırmak amacıyla kurulan girişimci hızlandırma programlarıdır.
- **Teknoloji transfer ofisleri:** Üniversitelerde akademik araştırma çıktılarının ticarileştirilmesine ilişkin tüm faaliyetlerin yürütüldüğü birimlerdir. Akademisyenlerin yürütücüsü veya ortağı olduğu girişimcilik projelerinin başvuru, gerçekleştirme ve ticarileştirme süreçlerinde yönetim desteği başta olmak üzere birçok teknik hizmetin verildiği birimlerdir.
- **Teknoparklar (Teknokent, Teknopol, Teknopolis):** Üniversite, sanayi, araştırma ve uygulama merkezleri, girişimciler ve piyasalar çerçevesinde etkileşimi artırmak, teknoloji transferini kolaylaştırmak için araştırma ve geliştirmeye dayalı yüksek teknolojilerin üretilmesine olanak sağlayan altyapı ve hizmetleri nitelikli fiziksel çerçevede sunan birimlerdir. Teknokent, bilim ve araştırma parkı gibi farklı terimlerle de ifade edilmektedir.

1.7.3. Türkiye’de Girişimcilik Ekosistemi ve Destekleri

Bilgi ekonomisi çağında yaşanan değişim öncülleri, ekonomik alanda yeni ve farklı olanı rekabet edilebilir hale getirmektir. Bu doğrultuda, ülkeler girişimcilik faaliyetlerini yapılandırmaktadır. Türkiye’de girişimcilik düşüncesinin zemini gelişimi ve girişimcilik kültürünün yerleşimine yönelik yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Dünyada örneğindeki gibi, ülkemizde de bireyler, girişim kurma veya mevcut girişimlerini büyütme noktasında bazı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Türkiye’de girişimcilerin karşılaştıkları sorun ve engeller olarak ulusal ve uluslararası zorlu rekabet, yeterli sermayeye sahip olmamaları, nitelikli ve uzman personel eksikliği, taşıma ve nakliye sorunları olarak sıralanabilir (Tuerhong, 2015: 24). Bu sorunlar esas olarak bilgi, deneyim ve finansal sermaye noksanlığından, risk üstlenilmesi hususunda güven duyma eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ülkemizdeki girişimcilerin girişimlerini harekete geçirmeleri

noktasında yaşadıkları finansal sermayeye ve yatırımcıya ulaşamama konusu bu faaliyetlerini oldukça zorlaştırmaktadır. Bu hususta girişimciler için sağlanan finansal kaynakların geliştirilmesi ve girişimcilerin alternatif finansal kaynaklara yönlendirilmesi gerekmektedir. Girişimcilerin alternatif finansman kaynakları olan melek finansmanı ve risk sermayesi gibi kaynaklardan yararlanma imkanları bulunmaktadır. Ayrıca bir girişimi kurma, yönetme noktasında fonksiyonlar açısından yeterli ve detaylı bilgilere sahip olunmamasından kaynaklanan bazı problemlerde bulunmaktadır. Bu hususta girişimciliğin geliştirilmesini teminen girişimcilik ekosisteminde girişimcilerin sorunlarına çözüm olacak şekilde yapılandırılan teşvik ve destek mekanizmalarının girişimci bireylere yol gösterici rolü üstlenmeleri oldukça önemlidir.

Türkiye’de tüm alanlarda kamu politika ve tedbirlerinin belirlendiği en temel doküman kalkınma planıdır. Teknopark kurulması fikri ilk olarak Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından uygulamaya alınan 1984-1989 Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, bu bölgelerin kurulması ve geliştirilmesine yönelik hazırlanan politikayla gündeme gelmiştir. Daha sonraki dönemlerde hazırlanan planlarda da bu konu ele alınmıştır. 11. Kalkınma Planı’nda girişimcilikle ilgili “Girişimcilik ve KOBİ’ler” başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında ortaya konulan politikanın temel çerçevesi “*girişimcilik kültürünün, teknoloji tabanlı ve yenilikçi girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi, finansmana, bilgiye ve pazara erişim imkanlarını geliştiren girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi, firmaların ölçek büyütmelelerinin sağlanması*” olarak açıklanmıştır (SBB, 2019). Bu bağlamda, Türkiye’de kalkınma planları ile girişimcilik ekosistemine yönelik olarak birçok durumun iyileştirilmesini sağlamak için çok sayıda politika hedefli ve tedbirler ortaya konulmuştur (Günlü ve Demiryürek, 2022: 180-186).

Ülkelerde girişimcilik alanındaki çalışmaları destekleyen düzenleyici çerçevesinin, bu çerçeve doğrultusunda yapılandırılan destek ve teşvik mekanizmalarının bulunması, bu kültürün yaygınlaştırılması ve ekosistemin gelişmesi noktasında oldukça önemlidir. Bu anlamda ülkemizde girişimcilik faaliyetlerini destekleme ve teşvik etmek amacıyla yapılandırılan birçok kamu ve özel sektörde faaliyetler yürüten kurum ve kuruluş vardır. 1963 yılında Türkiye

Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)'ın kurulmasıyla birlikte girişimcilik alanındaki çalışmaları fikir aşamasından başlayarak desteklemek noktasında birçok çalışmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda, aşamalı destek programları, tekno-girişim sermaye destekleri, bu alandaki kapasitenin yükseltilmesine yönelik özel programlar ve girişimcilik yarışmaları düzenlenmektedir. Tarihsel sürecin devamında, 1990 yılında, 3624 sayılı kanun Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı olarak Küçük ve Orta Ölçekli Sanayicileri Geliştirme Birliği (KOSGEB) kurulmuştur. KOSGEB'in kuruluşu ile ülkemizde her ölçekte faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin sorunlarına çözüm üretmek, bu işletmelerin teknoloji alanındaki yeniliklere adapte olabilmelerini sağlamak, rekabette öne çıkmalarını ve ülke ekonomisine katkılarını arttırmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. 2001 yılında 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında TGB'ler kurulmuştur. Bu girişimcilik alanlarında yenilikçi teknolojilerde mal veya hizmet üretme niyetinde olan girişimciler, araştırmacılar, üniversiteler bünyesinde görevli akademisyenler faaliyetlerini yürütebilmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ilgili kanun kapsamında TGB'lerde faaliyette bulunan girişimcilere yönelik vergi istisnaları, şirket çalışanlarına yönelik ücret ve prim desteği gibi teşvikler sağlamaktadır.

Türkiye'de 2022 yılı itibariyle 94 adet TGB bulunmaktadır. Bu bölgelerden 81'i faaliyetini sürdürmekte, 13'ünde ise altyapı çalışmaları devam etmektedir. Aynı yıl itibariyle 1239 Ar-Ge merkezi, 320 adet tasarım merkezi bulunmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022). Üniversitelerin bünyesinde veya üniversite destekli teknoparklarda kuluçka merkezleri kurulmuştur. 2010 yılı içerisinde uygulamaya başlanılan "Uluslararası Kuluçka Merkezi ve Hızlandırıcı Destek Programı" bu merkezlerin artmasını sağlamıştır. 2017 yılında 30263 sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teknoloji Transfer Ofisi Yönetmeliği" ile teknoloji geliştirme ofisleri kurulmuştur. Böylece üniversitelerdeki girişimcilik faaliyetlerinin ticarileştirilmesi ve bu ticarileştirmeden finansal getiri elde edilmesine yönelik imkanlar tanınmıştır. Bu ofislerde, fikri mülkiyet alanının konusu olan hakları korumak, lisans yetkisi tanımak, girişimci şirketleri desteklemek gibi temel faaliyetlerde bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, Türkiye'de Ticaret Bakanlığı, İŞKUR ve çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından da girişimcilere sağlanan destekler bulunmaktadır.

Türkiye’de sanayide faaliyet gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)’lerin büyük bir çoğunluğu Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)’lerde, yoğunlukla araştırma ve geliştirme odaklı faaliyetlerde bulunan firmalar da TGB’ler bünyesinde kümelenmektedir. Ağustos 2022 itibariyle TGB’lerde toplam 8.114 firma bulunmakta olup toplam 183,2 milyar TL satış gerçekleştirilmiştir. Ayrıca TGB’lerde ihracata 7,6 milyar dolar ile katkıda sunulmuştur. TGB’lerde toplam olarak 84.281 personel çalışmakta ve bu personelin çoğunluğu Ar-Ge çalışmalarında görevli toplam 69.884 personelden oluşmaktadır. Ayrıca TGB’lerin bünyesinde 47.456 tamamlanmış ve 12.777 devam eden proje yürütülmektedir.

Tablo 6. Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Dair Temel Veriler

Firma Sayısı		8.114
Yabancı/Yabancı ortaklı Firma Sayısı		338
Kuluçka Firma Sayısı		1.970
Akademisyen Ortaklı Firma Sayısı		1.731
Toplam Personel Sayısı	Toplam	84.281
	Ar-Ge	69.884
	Tasarım	1.149
	Destek	5.812
	Kapsam Dışı	7.436
Proje Sayısı (Devam Eden)		12.777
Proje Sayısı (Tamamlanan)		47.456
Toplam Satış (TL)		183,2 Milyar TL
Toplam İhracat (USD)		7,6 Milyar \$

Kaynak: T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

Girişimcilik ile ilgili alanların birbiri ile etkileşimini konu edinen ve araştırma sonuçlarını periyodik olarak yıl bazlı rapor haline getiren çeşitli endeksler bulunmaktadır. Türkiye'nin girişimcilik ekosistemindeki durumunun anlaşılması noktasında bu rapor ve endeksler önemli bir kaynaklardır. Türkiye'nin girişimcilik ekosistemine yönelik ilgili küresel endekslerdeki 2017-2018 ile 2021-2022 yıllarındaki sıralamalara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7. Türkiye'nin Girişimcilik ile İlgili Küresel Endekslerdeki Sıralamaları

	2017-2018	2021-2022
Küresel Girişimcilik Endeksi	37/137	-
Küresel Yenilikçilik Endeksi	43/127	37/132
Küresel Rekabetçilik Endeksi	53/137	52/63
Ekonomik Serbestlik Endeksi	60/180	112/165
Girişim Sermayesi ve zel Sermaye ekicilik Endeksi	40/121	39/125
İş Yapma Kolaylığı Endeksi	69/189	43/190
İnsani Kalkınma Endeksi	72/188	48/191

Kaynak: Küresel Girişimcilik Endeksi: GEDI – Küresel Girişimcilik ve Kalkınma Enstitüsü; Küresel Rekabetçilik Endeksi: WEF- Dünya Ekonomik Forumu; Küresel Yenilikçilik Endeksi: WIPO – Dünya Fikri Mülkiyet rgt; İş Yapma Kolaylığı Endeksi: Dünya Bankası; Ekonomik Serbestlik Endeksi: Heritage Foundation İnsani Kalkınma Endeksi: Birleşmiş Milletler.

Bir lkenin girişimcilikteki durumunu değerlendirirken o ülkedeki genel ekonomik ve sosyal durum ile iş dünyasının içinde olduğu rekabetteki konum birbirlerinden ayrı olarak ele alınmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında, ülkemizin küresel endekslerdeki durumunun analizi de önemlidir. Genel olarak endekslerdeki sıralamanın olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür. İlgili endekslerdeki ölçümler, kendi içinde etkileşimi olan birçok boyut ve alt boyutlarla ilişkili olarak ölçülmektedir. Bu araştırma kapsamında, ülkemizdeki girişimcilik ekosisteminin durumuna ilişkin endekslerde zet bir şekilde yer verilmesi, endekslerdeki alanlardaki gelişimin srdrlebilir kılınması gerekliliğinin ortaya konulması açısından önemli

olduğu değerlendirilmiştir. Girişimcilik ekosisteminin gelişimi için bu alanlardaki performansın takibinin yapılması ve doğru analizlerle destekli politikaların geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.7.4. Türkiye’de Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi

2012 yılından itibaren TÜBİTAK, ülkemizdeki üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performanslarına göre “Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi” oluşturulmaktadır. TÜBİTAK tarafından belirlenen ölçütler çerçevesinde her yıl düzenli olarak en girişimci ve yenilikçi üniversiteler sıralamaya tabi tutulmaktadır. Endeksin amacı, üniversitelerin eğitim ve öğretim kalitesini ölçmekten ziyade daha çok bu kurumlarda girişimcilik ve yenilikçi faaliyetlerin teşvik edilmesidir. Bu yönü ile endeks, Türkiye’deki girişimcilik ekosistemine katkı sağlayarak bu alanda sosyo-ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Endeks için temel oluşturulan göstergeler üniversiteler, TÜBİTAK, YÖK, TÜİK, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlardan sağlanmaktadır. Endeksin hesaplamasına konu olan 4 boyut ve içeriğine ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 8. Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksinin Boyutları

Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Yetkinliği (%15)	• Bilimsel Yayın Sayısı (%2,5) • Atıf Sayısı (%3,5) • Proje Sayısı (%2) • Projelerden Elde Edilen Fon Tutarı (%3) • Ulusal ve Uluslararası Bilim Ödülü Sayısı (%1,5) • Doktora Mezun Sayısı (%2,5)
Fikri Mülkiyet Havuzu İşbirliği (%20)	• Ulusal Patent Belge Sayısı (%5,2) • Ulusal Faydalı Model / Endüstriyel Tasarım Belge Sayısı (%3) • Uluslararası Patent Başvuru Sayısı (%5) • Uluslararası Patent Belge Sayısı (%6,8)

İşbirliği ve Etkileşim (%25)	• Sanayi İşbirliğiyle Yapılan Proje Sayısı (%5) • Sanayi İşbirliğiyle Yapılan Projelerden Elde Edilen Fon Tutarı Uluslararası İşbirliğiyle Yapılan Proje Sayısı (%6) • Uluslararası İşbirliğiyle Yapılan Projelerden Elde Edilen Fon Tutarı (%5) • Dolaşımdaki Öğretim Elemanı / Öğrenci Sayısı (%1,44) • Sanayi Doktora Programına Kayıtlı Öğrenci Sayısı (%1,56)
Ekonomik Katkı ve Ticarileşme (%40)	• Akademisyen Firma Sayısı (%5,68) • Öğrenci / Mezun Firma Sayısı (%7,57) • Akademisyen Firmalarının Satış Geliri (%7,57) • Öğrenci/Mezun Firmalarının Net Satış Geliri (%10,41) • Lisanslanan Patent / Faydalı Model / Endüstriyel Tasarım Sayısı (%3,78) • BİGG Firma Sayısı (%3) • 4004-4005 Proje Sayısı (%2)

Kaynak: TÜBİTAK, 2022.

Endeksin boyutları ve göstergeleri nicelik ve niteliksel olarak yıllar içerisinde değişime uğramıştır. 2021 yılı itibarıyla, “Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi” çalışmasında kullanılan metodolojiye göre, endeks kapsamında 4 boyut altında 23 gösterge bulunmaktadır (TÜBİTAK, 2021). Üniversiteler arasında girişimcilik ve yenilikçilik ekseninde rekabeti arttırmak, bu alanlardaki kurumsal performanslarını ölçmek amacıyla, bu endeks ile periyodik olarak her yıl girişimcilik alanında iyi konumda olan ilk 50 yükseköğretim kurumu saptanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; akademik girişimcilik kavramı ve akademik girişimcilik faaliyetlerine yer verilmektedir. Akademik girişimcilik niyeti başlığında ise konu kavramsal olarak ele alınarak, PDT çerçevesinde akademik girişimcilik niyetine değinilmektedir. Akademik girişimciliği etkileyen faktörler ve akademik girişimcilik niyetinin belirleyicileri başlığında ise bu başlıklarla ilişkili olarak bazı faktörlere ve belirleyicilere yer verilmektedir. Son başlıkta ise akademik girişimcilik konusuna yönelik olarak literatür taraması ve bu taramaya dayalı sonuçlar sunulmaktadır.

2.1. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK

2.1.1. Akademik Girişimcilik ve İlgili Kavramlar

Girişimcilik, yerel, bölgesel, ulusal ve ulusötesi kurumların etkin olarak yeni firmaların ortaya çıkması ve büyümesini teşvik etmenin, artırmanın ve kolaylaştırmanın yollarını aradığı bir kavramdır. Bu yüzdendir ki, girişimcilik, üniversitelerin geleneksel varoluş nedeni olmasa da gelir elde etmek ve statüsünü yükseltmek isteyen kurumlar için bir öncelik haline gelmiştir. Üniversitelerin, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve diğer yönetimle ilgili alanlarının her birinde girişimcilik aktörüne yönelik farkındalıkları her geçen gün artmaktadır. Bu farkındalığın artmasının en temel nedenlerinden biri olarak üniversite rollerindeki değişimin olduğu belirtilebilir. Küresel rekabet her alanda olduğu gibi, bu kurumlarda da etkisini göstererek, üniversitelerin yalnızca öğretim, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmamaları, bunlarla birlikte girişimcilik alanında da faaliyetlerini sürdürmeleri gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

1980 yılında ABD’de Bayh-Dole Yasası doğrultusunda üniversitelerin ar-ge sonuçlarını patentleme ya da lisanslama noktasında teknoloji transfer ofisleri kurmaları teşvik edilmiştir. Bu mevzuatın amacı, üniversitelerden sanayiye teknoloji

transferini kolaylaştırmak ve ulusal ekonomik kalkınmayı teşvik etmeyi (Aydemir, 2022: 1). Bu yasa amacına uygun olarak akademik girişimciliğine odaklanılmasına yol açmıştır (Grimaldi vd., 2011; Aldridge vd., 2014: 821; Schmitz vd., 2017). Akademik girişimcilik kavramının kökeni, Amerika'daki kuruluşların araştırma ve geliştirme sistemine dayanmaktadır. Bunun durumun temel sebebi Amerika'da akademisyenler, akademik kimliklerinin yanı sıra girişimci yöneticilere özgü çeşitli faaliyetlerde bulunması ve girişimci gibi hareket etmeleridir (Dindaroğlu, 2014: 12). Diğer ülkelerde de niversite girişimciliğinin etkinliğini arttırma konusunda benzer politikaların uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Son yıllarda akademik girişimcilik hem akademik camiada hem de bir bilgi toplumu olma hareketinde önemli bir unsur olarak görülmektedir. lkeler, niversitelerin ve akademisyenlerin bilgi toplumuna uyum sağlayarak rekabetçi ortamda gelişimlerini sürdürmek için girişimciliğe dayalı stratejiler geliştirmektedirler. Bu bağlamda, üniversitelerin, akademisyenlerin niteliklerini ve yetkinliklerini geliştirme noktasındaki başarısı, akademisyen girişimciliğinin gelişmesindeki rolü açısından önem arz etmektedir.

Rothaermel vd., (2007), niversite girişimciliğini, bir niversitenin dahil olabileceği tüm girişimcilik faaliyetlerini içerecek şekilde tanımlamaktadır. Bu faaliyetler; patentleme, lisanslama, yeni firmalar oluşturma, bilim parkları ve teknoloji geliştirme bölgeleri aracılığıyla bölgesel ekonomik kalkınmayı ve teknoloji transferini kolaylaştırma olarak sıralanabilir. Ancak akademik girişimcilik bu faaliyetlerle sınırlı değildir, niversitenin endüstri ile araştırma iş birlikleri, patent başvuruları, yeni firmalara şirketleşme fikirleri ve girişimcilik eğitimi gibi faaliyetleri de içermektedir. Ayrıca, işbirlikçi ve sözleşmeli araştırmalar, geçici danışmanlık ve uygulayıcılarla ağ oluşturma, endüstri ile ortak yayınlar, personel ile ilgili öğrenme etkinlikleri gibi akademik araştırma çıktılarının pazara aktarılabilceği ek mekanizmaları da içerebilir. Akademik girişimcilik, yükseköğretim kurumlarında başlanılan, yine bu kurumlardaki araştırmalardan türetilen teknolojiye dayalı yeni işletmelerdir (Link vd., 2007: 641). Bu kavram, geleneksel ğretim ve araştırma rollerinin ötesinde gerçekleşen, yenilikçi ve risk unsurunu içeren, ticarileşmeye yol açabilecek her faaliyet olarak kavramsallaştırılmıştır (Abreu ve Grinevich, 2013: 408). Akademik girişimcilik kavramının ilk ortaya çıkışındaki süreçte akademik girişimler ile diğer işletmeler arasındaki ayırım sınırlı olarak, akademik bilgiye dayalı olup olmama durumu

üzerinden değerlendirilmiştir. Daha sonra kavramının literatürde yer bulması ile birlikte kurumlar ve farklı disiplinlerin ilgili araştırmaya dahil olmasıyla tanımsal ve kullanım olarak çeşitlilikler ortaya çıkmıştır.

Akademisyen girişimciler, akademik araştırmalarını yeni işletmeler aracılığıyla ticarileştiren araştırmacılarıdır (J. Cantu-Ortiz vd., 2017: 541-542). Bu girişimcilik türü araştırmacıların üniversitelerde, araştırma enstitülerinde edindikleri veya geliştirdikleri entelektüel sermayeye dayalı olarak, her araştırmacının eğitim alanı içinde yürüttükleri girişimcilik faaliyetleriyle ilgilidir (Franzoni ve Lissoni, 2006). Akademik girişimcilik, üniversitelerde yeni şirketlerin kurulması, endüstri ile ortak araştırma merkezlerinin geliştirilmesi, entelektüel sermayelerin korunmasına yönelik düşünceler ve üniversitede elde edilen araştırma sonuçları üzerinde patent haklarının bulunması gibi üniversitelerin tüm girişimcilik faaliyetlerini içermektedir. Klostren ve Jones-Evans (2000) akademik girişimciliği öğretim elemanlarının geleneksel rolleri olan eğitim ve araştırma rollerinin dışındaki diğer faaliyetleri olarak tanımlamıştır.

Tablo 9. Akademik Girişimci Tanımları

Araştırmacı	Tanım
Louis vd. (1989)	Araştırmaya dayalı fikirleri veya bu fikirler doğrultusunda geliştirilen ürünlerin pazarlanmasıyla kurum veya bireysel getiriye, etkiyi veya prestiji yükseltme girişi
Roberts (1991)	Daha önce teknolojinin ortaya çıktığı bir laboratuvarı veya akademik bir bölümde çalışan bir araştırmacı tarafından yeni bir şirketin kurulması
Samsom ve Gurdon (1993)	Bir girişim girişiminde rol oynamadan önce ve muhtemelen bu süreçle eşzamanlı olarak birincil mesleği, bir yükseköğretim kurumuna bağlı bir öğretim görevlisi veya bir araştırmacı
Radosevich (1995)	Buluş sahibi girişimciler veya laboratuvar çalışanı olan ve aktif olarak kendi icatlarını ticarileştirmeye çalışan girişimciler, mucit olmayan ancak devlet destekli teknolojiye hak kazanan girişimciler
Dickson vd. (1998)	Akademik alandaki araştırmaların dışında olarak girişimci özellikleri olan akademik girişimci; bilimsel çıkarlara

	adanmış bir iş girişiminde tam zamanlı olarak yer alan girişimci bilim insanı hem iş hem de bilimsel çıkarlara adanmış bir firmada yer alan bilimsel girişimciler
Etzkowitz (1998)	Sonuçların ticari ve entelektüel potansiyelleri açısından tarandığı girişimci bir bakış açısına sahip bir bilim insanı
Shane (2004)	Üniversitede oluşturulan bir fikri mülkiyetten faydalanmak için kurulan yeni bir girişim
Murray (2004)	Akademisyenlerin girişimcilik faaliyetleri karmaşıktır ve sınırlı etkileşimden, resmi ve gayri resmi düzeylerde kapsamlı araştırma iş birliğine kadar, tamamen yeni girişimci kurucular olarak bilim insanlarına kadar değişebilir
Perkmann ve Walsh (2007)	Akademik buluşçular tarafından (kısmen) sahip oldukları bir şirket (yan şirketler) aracılığıyla takip edilen teknolojilerin geliştirilmesi ve ticari olarak kullanılması
Jain vd. (2009)	Olası ticari yararları olan bütün anlamda tüm teknoloji transferi aşamaları
Gurau vd. (2012)	- Girişimin kurulmasından/yönetilmesinden ve günlük yönetimden sorumlu akademik yönetici / girişimci - Mevcut firmalardaki spesifik bilimsel projelerden sorumlu akademik proje yöneticisi ve - Bir veya daha fazla firmanın akademik bilimsel danışmanı, yani önceki rollere göre en kıdemli olan, esas olarak bilimsel tavsiye ve haritalamadan sorumlu fırsatlar
Abreu ve Grinevich (2013)	Önceki ticari olmayan faaliyetlere ek olarak, bu kategori gayri resmi tavsiyelerde bulunmayı, halka açık konferanslar vermeyi, sergiler düzenlemeyi ve genel bir izleyici kitlesi için kitap yayınlamayı içerir
Perkmann vd. (2013)	Belirli bir teknolojinin ticari sömürsünden daha geniş olarak akademik katılımın bir alt çıktısı

Kaynak: Gür, 2017: 351.

Akademisyen girişimciler, üniversitenin katılımı olsun veya olmasın akademik çevresinin dışında akademik fikri mülkiyeti ve araştırmalarını ticari faaliyetlerle bütünleştiren araştırmacılarıdır (Dickson vd., 1998; Pilegaard vd., 2010: 46). Bart (2013) akademik girişimciliği piyasa odaklı bir toplumda bilgiye yönelik olan

akademik camia ile yeniliğe yönelik olan ticari dünyanın etkileşimi olarak tanımlamıştır. Akademik girişimciliği, bilgiyi üniversite ortamında ürünlere, süreçlere ve hizmetlere dönüştürmek için fırsatların keşfi, değerlendirilmesi ve kullanılması olarak tanımlanabilir (Llano, 2010: 4). Akademik girişimcilik kavramı daha çok şirket kurmakla uğraşan araştırmacıları kurmayanlardan ayırmak için kullanılmıştır (Daniels ve Hofer, 1993; Samson ve Gordon, 1993; Radosevich, 1995). Literatür incelendiğinde, akademik girişimcilik kavramının sık kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanımın yanı sıra, bilimsel girişimcilik ve öğretim üyelerinin girişimciliği gibi kavramlarda kullanılmaktadır. Literatürde akademik girişimcilikle ilgili olarak kullanılan benzer kavramlara ilişkin açıklamalar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 10. Akademik Girişimci Tanımları ve Benzer Kavramlar

Referans	Kavram	Tanım
Radosevich (1995)	Akademik-Mucit Girişimci (Academic/Inventor Entrepreneur)	Esas olarak teknolojik yeniliği ticarileştirmek amacıyla kurulmuş bir spin-off şirketinin kurucusu olarak görev yapan akademisyen
	Vekil Girişimci (Surrogate Entrepreneur)	Fiili olarak mucit olmamasına rağmen yükseköğretim kurumundan teknoloji geliştirme hakkı edinen ve bu hak ile ticarileştirmeyi hedefleyen girişimci
Meyer (2003), Dickson ve diğerleri (1998)	Akademik Girişimci (Academic Entrepreneur)	Akademik alandaki çalışmaları ile birlikte girişimcilik alanında da faaliyetlerini sürdüren akademisyen
	Girişimci Bilim İnsanı (Entrepreneurial scientist)	Esas olarak akademik alana kendini adanmış, ancak tam zamanlı bir ticari girişimle ilgilenen bilim insanı
	Bilimsel Girişimci (Scientific entrepreneur)	Tam zamanlı olarak bilimsel bir iş girişiminde faaliyet gösteren, hem bilimsel hem de işletme bilgisine sahip girişimci
Meyer (2003)	Girişimci Öğretim Elemanı (Entrepreneurial Academic)	Kendi çalışma ve ilgili alanını yürütebilecek çıkış yolları bulmaya çalışan, kamudaki araştırma geliştirici desteklere güvenen akademisyen

	Akademik Girişimci (Academic Entrepreneur)	Hızlı bir şekilde gelişim sağlayan girişim faaliyeti ile ilgilenen akademisyen
Franzoni ve Lissoni (2009)	Akademik Girişimci (Academic Entrepreneur)	Akademik alandaki araştırma çıktılarını ticarileştirmek için bir girişim oluşturan bilim insanı
	Bilimsel Girişimci (Scientific entrepreneur)	Girişimcilikteki modern yaklaşımlara özgün olan faaliyetleri yerine getiren bilim insanı

Kaynak: Silva, 2012: 45, Franzoni ve Lissoni Akt. Dindaroğlu, 22.

Literatürde bazı çalışmalarda bu kavram çok daha geniş ele alınarak farklı faaliyet alanlarını da içerdine yer verilmiştir. Akademik girişimcilik, araştırmanın ticarileştirilmesi noktasında lisanslama ve spin-off faaliyetleri ile birlikte ortak araştırma ağları, danışmanlık gibi çeşitli girişimcilik faaliyetlerini de içermektedir (Jain vd., 2009: 925). Bu bağlamda, şirket kurmuş olan akademisyenler, çoğul faaliyet olarak tanımlanan birden fazla akademik girişimcilik faaliyetini eşzamanlı olarak yürütebilirler (De Silva vd., 2012). Ayrıca sosyal girişimcilikte olduğu gibi, akademik girişimcilik, girişimci için finansal ödüller kazanmanın yanı sıra, sosyal refahın artmasına neden olan ve olumlu örgütsel veya toplumsal değişikliklere yol açan faaliyetleri de kapsayabilir (Abreu ve Grinevich, 2013: 410). Literatürde bu kavrama dar açıdan bakıldığında, akademisyenlerin araştırma çıktılarını ticarileştirmek için girişimler kurmaları olarak tanımlandığı görölmektedir. Daha kapsamlı görüş açısından ise akademik girişimcilik, akademisyenlerin birincil hizmeti dışında kalan diğer tüm bilgi transferi eylemlerinin bir çerçevesi olarak tanımlanmaktadır. Kavrama yönelik bu farklı tanımlar, ilgili konudaki temel yönlerde bazı ortaklıklar barındırır da henüz ortak bir kanıya varılmamıştır. Bu durum akademik girişimciliğin hala gelişmekte olan bir alan olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada akademik girişimcilik kavramı, üniversitelerden ve diğer araştırma kuruluşlarından akademik personelin ticarileştirme faaliyetlerine bilimsel bilgiyi patentleme, lisanslama, start-up ve spin-off oluşturma şeklinde pazara aktarma faaliyetlerine katılımını ifade etmek için kullanılmaktadır. Aşağıdaki tabloda literatürde akademik girişimciliğe yönelik farklı araştırmacıların perspektiflerine ve tanımlamalarına yer verilmiştir:

Tablo 11. Akademik Girişimciliğin Ana Perspektifleri

Akademik girişimcilik perspektifleri	Tanımlar	Yazarlar
Üçüncü misyon faaliyetleri	Akademik girişimcilik, üçlü sarmal perspektifine göre bir üniversitenin üçüncü misyonla ilgili tüm faaliyetlerini ifade eder. Üçüncü misyon, ticari odaklı faaliyetleri içerir ve üniversitelerin girişimcilik yönünü ele alır.	Etzkowitz ve Leydesdorff (2000); Etzkowitz (2003)
Üniversite start-up etkinliği	Akademik girişimcilik, start-up ve şirketler oluşturarak fakülte araştırmalarının sonuçlarını ticarileştirme umuduyla üniversiteler ve endüstri ortakları tarafından üstlenilen tüm faaliyetleri ve çabaları tanımlar.	O'Shea vd. (2004)
Üniversite start-up şirketleri	Akademik girişimcilik, özellikle üniversite tarafından geliştirilen bir teknoloji etrafında start-up oluşturmak veya büyük kamu şirketleriyle geleneksel ticarileştirme yolundan ziyade küçük özel firmalara lisans vermek gibi daha riskli girişimcilik faaliyetidir.	Powers ve McDougall (2005)
Üniversite girişimciliği	Üniversite girişimciliği, aşağıda yer verilenlerde dahil fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere, bir üniversitenin dahil olabileceği tüm girişimcilik faaliyetlerini ifade eder: Bunlar; patentleme, lisanslama, yeni firmalar oluşturma, inkübatörler ve bilim parkları aracılığıyla teknoloji transferini kolaylaştırma ve bölgesel ekonomik kalkınmayı kolaylaştırmadır.	Rothaermel vd. (2007)
Girişimci üniversite faaliyetleri	Akademik girişimcilik, yüksek öğretim kurumlarında girişimciliğin gelişmesini gerektirir; girişimci bir üniversite girişimci bir kuruluş olarak kabul edilir.	Gibb vd. (2009)
Bölgesel kalkınma için sanayi - Üniversite ilişkisi	Akademik girişimcilik, girişimci üniversitenin ideolojisinde yaygın olarak kabul görmektedir; hükümet ve yöneticiler bunu sistematik bir şekilde desteklemektedir ve üniversite-sanayi ilişkilerinde örgütsel mekanizmalar mevcuttur. Akademik girişimcilik, yüksek teknolojide Ar-Ge'ye dayalı girişimcilik ve teknoloji transferini içerir.	Zhoa ve Peng (2008)

Üniversite Şirketleri	Bir üniversite yan ürünü, bir üniversite ortamında başlatılan ve bir üniversitede geliştirilen teknolojiye dayanan yeni bir girişim olarak tanımlanır. Bu yeni girişimler genellikle araştırma sonuçlarını ticarileştirir ve ticarileştirme süreci üniversite içinde başlatılır.	Rasmussen (2011)
Bir süreç olarak akademik girişimcilik	Akademik girişimcilik, aşağıdaki aşamalardan oluşan sürekli bir süreçtir: a) İnovasyonun açıklanması ve fikri mülkiyetin korunması; b) Endüstri ortaklıklarının farkındalığı ve güvence altına alınması; c) Teknoloji lisans sözleşmelerinin kullanılmasıyla veya tipik olarak ‘yan ürün’ olarak adlandırılan tamamen yeni bir işletmenin başlatılmasıyla gerçekleştirilen ticarileştirme mekanizması seçimi; ve d) Ticarileştirme.	Wood (2011)
Akademik girişimcilik modları	Akademik Girişimciliği geliştirmek için birçok yeni fırsat şunları içerir: hızlandırıcıların geliştirilmesi, girişimcilik garajı, iş planına yönelik yarışmalar, işverenler ve mezunlarla işbirliği ağları, kamu ve özel sektöre yönelik kuluçka makineleri.	Siegel ve Wright (2015), Audretsch (2014)
Araştırma üniversitesi olarak akademik girişimcilik	Akademik girişimcilik, araştırma üniversitelerini, endüstrideki ve toplumdaki sorunlardan akademide çözüm arayışına geçen ters doğrusal bir dinamiğe bağlayarak geliştirir.	Etzkowitz (2016)

Kaynak: Rippa ve Secundo, 2019: 904.

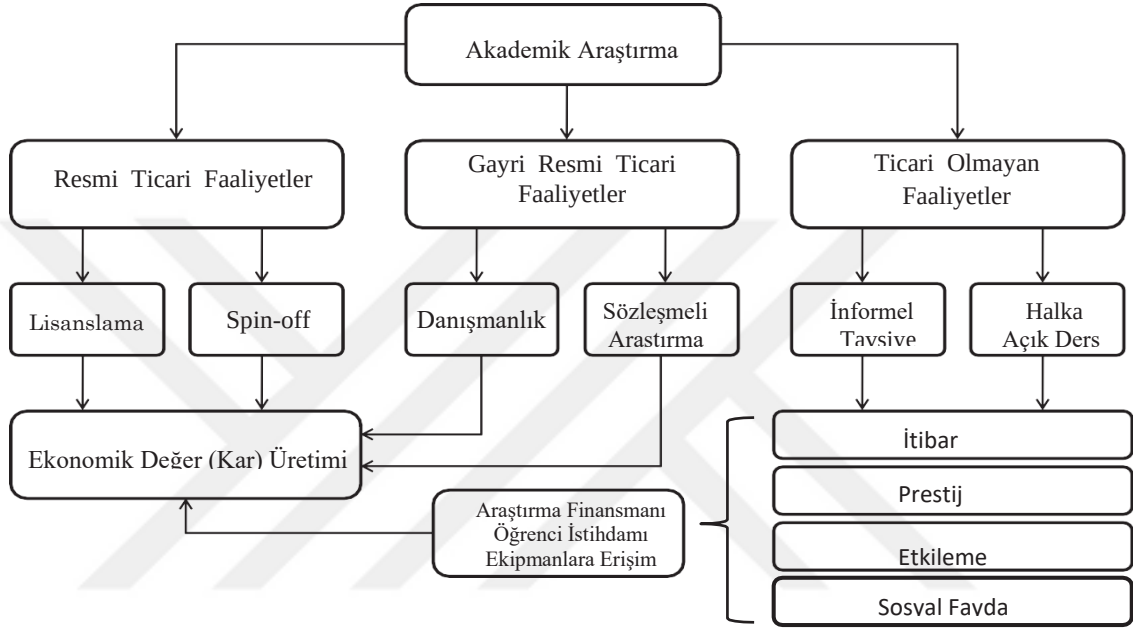
2.1.2. Akademik Girişimcilik Faaliyetleri

Günümüzde akademik girişimcilik, büyük ölçekli bilim projelerinden, teknoloji parklarının oluşturulmasına, sözleşmeli araştırmalara, endüstri danışmanlığına, patent / lisanslamaya, yan kuruluşlara, endüstri eğitime kadar geniş bir girişimcilik faaliyetleri yelpazesini içermektedir. Akademik girişimcilik hem bireylerin özellikleri hem de çalıştıkları örgütsel ve kurumsal bağlam tarafından belirlenen çok düzeyli bir olgu olarak tanımlanabilir (Perkmann vd., 2013: 431). Akademik girişimcilik kurumsal yapısı iyi oluşturulmuş üniversite sanayi iş birliği mekanizmasının bir bileşeni olarak ortaya çıkmaktadır. Bu girişimcilik türü, çok aşamalı bir mekanizma sonucunda ortaya çıkmasına rağmen genellikle başlangıç olarak üniversite veya laboratuvar düzeyinde gelişmektedir. Akademik girişimciliğin gelişimi için ticarileşmeyi kolaylaştıracak çeşitli mekanizmaların mevcut olması gerekmektedir (Etzkowitz, 2008: 13). Akademik girişimcilik faaliyetlerinin yayılması için iyi bir ortamın sağlanması üniversitelerin görevidir. Bu bağlamda, üniversitelerde girişimlerin kurulması ve tüm süreçleri etkili yönetebilmek, ilişkili maliyetleri azaltmak amacıyla başlangıçta teknoloji transfer ofisleri oluşturulmuştur. TTO'ların destekleyici faaliyetleri olarak, ilk aşamada, iş fikir veya buluşlarını teşvik etmek, fikir ve buluşları kopyalamaktan korumak ve araştırmalarının sözleşme esnasında araştırmacılara yardım etmek için özel olarak ilgilenmeleri sayılabilir. Daha sonra ise, TTO'ların akademisyenlerin yeni işlerini kurmalarını mümkün kılan kuluçka hizmetlerinin yanı sıra akademisyenlere yönelik çeşitli danışmanlık ve koçluk faaliyetleri sunmakta ve yeni firmayı desteklemeye yardımcı olacak sektörden deneyimli yöneticiler bulmalarına yardımcı olmak gibi hizmetleri de vardır.

Akademik girişimcilik kapsamına giren faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde gerekli iş birliğine katkıda bulunanlar arasında TTO'ların yanı sıra üniversitelere bağlı teknoloji geliştirme bölgeleri, finansman kuruluşları ve endüstri firmaları dahil olmak üzere birçok paydaş yer almaktadır. Yaygın olarak spin-off olarak adlandırılan teknoloji tabanlı şirketlerin oluşturulmasına ek olarak, akademik girişimcilik aynı zamanda bilgi ticareti, sosyal değer yaratma faaliyetlerini de içerebilir. Bu faaliyetler örnek olarak bilimsel projeler, sözleşmeli araştırmalar, danışmanlık, patent ve lisans faaliyetleri, ilgili alandaki eğitimler sıralanabilir (Klofsten ve Jones-Evans, 200: 305).

Aberu ve Grinevich (2013) akademik girişimcilik literatürüne dayanarak, akademisyenlerin geleneksel öğretim ve araştırma rollerinin ötesindeki tüm girişimcilik faaliyetlerini genişleterek sunmuştur. Bu faaliyetler resmi ticari faaliyetler, gayri resmi ticari faaliyetler ve ticari olmayan faaliyetler olarak kategorize edilerek aşağıdaki şekilde sunulmuştur.

Şekil 7. Akademik Girişimcilik Faaliyetleri

Kaynak: Abreu ve Grinewich, 2013:412.

Abreu ve Grinewich (2013) çalışmasında akademik girişimcilik literatürünün odağının spin-off ve lisanslama gibi daha çok patent temelli etkinliklerde olduğunu belirterek bu kavrama ilişkin faaliyetlerin diğer gayri resmi ve ticari olmayan faaliyetleri de içerecek şekilde ele alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Buradan hareketle, akademik girişimcilik faaliyetlerini, faaliyetteki bilginin içeriği, fikri mülkiyet açısından korumaya alınıp alınamayacağı ve ticarileştirilmesi noktasında resmi kanalların kullanılıp kullanılmamasına göre kategorilere ayırmışlardır. Şekilden de anlaşılacağı üzere, lisanslama ve spin-off kurulumu resmi ticari bir faaliyet olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu faaliyetlerin dışında gayri resmi ticari faaliyetler kategorisinde yer alan danışmanlık ve sözleşmeli araştırmalar da resmi ticari faaliyetler kapsamında değerlendirildikleri görülmektedir. Gayri resmi ticari faaliyetler olarak tavsiye, halka açık seminer ve toplantı gibi faaliyetlerde

akademisyen girişimcilik faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir. Bu tür faaliyetler, akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerinde ekonomik değer yaratımına olan katkısı başta olmak üzere araştırma fon ve ekipmanlarına erişim gibi imkanlarda sağlamaktadır. Akademik girişimcilik faaliyetlerinin ilk kategorisi resmi ticari faaliyetler, fikri mülkiyet hakları kapsamında koruma altına alınabilecek ve TTO gibi destek mekanizmaları aracılığıyla ticarileşebilecek lisanslama ve spin-off'ları kapsamaktadır.

Bir diğer kategori olan gayri resmi ticari faaliyetler ise bilgi içeriği daha örtük olan resmi mekanizmalarla korunması zor olan danışmanlık, ortak araştırmalar vb. çalışmaları içermektedir. Bu husustaki son kategori ise entelektüel mülkiyet ile korunamayacak olan ticari olmayan faaliyetlerdir. Üçüncü kategorideki ilgili faaliyetler, genellikle gayri resmi kanallar yoluyla organize edilmektedir. Ayrıca bu faaliyetler finansal birtakım kazançlardan daha çok, akademik açıdan itibarın artırılması, girişimcilikle ilgili olarak ağ geliştirilmesi, sosyal ve ekonomik refahın artırılması gibi sebeplerle yerine getirilmektedir. Bu üçüncü kategorinin kapsamına, gayri resmi yollarla gerçekleştirilen danışmanlık, kamuoyuna açık gerçekleştirilen dersler, sergiler ve kitaplar aracılığıyla gerçekleştirilen faaliyetlerde girmektedir. Son iki kategorinin teması gereğince oluşan faaliyetler, akademisyenlerin girişimcilik olarak nitelendirilen faaliyetlerinin önemli bir öncüsü olarak vurgulanmaktadır.

2.1.3. Akademik Girişimciliğin Önemi

Günümüzde akademik girişimcilik faaliyetleri kapsamında bilginin ticarileştirilmesi, yeni girişimlerin oluşturulması ve bu sayede istihdam alanlarının genişletilmesi başta olmak üzere bölgesel ve ulusal çerçevede kalkınmaya hız kazandırmaktadır. Akademik girişimcilik sürecinin merkezindeki akademisyenlerin, girişimcilik faaliyetlerine yönelik isteklilik düzeyi ve bu isteğin nasıl oluştuğu önemli bir konudur (Yücel ve Sezgin, 2022: 540). Dolayısıyla, akademik girişimcilik, araştırma ve teknolojinin ticarileşmesiyle sonuçlanan, üniversite veya kuruma bağlı teknoloji odaklı merkezlerde gerçekleşen organizasyon yaratma, yenileme veya yenilik eylemleri aracılığıyla ekonomik bir değer yaratma süreci olarak

tanımlanmaktadır. Akademik girişimcilik, bağımsız olarak veya çalıştıkları üniversite sisteminin bir üyesi olarak hareket eden, girişimler yaratan veya kurumlarda yeniliği teşvik eden bireyler düzeyinde gerçekleşir. Bu bireyler, akademisyen girişimciler veya girişimci akademisyenler olarak adlandırılmaktadır. Bu noktada, akademik girişimcilik süreçleri ve faaliyetleri, üniversite sistemlerinin bir parçası olarak görülmektedir. Akademisyen girişimciler, üniversite kaynaklarını ve devletin araştırma ve geliştirme politikası çerçevesinde sunduğu kaynaklarını kullanırlar. Bu durum akademik girişimciliğin üniversitenin sınırları içinde gerçekleşen bir süreç olduğu anlamına taşımaktadır. Akademik girişimcilik yaygın olarak akademik ve teknoloji tabanlı olarak yeni girişimlerin oluşturulması ve geliştirilmesi olarak vurgulanmaktadır. Ancak bu durum tüm akademik girişimcilik süreçlerinin ve faaliyetlerinin yalnızca üniversite teknoloji transferi yoluyla sonuçlanacağını anlamına gelmemelidir. Bu çalışmanın akademik girişimcilik faaliyetleri başlığında da anlatıldığı gibi, lisans anlaşmaları, ortak araştırma girişimleri gibi birçok girişimcilik faaliyetleri vardır. Tüm bu faaliyetler, üniversitelerin büyümesine, araştırma ve geliştirmede zenginlik yaratmaya katkıda bulunmakla sınırlı kalmayacak, ayrıca kurumların ilgili alanlardaki verimliliğini ve uluslararası rekabet gücünü artırarak, iyi uygulama örnekleri geliştirilmesine, yeni endüstriler yaratılmasına bir bütün olarak katkı sağlayacaktır.

Üniversiteler, teknoloji odaklı bir inovasyon ekonomisi ve girişimcilik için kilit varlıkların kaynağı olarak görülmektedir. Çünkü bu kurumlarda, nitelikli insan kaynağı ve değerli araştırılabilir iş fikirleri sağlanabilir. Buradan hareketle, girişimlerin teşvik edilmesi ve kurulması için geniş kaynaklara sahip üniversiteler, bilgiye dayalı ekonomiler ve küreselleşme bağlamında teknolojik gelişme, ekonomik ve sosyal kalkınmanın önemli temsilcisidir. Günümüzde birçok ülkede üniversitelerin bütçeleri kısıtlıdır, bu nedenle üniversitelerde akademik girişimcilik ürünlerinin ticarileştirilmesi ekonomik katkı anlamında oldukça önemlidir (Aslan, 2022: 256). Akademik girişimcilikle birlikte üniversitelerde inovasyon sistemlerine ve ekonomilere katkıda bulunmak için yayınlar, patentler, sözleşmeli araştırma, endüstri ile iş birliğine dayalı araştırmalar yürütülmektedir. Tüm bunlardan hareketle, akademik girişimcilik ekonomik kalkınmanın ve istihdam sağlamanın önemli bir bileşeni haline gelmiş ve ülkeler tarafından politikalarında önemli bir yere sahip

olmaktadır. Öte yandan, akademik girişimcilik faaliyetleri, girişimci üniversitelerin toplumsal açıdan da yardım etmeyi içeren daha faydacı bir bakış açısıyla faaliyetlerini sürdürmelerine yardımcı olmaktadır. Örneğin, akademik girişimler, faaliyetlerini sürdürdükleri yerleşim yerlerinin ekonomik çeşitliliğini artırarak ekonomileri eski endüstrilere daha az bağımlı hale getirmektedir (Shane, 2004: 21). Akademik girişimciliğin ekonomik ve sosyal fayda sağlaması, bölgesel kalkınmaya katkı sunması ve üniversiteler için yeni gelir kaynakları sağlaması gibi birçok alanda gelişmeyi desteklediğine dair çeşitli kanıtlar mevcuttur (Colyvas ve Powell, 2007; Fini vd., 2011; Hmieleski ve Powell, 2018). Üniversite bünyesinde kurulan akademik girişimlerin, kurumun araştırma ve geliştirme teknolojilerinin ticarileşmesini sağlamak, araştırma ve geliştirmenin yanı sıra üniversitenin öncelikli misyonu olan eğitim-öğretim konusunda yardımcı olmak, mevcut girişimlerle lisans anlaşmaları yapılarak kazanç sağlamak ve ekonomik kalkınmayı arttırmak gibi temel faydaları olarak sıralanabilir (Shane, 2004: 17-32). Bununla birlikte, akademik girişimcilik faaliyetleri, farklı paydaşların rolleri ve araştırmaya dayalı işletmelerin doğası ile ilgili temel yönler konusunda, yalnızca kâr amacı gütmeyen ticari temelleri değil, aynı zamanda sosyal etki yoluyla diğer bilgi aktarımı ve değer yaratma biçimlerini de içerebilir (Guindalini, 2021: 2).

Akademisyen girişimcilerin, yeni ürün, süreç veya hizmetler ortaya koyması daha geniş anlamda ise ülkelerin inovatif özelliklerinin yansıtılması açısından oldukça önem arz etmektedir. Dolayısıyla, akademik girişimcilik geliştikçe, birçok üniversite bu faaliyetlere ilişkin stratejik bir yaklaşım benimseyerek kurumsal hedeflerin ve önceliklerin olumlu yönde sonuçlanmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda akademisyen girişimcilerin faaliyetlerinin desteklenmesi ve bu yöndeki desteklerin artırılması hem ülkeler hem de kurumlar açısından önemli kazanımlara yol açacağı düşünülmektedir. Akademik girişimciliğin önemine binaen, devlet ve özel sektör iş birliği içerisinde akademik girişimcilik faaliyetlerini destekleyici ve ivme kazandırıcı politika uygulamalarının hayata geçirilmesi gerektiği açıkça ortadadır.

2.1.4. Türkiye’de Akademik Girişimcilik

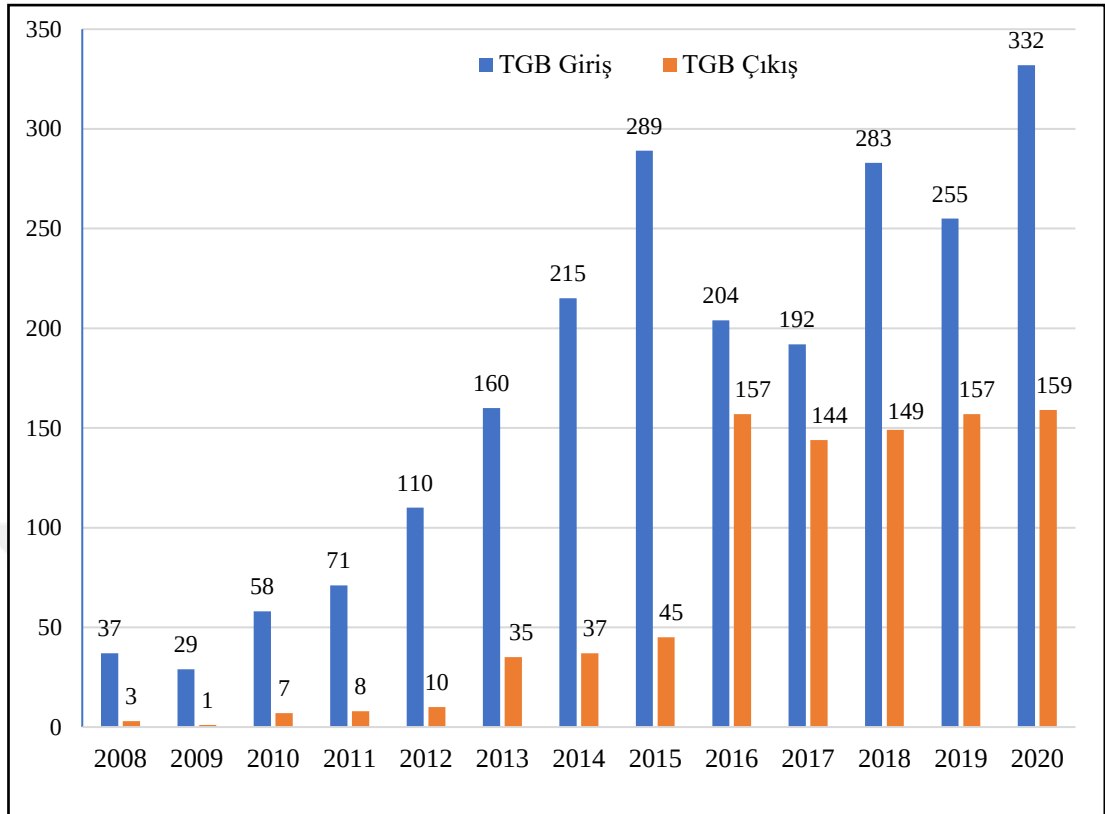
Girişimcilik ve akademik girişimciliğin önemini vurgulamanın ardından bu süreçlerin Türkiye’deki tarihsel açıdan gelişiminin irdelenmesi gerekir. Bu çalışmanın bir önceki bölümünde tarihsel gelişimi ve önemi ele alınmıştır. Tarihsel süreçte tüm dünyada devletlerin uygulamaya aldıkları düzenlemeler ve ilgili politikalar çerçevesinde sağladıkları destek ve teşvikler doğrultusunda akademik girişimciliğin seyri değişmiştir. 2000’li yıllardan itibaren, ilgili konuda kültürün ve kapasitenin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Türkiye’de akademik girişimcilikle ilgili olarak kamu politika ve tedbirlerinin belirlediğin dokümanlardan biri de kalkınma planıdır. 2019-2023 yıllarını içeren 11. Kalkınma Planı’nda girişimcilikle ilgili “Girişimcilik ve KOBİ’ler” başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında ortaya konulan politikanın temel çerçevesi *“girişimcilik kültürünün, teknoloji tabanlı ve yenilikçi girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi, finansmana, bilgiye ve pazara erişim imkanlarını geliştiren girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi, firmaların ölçek büyütmelerinin sağlanması”* olarak açıklanmıştır (SBB, 2019). Bu başlık altında, akademisyenlerin, asli işlerinin yanında girişimci olmalarının yolunu açacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi noktasında olarak politika ve tedbir belirlenmiştir.

Tablo 12. Akademik Girişimci Firma Sayıları

S.N.	Üniversite	Akademisyen Firma Sayısı
1	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	100
2	İstanbul Teknik Üniversitesi	100
3	Boğaziçi Üniversitesi	90
4	Gebze Teknik Üniversitesi	88
5	Yıldız Teknik Üniversitesi	85
6	Sabancı Üniversitesi	83
7	Erciyes Üniversitesi	80
8	Kocaeli Üniversitesi	74
9	Sakarya Üniversitesi	70
10	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	68

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

Ülkemizdeki üniversitelerde geçmişten bu yana gerçekleşen girişim sayısındaki artış, genellikle üniversitelerdeki TTO'ların ve TGB'lerin gelişimi ile bağlantılıdır. Bu çalışmanın, “Türkiye’de Girişimcilik Ekosistemi ve Destekleri” başlığında da detaylı bir şekilde bazı veriler paylaşılmıştır. Türkiye’de Ekim 2022 itibariyle, devlet ve vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 208 üniversite vardır. Bu üniversitelerin büyük bir çoğunluğunda TTO'lar aktif bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye’de, 2001 yılında “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu” ile kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Ekim 2022 itibariyle, toplam 96 adet bulunmaktadır. Bu bölgelerden 81’i faaliyetine devam etmekte, 15’inin ise altyapı çalışmaları henüz tamamlanmadığı için faaliyete geçmemişlerdir. Söz konusu bölgelerde, Ekim 2022 itibariyle toplam firma sayısı 8.378, akademisyen ortaklı firma sayısı ise 1.767’dir. TGB’lerde faaliyet gösteren firmaların %21’i aktif durumda olan akademisyen tarafından kurulan girişimlerden oluşmaktadır. Bu bölgelerdeki firmalar bünyesinde 86.910 toplam personel istihdam edilmektedir. Akademik girişimlerin faaliyet gösterdikleri ilk 10 sıradaki üniversitelere göre dağılımı Tablo 12’de yer almaktadır. Bu tabloya göre en sık akademik girişimin olduğu sıralamada ilk üçte yer alan üniversite sırasıyla; Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi’dir. Akademik girişimlerin sektörel olarak yoğunluklara bakıldığında ise %48,08’i bilgisayar programlama faaliyetleri, %27,12’si diğer, %6,08’i doğal bilimler ve mühendislikle ilgili sektörlerde faaliyet göstermektedir. Türkiye’deki TGB’lerdeki akademik girişim sayısının artışı eğilimi hakkında fikir vermesi açısından TGB'lere giriş ve çıkış dağılımına ilişkin grafiğe aşağıda yer verilmiştir. TGB’lerdeki en fazla akademik girişim katılımı, 2020 yılında olurken, aynı zamanda çıkış yapan akademik girişimde aynı yıl içerisinde olmuştur.

Grafik 1. Akademik Girişimlerin TGB'lere Giriş ve Çıkış Dağılımları

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

Bu bölgelerde faaliyet gösteren akademik girişimlerin KOSGEB ve TÜBİTAK kapsamında aldıkları destek ve teşvik verilere ilişkin dağılımlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 13. Akademik Girişimlerin Faydalandıkları KOSGEB Desteklerine İlişkin İstatistikler

KOSGEB Destek	2017	2018	2019	2020
Genel Destek	105	154	67	13
Ar-Ge ve İnovasyon	76	112	118	168
Yeni Girişimci	7	26	32	16
Endüstriyel Uygulama	12	12	9	18
KOBİGEL-KOBİ Gelişim	4	5	36	7
Teknopazar	3	2	-	1

İşbirliği Güç Birliği	1	1		1
Teminat Giderleri	1	-	-	-
İleri Girişimci	-	-	2	24
İşletme Geliştirme	-	-	24	90
Stratejik Ürün	-	-	12	2
Toplam	209	312	300	346

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

Tablo 13'e göre KOSGEB desteklerinde yıllara göre önemli düzeyde artış yaşanmıştır. 2020 yılında en çok faydalanan program, Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programıdır. TGB'lerde faaliyet gösteren akademik girişimlerin desteklerden faydalanma durumuna göre 2017 yılında 188, 2018 yılında 378, 2019 yılında 330 ve 2020 yılında ise 317 akademik programlardan faydalanmıştır. 200 yılında en sık yararlanılan TÜBİTAK programı 1512 Teknogirişim Sermaye Destek Programıdır.

Tablo 14. Akademik Girişimcilerin Faydalandıkları TÜBİTAK Desteklerine İlişkin İstatistikler

TÜBİTAK Destek Programı	2017	2018	2019	2020
1501-Sanayi Ar- Ge Projeleri	24	42	43	76
1507-KOBİ Ar-Ge Başlangıç	74	75	85	66
1509-Uluslararası Sanayi Ar-Ge	12	16	10	14
1511-Öncelikli Alanlar	19	29	40	42
1512-Teknogirişim Sermaye	59	216	143	118
1601-Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik	-	-	9	1
Toplam	188	378	330	317

Kaynak: T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022.

2.2. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

Akademik girişimci, yeni bir girişim yaratan ve yeniliğini bir fırsat olarak girişimin konusuna uygun olarak ilgili pazara sunan bilim insanıdır. Akademik girişimcilik faaliyetlerinde bulunan girişimcilerin hem akademik alanı hem ticarileşmeyle ilişkili olarak niyetlerinin ve niyet düzeylerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Akademik girişimcilik niyeti kavramı, son yıllarda akademisyenler ve politika yapıcılar tarafından artan bir ilgi gören akademik girişimcilik araştırma bağlamında geliştirilmiştir (Vesci vd., 2020:40). Buradan hareketle, yeni bir girişim kurma kararını verirken veya mevcut girişim faaliyetlerini sürdürürken niyetler çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu başlık altında, PDT'ne göre akademik girişimcilik niyeti ve belirleyiciler ele alınmaktadır. Akademik girişimciliğin niyetinin belirleyicileri de detaylı bir şekilde yer verilmektedir. Son olarak, akademik girişimcilik konusunda uluslararası ve ulusal literatürde çalışılan araştırmalar hakkında detaylı bilgiler sunulmaktadır.

2.2.1. Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Akademik Girişimcilik Niyeti

Girişimci davranışı açıklayan kavramlardan biri de Ajzen'in (1991) eylem ve niyet ile belirleyicileri arasındaki ilişkiyi gösteren planlı davranış teorisidir. Bu teori, bireyin tutumlarına yönelik belirli davranışlarını tahmin etmek için kullanılan psikoloji alanından öngörülmüştür (Samo ve Huda, 2019: 3). PDT, genel girişimcilik davranışını (Liñán ve Chen, 2009) ve araştırmacıların özel davranışlarını açıklamak için kullanılmıştır (Miranda vd., 2017). Girişimcilik sürecinin en önemli yönlerinden biri, gelecekteki mal ve hizmetleri oluşturma fırsatlarının keşfedildiği, değerlendirmeye alındığı ve faydalanıldığı fırsat tanıma sürecidir (Shane ve Venkataraman, 2000: 218). Bir bireyin girişimcilik kariyerindeki seçim süreçleri ve girişimci olma kararı, düşüncelerin, davranışın ve belirli unsurların merkezi olduğu bir süreç dahilinde evrilmektedir. Girişimci olma kararının bilinçli ve gönüllü olarak verildiği düşünüldüğünde, bu kararın nasıl verildiğini analiz edilmesi önemlidir (Krueger vd., 2000). Buradan hareketle bu süreçte, fırsat tanımanın nasıl

gerçekleştiğini anlamak için girişimcinin, yetenek ve kontrol algılarını girişimci niyetlerle uyumlu hale getiren bilişsel süreçlere odaklanılmaktadır. Yüksek teknoloji şirketlerinin ekonomik önemi nedeniyle, potansiyel akademik girişimcilerin niyetlerini anlamak özellikle önemlidir, çünkü bunlar ticarileştirilebilir teknolojilerin tanımlanmasında ve ardından teknolojinin aktarılmasında kritik bir role sahiptir. Akademik girişimcilik sürecinde, girişimci niyetlerini etkileyen faktörleri, bu faktörlerin içeriğini ve girişimcilik davranışının güçlü belirleyicilerini incelemek gerekir.

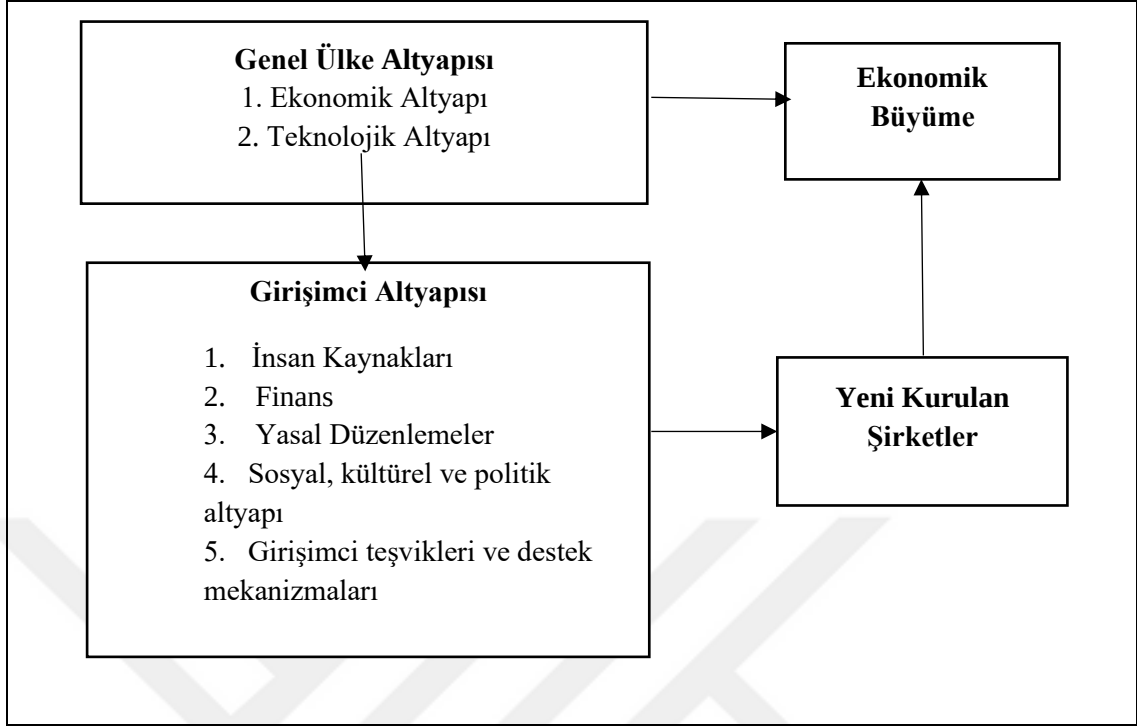
Girişimcilik niyeti, yeni bir işe başlamaya yönelik planlı davranışın doğru bir belirleyicisi olarak görülen planlı davranış teorisine dayanmaktadır. Akademik girişimcilik alanında da akademisyenlerin girişimci niyet araştırması için giderek daha bilinir bir model haline gelmiştir (Schlaegel ve Koenig, 2014; Lortie ve Castogiovanni, 2015). Teori, belirli bir davranışın performansının, bireyin bu davranışı gerçekleştirme niyetinden makul bir şekilde kaynaklandığını öne sürmektedir. Niyet, bir akademisyenin deneyimlerini ve davranışlarını bir amaca ve hedefe odaklayan bir zihin durumu olduğundan, akademisyenin girişimci niyeti, yeni bir işe başlamaya yönelik planlı davranışın doğru bir belirleyicisi olarak görülmektedir (Fishbein ve Ajzen, 1975). Bireyler girişimciliğe karşı olumlu bir tutuma sahip olduklarında, kendi işlerini kurma konusundaki sosyal baskıyı algıladıklarında ve kendi iş kurma yeteneklerine güven duyduklarında girişimciliğe katılma olasılığı artar (Ajzen, 2011; Tornikoski ve Maalaoui, 2019).

Akademik girişimcilik niyeti, yani akademik bir bireyin bilimsel araştırma sonuçlarına dayalı yeni bir girişimi tanıtmaya niyetidir. Başka bir deyişle, akademik girişimcilik niyeti, araştırma eğitimi almış bir kişinin kendi araştırmasının sonuçlarından başlayarak yeni bir girişimci firma doğurma niyetini temsil etmektedir. Girişim yaratmanın niyetlerin bir sonucu olduğu ve girişimciliğin planlı bir davranış olduğu artık yaygın olarak kabul edilmektedir. Son yıllarda artan sayıda girişimcilikle ilgili araştırmacılarının ilgisini çekmiştir (Feola vd., 2017; Vesci vd., 2020; Prodan ve Drnovsek, 2010; Özgül, ve Kunday, 2015; Wright vd., 2012). Akademik girişimcilik, akademisyenleri girişimcilik davranışa dahil etmeye yönlendiren faktörlerin ve belirleyicilerin analizine odaklanmaktadır. (Bird, 1988; Katz ve Gartner, 1988). Hem

gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerden elde edilen ampirik bulgular, girişimci niyetin belirleyicilerini anlamak için değerli bir model olarak planlı davranış teorisini desteklemektedir (Mothibi ve Malebana, 2019). Sonuç olarak, planlı davranış teorisi, girişimci destek müdahalelerinin akademik girişimci niyetlerin oluşumuna katkıda bulunma ve girişimci davranışı teşvik etmedeki etkinliğini değerlendirmek için değerli bir araç olabilir (Ajzen, 2005). Girişimcilik bağlamında planlı davranış teorisinin iddialarına göre, genel olarak girişimcilik niyetinin oluşumu, bireyin girişimciliğe girme amaçlı davranışını yürütme konusundaki algılanan yeteneğine, girişimci bir kariyerin arzu edilebilirliğine yönelik tutumlarına ve öznel normlara bağlıdır. Akademik girişimcilik faaliyetlerindeki niyetlerin belirleyicilerin belirlenmesindeki en önemli yapılar, PDT’inde önemli unsurları bireysel tutum, öznel form ve algılanan davranışsal kontroldür. Akademik girişimcilerin önceki ampirik çalışmaları, akademik-girişimci niyetlerin ortaya çıkmasının önemli belirleyicileri olarak önceki akademik deneyimin, patent faaliyeti deneyiminin, endüstri ile etkileşimin ve genel araştırma odağının önemini vurgulamıştır (Prodan ve Drnovsek, 2010: 333).

2.3. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN KURUMSAL FAKTÖRLER

Girişimcilik, ülkelerin ekonomik, sosyal ve toplumsal yapı dinamikleriyle etkileşim düzeyi güçlü ve çok amaçlı bir fenomendir. Bu açıdan, girişimciliğin tüm bu yapılar üzerindeki etki alanının sağlanabilirliğini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Uluslararası boyutta, girişimciliği etkileyen faktörlerin tespit edilmesi ve ölçülmesinde OECD ve GEM tarafından çalışmalar yürütülmektedir. OECD’nin gerçekleştirdiği araştırmalarda girişimciliği etkileyen faktörlerin temelini, altyapı koşulları, devlet programları, kültürel davranışlar ve tutumlar oluşturmaktadır. GEM, 1997 yılından beri periyodik olarak yayımlandığı endekste girişimciliği etki altına alan faktörleri iki kategoride ele almıştır. Bu faktörler ve kategorik boyutu Şekil 8’de gösterilmektedir (Çetindamar, 2002: 47-48).

Şekil 8. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Kaynak: Çetindamar, 2002: 48.

Girişimciliği etkileyen faktörlere bakıldığında ekonomik ve teknolojik altyapı ile destekli genel ülke yapısının, insan kaynakları, finans, yasal düzenlemeler gibi alt bileşenleri içeren girişimci altyapısını desteklemektedir. Girişimci altyapısındaki her bileşenin aktif olarak harekete geçirilmesiyle yeni girişimlerin kurulması ve bu bağlamda ekonomik büyümenin sağlandığına işaret edilmektedir. Genel ülke yapısının alt bileşeni olan ekonomik ve teknolojik altyapıda çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlerle de girişimci altyapısı desteklenerek yeni girişimlerin sayılarının arttığı ve bu anlamda ülkedeki istihdamın yani kalkınmanın gerçekleştiği belirtilebilir.

Tablo 15. Akademik Girişimcilikte Kurumsal Faktörler

Resmi Faktörler	Resmi Olmayan Faktörler
Hükümet politikaları ve kuralları	Yasaların uygulanması prosedürü
Pazarlama yapısı	Akademisyenlerin girişimciliğe karşı tutumları

Üniversitenin kuralları, yapıları ve yönetişimi	Rol modelleri ve akademik ödöl sistemi
Akademik girişimcilikle ilgili yapılar	Siyasi düşünceler
Girişimcilik konulu eğitim programları	Eğitim sisteminin kalitesi
Üniversite-sanayi ilişkisi	
Üniversitenin araştırma yapısı	
Fikri mülkiyetle ilgili yasal düzenlemeler	

Kaynak: Yadolahi vd., 2014: 145.

Akademik girişimcilik üzerindeki etkili faktörlerin araştırılmasına ilişkin çok sayıda pratik ve teorik çalışma yürütölmektedir (Davari vd., 2018; Yadolahi vd., 2014; Moray ve Clarysse, 2005; Ranga vd., 2003; Guerrero vd., 2006; Rothaermel vd., 2007; Sooreh vd., 2011). Bu çalışmada akademik girişimciliği etkileyen faktörler, girişimciliği etkileyen faktörler üzerinden tartışılmıştır.

2.3.1. Genel Ülke Altyapısı

Akademik girişimlerin, yeni ürün ya da hizmetler geliştirmek üzere yeniliğe dayalı teknikler ve sektörler bulması, bu yönelimle rekabetin artırılması ve bütöncöl olarak katma değeri yüksek ürün/hizmetlerle gelir düzeyini ve istihdama yönelik iyileştirici yönü ölkelerin ekonomik altyapılarını desteklemektedir. Akademik girişimciliğin bu anlamda sürdürölebilir bir etki oluşturmasına ithafen ölkelerdeki sürdürölebilir ekonomik yapı ve rekabet ortamı oluşturarak girişimlerin desteklemesi gerekmektedir. Bir ölkenin ekonomik altyapısının tüm girişimcilik faaliyetleri ile uyumlu bir şekilde oluşturulması ve sürdürölmesi ödukça önemlidir. Buna ek olarak, akademik girişimcilik ve ölkelerin teknolojik altyapılarının gelişmişliği arasında da yakın bir ilişki söz konusudur. Teknolojik altyapı, akademik girişimcilerin niyetleri başta olmak üzere yenilik ve yaratıcılık olmak üzere sahip oldukları özelliklerini harekete geçirme ve girişimlerinin başarıya ulaşması noktasında imkân sağlayan önemli bir yapıdır.

2.3.2. Girişimcilik Altyapısı

Ülkelerin akademik girişimcilik potansiyeline ilişkin bir çıkarımda bulunmak için insan kaynağı niteliklerinin araştırılmalıdır. Girişimcilikte nitelikli insan kaynağı tüm girişimcilik altyapısı unsurları ile olumlu yönde birleştğinde ülkeler açısından bu alanda başarıya etki eden önemli faktörlerden biri olarak görülebilir. Akademik girişimcilikte, girişimin fikir aşamasından itibaren girişimcilik sürecinde en çok gündeme gelen konu ise finans kaynağıdır. Girişimcilik faaliyetlerinin gelişim sürecinde ve girişimin sürdürülebilmesi gerekli olan aynı zamanda girişimin çıktılarına ulaşmasında da en önemli kaynaklardan birisidir. Günümüzde akademik girişimlerin faaliyetlerini sürdürürken karşılaştıkları veya karşılaşma ihtimali olan birçok problem veya engel olabilmektedir. Bu hususlardan biri olarak finansman, akademik girişimlerin yeterli fonu sağlayamamalarına yani faaliyetlerini sürdürememelerine sebebiyet oluşturmaktadır. Ancak günümüzde akademisyen girişimcilere yönelik girişimlerin finansmanında yeni imkân ve olanaklar sağlanmaktadır. Akademik girişimlerin, kurumsal destekler başta olmak üzere risk sermayesi, melek finansmanı gibi alternatif finans kaynaklarından yararlanmaları mümkündür. Buradan hareketle, akademik girişimlerin içinde bulundukları pazar koşulları doğrultusunda ihtiyaç duydukları finansmanı sağlayarak hem istihdama hem de ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmaktadır.

Akademik girişimcilik faaliyetlerinin fikri mülkiyet hakları çerçevesinde rekabetten korunması gerekmektedir. Ayrıca kuruluş aşamasında karşılaşılması muhtemel bürokratik engeller başta olmak üzere bazı konularda hukuki desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, akademik girişimlerin kuruluş aşamasından itibaren iş ve işlemlerinin yasal düzenlemeler çerçevesinde kolaylaştırılması, bu tür yasal düzenlemelerde yol gösterici olması açısından destek ofislerinin kurulması gerekmektedir. Akademik girişimcilik, bir ülkenin kendine özgü kültür ve değer sistemleri ile şekillenmekte ve bu süreçteki gelişim girişimlerin başarılarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Akademik girişimciler, sosyal, kültürel yapılar ve ortamları girişimlerinin fikir, fırsat ve kaynaklarının değerlendirilmesinde bir motivasyon kaynağı olarak görmektedirler. Çünkü akademik girişim niyeti bulunan bireyler, sosyal ve kültürel çevreleri içerisinde yaratıcılık, karar verme, fırsatları ve

tehditleri izleme gibi becerilerini kazanabilirler. Başka bir açıdan akademik girişimciliğin toplumdaki sosyal, ekonomik ve kültürel ortamına uyum sağlayarak kabul görmesi, girişimin ortaya koyması muhtemel değer ve davranışların onaylanması da girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Girişimcilik altyapısının bir diğer alt başlığı olan girişimci teşvikleri ve destek mekanizmalarının bir ülkedeki mevcut durumunun incelenmesi, o ülkedeki akademik girişimciliğin gelişim durumu hakkında bilgiler vermektedir. Çünkü bir ülkedeki akademik girişimcilik niyetinin artırılması ve gelişiminin sağlanmasına katkı sağlaması üzerine sektörel olarak teşvik ve destek düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bundan hareketle girişimcilik altyapısındaki mekanizmaların tüm girişimcilik altyapısı unsurları ile uyumlu bir şekilde uygulamaya konulması ile birlikte akademik girişimcilik faaliyetlerinin artacağı düşünülmektedir.

2.4. AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK NİYETİNİN BELİRLEYİCİLERİ

Akademik girişimcilik niyetlerin ortaya çıkmasının önemli belirleyicileri olarak önceki akademik deneyimin, patent faaliyeti deneyiminin, endüstri ile etkileşimin ve genel araştırma odağının önemini vurgulamıştır. Rippa vd., (2020) girişimcilik niyetinin ve eğiliminin yalnızca tek bir sürücüye değil, girişimcilik eğitimi niyeti, üniversite atmosferi, kontrol odağı, girişimciliğe yönelik tutumlar ve girişimcilerin aile geçmişi gibi birden fazla faktörün etkileşimine bağlı olduğunu doğrulayın. Girişimci niyet modelleri, yeni girişim yaratılmasına yol açan niyetleri etkilemek için bireysel tutumların ve durumsal faktörlerin yakınsamasını vurgular (Boyd ve Vozikis, 1994). Bu nedenle, bu gözden geçirme, yan firmaların oluşturulmasına ilişkin akademik girişimcilik niyetlerinin belirleyicilerine ışık tutmayı amaçlamaktadır.

2.4.1. Aile

Aile, bir bireyin girişimci olma kararını etkileyebilmektedir. Akademik girişimcilikte aile ve aile ortamı girişimcilik niyetini önemli ölçüde etkiler (Foo vd., 2016). Buna karşılık, iş sektöründe aileleri aracılığıyla veya profesyonel olarak daha önce temas kurmuş olan bireyler, girişimcilik girişimlerini gerçekleştirme konusunda olumlu bir algıya sahiptir (Prodan ve Drnovsek, 2010). Ayrıca ailenin etkisi ile birlikte girişimlerin kurulması ve sürdürülmesi noktasında birey, girişimci olan aile üyesini rol model olarak alması mümkündür.

2.4.2. Eğitim

Eğitim, bireylerin gelişiminde etkisi dolayısıyla hem genel yaşantıda hem de girişimcilikle ilgili olarak önemli belirleyicilerden biridir. Girişimci olma kararında da eğitim seviyesi ve düzeyi önemli bir rol oynamaktadır. Günümüzde girişimciler çoğunlukla, diğer insanların büyük bir çoğunluğuna göre daha iyi eğitim almış bireyler olarak görülmektedir (Shmailan, 2016: 2). Akademik girişimciler için eğitim seviyesinin ve çevresinin girişimcilik niyeti üzerinde yararlı bir etkisi olduğunu vurgulayan araştırmalar vardır (Franke ve Lüthje, 2004: Smith vd., 2006: Schwarz vd., 2009: Pachkam vd., 2010: Ozaralli ve Rivenburg, 2016).

2.4.3. Yaş

Girişimcilik alanında uluslararası alanda ülkeler tarafından takip edilen Küresel Girişimcilik Monitörü (GEM)'in son yıllardaki raporuna göre, genç yaştaki bireylerin yeni bir girişim kurmada yaşlılara göre daha etkin olduğu vurgulanmıştır. Özellikle erken dönem girişimcilik faaliyetinde sıklık olarak 25-34 yaş arasındaki bireyler ve 55-64 yaş arası bireylerin girişimcilik faaliyetlerinin yaygın olduğu paylaşılmıştır (Global Entrepreneurship Monitor, 2017.). Bu rapor bulgusu, akademisyen ya da araştırmacının yaşının girişimcilikte olumlu bir etkisi olduğunu

ortaya koymakla birlikte, belirli bir yaş aralığının üzerindeki bilim insanlarının da girişimcilik faaliyetlerinde etkin olduğunu ortaya koymaktadır. Bercovitz ve Feldman (2004), araştırmacıların doktoralarını tamamladıktan birkaç yıl sonra endüstri ile etkileşim kurma ve dolayısıyla girişimcilik faaliyetlerinde bulunma konusunda daha fazla yeteneğe sahip olduklarını belirterek bu görüşü desteklemektedir. Audretsch (2000), akademisyenlerin biyoteknoloji firmaları kurma eğilimini araştıran bir çalışmada, daha uzun bilimsel deneyime sahip yaşlı akademisyenlerin şirket kurma konusunda daha yüksek bir eğilime sahip oldukları sonucuna varmıştır. Bu yaş düzeyinin görece fazla olması ise deneyimlere dayalı olarak girişimcilik alanında daha fazla sosyal ağı sahip olmaları ile açıklanabilir. Kürü Aksoy (2021) çalışmasında yaşlı ilerleyen bir bilim insanının meslek kıdem ve bilimsel araştırmalarında doğrusal olacağını vurgulayarak akademisyenler açısından yaş faktörünün bir temsil gücüne sahip olduğunu belirtmiştir. Akademik girişimcilik bağlamında, bir akademisyenin yürüttüğü işin istikrarı ve itibarı genellikle onun öğretim kalitesine ve yayınlarına bağlıdır. Dolayısıyla, yaşı, akademik kıdemi ve bilimsel üretkenlik faktörlerini birbirinden bağımsız olarak değerlendirmek çok mümkün değildir. Bu nedenle bireyler için akademik sorumluluklarını azaltarak, yeni bir ortama girmek yani bir girişim kurmak riskli olarak görülebilir. Bu bağlamda, akademik girişimcinin yaşı ve dolaylı olarak akademik kıdemi, akademik girişimci niyetlerini etkileyen önemli bir faktördür. Ancak literatürde orta yaşlı akademisyenlerin diğer yaş gruplarına göre girişimcilik çabalarına girme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalarda bulunmaktadır (Jones-Evans ve Klofsten, 2000; Perkmann vd., 2013). Buna göre, yaş faktörünün, bir akademisyenin girişimcilik çabasına katılımını belirlemeye yardımcı faktör olarak tanımlanmış olsa da yaşın etkisinin literatürde tartışmalı kaldığı sonucuna varılabilir.

2.4.4. Cinsiyet

Cinsiyet, geleneksel olarak araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi yani girişimcilik sürecini etkileyen önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. İlgili literatürde kadınların girişimcilik faaliyetine daha düşük ilgi duyduklarını içeren

alışmalar bulunmaktadır (Delmar ve Davidsson, 2000; Matthews ve Moser, 1996; Wincent ve rtqvist, 2009; Ding vd., 2006; Ebersberger ve Pirhofer, 2011). Sonuç olarak girişimci olmak, kadınlar için erkeklere kıyasla daha az çekici olarak görülebilir. Ayrıca literatürde kadınların girişimcilikle ilgili fırsatları, erkeklerden daha az algılama eğiliminde olduklarına dair kanıtlara da rastlanmaktadır (Langowitz ve Minniti, 2007). Murray ve Graham (2007), kadın bilim insanlarının patent alma, endüstri ve endüstriyel işbirlikleriyle ortak yayınlarda erkek meslektaşlarına göre daha az yer aldıklarını bulmuşlardır. Girişimcilikte cinsiyetler arası farklılıklar açısından, ticarileşmeye yönelik sosyalizasyon (Murray ve Graham, 2007: 682-683), fikri mülkiyet hakları konusunda farkındalık (Ding, vd., 2006: 666-667; Whittington ve Smith-Doerr, 2005), endüstri ile işbirliği gibi konularda kadın ve erkek akademisyenler arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Günümüzde niversitelerde ve özellikle girişimcilikle ilgili alanlarda kadın akademisyen sayısının artış gösterdiğini belirtmek mümkündür. Buradan hareketle kadın akademisyenlerin gelecekte girişimcilik alanındaki varlıkları şaşırtıcı olmayacağı düşünülmektedir (Aksoy Kr, 2021: 98). Kadın girişimciliği, kadın işsizlik oranının düşürülmesine katkıda bulunabilir. Kadın girişimciler, orta ve uzun vadeli hedeflerden daha fazla ilham alan kararlar alma eğilimindedir ve genellikle sürdürülebilirlik sorunlarına erkek meslektaşlarından daha duyarlıdır. Bu nedenle kadın girişimciliği, akademisyenlerin ve politika yapıcılarının ilgisini kazanmaktadır (N. Di Paola, 2021: 1432).

2.4.5. İş Tecrübesi ve Kıdem

Akademik girişimcilikte bireyler mevcut akademik kimliklerinin yanı sıra girişimcilik alanında faaliyete geçtikleri için geleneksel girişimcilerden farklı bir kimliğe bürünmektedir. Bireyler için bu iki farklı alanın kendine özgü normları ve gereksinimleri kişisel belirsizlikler yol açabilmektedir. Akademik girişimciler, girişimlerini sürdürebilmeleri noktasında yeterli düzeyde işletme ve yönetim becerisine, finansal ve ticarileştirme kaynaklarına yönelik erişim bilgilerine ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, akademik girişimciler için iş tecrübesinin yani girişimcilik deneyiminin önemi oldukça fazladır. Daha önce yapılan birkaç çalışmada, eğitimden

ve iş tecrübesinden edinilen bireysel özelliklerin, akademik girişimcilik faaliyetlerinin teşvik edilmesinde önemli belirleyiciler olduğunu vurgulamıştır (Wang vd., 2020; Wang vd., 2021). Clarysse vd., (2011) tarafından akademik girişimciliğin kilit belirleyicilerinin akademisyenlerin girişimciliğe katılımındaki bireysel düzeydeki nitelikler ve önceki deneyimler olduğu vurgulanmıştır. Literatürde, deneyimli girişimcilerin iş fırsatlarını ve (daha da fazlası) yenilikçi fırsatları tanımak için acemi girişimcilere göre daha uygun olduğunu göstermektedir (Goethner vd., 2012; Ucbasaran vd., 2009). Bu durumun aksine, iş tecrübesi az olan akademisyenler için araştırma sonuçlarını ticarileştirilmenin zor olduğunu vurgulayan çalışmalarda bulunmaktadır (Perkmann vd., 2013).

Akademik kıdem de akademik girişimciliğin fırsatlarının fark edilmesi ve ticari faaliyetlerde bulunulması noktasında oldukça önemlidir. Bu durum akademik kıdemin yüksek olduğu durumlarda daha hızlı bir şekilde fark edilmektedir. Çünkü, kıdemi yüksek olanlar, henüz akademik kariyerini ilerletme aşamasında olanlara göre yayın ve buna bağlı gelişen birtakım baskılarını oldukça azalmış durumdadır (Aksoy Kürü, 2021: 94). Miranda vd., (2017), akademisyenlerin patentler, işbirlikçi araştırma projeleri/sözleşmeleri ve ağlar aracılığıyla önceki deneyimlerinin girişimcilikle doğrudan bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu nedenle, işyerinde veya ortak araştırma projelerine katılırken daha önce iş tecrübesi olan araştırmacılar, araştırmalarının sonuçlarını ticarileştirme konusunda olumlu bir tutuma sahiptir. Ayrıca bu tecrübe noktasında, akademik bir iş birliği söz konusu olabilmektedir. Böylece gerçekleşen bu akademik iş birliği ile diğer öğretim üyelerini yeni girişimler yaratmaya yönlendirebilir, çünkü bu durum onların girişim kurmanın kolay ve arzu edilen bir faaliyet olduğuna inanmalarına yol açar (Feldman vd., 2001). Akademik girişimcilikte iş tecrübesi, patent konusu ile birlikte ele alınabilir. Çünkü patent, bir araştırmacının araştırma bulgularını ticari olarak uygulanabilir sonuçlar olarak ortaya çıkarmasını ifade eder. Daha önce patent başvurusu yapmış bir araştırmacının tecrübesi akademik girişimcilikte oldukça önemlidir.

Literatürde bazı çalışmalarda fikri mülkiyetin korunmasına yönelik faaliyetler yürüten araştırmacıların, bu tür faaliyetleri gerçekleştirmemiş olanlardan daha fazla akademik girişim yaratma olasılığının daha yüksek olduğuna ilişkin bulgulara yer

verilmiştir (Shane, 2001; Landry vd., 2006). Fayolle'ye (2009) göre girişimciler, yeni şirketin iş sektörüne yakın sektörlerde çalıştıktan sonra, ürün ve kullanılan teknoloji ile ilgili beceri ve deneyimlerini edindikleri ve daha sonra pazarlar, teknolojiler ve endüstri hakkında iyi bir bilgiye sahip oldukları şirketlerini kurarlar.

2.4.6. Rol Modeller

Akademik girişimciler, ticari faaliyetlere başlamak yani girişimlerini kurmak ve sürdürmek noktasında bilgi, sermaye ve beceriye ihtiyaç duyarlar. Bu kaynakların önemli bir kısmını genellikle sosyal ağları üzerinden gerçekleştirdikleri ilişkilere erişerek tamamlarlar (Arnold vd., 1995). Akademik girişimcilikte daha önce bu alanda tecrübesi olan akademik girişimciler, yeni girişim kurmaya çalışan meslektaşlarına manevi ve maddi olarak destek sunabilirler. Kendi girişimlerini sürdüren akademisyenler, yeni bir girişime başlayanlara da rol model veya danışman olabilirler. Akademik girişimcilik literatüründe, kendi girişimcilerini kuran akademik akranların rol modellerinin akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerini önemli düzeyde etkileyeceğine ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır (Audretsch vd., 2000; Churchill vd., 1987; Scott ve Twomey, 1988). Rol modeller aynı zamanda sosyal karşılaştırma yoluyla öz yeterlik inançlarını da etkiler; yani insanlar kendilerini başkalarıyla karşılaştırarak kendi yeteneklerini yargırlarlar.

2.4.7. Kişisel Özellikler

Kişisel özellikler, bir bireyin davranışının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bir girişimcimin başarısı, diğer olası faktörlerden çok girişimcinin kendisine bağlıdır. Çünkü girişimcilik, tutumlardan sıklıkla etkilenen bir niyeti ima eden planlı bir eylem olarak görülmektedir. Girişimcilik bağlamından bahsederken, girişimcilik niyeti, girişim yapma yolunu belirleyen dikkate değer bir yapıdır. Bu doğrultuda, girişimcilik bağlamında bir bireyin kariyer seçimi kişisel özelliklerinin doğrultusunda gelişmektedir. Girişimcilik, durumsal bir durum veya sosyal işlev

yerine bir kişilik özelliği olarak görülür. Literatürde niyet ile kişilik özellikleri ilişkisinde olumlu yönde bir ilişkinin veya kişisel özelliklerin niyet üzerinde dolaylı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Zhao ve Seibert, 2006; Farrukh vd., 2018). Literatürde başarıya ihtiyacı yüksek olan bireylerin, başarıya daha az ihtiyacı olanlara göre girişimciliğe daha yatkın olduğuna yönelik çalışmalar yapılmıştır (Hornaday ve Aboud, 1971; Begley ve Boyd, 1987; Entrialgo vd., 2000). Bir diğer önemli kişilik özelliği olan kontrol odağına yönelik yapılan çalışmalarda ise yeni bir girişim başlatma kararında iç kontrol odağının hayati bir rol oynadığını belirtilmiştir (Mazzarol vd., 1999; Entrialgo vd., 2000). Risk alma eğilimi, bir diğer önemli kişilik özelliğidir, literatürdeki bulgular, risk alma eğilimi yüksek olan bireyin girişimciliğe dahil olma dürtüsünün daha güçlü olduğunu vurgulamıştır (Hmieleski ve Corbett, 2006).

2.4.8. Yaratıcılık

Akademik girişimcinin yeni bir ürün ortaya koyması sürecinde bir fırsatı tanınması ve bu fırsattan yararlanması gereklidir. Zampetakis ve Moustakis (2006) yaratıcılığı, açık olmayan ilişkileri belirleyerek veya mevcut kaynakları açık olmayan bir biçimde şekillendirerek veya yeniden biçimlendirerek sorunları ile sözde çözümler arasındaki ilişkiyi hızla tanıma yeteneği olarak tanımlamıştır. Bu noktada, girişimcilik alanında bireysel düzeyde yaratıcılık, girişimcilerin mevcut kaynakları yeni fikirler üretebilecek şekilde yeniliğe dayalı girişimler kurması noktasında kilit bir role sahiptir. Literatürde girişimcilik niyeti ile yaratıcılık arasında olumlu yönde ilişki olduğunu öne süren bazı çalışmalar bulunmaktadır (Zampetakis ve Moustakis, 2006; Zampetakis, vd., 2009; Zampetakis vd., 2011; Shi vd., 2020; Hu vd., 2018). Bunun yanı sıra, yaratıcılığı destekleyen algılanan aile ortamı da girişimcilik niyet düzeylerini etkilediğini vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır (Zampetakis ve Moustakis, 2006). Ayrıca Miranda ve ark. (2017) yaratıcılık ile niyet arasında doğrudan bir ilişki olmadığını savunur ve akademik girişimcilik niyeti ile yaratıcılık arasında dolaylı bir ilişkiyi önermektedir.

Bir üniversitedeki girişimci kültür ve iklimin, akademisyenlerin kendi yaratıcı olma yeteneklerine duydukları güveni artırdığını ve bunun girişimcilik niyeti ile performans arasındaki ilişkinin açıklanmasında önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Buna göre, girişimci odaklı bir üniversitenin akademisyenlerin daha fazla girişimcilik faaliyetiyle sonuçlanan yenilikçi ve yaratıcı davranışları teşvik ederek akademisyenlerin becerileri ve yaratıcı olma yetenekleri hakkındaki inançlarını güçlendirmesi önem arz etmektedir. Birçok araştırmada, bireyin yaratıcılığının girişimciliğin önemli bir özelliği olduğuna vurgu yapılmıştır. Bununla birlikte, literatürde bu bireysel belirleyicinin girişimcilikle pozitif ilişkisini doğrulayan çalışmalar da bulunmaktadır (Ward, 2004; Zampetakis vd., 2009; Zampetakis vd., 2011; Miranda vd., 2017).

2.4.9. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimi, bir bireyin girişimciliği edinmesi noktasındaki ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve değerlerin geliştirilmesini destekleyen süreçler ve faaliyetler dizisidir (Broad, 2017: 5). Rasmussen ve Wright (2015), birçok akademisyenin bir girişimi kurmak için gerekli becerilere sahip olmadığını kabul etmektedir, çünkü bu beceriler akademik yaşamlarında kullandıklarından çok farklıdır. Bu noktada, girişimcilik eğitimi ile bireylere gerekli olan yetkinlik ve becerilerin kazandırılması için iş planı, pazarlama ve finansal kaynaklara erişim gibi pek çok konuda eğitimler verilmektedir. Bu eğitimler ile bireylerin girişimcilik alanında bilgi düzeylerinin artırılması ve girişimcilik niyetlerinin olumlu yönde etkilenmesine yol açabilmektedir. Akademik girişimlere, üniversitelerde verilen eğitimlerle birlikte girişimcilik niyetlerini uygulamaya aktarmaları konusunda ve girişimlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirme noktasında yarar sağlamaktadır. İlgili literatürde girişimcilik eğitimi alan bireylerin, bu eğitimi almayanlara göre eğitimin, girişimcilik niyetlerinin daha olumlu olarak etkilediğini vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır (Kolvereid ve Moen, 1997; Nart ve Yıldırım, 2021). Ayrıca üniversitenin girişimcilik misyonuna bağlılığının, akademisyenlerinin daha fazla akademik girişimcilik niyetine yol açtığı birçok araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir (Samo ve Huda, 2019: 4).

2.4.10. İş Ortamı

Akademik girişimciler için girişimcilik sürecinin her aşamasında bağlı bulundukları üniversitede veya bağımsız olarak çalıştıkları araştırma alanlarında girişimcilikle uyumlu bir iklimin yani iş ortamının varlığı oldukça önemlidir. Girişimlerin ortaya çıkmasında elverişli iş ortamlarının, iş deneyimi olan ve olmayan akademisyenler arasında ağ oluşturmaya kolaylaştırmak içinde önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır (Gilsing vd., 2010). Üniversitelerde bu kolaylaştırma çalışmaları kapsamında çeşitli girişimcilik atölyeleri, başarılı veya başarısız girişimcilik öykülerinin sunumu gibi çeşitli etkinlikler düzenlenerek iş ortamının güçlendirilmesi söz konusudur. Bu bağlamda, iş ortamı oluşturma ve kişisel ağlar, akademik girişimcilik niyetlerinin önemli bir belirleyicisidir. Obschonka vd., (2012), akademisyenlerin girişimciliğe yönelik niyetlerini ortaya koyan önemli bir özelliğin, bireyin kendisini akademik ortamdaki bir akran grubuna ait olarak tanımladığı bir statüyü gösteren sosyal kimlik olduğunu vurgulamıştır.

Üniversiteler, girişim yaratma ve girişimcilik kültürü oluşturma konusunda akademisyenlerin algı, yetkinlik, güven ve inançlarını geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Akademik girişimciliğin ardındaki temel dayanak, üniversiteler içinde çeşit olarak farklı bilimsel çalışmaların yürütülmesi ve bu çalışmaların sonuçlarının kurumlar için kazanç sağlanabilecek ticari uygulamalara sahip olabileceği olarak belirtilebilir. Bu bağlamda, üniversitelerin kültürünün ve girişimcilik kültürünün akademik girişimcilik niyetini etkilemedeki rolü oldukça önemlidir (Huyghe ve Knockaert, 2015). Bu girişimcilik faaliyetlerindeki iş ortamlarında alt düzeyde de önemli katkılar alınabilmektedir. Bu duruma örnek olarak, TTO faaliyetlerine ve işleyişine aşina olan akademisyenlerin, bu yapıların oluşturabildikleri destekleyici ortam sebebiyle araştırmalarını ticarileştirmede başarılı olmak ve girişim kurabilmek için gerekli olan iş normlarını ve becerilerini öğrendikleri için girişimcilik faaliyetlerine katılma düzeylerinin daha yüksek olduğunu görülmüştür (Clarysse, 2011; Meyer, 2003; Bercovitz ve Feldman, 2008). Literatürde bazı çalışmalarda, üniversite özelliklerinin akademik girişimcilik üzerindeki etkisini büyük ölçüde vurgulanmış olsa da alt birimlerinde bu düzeyde etkisi olduğuna önemli işaret eden

Çalışmalarda bulunmaktadır (Louis vd., 1989; Kenney ve Goe, 2004; Bercovitz ve Feldman, 2008).

2.4.11. Kendine Güven

Girişimcilik ile ilgili mevcut literatürde, kendine güven girişimcilik niyetinin ana belirleyicilerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Literatürde, kendine güvenin, bireysel motivasyonu geliştiren, başkalarını ikna etmeyi kolaylaştıran ve böylece insanların belirlenen hedeflere ulaşılıncaya kadar çaba göstermeye devam ettiğini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Benabou ve Tirole, 2002; Miranda vd., 2017). Girişimcilik özelliklerinden biri olan kendine güven, girişimci olan bireyler olmayan birey arasında fark edilebilir bir özellik olarak belirtilebilir. Bu nedenle, akademik girişimcilik niyetinin önemli belirleyicilerinden biri olarak tanımlanmaktadır (Ferreira vd., 2012).

2.4.12. Disiplin

Akademisyenlerin alışma disiplinlerinin akademik girişimcilik niyetlerini etkileyebileceğini vurgulayan araştırmalar vardır (Abreu ve Grinevich, 2013). D'ESTE ve Patel (2007), mühendislik akademisyenleri arasında girişimcilik faaliyetlerine dahil olma olasılığının matematik ve fiziktekilere daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Akademik girişimcilikte bilginin ticarileştirilmesi ve aktarılması noktasında tercih edilen kanallarda disiplinle ilgili olarak bazı farklılıklara sebebiyet verebilmektedir. Örneğin makine mühendisliğinde danışmanlık ve sözleşmeli araştırmalar kimyadan daha yayginken, patentler kimyada daha çok kullanılmaktadır. Bunun nedeni, her alanda üretilen bilgi türünün belirli kanallara diğerlerinden daha uygun olabilmesidir (Giunti, 2019: 41-42). Bu duruma ek olarak, uygulamalı alanlardaki akademisyenlerin endüstri ile etkileşimleri daha yüksek olabileceğinden girişimcilik niyetlerini etkisi de olumlu yönde olabilmektedir (Moog vd., 2015).

2.5. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK ÇALIŞMALARI

Akademik girişimcilikle ilgili literatürün gözden geçirilmesi, bu önemli olgu hakkında fikir edinmek ve araştırmaların yönelimlerini ortaya çıkarmak açısından önemlidir. Bu bölümde, akademik girişimcilikle ilgili makalelerin bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesine yer verilmiştir. Bu kapsamda, Web of Science (WoS)’dan yararlanılmış, veri tabanında konu başlığı arama türü olarak “akademik girişimcilik (academic entrepreneurship)”, “akademik girişim (academic spin-off)”, “akademik ticarileştirme (academic commercialiation)”, “girişimci akademik (entrepreneurship academic)” anahtar kelimeleri “veya” seçilerek arama gerçekleştirilmiştir. Akademik girişimcilik literatürü doğrultusunda, en çok atıf alan başlıca çalışmalar; araştırmacı, araştırma başlığı, yayımlandığı yıl, yayımlanan dergi, örneklem ve araştırmaların genel sonuçları ekseninde incelenerek aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda belirtilen çalışmaların yanı sıra, diğer çalışmalarda üniversitelerde akademik girişimlerin oluşumu ve yönetimi konusundaki çalışmalara odaklanılmıştır. Bu çalışmalar arasında girişimci üniversitenin özellikleri, üniversitelerin girişimcilik çalışmaları, sanayi ve üniversite arasındaki etkileşim, üniversite araştırmalarının ticarileştirilmesi gibi konulara odaklanılmıştır (Ratten vd., 2018; Rothaermel vd., 2007; Guerrero ve Urbano 2012; Yusof ve Jain, 2010). Akademik girişimcilik faaliyetini belirli bir aşamada inceleme ve bu sürecin bölümlerini anlamaya yönelik çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bu literatürün önemli bir bölümünde, üniversitelerdeki TTO yapılarının rolüne ve akademisyenlerin üniversitelerdeki bu yapılara olan katılımlarına odaklanılmış, buna ek olarak lisanslama, patentleme, üniversite-sanayi iş birliği konular hakkında da bir dizi çalışma yürütülmüştür (Civera vd., 2020; Clarysse vd., 2011; Wright, 2007).

Tablo 16. Literatürdeki Akademik Girişimcilik Çalışmaları

No	Araştırmacı/Araştırmacılar	Makale Başlığı	Örneklem	Konusu	Dergi	Yayın Yılı	Atıf Sayısı
1	Etzkowitz, H.	Research groups as 'quasi-firms': the invention of the entrepreneurial university	ABD araştırma üniversiteleri	Akademik girişimciliğin hem iç hem de dış etkenlerden kaynaklandığına, araştırma gruplarının girişimci üniversitelere dönüşümüne, girişimci üniversitenin iç organizasyonu ve bu kavramlar arasındaki etkileşime odaklanılmıştır.	Research Policy	2003	762
2	O'Shea, RP.; Allen, TJ. ; Chevalier, A. ; Roche, F.	Entrepreneurial orientation, technology transfer and spinoff performance of US universities	141 farklı ABD üniversitesi	Üniversitelerin teknoloji tabanlı girişimler üretmede neden diğerlerinden daha başarılı olduğunu, fakülte kalitesi, büyüklüğü ve bilim ve mühendislik finansmanının yönelimi gibi belirleyicilerle tespitine odaklanılmıştır.	Research Policy	2005	534
3	Bercovitz, J. ; Feldman, M.	Academic entrepreneurs: Organizational change at the individual level	1.780 öğretim üyesi	Öğretim üyelerinin geçmişlerini ve çalışma ortamlarını inceleyerek ve akademik girişimcilikle etkileşimlerini takip ederek yeni bir organizasyon girişimi olan üniversite teknoloji transferine katılımına odaklanılmıştır.	Organization Science	2008	471
4	Grimaldi, R. ; Kenney, M. ; Siegel, DS.; Wright, M.	30 years after Bayh-Dole: Reassessing academic entrepreneurship	Bayh-Dole Yasası	ABD'de Bayh-Dole Yasası yürürlüğe girmesi birlikte gelişen akademik girişimciliğin gerekçesini ele alarak, araştırmaların	Research Policy	2011	447

				ticarileştirilmesinde üniversitelerin gelişen rolüne odaklanılmıştır.			
5	Gulbrandsen, M. ; Smeby, JC.	Industry funding and university professors' research performance	Norveç'teki tüm kadrolu üniversite profesörleri 1967	Endüstri finansmanı ile araştırma performansı arasında ilişkinin düzeyine ve akademik yayın ile girişimcilik çıktıları arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır.	Research Policy	2005	432
6	Powers, JB. ; McDougall, PP.	University start-up formation and technology licensing with firms that go public: a resource-based view of academic entrepreneurship	120 üniversite	Akademik girişimcilik ile ilgili olarak yükseköğretimin teknoloji transferi faaliyetlerini genişletme iştahı, üniversite ticarileştirme faaliyeti üzerindeki etkilerine odaklanılmıştır.	Journal Of Business Venturing	2005	352
7	Jain, S.; George, G.; Maltarich, M.	Academics or entrepreneurs? Investigating role identity modification of university scientists involved in commercialization activity	Önde gelen bir ABD kamu araştırma üniversitesi	Bilim insanlarının, akademik rol kimliği ile ticari kimliği ilişkisine, bilim insanlarının ticarileştirme faaliyetine katılımının altında yatan sosyal psikolojik süreçleri açıklığa kavuşturmaya ve akademik girişimcilik, bilim politikası ve rol kimliği literatürlerine yeni bilgiler sunmaya odaklanılmıştır.	Research Policy	2009	332
8	Klofsten, M. ; Jones-Evans, D.	Comparing academic entrepreneurship in Europe - The case of Sweden and Ireland	İrlanda ve İsveç'te üniversiteler toplam 5020 katılımcı	İsveç ve İrlanda olmak üzere iki küçük Avrupa ülkesinde sanayiyle ilgilenen akademisyenlerin faaliyetlerini incelenmesine odaklanılmıştır.	Small Business Economics	2000	315

9	Bozeman, B.; Fay, D.; Slade, CP.	Research collaboration in universities and academic entrepreneurship: the-state-of-the-art	Teorik Çalışma	Üniversite araştırmacıları arasındaki her düzeydeki işbirliklerine odaklanarak araştırma işbirliğine işbirlikçilerin niteliklerini, işbirlikçi süreci ve organizasyon özelliklerini işbirliği seçimlerini ve sonuçlarını etkileyen bir analiz çerçevesi üzerine odaklanılmıştır.	Journal Of Technology Transfer	2013	285
10	Goldfarb, B. ; Henrekson, M.	Bottom-up versus top-down policies towards the commercialization of university intellectual property	İsveç ve ABD	Üniversite tarafından oluşturulan bilginin ticarileştirilmesini teşvik etmede etkili politikaların farklı iki ülkedeki modeller üzerinden incelenmesine odaklanılmıştır.	Research Policy	2003	273

Bu çalışma kapsamında, literatürdeki ilgili çalışmalar, belirli sınırlamalar çerçevesinde incelenmiş ve bu incelemeler sonucunda bazı bulgular elde edilmiştir. Bu çerçevede, ilgili konuda 1988-2021 yılları arasında 647 makaleye erişim sağlanmıştır. Akademik girişimcilikle ilgili makalelerin 2003 yılına kadar olan sürede oldukça sınırlı olduğu ve en fazla makalenin ise 2020 yılında yayınlandığı gözlemlenmiştir. Bu gözlem, konunun araştırmacılar tarafından son yıllarda ilgiyle el alındığını da ortaya koymaktadır. İlgili çalışmalar yayımlandığı dergi bakımından incelendiğinde en fazla makalenin yayınlandığı en etkin derginin “Journal of Technology Transfer” olduğu tespit edilmiştir. WoS kategorileri açısından ilgili konuda en çok kayıt “management” kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Akademik girişimcilikle ilgili en çok çalışmaya yapılan kurum 29 yayınlı Ghent University konuya en çok katkı yapan kurumdur. Ülke bazlı olarak, 60 farklı ülkeden akademisyen girişimciliği kavramına en çok katkısı Amerika Birleşik Devletleri yapmıştır. Bu ülkeyi İtalya, İngiltere ve Almanya takip etmektedir. Türkiye’nin ise 2 makale ile sıralamada oldukça geride olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki 649 makalede toplamda 1612 anahtar kelime kullanıldığı saptanmıştır. Bu makalelerde en yoğun kullanılan anahtar kelimelerin akademik girişimcilik, teknoloji transferi, girişimcilik, girişimci üniversite, akademik spin-offs, üniversite, ticarileştirme, bilgi transferi, inovasyon olduğu saptanmıştır. Akademisyen girişimciliği ile ilgili çalışmalar atıf sayısı bakımından incelendiğinde Etzkowitz, H. (2003) araştırmacısının “Research groups as 'quasi-firms': the invention of the entrepreneurial university” başlıklı çalışması en çok atıf (762) alan makaledir.

Çalışmanın bu bölümünde ulusal literatürdeki güncel çalışmalara da yer verilmektedir. Türkiye’de akademik girişimcilik konusunda yapılan araştırmalarda akademik girişimcilik faaliyetlerinin katkılarına, girişimcilik faaliyetlerini sürdüren akademisyenlerin teşvik edilmesi için öneriler içeren bazı çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Ancak, akademik girişimcilik ve ilgili kavramlarla ilgili yerli literatürde çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Ulusal literatürünün gözden geçirilmesi ile birlikte akademik girişimcilik niyetinin belirleyicilerine yönelik olarak, bu önemli konuyu araştıran araştırma eksikliğini ortaya koymaktadır.

Dolgun (2010) çalışmasında yükseköğretimde ticari üniversiteler ve girişimci akademisyenler konusu kavramsal olarak ele alınmıştır. Çalışmada, enformasyonda bilginin önemine, üniversitelerin işlevlerindeki dönüşüme, yükseköğretimin ticarileşmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Dindaroğlu (2014) doktora tez çalışmasında TGB'ler ve üniversitelerdeki spin-off şirketlerinin başarısını etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışmada oluşturulan model kapsamında Türkiye'de 19 ilde bulunan 25 üniversite şirketleri, regresyon analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda, bu şirketlerin başarısını etkileyen en önemli faktörün inovasyon olduğu, inovasyonu ise sırasıyla kurumdaki insan kaynağının desteği, araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve inovasyonun takip ettiği tespit edilmiştir.

Demirtaş (2014) çalışmasında akademik girişimcilik kapsamında bireysel ve sosyal faktörlerin etkisi incelenmiştir. Çalışma kapsamında akademisyenlerin girişimcilik kapasitelerinin akademik girişimcilikteki etkileri, çeşitli üniversitelerdeki 422 bilim insanı ile anket yapılarak ele alınmıştır. Çalışmada, bireysel özelliklerin ve deneyimin akademik girişimcilikte önemli olduğu ve sosyal çevreninde bireysel özellikler kadar olmasa da bir etkisinin bulunduğu, ayrıca akademik girişimciliği teşvik eden mekanizmaların yeni bir girişimi başlatmada rolü bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cansız (2016) çalışmasında Türkiye bağlamında akademik girişimcilik Bourdieu'nün eylem teorisi dikkate alınarak analiz edilmiştir. Çalışmada yöntem olarak karma yöntem dikkate alınmış ve Ankara'daki teknoparklar ve TTO'lardaki yöneticiler ve girişimcilik ekosisteminin paydaşları ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda, akademisyenlerin kurumlarda aldıkları görevlerin sonucunda edindikleri sermayenin girişimcilik faaliyetlerinin başarısı ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca ilgili alandaki bireysel bazı başarılın dışında sistematik olarak bir başarı tespit edilmediği vurgulanarak, bu alanda Türkiye'ye özgü başarıya ulaşabilecek bir modele ihtiyaç duyulduğuna yer verilmiştir.

Koyuncuoğlu (2018) doktora tez çalışmasında gömülü teoriyle Türkiye'de yükseköğretim kurumlarının girişimcilik ve yenilikçilik özelliğini ölçen teorik bir

yapının tasarlanması ele alınmıştır. Bu kapsamda, Girişimci ve Yenilikçi Üniversiteler Endeksinde kendine yer bulan üniversitelerdeki paydaşlarla görüşmeler yapılarak nitel ve nicel bir modelleme yapılmıştır. Çalışmada ortaya konulan model üzerinden karşılaştırmalı analize çerçevesinde değerlendirmelere ve önerilere yer verilmiştir.

Konaç (2018) yüksek lisans tez çalışmasında akademisyenlerin girişimlerini oluşturmalarındaki motivasyonlarını, faaliyetleri esnasında karşılaştıkları sorunlar ve bireylerin kendilerine yönelik olarak algıladıkları başarıya yönelik kriterleri incelemiştir. Çalışma kapsamında Ankara ilindeki bazı üniversitelerin bünyesinde faaliyet gösteren akademisyen girişimcilerle anket ve yüz yüze görüşme şeklinde veri elde edilmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde, akademisyen girişimciler için girişimcilik faaliyetinin toplumsal katkı yönünün daha önemli olduğu, girişimcilik faaliyetlerinin akademik alandaki performanslarında bir düşüşe neden olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Özgü Çakır (2018) doktora tez çalışmasında akademik girişimciliğin içinde olduğu ekosistemde hangi unsurlardan ne derecede etkilendiği incelenmiştir. Çalışma kapsamında farklı bölgelerden 19 akademisyen girişimci ile görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler verileri NVivo programı yardımıyla teste tabi tutulmuştur. Veriler ışığında sekiz temadan oluşan kavramsal bir model oluşturulmuştur. Çalışmada akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerinde bireysel özelliklerinin önemli bir yere sahip olduğunun altı çizilerek, mevcut girişimcilik mekanizmaları ile ilgili alandaki iyileştirmelere yönelik öneriler sunulmuştur.

Sütay (2019) doktora tez çalışmasında akademik personelin girişimcilik niyeti ve girişimcilik yönelimleri, bu iki kavramın üzerinde kariyer motivasyonu ile kariyer başarısının etkileri incelenmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesinde çalışan 1425 akademik personel ile gerçekleştirilen çalışmada yöntem olarak birçok istatistiksel analiz kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre girişimcilik niyeti ve yöneliminin, akademik personelin motivasyonunu ve başarılarını etkilediğine, fakat bazı alt boyutlar açısından başka bulguların olduğuna da değinilmiştir.

Buyurgan (2019) yüksek lisans tez çalışmasında akademik personelin girişimcilik yönelimlerinde tesiri olan bazı faktörler üzerinde durulmuştur. Çalışma

kapsamında, TÜBİTAK, 1513 programı aracılığıyla hibe alan İzmir’de üniversitelerde çalışan akademisyenler ve TTO bünyesinde çalışanlarla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde, akademisyenleri girişimciliğe yönelten bireysel, örgütsel faktörlere ve bu iki faktör arasındaki ilişkinin niteliğine ilişkin açıklamaya ve önerilere yer verilmiştir. Ayrıca çalışmada, akademisyen girişimcilerin ilgili alandaki faaliyetlerinde manevi motivasyonların parasal motivasyonlara göre daha önde olduğu vurgulanmıştır.

Baycan ve Arkalı Olcay (2019) çalışmasında Türkiye’de girişimci üniversitelerin konumu ve bu üniversitelerdeki akademik girişimciliğin rolü ortaya konularak akademik girişimciliğin bölgesel dinamikleri üzerinde çalışılmıştır. Çalışmada ikincil verilerden yararlanılarak üniversite ve bölge karakteristikler değişkenleri ele alınmıştır. Bu çalışmada TGB’lerdeki akademik girişimcilik faaliyetlerinin kurum ve coğrafi yapıya göre değişimlerinin kesitleri ortaya konularak, kurum paydaşlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Arslan ve Özmodanlı (2020), araştırmalarında akademik girişimcilikle ilgili bazı veri setleri ele alınarak, TGB’lerdeki firmalar ve bu firmaların proje sayıları önceden saptanan kriterler ile gruplandırılarak incelenmiştir. Bu gruplandırmada veri madenciliğinden yararlanılmış, gruplar arasında toplam sekiz değişkenin ikisinde anlamlı fark ortaya çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili bölgelerin hedef değişkenleri ile akademik girişimciliği faaliyetleri ile orantılı olduğu, akademik bakımdan aktif olan bölgelerin performanslarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bilgiseven (2020), doktora tez çalışmasında, teknolojinin yoğun olduğu girişimlerde girişimcilik niyetine ve girişimciliğe yönelik tutumlara etki eden faktörler incelenmiştir. Çalışma, İstanbul ilinde konumlanan ve araştırmaya uygun olarak seçilmiş belirli teknoparklar ve start-up girişimcilerden seçilen 344 girişimci ile yapılmıştır. Çalışmada, öz yeterlilik ile girişimci tutum arasında olumlu yönde anlamlı bir etki olduğu ortaya konulmuştur.

Kürü Aksoy (2021) çalışmasında akademik girişimcilik konusu kavramsal açıdan ele alınmıştır. Üniversitelere ve girişimcilik ilişkisi, akademik girişimciliğin

gelişim süreci, akademik girişimciliğe etki eden faktörler, akademik girişimcilik faaliyetlerine ilişkin konulara değinilmiştir.

Akarsu (2021) doktora tez çalışmasında, üst yönetim kuramı doğrultusunda bazı değişkenlerinin girişimcilik yönelimi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışma kapsamında, 2018 yılında yayımlanan Teknopark Performans Endeksin dikkate alınmış ve araştırmada girişimcilik yönelimini etkileyen faktörler t testi, ANOVA ve Çoklu Regresyon Analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucuna göre, girişimcinin bireysel değişkenleri olan yaş, deneyim ve eğitim düzeyi, örgütsel değişkenlerden girişimin yaşı ve çevresel değişkenlerden ise algılanan çevresel belirsizlik düzeyi ile girişimcilik yönelimi ilişkisinde anlamlı bir etki olduğu saptanmıştır.

Zengin, Gemlik ve Çengel (2021) araştırmasında sağlıkla ilgili alanlarda görevli akademisyenlerin, girişimci kişilik ve özellikleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesine odaklanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, akademisyenlerin girişimciliğe yatkın olmadıklarına yer verilmiştir. Örneklemdeki akademisyenlerin girişimcilik faaliyetlerle ilgili bilgi düzeylerine bakıldığında ise bilgilerinin daha çok danışmanlık hizmetleri, her düzeyde projeler, TGB'ler vasıtasıyla teknolojik alanlar ve patentler olduğu vurgulanmıştır.

Suvacı ve Kaplan (2022) çalışmasında akademisyenlerin girişimcilik faaliyetleri sırasında karşılaştıkları problemlerin belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Araştırma kapsamında farklı şehirlerdeki üniversitelerde faaliyette bulunan 10 girişimci akademisyen ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucu, akademisyen girişimcilerin karşılaştıkları sorunları sırasıyla finansal kaynak erişimde zorluklarla karşılaşılması, pazarlama ve satış faaliyetlerinde bilgi eksikliğinin olması, ilgili faaliyetlerin akademik atama ve yükselmelerde yeterli düzeyde değerlendirmeye alınmaması, yasal ve bürokratik süreçlerin zaman alıcı olması, fikri mülkiyet konularında uzman desteğine gereksinim duyulması olarak tespit edilmiştir.

Erdil (2022) araştırmasında Üçlü Sarmal Model çerçevesinde akademik girişimcilere sağlanan destekler akademik girişimciliği bağlamında ele alınmıştır. Araştırmada Türkiye'de akademik girişimcilik bağlamında üniversite tarafından

sağlanan destek mekanizmalarına değinilmiş ve bu mekanizmaların akademik girişimciler için kolaylaştırıcı bir ortam yarattığına değinilmiştir.

Nalbantoğlu (2022) yüksek lisans tez çalışmasında, akademik özyeterliliklerin akademik girişimcilik niyetlerine etkisi incelenmiştir. Çalışma kapsamında İzmir’de bulunan üniversitelerde çalışan akademisyenlerden nicel ve nitel araştırma yöntemleri aracılığıyla veriler elde edilmiştir. Çalışma sonucunda, üniversite misyonunun önceliklendirilmesine, akademik özyeterliliğin akademik girişimcilik niyetine etkisinin ölçülmesine ve üniversite-sanayi iş birliği destek mekanizmalarının değerlendirilmesine yönelik sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Yücel ve Sezgin (2022) çalışmasında akademik girişimciliğin uygulamada nasıl gerçekleştiği ve akademik girişimcileri yönlendiren motivasyonlar incelenmiştir. Çalışma kapsamında nitel yöntem olarak söylem analizi kullanılarak, 10 akademik girişimci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucuna göre akademisyen girişimcilerin temel motivasyonlarının bilimsel bilginin ticarileştirilmesi adına olduğuna, faaliyet olarak ise bilimsel projeler ve danışmanlıklar üzerine yoğunlaşıldığına ulaşılmıştır. Ayrıca akademisyen girişimcilerin bürokratik engeller ve organizasyonel sorunlarla sıklıkla karşılaştıkları vurgulanarak ilgili konuların geliştirilmesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AKADEMİSYEN GİRİŞİMCİLERİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNE ETKİ EDEN BELİRLEYİCİLERİN İNCELENMESİNE YÖNELİK KARMA BİR ARAŞTIRMA

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına, önemine, kapsamına, sınırlılıklarına, evreni ve örnekleme, yöntemine, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve analizine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir. Ayrıca bu bölümde gerçekleştirilen analizlerin sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, PROBLEMİ VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, yükseköğretimde akademisyen girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicilerinin incelenmesidir. Çalışmada temel olarak PDT'ne göre tutumların, normların ve algılanan kontrolün akademisyenlerin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir. Çalışmada girişimcilik niyetinin analizi, akademisyenlerin bireysel faktörleri ile çalışma ortamlarını ilgilendiren bağlamsal faktörleri bir arada dikkate alınarak çerçevelenmiştir. Bu araştırmada akademik girişimcilik, bir üniversiteye bağlı olarak akademik faaliyetlerini sürdüren ve aynı zamanda bir girişim sahibi olan akademisyenler olarak ele alınmıştır. Akademik girişimcilik ile ilgili dar ve kapsamlı tanımlamalar dikkate alındığında, bu araştırmada ele alınan yönü ile akademik girişimcilik dar kapsamlı tanımlara girmektedir. Literatürde dar görüş kapsamında, akademik girişimcilik, akademisyenlerin yükseköğretim kurumlarındaki girişimcilik yapılarında sunulan desteklerden yararlanarak şirket kurma faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır (Shane, 2004: 4). Bu tanımlama Türkiye açısından üniversitelere doğrudan veya dolaylı olarak bağlı olan TGB'lerde araştırma sonuçlarına dayanarak girişimlerini kuran akademisyenleri işaret etmektedir. Kapsamlı görüşe göre ise akademik girişimcilik,

akademisyenlerin akademik kimlikleri ile beraber gerçekleştirdikleri tüm girişimcilik faaliyetlerinin bir yelpazesi olarak tanımlanmaktadır. Bu görüşler açısından akademik girişimcilik tanımı arasında bir seçim yapılırken, araştırmanın amacı, kapsamı ve yapısı göz önünde bulundurulmuştur. Araştırmanın amacı ve konusuna yönelik kavramsal tanım seçiminin yerine getirilmesi, ilgili literatürde de onay gören ve uygulanan bir ele alış biçimidir (Silva, 2012: 48; Dindaroğlu, 2014: 18).

Akademik girişimciliğin artan önemi nedeniyle, akademik araştırmacıların girişimcilik davranışlarının belirleyicilerini araştırmaya ihtiyaç vardır (Goethner vd., 2012). Günümüzde girişimci üniversitelerinin ve akademik girişimlerin teknoloji, inovasyon ve ekonomik kalkınma alanlarında kilit etkinleştiriciler olduğundan hareketle rollerini anlamak oldukça önemlidir. Akademik girişimlerin, yeni işletmelerin oluşturulmasına, yeni işlerin yaratılmasına, ekonomik sistemin geliştirilmesine olan katkılarının yanı sıra yenilikçi süreçler üzerindeki olumlu etkileri sebebiyle de önemli bir araç olarak görülmektedir. Akademik girişimciliğin etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu girişimcilerin davranışlarının farklı bağlamlarda detaylı bir şekilde tanımlanmasına, özellikle akademik girişimcilik niyetleri ile ilgili belirleyicilerin temellerinin daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu açıdan çalışmada, akademisyen girişimcilerin niyetlerinin, yaratıcılık, kendine güven, iş deneyimi, üniversite girişimcilik kültürü, iş ortamı, algılanan performans gibi faktörlerle ilgili sonuçlarının ortaya konulması, elde edilen sonuçlardan hareketle bu faktörler çerçevesinde öneriler sunulmasının değerli olacağı düşünülmektedir. Akademisyenlerin girişimcilik niyetini etkileyen temel faktörler nelerdir? Bu faktörler, girişimcilik niyetinin oluşmasında doğrudan mı etkilidir? Bu faktörlerin birbirleriyle ilişkileri ve girişimcilik niyeti üzerindeki dolaylı etkileri nelerdir? Araştırmanın bu ve benzer sorularının yanıtları, akademisyenlerin girişimcilik niyetlerinde hangi belirleyicilerinin baskın olduğunu anlamak açısından önemlidir. Buradan hareketle, çalışmanın yükseköğretim kurumlarının ve ilgili alandaki düzenleyicilerin akademik girişimcilik konusunda daha da bilinçlenmesini sağlayarak, bu alanlardaki süreçlerin niteliğinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Akademik girişimciliğin belirleyicileri üzerine teorik ve ampirik çalışmalar olmasına rağmen, bir akademisyeni girişimci olmaya iten belirli faktörler kümesinin

ne olduğu konusunda literatürde fikir birliği yoktur. Bu sebeple, çalışmada akademik girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicinin analiz edilmesinin bu akademik girişimcilik süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına ve açıklanmasına katkı sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın, akademik girişimcilikle ilgili literatürde daha fazla araştırma yapılması konusunda ve alanda belirlenecek politikalara temel oluşturularak akademik girişimciliğin gelişimi ile ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ

Bu araştırmanın nicel aşamasında kavramsal modelin tasarlanmasında Ajzen'in Planlı Davranış Teorisinden (PDT)'nden faydalanılmıştır. Bilişsel yaklaşımdan hareketle, kasıtlı ve planlı davranışı tahmin etmenin en iyi unsuru, esas olarak söz konusu davranışın karmaşık, gözlemlenmesi zor veya öngörülemeyen bir dönemi içerdiği durumlarda niyettir (Ajzen ve Fishbein, 1980). PDT, niyetin insan davranışını öngördüğünü varsayar; burada niyet, bu davranışı gerçekleştirmeyi planlayan bir kişinin çabasının boyutunu gösterir (Ajzen, 1991). Başka bir deyişle, bir kişi harekete geçmeye karar verdiğinde veya vermediğinde, önceden planlama yapma eğilimindedir, yani bir niyeti vardır (Ajzen, 2002). PDT'nin temel amacı, insan davranışını açıklamak ve tahmin etmektir. Özellikle, girişimciliğin incelenmesi için diğer niyet modellerinden daha üstün ve daha etkili olduğu düşünülen bir çerçeveyi temsil etmektedir (Entrialgo ve Iglesias, 2016; Liñán ve Fayolle, 2015). Çalışmanın kavramsal modeli, PDT'de öne sürülen üç faktör olan davranışa yönelik tutumlar, öznel norm ve algılanan davranış kontrolü ile ayrıca yaratıcılık, algılanan fayda, kendine güven, algılanan performans, iş deneyimi, üniversite girişimcilik kültürü, girişimcilik eğitimi ve iş ortamının girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerini araştırmak amacıyla tasarlanmıştır.

Literatürde akademik girişimcilik niyetinin bireysel ve bağlamsal faktörlerle belirlenen çok düzeyli bir fenomen olduğunu vurgulamaktadır. Bu bakımdan akademik girişimcilik niyetini belirleyen farklı öncülleri dikkate alan niyet modellerine dayalı araştırmalar yayınlanmıştır. Bu çalışmalarda, bireysel özellikler

olarak bilimsel üretim (Goel vd., 2015; Prodan ve Drnovsek, 2010) ve yaratıcılık (Jain vd., 2009; Miranda vd., 2017; Zampetakis vd., 2009; Entrialgo ve Iglesias, 2020; Shi vd., 2020) faktörleri dikkate alınmıştır. Bağlamsal faktörlerle ilgili olarak, akademisyen girişimcinin iş deneyimi (Erikson vd., 2015; Moog vd., 2015; Miranda vd., 2017; Prodan ve Drnovsek, 2010), aile ortamı (Foo ve ark., 2016), sosyal ve iş ağları (Fernández-Pérez vd., 2015), kurumsal ve örgütsel engeller (Guerrero ve Urbano, 2014; Erikson vd., 2015; Huyghe ve Knockaert, 2015) açısından akademik girişimcilik niyetine etkisi üzerinde çalışılmıştır.

Literatürde önceki araştırmalarda bu araştırmanın konusuna benzer bazı çalışmalar bulunmaktadır. Miranda vd., (2017) çalışmasında PDT ile tutumların, öznel normların ve algılanan kontrolün akademisyenlerin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. İspanya’da üniversitelerde görevli 1178 akademisyen örnekleminde yürütülen bu çalışmada, akademik girişimcilik niyetinin ana öncülü olarak tanımlanan yapısal bir denklem modeli ortaya konulmuştur. Vega Gomez vd. (2020) tarafından Portekiz üniversitelerinde akademik girişimcilik niyetinin belirleyicilerini analiz etmek amacıyla 228 akademisyenden oluşan bir örnekleme üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmada bireysel faktörlerinin (girişimci tutum ve algılanan kontrol) ağırlıklı olarak akademik girişimciliği yönlendirdiği, öznel normların ise daha az önemli olduğu saptanmıştır. Acuna-Duran vd., (2021) çalışmasında PDT çerçevesinde, Şili’de çalışan bilim insanlarının girişimcilik niyetinin belirleyicilerini tahmin etmek için bir modeli test etmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada algılanan öznel sosyal desteğin, girişimcilik tutumu ve algılanan davranış kontrolünün aracılık ettiği girişimcilik niyeti üzerinde dolaylı bir etkisi ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, literatürdeki bu çalışmalarda dikkate alınarak önceki çalışmalarda elde edilmeyen bazı değişkenler bu araştırmada ele alınmış, akademik girişimcilik niyetinde perspektifinden girişimcilik alanına yeni bulgularla katkı sunulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırma modelinin ana boyutunu akademik girişimcilik niyeti oluşturmaktadır. Akademik girişimciliğin belirleyicileri üzerine teorik ve ampirik çalışmalar dikkate alınarak, çalışmanın amacına göre şu araştırma sorusu formüle edilmiştir:

1. Akademik girişimciliğe yönelik belirleyiciler ile akademisyenlerin girişimcilik niyeti arasında bir ilişki var mıdır?
2. Akademisyenlere ait demografik değişkenler ile akademik girişimcilik niyeti belirleyicileri arasında farklılıklar var mıdır?

Yukarıda belirtilen araştırma sorusuna dayanarak aşağıdaki hipotezler öne sürülmüştür:

H₁: Akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₂: Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H_{2a} Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H_{2b}: Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₃: Akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrolü ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₄: Yaratıcılık ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₅: Algılanan fayda ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₆: Kendine güven ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₇: Algılanan performans ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H_{8a}: İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H_{8b}: İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₉: Üniversite girişimcilik kültürü ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁₀: Girişimcilik eğitimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁₁: İş ortamı ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

H₁₂: Girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol, akademik girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

H₁₃: Akademisyen girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir

H_{13a}: Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

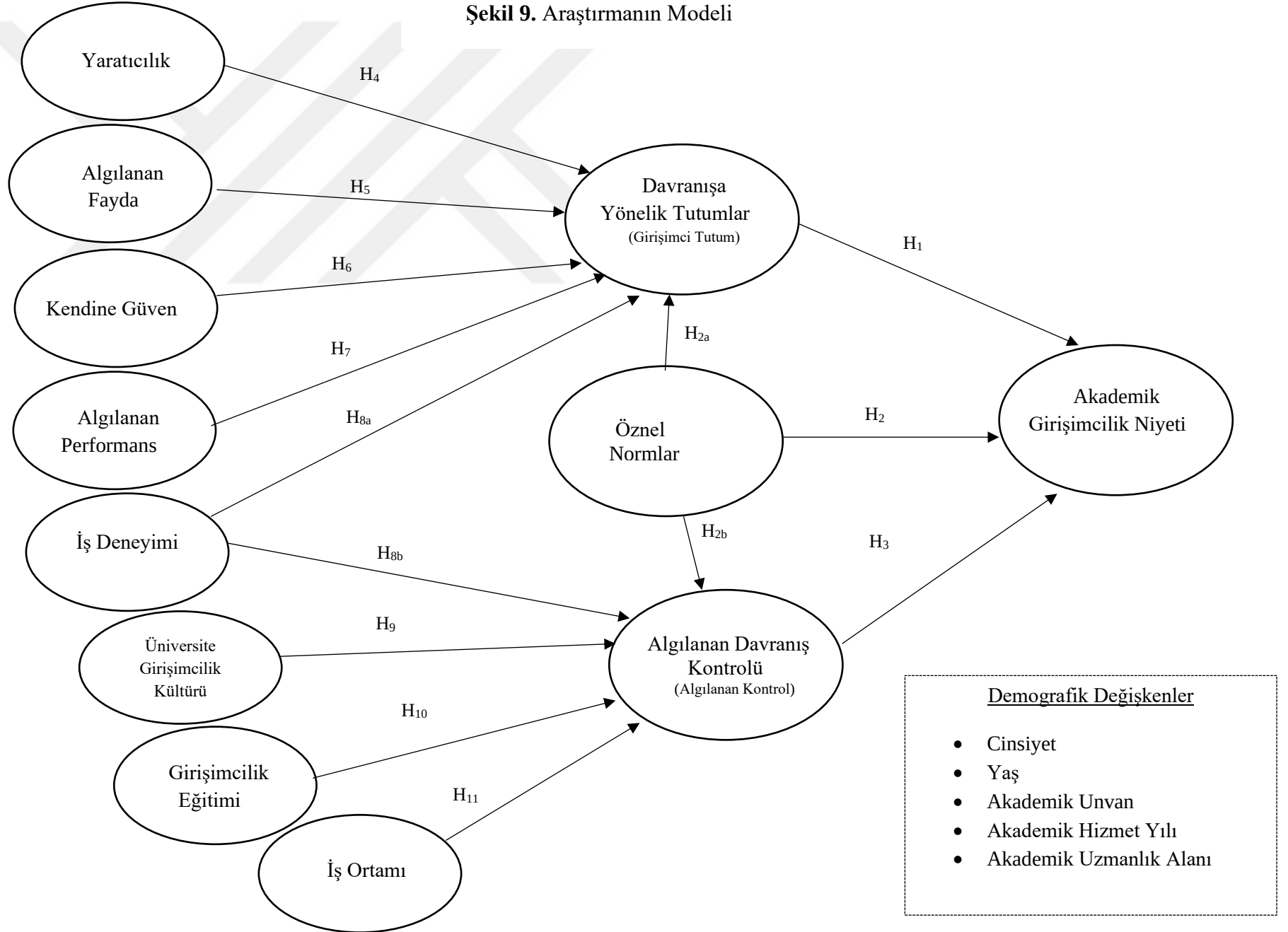
H_{13b}: Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H_{13c}: Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik unvan değişkenine göre farklılık göstermektedir.

H_{13d}: Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik hizmet yılına göre farklılık göstermektedir.

H_{13e}: Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik uzmanlık alanına göre farklılık göstermektedir.

Şekil 9. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın nitel araştırma bölümünde cevap aranan sorulara aşağıda yer verilmiştir:

1. Akademik girişimciliği nasıl tanımlarsınız? Bu kavram sizin için ne ifade ediyor? Akademisyen girişimci olarak öne çıkan kişilik özellikleriniz nelerdir?
2. Girişimci olmanızda temel motivasyon unsuru nedir? Girişiminizi kurarken sizi harekete geçiren temel faktörler nelerdi? Neden girişimciliği tercih ettiniz?
3. Girişiminizi kurma noktasında size etki eden unsurlar nelerdir? Girişiminizi kurma noktasında motivasyonunuzu arttıran/azaltan etmenler nelerdi?
4. Girişimci üniversite kavramı sizin için ne ifade ediyor? Size göre, akademisyen girişimciliğinin ortaya çıkışında üniversite kültürünün rolü nedir?
5. Üniversitenizin akademisyen girişimciliğine yaklaşımı nasıldır? Girişimciliğin yükseköğretim kurumlarında yeteri kadar önemsendiğini düşünüyor musunuz?
6. Üniversitenizde akademik girişimcilik için oluşturulan destek mekanizmalarının ayrıntıları nelerdir? Üniversitenizdeki destek arayüzlerinin avantajları ve dezavantajları nelerdir?
7. Türkiye’de akademik girişimciliğin gelişimi ve başarısı için temel ihtiyaçlar nelerdir?

3.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma kapsamını Türkiye’de üniversitelerde görev yapan ve girişimcilik faaliyetinde bulunan akademisyenlerin girişimcilik niyetlerinin belirleyicilerin ve bu belirleyiciler arasındaki ilişkilerin ortaya konulması oluşturmaktadır. Bu kapsam itibarıyla araştırma TÜBİTAK’ın yayımlamış olduğu “Girişimci ve Yenilikçi Üniversiteler Endeksi”nde sıralamada yer alan üniversitelerde görev yapan girişimci akademisyenler ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada akademisyen girişimlerden anket yöntemi aracılığıyla nicel veriler ve mülakat yöntemi aracılığıyla da nitel veriler toplanmıştır. Nicel verilerin toplanmasında anket tekniği, nitel verilerin toplanmasında ise yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın iki yönteminde de katılımcıların, yöneltilen soruları doğru bir biçimde algılandıkları ve

bu doğrultuda yanıtladıkları varsayılmıştır. Ayrıca her iki yöntemle yapılan veri toplama sürecinde sadece gönüllü olan akademisyenlere uygulama gerçekleştirilmiştir.

3.4. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

3.4.1. Nicel Araştırmada Evren ve Örneklem

Bu araştırmada akademik girişimcilik kavramı, TGB’lerde şirket kuran ve teknoparklarda faaliyetlerine devam eden akademisyen girişimciler olarak ele alınmaktadır. Araştırmanın evrenini araştırmanın amacı ve konusu doğrultusunda TÜBİTAK’ın 2021 yılında yayınlanmış olduğu Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi’ne giren ilk 50 üniversitede görev yapan akademisyen girişimciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini 2.062 (Yükseköğretim Kalite Kurulu Bilgi Yönetim Sistemi, 2021) akademisyen firmadaki girişimciler oluşturmaktadır. Araştırmada evrenden seçilecek örneklem büyüklüğünü hesaplamak için aşağıda verilen formül kullanılmıştır.

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N - 1) + t^2pq}$$

Formüldeki simgelere bakıldığında, “N” evrenin büyüklüğünü, “n” örneklem büyüklüğünü, “p” görülme sıklığını yani gerçekleşme olasılığını, “q” incelenen olayın görülmemesi sıklığını yani gerçekleşmeme olasılığını, “t” belirlenen anlamlılık düzeyi için t tablosundaki değeri ve “d” sıklığına göre kabul edilen ± örneklem hatasını ifade etmektedir (Baş, 2008: 39). Bu araştırma evrenin büyüklüğü (N) 2.062 olarak belirlenmiştir. Ayrıca olayın gerçekleşme/gerçekleşmeme olasılığı (p/q) 0,50 olarak, hata payı (d) 0,05 olarak ve anlamlılık düzeyi 0,05 olarak dikkate alınmıştır. İlgili değerler formüle edildiğinde araştırma için gerekli örneklem büyüklüğü (n) 324 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada 328 katılımcıya ulaşılmış, araştırma sonucunda elde edilen kullanılabilir anket sayısı yani katılımcı sayısı ise 325’dir. Araştırma için ulaşılan bu örneklem grubunun hesaplamalara göre yeterli olduğunu belirtilebilir.

3.4.2. Nitel Araştırmada Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini nicel araştırmada da olduğu gibi TÜBİTAK'ın 2021 yılında yayınlanmış olduğu Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi'ne giren ilk 50 üniversitede görev yapan akademisyen girişimciler oluşturmaktadır. Nitel verilerin toplanmasında ilgili araştırmalarda çok tercih edilen amaçlı örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu örnekleme tekniğinin tercih edilmesinin sebebi ise araştırmanın genel amacı dikkate alınarak söz konusu örneklemin önceden belirlenen birtakım ölçütleri içeriyor olmasıdır. Olasılık temelli olmayan örnekleme çalışmalarında, araştırmacının gözlemleri çerçevesinde araştırma problemine uyacağı düşünülen özelliklere uygun örneklem seçilir (Gülbüz ve Şahin, 2016: 134). Nitel araştırma kapsamında katılımcı bireylerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi olan ölçüt örnekleme, üniversitelerin belirlenmesinde ise maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği seçilmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde temel yaklaşım önceden oluşturulan bir ölçüt çizelgesi aracılığıyla bu ölçüt veya ölçütleri karşılayan durumların çalışılmasıdır. Maksimum çeşitlilikte ise temel öncelik odaklanılan sorunun kapsamına girebilecek katılımcıları çeşitlilik olarak azami düzeyde yansıtılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 108-112). Bu bağlamda, ölçüt örneklemesinden hareketle 2021 yılında TÜBİTAK tarafından yayımlanan Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi'nde ilk 50 üniversitenin bünyesinde akademisyen olarak görev yapan, TGB'lerde firma sahibi veya ortağı olanlar ile maksimum çeşitlilik örneklemesinden hareketle akademisyenlerin bağlı olduğu üniversite türü, üniversitenin bulunduğu coğrafi bölge gibi birtakım hususlar dikkate alınarak katılımcılar örnekleme dahil edilmiştir.

Tablo 17. Örneklem Tekniğine Göre Belirlenen Üniversitelerin Dağılımı

S.N.	ÜNİVERSİTE	TOPLAM PUAN
1	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	83.70
2	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	75.72
3	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	72.52
4	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	68.35
5	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	66.97
6	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	65.50
7	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	62.71

8	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	62.34
9	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	59.74
10	ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ	58.18
11	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	57.06
12	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	56.08
13	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	54.44
14	EGE ÜNİVERSİTESİ	54.28
15	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	53.33
16	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	51.81
17	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA	51.74
18	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	49.74
19	ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	47.14
20	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	46.71*
21	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	45.99
22	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	45.68
23	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	44.79
23	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	44.79
25	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	44.10
26	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	43.77
27	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	43.72
28	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	42.85
29	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	41.88
30	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	41.54
31	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	40.81
32	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	40.34
33	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	40.17
34	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	40.15
35	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	39.70
36	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	38.52
37	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	38.39
38	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	38.18
39	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	37.13
40	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	37.05
41	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	37.02
42	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	36.30
43	İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ	35.88
44	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	35.47
45	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	35.42

46	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	35.23
47	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	35.04
48	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	34.79
49	ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ	33.97
50	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	33.41

Araştırmanın nitel bölümünde örnekleme katılımcıların belirlenmesi için üniversitelerin seçimi aşamasında endekste yer alan üniversiteler üst kısım 17 üniversite (yeşil ile renklendirilen kısım), orta kısım 17 üniversite (turuncu ile renklendirilen kısım) ve alt kısım 16 üniversite (mavi ile renklendirilen kısım) olmak üzere üçe kategoriye ayrılmıştır. Bu üç kısımdan da eşit sayıda üniversitelerdeki akademisyen girişimcilerle görüşülmesi temel alınmıştır. Tablo 17’de nitel araştırmanın metodolojisine göre maksimum çeşitlilik tekniği çerçevesinde saptanan üniversiteler sarı renkle boyanmıştır. İlgili endekste üst kısımda yer alan 4, orta kısımda yer alan 5 ve alt kısımda yer alan üniversitelerden 4 üniversite seçilmiştir. Üniversiteler belirlenirken kısımlar arası eşit dağılımın oluşmasına dikkat edilmiştir, ancak üniversite türü ve coğrafi dağılım dikkate alındığında üç kısımda eşit sayıda üniversite ve katılımcı belirlenmesi mümkün olmamıştır.

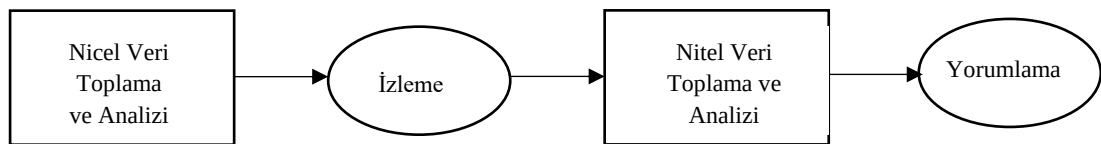
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin beraber izlenmesine olanak sağlayan karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Bu araştırmada karma yöntemin tercih edilmesinin gerekçesi söz konusu yöntemin nicel ve nitel verileri aynı araştırmada kullanılmasına imkân tanınması ve bundan hareketle yöntemlerin güçlü yönlerinden yararlanılmak istenmesidir (Creswell ve Clark, 2015: 36). Araştırmada temel olarak kullanılan nicel yöntemle elde edilen bulguları desteklemek amacıyla nitel yöntem aracılığıyla bir grup akademik girişimciyle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada izlenen bu karma yöntem açıklayıcı sıralı karma yaklaşımdır. Açıklayıcı sıralı yaklaşım, araştırmada öncelikle nicel verilerin toplanması ve analiz edilmesi süreci, bu sürecin ardından nicel olarak elde edilen verilerin daha detaylandırılmasına imkân

tanınması için nitel verilerin elde edilmesi ve analizi sürecini ifade etmektedir. Bu yöntem esasında nicel ve nitel veriye dayalı sonuçların birleşmesi ile bir örneklem grubuna yönelik noksanlıkların giderileceği bakış açısı bulunmaktadır (Creswell, 2016: 15). Ezcümle bu araştırmada karma yöntem deseni türü olarak açıklayıcı sıralı desen yeğlenmiştir. Bu araştırma deseninde de ilk olarak nicel yöntemle araştırmaya başlanmakta ve ardından nitel yöntemle araştırmaya devam edilmektedir. Bu yaklaşımdaki temel mantık şudur: nicel yöntemle ilerletilen araştırmanın sonuçları probleme yönelik genelleyici bir resme ulaşmasını; nitel yöntemler ilerletilen araştırmanın sonuçları ise bu resmin zenginleştirilmesi, genişletilmesi ve açıklanması daha mümkündür (Creswell, 2020: 707).

Bu araştırma kapsamında, akademisyenlerin girişimcilik niyetlerinin belirleyicilerinin tespit edilmesi ve girişimcilik faaliyetinde bulunan akademisyenlerin akademik girişimcilik kavramına yönelik bakış açılarının ortaya konulması adına karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemine yönelik yapılan açıklamalardan hareketle araştırmada bu yöntemin kullanılması ile girişimcilik niyetinin belirleyicilerinin belirlenmesi, akademisyenlerin girişimciliği nasıl tanımladıklarına, girişimci olmalarındaki temel motivasyon unsurlarına, üniversitelerindeki girişimcilik mekanizmalarına yönelik düşüncelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi, deneyim ve bakış açılarının keşfedilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma grubundan karma yönteme dayalı olarak anketler ile nicel veriler bir araya getirilmiş ve sonrasında bir grup katılımcıyla görüşmeler yapılarak nitel veriler elde edilmiştir.

Şekil 10. Açıklayıcı Sıralı Desen

Kaynak: Creswell, 2020: 706.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinden önce Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler, Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulundan araştırma için izin alınmıştır. Ayrıca Giresun Üniversitesi Rektörlüğü tarafından araştırma

örneklemini oluşturan akademisyenlerin üniversitelerine ve bu üniversitelere bağlı TGB'lere izin ve dağıtım yazısı ulaştırılmıştır.

3.5.1. Nicel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Teknikleri

Bu araştırmanın nicel araştırma aşamasında araştırma verilerinin elde edilmesinde teknik olarak anket tercih edilmiştir. Araştırmanın saha çalışması aşamasında öncelikle pilot çalışma olarak araştırmacı tarafından ilgili konuda yürütülen projelere ve çeşitli eğitimlere katılım sağlanmış, bazı saha ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede araştırmacı, akademisyen girişimcilerle yüz yüze görüşme imkânı bulmuş, katılımcıların araştırma ve anket formu ile ilgili düşünce ve önerileri alınmıştır. Bu araştırmada kullanılan anket formunun oluşturulmasında ilgili literatür, akademisyenlerin ve uygulayıcıların tavsiye ve önerileri dikkate alınmıştır. Bu düzenlemelerin ardından anket formu bir platform aracılığıyla çevrimiçi olarak hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında yürütülen anket çalışması, araştırmanın kurumu aracılığıyla yazılan resmi yazı ve elektronik posta aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Buradan hareketle, öncelikli olarak oluşturulan çevrimiçi anket formu erişim bağlantısı, resmi yazı ile akademisyen girişimcilerin çalıştıkları üniversitelere ve bu üniversitelerin bünyesindeki TGB'lere ulaştırılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından ticari gazete ve TGB'lerin web sayfaları aracılığıyla akademisyen girişimcilerin e-posta adresleri konsolide edilmiştir. Buradan hareketle, akademisyen girişimcilerin e-posta adreslerine 10.09.2022-30.11.2022 tarihleri arasında belirli periyotlarla araştırmaya ilişkin bilgi, açıklamalar ve anket erişim bağlantısı gönderilmiş ve anket formunu doldurmaları talep edilmiştir. Sonuç olarak, anket formunu 328 katılımcı doldurarak araştırmaya katkı sağlamıştır. Nicel veri toplama ve analiz kapsamında, anket formunda, anketi yanıtlayan katılımcıların akademisyen girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadığını saptama amacını taşıyan sorulara da ilk bölümde yer verilmiş, anketin güvenilirliği açısından çelişkili bilgi içerdiği düşünülen anket formları araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmada kullanılan anket formunda kişisel bilgiler, bireysel faktörler ve bağlamsal faktörleri ölçen soru maddeleri yer almaktadır. Araştırmacı tarafından

oluşturulan kişisel bilgiler bölümünde; cinsiyet, unvan, idari görev durumu, eğitim durumu, meslekteki hizmet yılı, girişimcilikle ilgili yapılan çalışma durumu, girişimcilikle ilgili katılmış olunan eğitim ve/veya programlar ile ilgili bilgiler yer almaktadır. İlgili çalışmada kullanılacak olan ölçeğin tercih edilmesinde; Linan ve Chen (2009)'un Ajzen'in (1991) niyet ölçeğinden ilham alınarak Miranda vd., (2017) tarafından geliştirilen ölçek dikkate alınmıştır. Bu noktada araştırma ölçeğinin oluşturulmasında girişimcilik niyeti ve ilgili literatürden, daha önce geliştirilmiş, geçerlik ve güvenirlikleri test edilmiş ölçeklerden yararlanılmıştır. Bu bağlamda, ölçeği bireysel faktörler (yaratıcılık, algılanan fayda, kendine güven, girişimci tutum, iş deneyimi), bağlamsal faktörler (öznel norm, girişimcilik eğitimi, iş ortamı, algılanan kontrol) ve bağımlı değişken (girişimcilik niyeti) oluşturmaktadır. Girişimcilik niyeti toplamda dört madde (Autio vd., 2001; Linan ve Chen, 2009; Obschonka vd., 2015), yaratıcılık toplamda 5 madde (Zampetakis ve Moustakis 2006), algılanan fayda toplamda 5 madde (Douglas ve Shepherd, 2000), kendine güven toplamda 5 madde (Ferreira vd., 2012), iş deneyimi toplamda 4 madde (Abreu ve Grinevich, 2013), girişimcilik eğitimi toplamda 4 madde (Fayolle ve Gailly, 2015), iş ortamı toplamda 7 madde (Manolova vd., 2008), öznel norm toplamda 7 madde (Huyghe ve Knockaert, 2015; Obschonka vd., 2015; Bercovitz ve Feldman, 2008), girişimci tutum toplamda 4 madde (Linan ve Chen, 2009) ve algılanan kontrol toplamda 7 maddeden (De Noble vd., 1999; Linan ve Chen, 2009) oluşmaktadır. Katılımcıların kişisel ve çalışma alanları ile ilgili bilgileri de içeren veri toplama aracı toplam 83 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki bu maddeler beşli likert tipi ile cevaplanmak ve bu ifadeler derecelerine göre sıralanmaktadır. Nicel veri toplama aşamasındaki bölümler ve anket formu ekte sunulmaktadır. Araştırmada nicel verilerin çözümlenmesinde SPSS 26 istatistik programı yardımıyla analizler yapılmıştır.

3.5.2. Nitel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Teknikleri

Bu araştırmanın nitel araştırma aşamasında verilere ulaşılmasında açık uçlu soruları içeren yarı yapılandırılmış görüşme yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda konu ile ilgili literatürden yararlanılarak bir görüşme formu

oluşturulmuştur. Açık uçlu soruların yer aldığı görüşme formu akademisyen girişimciler için girişimciliğin anlamı, akademik girişimciliğe yönelik algı ve deneyimlerini ortaya koymayı amaçlayan yönergeyi belirtmektedir. Nitel veri toplamada yararlanılan görüşme formu bu çalışmanın ekinde sunulmaktadır. Görüşme yapılması planlanan akademisyen girişimcilere bir liste çıkartılarak iletişim numaraları ve e-posta adresleri üzerinden ulaşılmıştır. Bu iletişim araçları aracılığıyla katılımcılardan görüşmelerin uygun tarihlerde elektronik ortamda gerçekleştirilmesi için randevu alınmıştır. Bu noktada örnekleme uygun olacak şekilde bazı katılımcılara erişebilmek adına girişimcilik alanında uzman olan öğretim üyelerinden tavsiye alınmıştır. Bu öğretim üyeleri aracılığıyla akademisyen girişimler aranarak görüşme için zemin hazırlanmış ve bu sayede zaman kaybının önüne geçilerek görüşmeci ile katılımcı arasında bir güven ortamı sağlanmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılar araştırmanın amacı, araştırmanın uygulama süreci ve araştırma gizliliği gibi konularda bilgilendirilmişlerdir. Görüşmeler çevrimiçi ortamda video konferans sistemi ile gerçekleştirilerek, katılımcıların izniyle görüşmenin video ve ses kayıtları alınarak veriler toplanmıştır. Ayrıca katılımcıların araştırmaya katılım onayları alınmış ve görüşme boyunca notlar tutulmuştur. Bu araştırma kapsamında nitel verilerin toplanmasına yönelik 15 akademik girişimci ile görüşmeler Eylül 2022-Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler yaklaşık 30-35 dakika arasında sürmüştür. Görüşmelere ilişkin tarihler, üniversiteye ilişki bilgileri ve görüşme sürelerine ilişkin ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Tablo 18. Nitel Araştırma Katılımcılarının Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Unvan	Şirketi Faaliyet Alanı	Kayıt Süresi
AG1	Kadın	Prof. Dr.	Sağlık Bilimleri	25:01
AG2	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Sosyal, Beşerî ve İdari Birimler	26:07
AG3	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Mühendislik	35:11
AG4	Kadın	Prof. Dr.	Sağlık Bilimleri	37:38
AG5	Erkek	Öğr. Gör.	Fen Bilimleri ve Matematik	42:46
AG6	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Sağlık Bilimleri	32:07

AG7	Erkek	Öğr. Gör.	Mühendislik	46:10
AG8	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Mühendislik	25:15
AG9	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Mühendislik	31:19
AG10	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Mühendislik	33:16
AG11	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Mühendislik	40:17
AG12	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Fen Bilimleri ve Matematik	32:46
AG13	Erkek	Prof. Dr.	Mühendislik	32:04
AG14	Erkek	Doç. Dr.	Mühendislik	27:00
AG15	Kadın	Dr. Öğr. Üyesi	Sosyal, Beşerî ve İdari Birimler	36:39

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerle temin edilen nitel verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Bu analiz türünün temelinde birbirine yakın olan belirli kavramlar ve temalar etrafında toplanması, bunların okuyucular açısından anlaşılabilir olacak şekilde düzenleyerek yorumlanması vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227). Bu bağlamda içerik analizinde izlenmesi gereken aşamalar şunlardır (Berg ve Lune, 2019: 348-349):

- a) Analiz için veriler toplanması ve metne dönüştürülmesi ya da okunacak biçimde düzenlenmesi.
- b) Veriler üzerinde analitik olarak kodların belirlenmesi ve geliştirilmesi, bu kodların not setlerine ya da döküm sayfalarına eklenmesi.
- c) Kodların kategorik etiketler ya da temalara dönüştürülmesi.
- ç) Benzer yapıların, desenlerin, ilişkilerin ve benzerliklerin ya da farklılıkların tespit edilerek materyallerin bu kategorilere uygun şekilde sınıflandırılması.
- d) Sınıflanan materyaller anlamlı desen ve süreçleri ayırt etmek için incelenir.
- e) Bu incelemeler sonucunda saptanan desenlerin literatür çerçevesinde ele alınması ve genelleme setinin oluşturulması.

Araştırmada aşamalar dikkate alınarak görüşme yapılan katılımcılardan görüşme esnasında elde edilen telefon-video konferans görüşme kayıtları yazılı ortama aktararak deşifre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada görüşme kayıtları tekrar dinlenerek yazılı metinle karşılaştırmalar yapılarak doğrulama gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait görüşmeler görüşme sırasına göre numaralandırılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen yazılı metinler toplamda 45 sayfadan oluşmaktadır. Bu metinler araştırmacı tarafından defalarca dikkatli ve sistematik bir şekilde okunmuştur. Tüm veriler tek bir klasörde konsolide edilmiş ve içerik analizine uygun hale getirilmiştir. Araştırmanın görüşme metinleri çözümlenirken kodların ve ardından temaların belirlenmesi araştırmacı tarafından yapılmış ve bu süreçte uzman görüşü alınarak kodlara ve temalara son şekli verilmiştir. Nitel araştırmalarda iç geçerlilik, dış geçerlilik ve güvenilirlik kavramları dikkate alınmaktadır. Nitel araştırmada ele alınan olgu veya olayı, olabildiğince yansız bir şekilde gözlemek ve bütüncül bir resmin oluşturulması için bazı ek yöntemler kullanılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 255-256). Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için elde edilen bulguların tamamı araştırmacı yorumu yapılmaksızın doğrudan aktarılmıştır. Bu araştırmada elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve gizliliğin sağlanacağı bilgisinin görüşme süresince katılımcılara hem yazılı hem sözel olarak aktarılmıştır. Ayrıca gerçekleştirilen tüm görüşmeler gönüllük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu husus doğrultusunda araştırmada toplanılan verilerin gerçek durumu ve düşünceleri yansıttığı düşünülmektedir. Araştırmada katılımcıların görüşleri arasındaki ilişki ve örüntülerin ortaya çıkarılması noktasında güvenilirlik bağlamında ilgili konu üzerine uzman olan bireylere ve katılımcıların teyidine başvurulmuştur. Bu hususta araştırmacı tarafından ifade ve düşüncelerin doğru anlaşılmasına yönelik olarak görüşme esnasında katılımcılara sık sık onay soruları yöneltilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliğinin sağlamak için araştırmanın örnekleme ve özellikleri açıklanmış, elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve genellemeler ile ilgili kavramsal çerçevenin tutarlılığı dikkate alınmıştır. Araştırma nitel verilerinin çözümlenmesinde MAXQDA 2020 nitel analiz programı kullanılmış, analiz sonucunda ulaşılan temalar tablo haline getirilerek araştırmanın ilgili bölümünde bulgulara yer verilmiştir.

3.6. ARAŞTIRMANIN ANALİZİ VE BULGULARI

Araştırmanın bu bölümde nicel ve nitel araştırmanın veri toplama aracında yer alan bilgilere, ölçeklerden ve görüşmelerden elde edilen verilere, araştırmanın yöntemi kapsamında gerçekleştirilen analizler sonucunda beliren bulgu ve bu bulgulara ilişkin araştırmacı tarafından getirilen yorumlar sunulmuştur.

3.6.1. Nicel Araştırmanın Analizi ve Bulguları

Araştırmaya konu olan akademik girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyiciler arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla ulaşılan verilerin analizinde SPSS 26 programı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan analiz tekniklerinin karar verilebilmesi noktasında verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin analizi, ölçek ile ilgili açıklayıcı faktör analizi, güvenirlilik ve geçerlilik gibi istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma modeli ve hipotezleri çerçevesindeki değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Araştırmadaki değişkenler arasındaki etkiyi ortaya çıkarmaya yönelik olarak regresyon analizi uygulanmıştır.

3.6.1.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özellikleri bu başlık altında ele alınmıştır. Katılımcıların %33,2'i kadın, %66,8'i erkektir. Katılımcıların, %14,2'i 19-34 yaş, %43,7'i 35-44 yaş, %27,7'i 45-54 yaş, %14,5'i 55 yaş ve üzeri aralığındadır. Katılımcıların yaş ortalaması ise 43,72'dir. Katılımcıların %32,6'ı Prof Dr., %16,3'ü Doç. Dr., %26,8'i Dr. Öğr. Üyesi, %5,5'i Araş. Gör. Dr., %4,3'ü Öğr. Gör. Dr., %7,4'ü Araş. Gör., %7,1'i ise Öğr. Gör. unvanlıdır. Tablo 19'a göre araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunu öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Katılımcıların %12,3'ü 0-5 yıl, %27,1'i 5-10 yıl, %60,6'ı 11 yıl ve üzeri akademik hizmet yılına sahiptir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun akademik hizmet yılı olarak kıdemli olduğu görülmektedir. Katılımcıların akademik uzmanlık alanlarına bakıldığında ise ilk üç sıralamada %41,2 ile Mühendislik, %27,7 ile Sağlık Bilimleri ve %10,5 ile Fen Bilimleri ve Matematik alanları yer almaktadır. Katılımcıların demografik bilgilerine dair dağılımları içeren tablo aşağıdadır.

Tablo 19. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişken		(n)	(%)
Cinsiyet	Kadın	108	33,2
	Erkek	217	66,8
Yaş	19-34 yaş	46	14,2
	35-44 yaş	142	43,7
	45-54 yaş	90	27,7
	55 yaş ve üzeri	47	14,5
Akademik Unvan	Prof. Dr.	106	32,6
	Doç. Dr.	53	16,3
	Dr. Öğr. Üyesi	87	26,8
	Araş. Gör. Dr.	18	5,5
	Öğr. Gör. Dr.	14	4,3
	Araş. Gör.	24	7,4
	Öğr. Gör.	23	7,1
Toplam Akademik Hizmet Yılı	0-5 yıl	40	12,3
	5-10 yıl	88	27,1
	11 yıl ve üzeri	197	60,6
Akademik Uzmanlık Alanı	Eğitim Bilimleri	6	1,8
	Fen Bilimleri ve Matematik	34	10,5
	Güzel Sanatlar	3	0,9
	Hukuk	2	0,6
	İlahiyat	2	0,6
	Mimarlık, Planlama ve Tasarım	2	0,6

	Mühendislik	134	41,2
	Sağlık Bilimleri	90	27,7
	Sosyal, Beşeri ve İdari Birimler	31	9,5
	Ziraat, Orman ve Su Ürünleri	20	6,2
	Spor Bilimleri	1	0,3

3.6.1.2. Katılımcıların Girişimcilik Çalışmalarına Ait Bulgular

Katılımcıların, %76'sı daha önce girişimcilik deneyimi olduğunu, %24'ü ise daha önce girişimcilik deneyimi olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %50,2'si daha önce endüstri çalışma deneyimi olduğunu, %49,8'i ise daha önce endüstri çalışma deneyimi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %76,9'unun ailesinde girişimcilik faaliyeti olmadığını, %23,2'si ise ailesinde girişimcilik faaliyetinin olduğunu belirtmiştir. Girişimcilikle alakalı herhangi bir eğitim, seminer, sertifika vb. programa katılıp katılmadıklarına ilişkin soruya katılımcılar tarafından %68'si evet ve %32'si hayır cevabı vermiştir. Son üç yılda endüstri ile işbirliğinin olup olmadıklarına ilişkin soruya katılımcıların %71,1'i evet, %28,9'u hayır cevabı vermiştir. Son üç yılda patent ile ilgili çalışmalarının olup olmadıklarına ilişkin soruya katılımcıların %56,3'ü evet, %43,7'si hayır cevabı vermiştir. Katılımcıların %83,4'ünün üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin araştırmaya dayalı bir şirketi olduğunu, %16,6'sı ise üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin araştırmaya dayalı bir şirketi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %78,8'i üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin patent veya lisanslı teknoloji başvurusu olduğunu, %21,2'si ise üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin patent veya lisanslı teknoloji başvurusu olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %85,5'i üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin endüstri ile danışmanlık veya sözleşme araştırması olduğunu, %14,5'i ise üniversitelerinde şahsen tanıdıkları birinin endüstri ile danışmanlık veya sözleşme araştırması olmadığını belirtmiştir.

Tablo 20. Katılımcıların Girişimcilikle İlişkin Bulgular

Değişken		(n)	(%)
Daha önce girişimcilik deneyiminiz oldu mu?	Evet	247	76,0
	Hayır	78	24,0
Daha önce endüstri çalışma deneyiminiz oldu mu?	Evet	163	50,2
	Hayır	162	49,8
Ailenizin girişimcilik faaliyeti oldu mu?	Evet	75	23,2
	Hayır	250	76,9
Girişimcilikle alakalı herhangi bir eğitim, seminer, sertifika vb. programa katıldınız mı?	Evet	221	68,0
	Hayır	104	32,0
Son üç yılda endüstri ile iş birliğiniz oldu mu?	Evet	231	71,1
	Hayır	94	28,9
Son üç yılda patent ile ilgili (patent telif hakkı, ticari marka) çalışmalarınız oldu mu?	Evet	183	56,3
	Hayır	142	43,7
Üniversitenizde şahsen tanıdığınız biri araştırmalara dayalı bir şirket kurdu mu?	Evet	271	83,4
	Hayır	54	16,6
Üniversitenizde şahsen tanıdığınız birinin patent ve/veya lisanslı teknoloji başvurusu var mı?	Evet	256	78,8
	Hayır	69	21,2
Üniversitenizde şahsen tanıdığınız birinin endüstri ile danışmanlık ve/veya sözleşme araştırması var mı?	Evet	278	85,5
	Hayır	47	14,5

3.6.1.3. Araştırma Ölçeklerinin Güvenirlilik, Geçerlik ve Faktör Analizi Bulguları

Bir araştırmada kullanılan ölçeklerin araştırmanın amacına ve konusuna uygun olarak ölçüm yapabilmesi ve bulgu sağlaması için geçerlik ve güvenirlik özelliğini taşıması gerekmektedir. Geçerlilik, bir ölçeğin ölçümlemeyi arzuladığı özellikleri ne düzeyde ölçtüğü, güvenirlik ise bir ölçeğin hatalardan arınarak ölçümlemeyi arzuladığı özellikleri insicamlı bir şekilde her ölçümde benzer sonuçlar sunabilme niteliği olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2020:179-182). Araştırmadaki ölçeklerin güvenirliğini saptayabilmek için Cronbach Alpha katsayıları incelenmiştir. Likert tip ölçeklerde çoğunlukla kullanılan Cronbach alfa değeri aşağıdaki gibi ifade edilmektedir; (Uzunsakal ve Yıldız, 2018: 19).

$0 < \alpha < 0.40$ ise güvenilir değil,

$0.40 < \alpha < 0.60$ ise düşük güvenirlikte,

$0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilir,

$0.80 < \alpha < 1.00$ ise yüksek güvenirlikte olduğu kabul edilmektedir.

Araştırma kapsamında ölçekler için Cronbach Alfa Katsayısı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin güvenirlik testleri sonucunda elde edilen katsayıları Tablo 21’de yer almaktadır:

Tablo 21. Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	İfade Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
Girişimcilik Niyeti Ölçeği	4	0,739
Bireysel Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Yaratıcılık	5	0,768
• Algılanan Fayda	5	0,700
• Kendine Güven	5	0,738
• Girişimci Tutum	5	0,858
• İş Deneyimi	2	0,761
Bağlamsal Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Öznel Norm	5	0,750

• Üniversite Girişimcilik Kültürü	5	0,904
• Girişimcilik Eğitimi	4	0,758
• İş Ortamı	6	0,772
• Algılanan Kontrol	9	0,834
• Algılanan Performans	7	0,799

Girişimcilik niyeti ölçeği için uygulanan güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha katsayısı 0,739 olarak elde edilmiştir. Öznel norm ölçeğine dair Cronbach Alpha katsayı ise; 0,750 değerine, girişimci tutum 0,858 değerine, algılanan kontrol 0,834 değerine sahiptir. Bu değerler ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedirler. Yaratıcılık ölçeği dair Cronbach Alpha katsayı ise 0,768 değerine, algılanan fayda 0,700 değerine, kendine güven 0,738 değerine, algılanan performans 0,799 değerine sahiptir. Yapılan testler sonucunda iş deneyimi ölçeğine ilişkin Cronbach Alpha katsayı 0,761, üniversite girişimcilik kültürü 0,904, girişimcilik eğitimi 0,758 ve iş ortamı 0,772 değerinde güvenirliğe sahip olduğu bulunmuştur. Yapılan testlerin sonucunda ölçekler Cronbach Alpha katsayılarının 0,700 ile 0,904 aralığında değiştiğinden oldukça ve/veya yüksek derecede güvenirliğe sahiptirler. Ayrıca ölçeklerde bulunan sonuçlar daha önce literatürde farklı çalışmalarda elde edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir.

Bu araştırmada kullanılan ölçeklerin geçerliliğinin belirleme noktasında açıklayıcı faktör analizi katsayıları incelenmiştir. Faktör analizi, benzer yapıyı veya nitelikleri ölçümleyen değişkenleri bir araya getirerek, bu veri setine ilişkin temel faktörlerin ortaya çıkarılmasına ve araştırmacının veri setinde yer alan kavramların birbiriyle ilişkilerini açıklamasına yardımcı olmaktadır (Altunışık vd., 2007: 222). Araştırmada veri setinin faktör analizi açısından uygunluğu belirlemek için Kaiser Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testi gerçekleştirilmiştir. Araştırma örneklemin faktör analizi açısından yeterli olması için KMO değerinin 0,60'ın üzerinde olması ve Barlett Sphericity test değerinin 0,05'ten küçük olması ile gerekmektedir. (Kalaycı, 2016: 320-322; Büyüköztürk, 2020: 136). Araştırmadaki tüm ölçeklerin KMO değerlerinin 0,60 değerinden yüksek olması ve Barlett Sphericity Testlerinin anlamlılık derecesinde olması sebebiyle ölçeklerin ilişkin analizin

gerçekleştirilmesi açısından kabul edilebilir oldukları saptanmıştır. Bu testleri uygulandıktan sonra ölçeklerin yapı geçerliğini değerlendirmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

3.6.1.3.1. Girişimcilik Niyeti Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi

Tablo 22'ye göre girişimcilik niyeti ölçeği bazında toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 59,118'dir. Araştırmalarda açıklanan varyansın %60'tan daha az olmaması arzu edilmektedir. Ancak bazı araştırmacılar açıklanan varyans oranını en az %50 olarak da belirlemişlerdir (Altunışık vd., 2007: 233). Dolayısıyla sonuçların, açıklanan varyans açısından bu koşulu sağladığı görülmektedir.

Tablo 22. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,365	59,118	59,118	2,365	59,118	59,118
2	,808	20,203	79,321			
3	,465	11,619	90,940			
4	,362	9,060	100,000			
Girişimcilik Niyeti Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,725
	Yaklaşık Ki-Kare					364,844
	Serbestlik Derecesi					6
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 22'deki verilere göre girişimcilik niyeti ölçeğinin KMO değeri 0,725 ve Bartlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=364,844$ ve $p<0,01$). Tablo 23'de girişimcilik niyeti ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 23. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Faktör Yük Değerleri

<i>Girişimcilik Niyeti Ölçeği</i>	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	AFA
Girişimci kalmayı çok isterim.	,832
Araştırmamın sonuçlarını yeni bir işletme ile ticarileştirmeyi ya da mevcut işletme alanımla ilgili araştırma yapmayı her zaman tercih ederim.	,821
Gelecekte yeni işletmeler kurabilirim.	,806
Araştırmamın sonuçlarını ticarileştirmek için girişimcilik süreci hakkında bilgi aldım.	,590

- **Bireysel Özelliklerle İlgili Ölçeklere İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları**

Araştırmada bireysel özelliklerle ilgili ölçeklere ilişkin geçerlilik ve faktör analizi bulguları aşağıdaki başlıklarda ve tablolarda özetlenmektedir. Faktör yükleri incelendiğinde yük değerlerinin en düşük 0,582 ile en yüksek 0,899 arasında değiştiği görülmektedir. Analiz için söz konusu faktör yüklerinin 0,45 ya da daha yüksek olmasının iyi bir ölçüt olduğu, bununla birlikte uygulamada az sayıdaki madde için 0,30 değerinin kabul edilebilir olarak değerlendirilebileceği öne sürülmektedir (Büyüköztürk, 2009: 124).

3.6.1.3.2. Yaratıcılık Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 24'e göre yaratıcılık ölçeği bazında toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 52,785'dir.

Tablo 24. Yaratıcılık Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,639	52,785	52,785	2,639	52,785	52,785

2	,820	16,398	69,183			
3	,679	13,586	82,769			
4	,594	11,889	94,658			
5	,267	5,342	100,000			
Yaratıcılık Niyeti Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,665
	Bartlett's Test	Yaklaşık Ki-Kare				467,773
		Serbestlik Derecesi				10
		Anlamlılık Düzeyi				,000

Tablo 24'deki verilere göre yaratıcılık ölçeğinin KMO değeri 0,665 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=467,773$ ve $p<0,01$). Tablo 25'de yaratıcılık ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 25. Yaratıcılık Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Yaratıcılık Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	AFA
Teşvik edilmek için, değişiklikler daha büyük bir belirsizlik içerse bile sürekli değişikliklere ihtiyacım vardır.	,809
Bir değişiklik olduğunda, benim için ortaya çıkan fırsatlar temsil ettiği tehditlerden daha önemlidir.	,792
Yanlış olma riskine rağmen yeni projeler başlatmayı seviyorum.	,717
Kendimi çok yaratıcı bir insan olarak görüyorum.	,676
Seyahat ederken genellikle yeni güzergâhlar seçerim.	,621

3.6.1.3.3. Algılanan Fayda Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 26'ya göre algılanan fayda ölçeği bazında toplam varyansı açıklayan ve bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 58,173'dür.

Tablo 26. Algılanan Fayda Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,327	58,173	58,173	2,327	58,173	58,173
2	,697	17,428	75,602			
3	,639	15,974	91,576			
4	,337	8,424	100,000			
Algılanan Fayda Niyeti Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,696
	Yaklaşık Ki-Kare					338,536
	Serbestlik Derecesi					6
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 26'daki verilere göre algılanan fayda ölçeğinin KMO değeri 0,696 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=338,536$ ve $p<0,01$). Tablo 27'de algılanan fayda ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 27. Algılanan Fayda Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Algılanan Fayda Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	<i>AFA</i>
Girişimci olmak yaşam kalitesi düzeyimi yükseltmiştir.	,843
Girişimci olmaktan aldığım kişisel tatmin çok yüksektir.	,765
Girişimci olarak elde ettiğim finansal getiri yüksektir.	,765
Girişimci olmanın getirdiği stres seviyesi benim için çok fazla değildir.	,668

Faktör analizi sonucunda “AL1. Girişimci olmak çok yüksek derecede özerklik gerektirir” ifadesinin düşük faktör yüküne sahip olması ölçeğin yapı geçerliliğini olumsuz etkilemesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır, geri kalan maddeler tekrar faktör analizine alınmıştır. Araştırmanın devamında algılanan fayda ölçeği 1 boyut ve 4 madde ile kullanılacaktır.

3.6.1.3.4. Kendine Güven Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 28'e göre kendine güven ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 56,295'dir.

Tablo 28. Kendine Güven Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,252	56,295	56,295	2,252	56,295	56,295
2	,758	18,938	75,233			
3	,670	16,752	91,985			
4	,321	8,015	100,000			
Kendine Güven Niyeti Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,637
	Yaklaşık Ki-Kare					323,088
	Serbestlik Derecesi					6
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 28'deki verilere göre kendine güven ölçeğinin KMO değeri 0,637 ve Bartlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=323,088$ ve $p<0,01$). Tablo 29'da kendine güven ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 29. Kendine Güven Ölçeği Faktör Yük Değerleri

<i>Kendine Güven Ölçeği</i>	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	AFA
Hayatımda neler olacağını büyük ölçüde belirleyebilirim.	,837
Planlar yaptığımda, onların gerçekleşeceğine eminimdir.	,759
İstedikimi elde etmek, kendi çabalarımın ve kişisel bağlılığımın sonucudur.	,732
Bir hedefe ulaşıp ulaşılmadığı öncelikli olarak bana ve davranışlarıma bağlıdır.	,663

Faktör analizi sonucunda “KG1. Başkalarının isteklerime göre hareket etmesi öncelikli olarak bana bağlıdır” ifadesinin düşük faktör yüküne sahip olması ölçeğin yapı geçerliliğini olumsuz etkilemesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır, geri kalan maddeler tekrar faktör analizine alınmıştır. Araştırmanın devamında kendine güven ölçeği 1 boyut ve 4 madde ile kullanılacaktır.

3.6.1.3.5. Girişimci Tutum Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 30’a göre kendine güven ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 64,282’dir.

Tablo 30. Girişimci Tutum Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	3,214	64,282	64,282	3,214	64,282	64,282
2	,801	16,012	80,294			
3	,439	8,788	89,082			
4	,321	6,412	95,494			
Girişimci Tutum Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,810
	Yaklaşık Ki-Kare					805,381
	Serbestlik Derecesi					10
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 30’daki verilere göre kendine güven ölçeğinin KMO değeri 0,810 ve Bartlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=805,381$ ve $p<0,01$). Tablo 31’de girişimci tutum ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 31. Girişimci Tutum Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Girişimci Tutum Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	AFA
Girişimci olmaktan mutluluk duyuyorum.	,891
Kurduğum işletme ile uzun dönemde de başarılı olacağıma inanıyorum.	,834
İşletmemizin atılım yapmasını sağlayacak şekilde yenilik odaklı olarak faaliyetlerimiz sürmektedir.	,819
Fırsatlar olduğunda eğer yeterli kaynağa da sahipsem, yeni işletmeler kurmak isterim.	,766
Girişimci olma fikrini her zaman ilginç buldum.	,685

3.6.1.3.6. İş Deneyimi Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 32'e göre kendine güven ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 80,779'dur.

Tablo 32. İş Deneyimi Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	1,616	80,779	80,779	1,616	80,779	80,779
2	,384	19,221	100,000			
İş Deneyimi Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,600
	Yaklaşık Ki-Kare					153,614
	Serbestlik Derecesi					1
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 32'deki verilere göre iş deneyimi ölçeğinin KMO değeri 0,600 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=153,614$ ve $p<0,01$). Tablo 33'de girişimci tutum ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 33. İş Deneyimi Ölçeği Faktör Yük Değerleri

İş Deneyimi Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Başka bir firmanın veya başka firmaların sahibi olarak engin deneyimim var.	,899
Özel sektörde engin iş deneyimim var.	,899

• **Bağlamsal Özelliklerle İlgili Ölçeklere İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları**

Araştırmada bağlamsal özelliklerle ilgili ölçeklere ilişkin geçerlilik ve faktör analizi bulguları aşağıdaki başlıklarda ve tablolarda özetlenmektedir. Faktör yükleri incelendiğinde yük değerlerinin en düşük 0,526 ile en yüksek 0,912 arasında değiştiği görülmektedir.

3.6.1.3.7. Öznel Normlar Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 34'e göre öznel norm ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 51,192'dur.

Tablo 34. Öznel Normlar Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,560	51,192	51,192	2,560	51,192	51,192
2	1,110	22,191	73,383			
3	,675	13,499	86,882			
4	,409	8,174	95,056			
Öznel Normlar Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,680
	Yaklaşık Ki-Kare					527,778
	Serbestlik Derecesi					10
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 34'deki verilere göre öznel normlar ölçeğinin KMO değeri 0,680 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=527,778$ ve $p<0,01$). Tablo 35'de öznel normlar ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 35. Öznel Normlar Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Öznel Normlar Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Bölgedeki insanların çoğu girişimciliğe olumlu yaklaşıyor, onlara saygı duyuyor.	,832
Bölgenin kültürü girişimciliği teşvik ediyor.	,823
Çalıştığım üniversitenin kültürü girişimciliği teşvik ediyor.	,754
Arkadaşlarım girişimciliği mantıklı bir seçenek olarak görüyor.	,586
Akademisyen girişimci olma sürecinde ailem bana destek oldu.	,526

3.6.1.3.8. Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 36'a göre üniversite girişimcilik kültürü ölçeği bazlı toplam varyansı bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 72,408'dir.

Tablo 36. Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	3,620	72,408	72,408	3,620	72,408	72,408
2	,522	10,434	82,842			
3	,415	8,293	91,134			
4	,294	5,879	97,013			
5	,149	2,987	100,000			
	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,849

Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği	Bartlett's Test	Yaklaşık Ki-Kare	1083,582
		Serbestlik Derecesi	10
		Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo 36'daki verilere göre üniversite girişimcilik kültürü ölçeğinin KMO değeri 0,849 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=1083,582$ ve $p<0,01$). Tablo 37'de üniversite girişimcilik kültürü ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 37. Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği Faktör Yük Değerleri

<i>Üniversite Girişimcilik Kültürü Ölçeği</i>	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimciliğini teşvik mekanizmaları vardır.	,912
Çalıştığım üniversite, akademisyen girişimciliği için gerekli prosedürleri oluşturmuştur.	,872
Üniversitemde işletme kurmak, "bilimsel bilgiyi uygulamaya aktarmak" olarak görülür ve özendirilir.	,865
Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimler saygındır.	,845
Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimciler tanınmış insanlardır.	,753

3.6.1.3.9. Girişimcilik Eğitimi Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 38'e göre girişimcilik eğitimi ölçeğinde toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 58,162'dir.

Tablo 38. Girişimcilik Eğitimi Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,326	58,162	58,162	2,326	58,162	58,162
2	,727	18,169	76,331			
3	,625	15,628	91,959			
4	,322	8,041	100,000			
Girişimcilik Eğitimi Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,694
	Yaklaşık Ki-Kare					347,236
	Serbestlik Derecesi					6
	Anlamlılık Düzeyi					,000

Tablo 38'deki verilere göre girişimcilik eğitimi ölçeğinin KMO değeri 0,694 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=347,236$ ve $p<0,01$). Tablo 39'da girişimcilik eğitimi ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 39. Girişimcilik Eğitimi Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Girişimcilik Eğitimi Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Üniversitemin öğretim ve araştırma personeli olarak eğitim programları kapsamında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterli oldu.	,863
Üniversite eğitimim sırasında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.	,785
Üniversitem, öğretim ve araştırma personeline girişimcilik potansiyellerini geliştirmeleri için iyi eğitimler veriyor.	,697
Üniversite dışında aldığım girişimcilik eğitimleri saatleri yeterliydi.	,692

3.6.1.3.10. İş Ortamı Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 40'a göre iş ortamı ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 50,446'dır.

Tablo 40. İş Ortamı Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	2,522	50,446	50,446	2,522	50,446	50,446
2	1,232	24,637	75,083			
3	,572	11,440	86,523			
4	,514	10,286	96,808			
İş Ortamı Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,639
	Bartlett's Test		Yaklaşık Ki-Kare			618,940
			Serbestlik Derecesi			10
			Anlamlılık Düzeyi			,000

Tablo 40'daki verilere iş ortamı ölçeğinin KMO değeri 0,639 ve Bartlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=618,940$ ve $p<0,01$). Tablo 41'de iş ortamı ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 41. İş Ortamı Ölçeği Faktör Yük Değerleri

İş Ortamı Ölçeği	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Ülkenin ekonomik durumu önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.	,776
Girişimcilik için koşullar önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.	,763
İşletmeler oluşturmak için yeterli hibe ve sübvansiyon var.	,679
Yeni bir iş için yatırımcı bulmak kolaydır.	,670
Bir iş kurmaya yardımcı olabilecek yeterli sayıda danışmanlık firması var.	,654

Faktör analizi sonucunda “Bir iş kurmak için banka kredisi almak kolaydır.” ifadesinin düşük faktör yüküne sahip olması ölçeğin yapı geçerliliğini olumsuz etkilemesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır, geri kalan maddeler tekrar faktör analizine alınmıştır. Araştırmanın devamında iş ortamı 1 boyut ve 5 madde ile kullanılacaktır.

3.6.1.3.11. Algılanan Kontrol Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 42’ye göre algılanan kontrol ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 51,561’dir.

Tablo 42. Algılanan Kontrol Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	3,609	51,561	51,561	3,609	51,561	51,561
2	,815	11,642	63,203			
3	,660	9,427	72,630			
4	,559	7,980	80,610			
5	,533	7,609	88,219			
6	,428	6,120	94,339			
7	,396	5,661	100,000			
Algılanan Kontrol Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,872
	Bartlett's Test		Yaklaşık Ki-Kare			745,114
			Serbestlik Derecesi			21
			Anlamlılık Düzeyi			,000

Tablo 42’deki verilere algılanan kontrol ölçeğinin KMO değeri 0,872 ve Bartlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=745,114$ ve $p<0,01$). Tablo 43’de algılanan kontrol ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 43. Algılanan Kontrol Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Algılanan Kontrol	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
Potansiyel yatırımcıları işimi finanse etmeye ikna edebilirim.	,790
Yeni bir ürün için pazar araştırması yapabilirim.	,725
Piyasadaki bazı mevcut ürünlerde iyileştirmeler yapabilirim.	,723
Ürünlerim için bir pazarlama kampanyası tasarlayabilirim.	,715
Başkalarından önce bir iş fırsatını fark edebilirim.	,695
İşletmemin finansal bilgilerini düzenleyebilir ve koruyabilirim.	,689
Stratejik bir plan geliştirebilirim.	,683
Potansiyel yatırımcıları işimi finanse etmeye ikna edebilirim.	,790

Faktör analizi sonucunda “Çalışanlarımla ilişkileri yönetebilirim.” ve “Başkalarının tavsiyesi olmadan işimi yönetebilirim” ifadelerinin düşük faktör yüküne sahip olması ölçeğin yapı geçerliliğini olumsuz etkilemesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır, geri kalan maddeler tekrar faktör analizine alınmıştır. Araştırmanın devamında algılanan kontrol ölçeği 1 boyut ve 7 madde ile kullanılacaktır.

3.6.1.3.12. Algılanan Performans Ölçeğine İlişkin Geçerlilik ve Faktör Analizi Bulguları

Tablo 44’e göre algılanan performans ölçeği bazlı toplam varyansı açıklayan bir faktör bulunmuştur. Bu faktörün toplam varyansı açıklama yüzdesi ise 50,811’dir.

Tablo 44. Algılanan Performans Toplam Değişim (Varyans) Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Öz Değerleri			Faktör Yüklerinin Düzenlenmiş Değerleri		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans	Kümülatif
1	3,049	50,811	50,811	3,049	50,811	50,811
2	1,154	19,238	70,050			
3	,628	10,459	80,509			

4	,480	8,008	88,517			
5	,381	6,349	94,865			
6	,308	5,135	100,000			
Algılanan Performans Ölçeği	Kaiser-Meyer Olkin Örneklem Uygunluk Ölçümü					,762
	Bartlett's Test	Yaklaşık Ki-Kare				669,068
		Serbestlik Derecesi				15
		Anlamlılık Düzeyi				,000

Tablo 44'deki verilere algılanan performans ölçeğinin KMO değeri 0,762 ve Barlett testi sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı ve faktör analizine uygun olduğu saptanmıştır ($\chi^2=669,068$ ve $p<0,01$). Tablo 45'de algılanan performans ölçeğine uygulanan faktör analizi sonucunda oluşan faktör yüklerine ilişkin bulgulara verilmiştir.

Tablo 45. Algılanan Performans Ölçeği Faktör Yük Değerleri

Algılanan Performans	Faktör Yükleri
<i>İfadeler</i>	F1
İşimden duyduğum tatmin ya da memnuniyet düzeyi beklentilerimi karşılamaktadır.	,804
Amaçlarıma ulaştım/ulaşmaktayım.	,768
Sahibi olduğum işletme piyasada rakiplerine göre daha başarılıdır.	,753
Sahibi olduğum işletme ürün kalitesi ve müşteri tatmini açısından rakiplerine üstünlük sağlamıştır.	,655
İşimden elde ettiğim aylık gelir beklentilerime uygundur.	,640
Kariyer basamağı olarak ulaşmak istediğim noktaya yakınım.	,638

Faktör analizi sonucunda “Kendimi başarılı buluyorum” ifadesinin düşük faktör yüküne sahip olması ölçeğin yapı geçerliliğini olumsuz etkilemesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır, geri kalan maddeler tekrar faktör analizine alınmıştır. Araştırmanın devamında algılanan performans ölçeği 1 boyut ve 6 madde ile kullanılacaktır.

3.6.1.4. Geçerlilik Analizi Sonrası Bireysel ve Bağlamsal Faktörlerle İlgili Ölçeklerin Güvenirlilik Analizleri

Araştırma kapsamında geçerlilik analizinin ardından ölçekler için Cronbach Alfa Katsayısı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin geçerlilik analizi sonrası güvenirlik katsayıları Tablo 45’de yer almaktadır. Her ölçeğin de $(0,60 < \alpha < 1)$ oldukça güvenilir oldukları sonucuna varılmıştır.

Tablo 46. Geçerlilik Analizi Sonrası Ölçeklerin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Ölçek	İfade Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
Bireysel Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Yaratıcılık	5	0,768
• Algılanan Fayda	4	0,754
• Kendine Güven	4	0,739
• Girişimci Tutum	5	0,858
• İş Deneyimi	2	0,761
Bağlamsal Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Öznel Norm	5	0,750
• Üniversite Girişimcilik Kültürü	5	0,904
• Girişimcilik Eğitimi	4	0,758
• İş Ortamı	5	0,754
• Algılanan Kontrol	7	0,839
• Algılanan Performans	6	0,793

3.6.1.5. Araştırma Verilerinin Normal Dağılımı ve Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmalarda elde edilen verilerin analizin parametrik ya da parametrik olmayan analiz yöntemlerinin hangisinin kullanılacağına karar verme noktasında ön şart olarak verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmaktadır. Bu noktada, verilerle ilgili tespit için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları hesaplanmış ve

gerekli kontroller yapılmıştır. Bu yöntemle göre değerlerin aralığının nasıl olacağı farklı görüşler içerse de yaygın bir kullanım yöntemi olarak +3 ile -3 arasında gerçekleşen dağılımda veriler normal dağılır denmektedir (Kline, 2011: 62). Ayrıca literatürde 50'den küçük örnekler için $\pm 1,96$ eşik, 51'den 100'e kadar olan örnekler için $\pm 2,58$ eşik ve 100'den büyük örnekler için $\pm 3,29$ eşik değerinin kullanılması gerektiği de önerilmektedir (Mayers, 2013: 53). Tablo 47'de araştırma ölçekleriyle ilişkili normallik dağılımı sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 47. Normallik Dağılımı Sonuçları

Ölçek	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Girişimcilik Niyeti	-,711	1,536
Bireysel Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Yaratıcılık	-,577	,290
• Algılanan Fayda	-,035	-,589
• Kendine Güven	-,531	,225
• Girişimci Tutum	-,915	,987
• İş Deneyimi	,263	-,672
Bağlamsal Özelliklerle İlgili Ölçekler		
• Öznel Norm	-,184	-,364
• Üniversite Girişimcilik Kültürü	-,374	-,304
• Girişimcilik Eğitimi	,561	,175
• İş Ortamı	,322	-,123
• Algılanan Kontrol	-,652	1,955
• Algılanan Performans	-,145	,284

Bu değerlere göre değerler belirtilen alanda yer alması nedeniyle bu araştırma için normal dağılımın kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Tablo 48'de araştırmadaki ölçeklere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri sunulmuştur.

Tablo 48. Girişimcilik Niyeti Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Ölçek İfadeleri	N=325		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		$\bar{X}$	SS	%	%	%	%	%
GİRİŞİMCİLİK NİYETİ $\bar{X}=3,78$	Gelecekte yeni işletmeler kurabilirim.	3,84	0,79	0,6	4,6	22,8	53,5	18,5
	Araştırmamın sonuçlarını yeni bir işletme ile ticarileştirmeyi ya da mevcut işletme alanımla ilgili araştırma yapmayı her zaman tercih ederim.	3,94	0,84	1,5	3,7	18,2	52,3	24,3
	Girişimci kalmayı çok isterim.	3,99	0,90	1,8	4,6	15,7	47,7	30,2
	Araştırmamın sonuçlarını ticarileştirmek için girişimcilik süreci hakkında bilgi aldım.	3,34	1,16	8,0	18,2	20,0	39,4	14,5

Girişimcilik niyeti ölçeğinde yer alan maddelere verilen yanıtlar incelendiğinde, en yüksek ortalamaya sahip maddenin “*Girişimci kalmayı çok isterim.* ($\bar{X}= 3,99$)” olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip maddenin “*Araştırmamın sonuçlarını ticarileştirmek için girişimcilik süreci hakkında bilgi aldım.* ($\bar{X} = 3,36$)” olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçekte en yüksek ortalamaya sahip olan maddenin “*Katılıyorum*” seçeneğinde “*Gelecekte yeni işletmeler kurabilirim.* (53,5)” maddesi olduğu görülmektedir.

Tablo 49. Bireysel Faktörlerle İlgili Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler	Ölçek İfadeleri	N=325						
				Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		$\bar{X}$	SS	%	%	%	%	%
YARATICILIK $\bar{X}=3,69$	Kendimi çok yaratıcı bir insan olarak görüyorum.	3,86	0,98	3,7	6,8	13,8	51,1	24,6
	Yanlış olma riskine rağmen yeni projeler başlatmayı seviyorum.	3,60	1,11	3,4	19,1	12,3	44,0	21,2
	Seyahat ederken genellikle yeni güzergâhlar seçerim.	3,69	1,15	1,8	21,2	11,7	36,3	28,9
	Teşvik edilmek için, değişiklikler daha büyük bir belirsizlik içerse bile sürekli değişikliklere ihtiyacım vardır.	3,60	1,05	1,5	12,3	17,8	52,0	16,3
	Bir değişiklik olduğunda, benim için ortaya çıkan fırsatlar temsil ettiği tehditlerden daha önemlidir.	3,69	0,93	1,5	12,3	17,8	52,0	31,7
ALGILANAN FAYDA $\bar{X}=3,38$	Girişimci olmanın getirdiği stres seviyesi benim için çok fazla değildir.	3,35	1,11	5,8	18,2	25,5	36,0	14,5
	Girişimci olarak elde ettiğim finansal getiri yüksektir.	2,88	1,20	14,8	25,8	24,6	26,2	8,6
	Girişimci olmaktan aldığım kişisel tatmin çok yüksektir.	3,99	0,97	2,8	5,8	13,2	45,5	32,6
	Girişimci olmak yaşam kalitesi düzeyimi yükseltmiştir.	3,33	1,06	2,5	24,0	25,8	33,2	14,5

KENDİNE GÜVEN $\bar{X}=3,55$	Bir hedefe ulaşıp ulaşılmadığı öncelikli olarak bana ve davranışlarıma bağlıdır.	3,73	0,89	1,5	8,9	20,0	53,2	16,3
	Planlar yaptığımda, onların gerçekleşeceğine eminimdir.	3,43	0,85	1,5	14,8	27,1	52,0	4,6
	Hayatımda neler olacağını büyük ölçüde belirleyebilirim.	3,24	0,93	3,4	20,0	29,5	43,1	4,0
	İstediğimi elde etmek, kendi çabalarımın ve kişisel bağlılığımın sonucudur.	3,78	0,93	0,9	12,6	12,9	54,2	19,4
GİRİŞİMCİ TUTUM $\bar{X}=4,07$	Girişimci olma fikrini her zaman ilginç buldum.	4,13	0,88	1,8	4,0	10,5	46,2	37,5
	Fırsatlar olduğunda eğer yeterli kaynağa da sahipsem, yeni işletmeler kurmak isterim.	4,19	0,91	2,5	3,1	9,8	41,8	42,8
	Girişimci olmaktan mutluluk duyuyorum.	4,16	0,89	0,9	5,5	10,8	42,2	40,6
	Kurduğum işletme ile uzun dönemde de başarılı olacağıma inanıyorum.	3,95	0,84	0,6	4,3	21,2	46,5	27,4
	İşletmemizin atılım yapmasını sağlayacak şekilde yenilik odaklı olarak faaliyetlerimiz sürmektedir.	3,92	0,93	1,2	8,3	15,7	46,5	28,3
İŞ DENEYİMİ $\bar{X}=2,70$	Özel sektörde engin iş deneyimim var.	2,82	1,17	11,1	36,3	21,2	21,8	9,5
	Başka bir firmanın veya başka firmaların sahibi olarak engin deneyimim var.	2,57	1,10	17,8	33,8	24,9	19,7	3,7

Bireysel faktörlerle ilgili ölçeklerde yer alan maddelere verilen yanıtlar incelendiğinde, en yüksek ortalamaya sahip maddenin “*Fırsatlar olduğunda eğer yeterli kaynağa da sahipsem, yeni işletmeler kurmak isterim. ($\bar{X}= 4,19$)*” olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip madde ise “*Başka bir firmanın veya başka firmaların sahibi olarak engin deneyimim var. ($\bar{X} = 2,57$)*” olarak saptanmıştır. Bu ölçekte en yüksek ortalamaya sahip olan maddenin “*Katılıyorum*” seçeneğinde “*İstediğimi elde etmek, kendi çabalarımın ve kişisel bağlılığımın sonucudur. (54,2)*” maddesi olduğu görülmektedir.

Tablo 50. Bağlamsal Faktörlerle İlgili Ölçek Maddelerine İlişkin Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler	Ölçek İfadeleri	N=325						
				Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		$\bar{X}$	SS	%	%	%	%	%
ÖZNEL NÖRMLER $\bar{X}=3,29$	Akademisyen girişimci olma sürecinde ailem bana destek oldu.	3,44	1,25	8,0	19,7	11,7	40,6	20,0
	Arkadaşlarım girişimciliği mantıklı bir seçenek olarak görüyor.	3,27	1,00	3,1	22,2	28,0	37,8	8,9
	Çalıştığım üniversitenin kültürü girişimciliği teşvik ediyor.	3,19	1,21	10,2	21,2	22,2	32,3	14,2
	Bölgenin kültürü girişimciliği teşvik ediyor.	3,18	1,13	7,7	23,1	22,2	36,9	10,2
	Bölgedeki insanların çoğu girişimciliğe olumlu yaklaşıyor, onlara saygı duyuyor.	3,36	1,07	5,5	19,4	18,2	46,8	10,2

ÜNİVERSİTE GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜRÜ $\bar{X}=3,32$	Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimciler saygındır.	3,40	1,06	4,9	13,2	34,5	30,8	16,6
	Çalıştığım üniversite, akademisyen girişimciliği için gerekli prosedürleri oluşturmuştur.	3,47	1,15	8,3	10,8	25,2	36,9	18,8
	Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimciliğini teşvik mekanizmaları vardır.	3,29	1,22	10,5	14,5	28,6	28,3	18,2
	Çalıştığım üniversitede akademisyen girişimciler tanınmış insanlardır.	3,19	0,98	5,5	16,9	36,9	33,5	7,1
	Üniversitemde işletme kurma, “bilimsel bilgiyi uygulamaya aktarmak” olarak görülür ve özendirilir.	3,27	1,06	6,8	14,5	35,4	31,4	12,0
	Üniversite eğitimim sırasında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.	2,05	1,14	40,0	33,2	11,4	11,7	3,7
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ $\bar{X}=2,49$	Üniversitemin öğretim ve araştırma personeli olarak eğitim programları kapsamında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterli oldu.	2,20	1,19	35,7	31,1	14,2	14,8	4,3
	Üniversite dışında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.	2,96	1,15	10,5	27,4	26,2	27,1	8,9

	Üniversitem, öğretim ve araştırma personeline girişimcilik potansiyellerini geliştirmeleri için iyi bir eğitimler veriyor.	2,74	1,06	14,2	25,5	36,3	19,4	4,6
İŞ ORTAMI $\bar{X}=2,84$	Yeni bir iş için yatırımcı bulmak kolaydır.	2,13	1,14	35,4	35,4	14,2	10,5	4,6
	İşletmeler oluşturmak için yeterli hibe ve sübvansiyon var.	2,93	1,16	13,8	22,8	26,5	29,8	7,1
	Bir iş kurmaya yardımcı olabilecek yeterli sayıda danışmanlık firması var.	3,07	1,04	7,7	22,2	31,1	32,9	6,2
	Ülkenin ekonomik durumu önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.	2,96	1,20	16,3	16,9	29,5	28,6	8,6
	Girişimciler için koşullar önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.	3,12	1,15	11,4	15,7	32,6	29,2	11,1
	Başkalarından önce bir iş fırsatını fark edebilirim.	3,59	0,87	1,8	8,6	30,2	47,4	12,0
ALGILANAN KONTROL $\bar{X}=3,68$	Piyasadaki bazı mevcut ürünlerde iyileştirmeler yapabilirim.	3,96	0,82	1,2	6,2	9,8	60,6	22,2
	Yeni bir ürün için pazar araştırması yapabilirim.	3,79	0,87	3,4	4,6	16,0	60,9	15,1
	Ürünlerim için bir pazarlama kampanyası tasarlayabilirim.	3,37	1,09	7,4	13,2	26,5	40,6	12,3
	İşletmemin finansal	3,61	1,00	3,4	11,1	23,7	44,6	17,2

	bilgilerini düzenleyebilir ve koruyabilirim.							
	Potansiyel yatırımcıları işimi finanse etmeye ikna edebilirim.	3,39	0,92	3,1	10,5	41,5	33,5	11,4
	Stratejik bir plan geliştirebilirim.	4,08	0,72	0,6	2,8	10,5	59,7	26,5
ALGILANAN KONTROL $\bar{X}=3,39$	Amaçlarıma ulaştım/ulaşmak tayım.	3,72	0,83	0,6	9,5	20,3	56,3	13,2
	Sahibi olduğum işletme piyasada rakiplerine göre daha başarılıdır.	3,37	0,94	1,5	16,6	36,0	34,2	11,7
	İşimden duyduğum tatmin ya da memnuniyet düzeyi beklentilerimi karşılamaktadır.	3,68	0,94	1,2	10,8	25,8	43,11	19,1
	İşimden elde ettiğim aylık gelir beklentilerime uygundur.	2,83	1,24	18,5	24,0	21,5	28,0	8,0
	Kariyer basamağı olarak ulaşmak istediğim noktaya yakıным.	3,31	1,12	6,2	20,3	23,4	36,6	13,5
	Sahibi olduğum işletme ürün kalitesi ve müşteri tatmini açısından rakiplerine üstünlük sağlamıştır.	3,44	0,87	1,5	10,5	40,9	36,0	11,1

Bağlamsal faktörlerle ilgili ölçeklerde yer alan maddelere verilen yanıtlar incelendiğinde, en yüksek ortalamaya sahip maddenin “*Stratejik bir plan geliştirebilirim.* ($\bar{X}= 4,08$)” olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip madde ise “*Üniversite eğitimim sırasında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.* ($\bar{X} = 2,05$)” olarak saptanmıştır. Bu ölçekte en yüksek ortalamaya sahip olan maddenin “*Kesinlikle Katılıyorum*” seçeneğinde “*Yeni bir ürün için pazar araştırması yapabilirim.* (60,9)” maddesi olduğu görülmektedir.

3.6.1.6. Araştırmanın Hipotezlerinin Test Edilmesi

Bu araştırmada bireysel ve bağlamsal özellikleri içeren belirleyiciler ile akademik girişimcilerin girişimci niyeti arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Bu analiz, iki değişkenin birbiriyle olan ilişkinin derecesini ölçümlemek için uygulanmaktadır. Korelasyon analizinde katsayı -1 ile +1 arasında bir değeri ifade etmektedir. Bu bağlamda, katsayısının bir olması tam olarak pozitif doğrusal bir ilişki, -1 olması ise tam negatif doğrusal bir ilişki olarak tanımlanmaktadır.

Hipotez 1'in Test Edilmesi:

H₁: Akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti ilişkisine yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 51'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 51. Girişimci Tutum ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Korelasyon Analizi

		Girişimci Tutum	Girişimcilik Niyeti
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	1	,664**
	Anlamlılık		,000
Girişimcilik Niyeti	Pearson Korelasyonu	,664**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 51'deki korelasyon matrisine göre girişimci tutum ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,664$, $p<0,01$). Bu durumda girişimci tutum arttıkça girişimcilik niyeti de artmaktadır. Dolayısıyla H₁ hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 2'in Test Edilmesi:

H₂: Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Akademik girişimciliğe yönelik öznel norm ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 52'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 52. Öznel Normlar ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Öznel Norm	Girişimcilik Niyeti
Öznel Norm	Pearson Korelasyonu	1	,378**
	Anlamlılık		,000
Girişimcilik Niyeti	Pearson Korelasyonu	,378**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 52'deki korelasyon matrisine göre öznel norm ve girişimcilik niyeti arasında pozitif orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,378$, $p<0,01$). Bu durumda öznel norm arttıkça girişimcilik niyeti de artmaktadır. Dolayısıyla H₂ hipotezi desteklenmiştir.

H_{2a} : Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Akademik girişimciliğe yönelik öznel norm ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutuma yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 53'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 53. Öznel Normlar ile Girişimci Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Öznel Norm	Girişimci Tutum
Öznel Norm	Pearson Korelasyonu	1	,273**
	Anlamlılık		,000
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	,273**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 53'deki korelasyon matrisine göre öznel norm ve girişimci tutum arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.273$, $p<0,01$). Bu durumda öznel normun yüksek olması durumunda girişimci tutum da artmaktadır. Dolayısıyla H_{2a} hipotezi desteklenmiştir.

H_{2b} : Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Akademik girişimciliğe yönelik öznel norm ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrole yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 54'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 54. Öznel Normlar ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Öznel Norm	Algılanan Kontrol
Öznel Norm	Pearson Korelasyonu	1	,195**
	Anlamlılık		,000
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	,195**	1
	Anlamlılık	,000	

Tablo 54'deki korelasyon matrisine göre öznel norm ve algılanan kontrol arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.195$, $p<0,01$). Bu durumda öznel normun yüksek olması durumunda algılanan kontrol da artmaktadır. Dolayısıyla H_{2b} hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 3'ün Test Edilmesi:

H_3 : Akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrolü ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 55'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 55. Algılanan Kontrol ile Girişimcilik Niyeti Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Algılanan Kontrol	Girişimcilik Niyeti
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	1	,645**
	Anlamlılık		,000
Girişimcilik Niyeti	Pearson Korelasyonu	,645**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 55'deki korelasyon matrisine göre algılanan kontrol ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,645$, $p<0,01$). Bu durumda algılanan kontrol arttıkça girişimcilik niyeti de artmaktadır. Dolayısıyla H_3 hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 4'ün Test Edilmesi:

H_4 : Yaratıcılık ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Yaratıcılık ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 56'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 56. Yaratıcılık ile Girişimci Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Yaratıcılık	Girişimci Tutum
Yaratıcılık	Pearson Korelasyonu	1	,395**
	Anlamlılık		,000
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	,395**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 56'daki korelasyon matrisine göre yaratıcılık ve girişimci tutum arasında pozitif orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,395$, $p<0,01$). Diğer bir ifadeyle yaratıcılığın yüksek olması durumunda girişimci tutum da artmaktadır. Dolayısıyla H_4 hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 5'in Test Edilmesi:

H₅: Algılanan fayda ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Algılanan fayda ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutuma yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 57'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 57. Algılanan Fayda ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Algılanan Fayda	Girişimci Tutum
Algılanan Fayda	Pearson Korelasyonu	1	,593**
	Anlamlılık		,000
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	,593**	1
	Anlamlılık	,000	

** . Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 57'deki korelasyon matrisine göre algılanan fayda ve girişimci tutum arasında pozitif yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,593$, $p<0,01$). Bu durumda algılanan fayda arttıkça girişimci tutum artmaktadır. Dolayısıyla H₅ hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 6'nın Test Edilmesi:

H₆: Kendine güven ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Kendine güven ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 58'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 58. Kendine Güven ile Girişimci Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi

		Kendine Güven	Girişimci Tutum
Kendine Güven	Pearson Korelasyonu	1	,351**
	Anlamlılık		,000
	Pearson Korelasyonu	,351**	1

Girişimci Tutum	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 58'deki korelasyon matrisine göre kendine güven ve girişimci tutum pozitif orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,351$, $p<0,01$). Bu durumda kendine güvenin yüksek olması durumunda girişimci tutum da artmaktadır. Dolayısıyla H_6 hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 7'nin Test Edilmesi:

H_7 : Algılanan performans ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Algılanan performans ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 59'da analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 59. Algılanan Performans ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Korelasyon Analizi

		Algılanan Performans	Girişimci Tutum
Algılanan Performans	Pearson Korelasyonu	1	,287**
	Anlamlılık		,000
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	,287**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 59'daki korelasyon matrisine göre algılanan performans ve girişimci tutum pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,287$, $p<0,01$). Bu durumda algılanan performansın yüksek olması durumunda girişimci tutum da artmaktadır. Dolayısıyla H_7 hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 8'in Test Edilmesi:

H_{8a} : İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 60'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 60. İş Deneyimi ile Girişimcilik Tutum Arasındaki Kolerasyon Analizi

		İş Deneyimi	Girişimci Tutum
İş Deneyimi	Pearson Korelasyonu	1	,168**
	Anlamlılık		,001
Girişimci Tutum	Pearson Korelasyonu	,168**	1
	Anlamlılık	,001	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 60'daki korelasyon matrisine göre iş deneyimi ve girişimci tutum arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,168$, $p<0,01$). Bu durumda iş deneyiminin yüksek olması durumunda girişimci tutum da artmaktadır. Dolayısıyla H_{8a} hipotezi desteklenmiştir.

H_{8b} : İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Tablo 61. İş Deneyimi ile Algılanan Kontrol Arasındaki Kolerasyon Analizi

		İş Deneyimi	Algılanan Kontrol
İş Deneyimi	Pearson Korelasyonu	1	,330**
	Anlamlılık		,000
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	,330**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 68'deki korelasyon matrisine göre iş deneyimi ve algılanan kontrol arasında pozitif orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,330$, $p<0,01$). Bu durumda iş deneyimin yüksek olması durumunda algılanan kontrol de artmaktadır. Dolayısıyla H_{8b} hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 9'nın Test Edilmesi:

H_9 : Üniversite girişimcilik kültürü ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Üniversite girişimcilik kültürü ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 62'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 62. Üniversite Girişimcilik Kültürü ile Algılanan Kontrol Arasındaki Korelasyon Analizi

		Üniversite Girişimcilik Kültürü	Algılanan Kontrol
Üniversite Girişimcilik Kültürü	Pearson Korelasyonu	1	,066**
	Anlamlılık		,116
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	,066**	1
	Anlamlılık	,116	

Tablo 62'deki korelasyon matrisine göre üniversite girişimcilik kültürü ve algılanan kontrol arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($r=,066$, $p: 0,116<0,05$). Dolayısıyla H_9 hipotezi desteklenmemiştir.

Hipotez 10'nın Test Edilmesi:

H_{10} : Girişimcilik eğitimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

Üniversite girişimcilik eğitimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 63'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 63. Girişimcilik Eğitimi ile Algılanan Kontrol Arasındaki Korelasyon Analizi

		Girişimcilik Eğitimi	Algılanan Kontrol
Girişimcilik Eğitimi	Pearson Korelasyonu	1	,186**
	Anlamlılık		,000
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	,186**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 72'deki korelasyon matrisine göre girişimcilik eğitimi ve algılanan kontrol arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,186$, $p<0,01$). Bu durumda girişimcilik eğitim düzeyinin yüksek olması durumunda algılanan kontrol de artmaktadır. Dolayısıyla H_{10} hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 11'nin Test Edilmesi:

H_{11} : İş ortamı ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.

İş ortamı ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrole yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 64'de analizde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 64. İş Ortamı ile Algılanan Kontrol Arasındaki Korelasyon Analizi

		İş Ortamı	Algılanan Kontrol
İş Ortamı	Pearson Korelasyonu	1	,109**
	Anlamlılık		,000
Algılanan Kontrol	Pearson Korelasyonu	,109**	1
	Anlamlılık	,000	
**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.			

Tablo 64'deki korelasyon matrisine göre iş ortamı ve algılanan kontrol arasında pozitif zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,109$, $p<0,01$). Bu

durumda iş ortamı düzeyinin yüksek olması durumunda algılanan kontrol de artmaktadır. Dolayısıyla H₁₁ hipotezi desteklenmiştir.

Hipotez 12'nin Test Edilmesi:

H₁₂: Girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol, akademik girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

Araştırma modeli çerçevesinde girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol bağımsız değişken, girişimcilik niyeti ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Kurulan hipotezi test edilmesine yönelik çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analizde standart yöntem enter yöntemi seçilerek bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki varyasyonun yüzde kaçını açıkladığı ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Tablo 65. Girişimci Tutum, Öznel Norm ve Algılanan Kontrolün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkileri

	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	
	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>β</i>	<i>t</i>
Sabit Katsayı	0,097	0,176		0,550
Girişimci Tutum	0,388	0,043	0,396**	8,978
Öznel Normlar	0,170	0,033	0,194**	5,204
Algılanan Kontrol	0,418	0,047	0,387**	8,951

Regresyon Model Özeti

$R^2 = ,586$;

Düzeltilmiş $R^2 = ,583$;

F Değeri = 151,709

$p = 0,000 < 0,001$;

** $p < 0,01$;

* $p < 0,05$

Araştırmada bağımlı değişkenin girişimcilik niyeti, bağımsız değişkenlerin ise girişimci tutum, öznel normlar, algılanan kontrol olduğu modeli test etmek ve ilgili değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama durumunu saptamak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonucunda araştırma modeli anlamlı bulunmuştur. İlgili bağımsız değişkenlerin birlikte girişimcilik niyeti bağımlı

değişkeni üzerindeki etkisi incelendiğinde modelin anlamlı olduğu ($F= 151,709$; $p=,00$) ve girişimcilik niyeti değişkeni üzerindeki değişimin %58'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Girişimci tutumun ($B=,388$), öznel normların ($B=,170$), algılanan kontrolün ($B=,418$) girişimcilik niyetini anlamlı ve pozitif olarak yordadığı tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda bir birimlik girişimci tutum artışının, girişimcilik niyeti düzeyini 0,388 birim kadar artırdığı ortaya konmuştur. Yapılan analiz sonunca ayrıca, bir birimlik algılanan kontrol düzeyi artışının, girişimcilik niyeti düzeyini 0,418 birim kadar artırdığı görülmektedir. Analiz sonucunda ortaya çıkan sonuç doğrultusunda araştırmanın H_{12} hipotezi desteklenmiştir.

3.6.1.7. Farklılıkları İncelemeye Yönelik Testler

Bu bölümde araştırmanın nicel örnekleme tarafından ölçeklere verilen yanıtların; cinsiyet, yaş, akademik unvan, akademik kıdem süresi ve akademik çalışma alanı değişkenlerine göre farklılık gösterip gösterilmediği araştırılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, farklılıkların analizi aşamasına geçmeden önce istatistiki teknik tespiti için Kolmogorov-Smirnova ile ve Shapiro-Wilk testleriyle ölçek puanlarının normallik dağılımları incelenmiştir. Bağımsız değişken gruplarında katılımcı 50 ve üstü olduğu için Kolmogorov-Smirnova test sonuçları baz alınarak işlemler yapılmıştır (Bursal, 2017: 45). Araştırmaya katılanların ölçek puanları cinsiyet, yaş, akademik unvan, akademik kıdem süresi ve akademik çalışma alanı bakımından normal dağılımı göstermektedir. Bu sonuçlara ve gruplar arası farklılıklara bağlı olarak çalışanların ölçek puanlarının karşılaştırılmasında parametrik bir test olan t-Testi ve Anova testi uygulanmıştır. Anlamlı farkın oluşması durumunda ise grupların tespiti için Post Hoc analizi uygulanmıştır.

Tablo 66. Araştırma Ölçekleri ile Cinsiyet Arasındaki İlişkilere Yönelik t-Testi Ortalama Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	Betimsel İst.			t-test		
		N	$\bar{X}$	Ss	t	sd	p
Girişimcilik Niyeti	Kadın	108	3,7662	0,802	-,259	323	,786
	Erkek	217	3,7892	0,648			
Yaratıcılık	Kadın	108	3,8278	0,653	2,445	323	,015
	Erkek	217	3,6249	0,798			
Algılanan Fayda	Kadın	108	3,2685	0,885	-1,861	323	,064
	Erkek	217	3,4493	0,794			

Kendine Güven	Kadın	108	3,5579	0,625	148	323	,882
	Erkek	217	3,5461	0,701			
Girişimci Tutum	Kadın	108	3,9926	0,766	-1,446	323	,149
	Erkek	217	4,1143	0,688			
İş Deneyimi	Kadın	108	2,3380	0,932	-4,635	323	,000
	Erkek	217	2,8802	1,023			
Öznel Normlar	Kadın	108	3,4130	0,799	-1,899	323	,058
	Erkek	217	3,2341	0,800			
Üniversite Girişimcilik Kültürü	Kadın	108	3,5222	1,026	2,649	323	,008
	Erkek	217	3,2323	0,878			
Girişimcilik Eğitimi	Kadın	108	2,4514	0,851	-,643	323	,521
	Erkek	217	2,5173	0,879			
İş Ortamı	Kadın	108	2,8278	0,901	-,299	323	,765
	Erkek	217	2,8581	0,768			
Algılanan Kontrol	Kadın	108	3,6310	0,777	-1,019	323	,310
	Erkek	217	3,7169	0,575			
Algılanan Performans	Kadın	108	3,2407	0,785	-2,630	323	,009
	Erkek	217	3,4708	0,650			

Katılımcıların cinsiyet farklılıklarına göre yapılan t-testi analizinde yaratıcılık [$t(323)= 2,445$; $p=0.00 > 0,05$], iş deneyimi [$t(323)= -4,635$; $p=0.00 > 0,05$], üniversite girişimcilik kültürü [$t(323)= 2,649$; $p=0.00 > 0,05$] ve algılanan performans [$t(323)= -2,630$; $p=0.00 > 0,05$] düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer boyutlar açısından incelendiğinde cinsiyete bağlı anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0,05$). Başka bir ifadeyle, diğer boyutlarda kadın ve erkek akademik girişimcilerin, araştırma ölçeklerine ilişkin algı düzeyleri birbirine benzerdir. Kadınların daha yüksek ortalamalara sahip olduğu boyutlar şöyledir; yaratıcılık, kendine güven, öznel normlar, üniversite girişimcilik kültürüdür. Erkeklerin daha yüksek ortalamalara sahip olduğu boyutlar ise şöyledir; girişimcilik niyeti, algılanan fayda, girişimci tutum, iş deneyimi, girişimcilik eğitimi, iş ortamı, algılanan kontrol ve algılanan performanstır.

Tablo 67. Araştırma Ölçekleri ile Yaş Arasındaki İlişkilere Yönelik ANOVA Testi Ortalama Sonuçları

Ölçekler	Yaş	Betimsel İst.			ANOVA	
		N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Girişimcilik Niyeti	29-34 yaş	46	3,75	0,756	1,581	,194
	35-44 yaş	142	3,87	0,645		
	45-54 yaş	90	3,73	0,767		
	55 yaş ve üzeri	47	3,64	0,667		
Yaratıcılık	29-34 yaş	46	3,80	0,771	,401	,753
	35-44 yaş	142	3,67	0,773		
	45-54 yaş	90	3,67	0,774		
	55 yaş ve üzeri	47	3,71	0,680		
Algılanan Fayda	29-34 yaş	46	3,13	0,854	2,477	,061
	35-44 yaş	142	3,37	0,793		
	45-54 yaş	90	3,50	0,879		

	55 yaş ve üzeri	47	3,51	0,766		
	29-34 yaş	46	3,35	0,542	1,610	,187
	35-44 yaş	142	3,57	0,692		
Kendine Güven	45-54 yaş	90	3,58	0,687		
	55 yaş ve üzeri	47	3,63	0,707		
	29-34 yaş	46	4,21	0,739	2,226	,085
	35-44 yaş	142	4,14	0,644		
Girişimci Tutum	45-54 yaş	90	3,96	0,816		
	55 yaş ve üzeri	47	3,95	0,663		
	29-34 yaş	46	2,36	0,981	3,994	,008
	35-44 yaş	142	2,62	0,991		
İş Deneyimi	45-54 yaş	90	2,85	1,012		
	55 yaş ve üzeri	47	2,99	1,091		
	29-34 yaş	46	3,30	0,822	2,176	,091
	35-44 yaş	142	3,41	0,785		
Öznel Normlar	45-54 yaş	90	3,13	0,816		
	55 yaş ve üzeri	47	3,26	0,782		
	29-34 yaş	46	3,08	0,902	1,747	,157
	35-44 yaş	142	3,41	0,949		
Üniversite Girişimcilik Kültürü	45-54 yaş	90	3,27	1,005		
	55 yaş ve üzeri	47	3,45	0,765		
	29-34 yaş	46	2,30	1,010	1,598	,190
	35-44 yaş	142	2,55	0,864		
Girişimcilik Eğitimi	45-54 yaş	90	2,43	0,793		
	55 yaş ve üzeri	47	2,65	0,862		
	29-34 yaş	46	2,40	0,669	5,569	,001
	35-44 yaş	142	2,91	0,786		
İş Ortamı	45-54 yaş	90	2,92	0,901		
	55 yaş ve üzeri	47	2,95	0,727		
	29-34 yaş	46	3,63	0,678	,226	,878
	35-44 yaş	142	3,71	0,710		
Algılanan Kontrol	45-54 yaş	90	3,70	0,583		
	55 yaş ve üzeri	47	3,65	0,558		
	29-34 yaş	46	3,06	0,607	9,630	,000
	35-44 yaş	142	3,29	0,722		
Algılanan Performans	45-54 yaş	90	3,60	0,691		
	55 yaş ve üzeri	47	3,64	0,577		

Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların yaşlarına göre iş deneyimi [$F(3, 321) = 3,994$ $p = 0,008$], iş ortamı [$F(3, 321) = 5,569$ $p = 0,001$] ve algılanan performans [$F(3, 321) = 9,630$ $p = 0,000$] ölçeğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun tespiti için Post-Hoc analizine bağlı olarak Tukey testi gerçekleştirilmiştir. Tukey testi sonucuna göre iş deneyimi ölçeği için “29-34 yaş” aralığındaki girişimciler için 45-54 yaş aralığında ($p = 0,038$), 55 yaş ve üzeri aralığında ($p = 0,015$); iş ortamı ölçeği için “29-34 yaş” aralığı ile 35-44 yaş aralığında ($p = 0,001$), 45-54 yaş aralığında ($p = 0,002$) ve 55 yaş ve üzeri aralığında ($p = 0,006$); algılanan performans ölçeği için “29-34 yaş” aralığındaki girişimciler için 45-54 yaş aralığında ($p = 0,000$), 55 yaş ve üzeri aralığında ($p = 0,00$), “35-44 yaş” ile aralığındaki girişimciler

için 45-54 yaş aralığında ($p=0,005$), 55 yaş ve üzeri aralığında ($p=0,013$) anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu ölçekler dışındaki ölçeklerle katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 68. Araştırma Ölçekleri ile Unvan Arasındaki İlişkilere Yönelik ANOVA Testi Ortalama Sonuçları

Ölçekler	Yaş	Betimsel İst.			ANOVA	
		N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Girişimcilik Niyeti	Prof. Dr.	106	3,67	0,800	1,793	,100
	Doç. Dr.	53	3,75	0,643		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,86	0,599		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,71	0,448		
	Öğr. Gör. Dr.	14	4,16	0,738		
	Arş. Gör.	24	3,68	0,979		
	Öğr. Gör.	23	4,00	0,329		
Yaratıcılık	Prof. Dr.	106	3,75	0,658	4,682	,000
	Doç. Dr.	53	3,55	0,646		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,57	0,892		
	Arş. Gör. Dr.	18	4,49	0,626		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,64	0,892		
	Arş. Gör.	24	3,53	0,777		
	Öğr. Gör.	23	3,78	0,459		
Algılanan Fayda	Prof. Dr.	106	3,50	0,850	4,070	,001
	Doç. Dr.	53	3,33	0,826		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,24	0,780		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,71	0,608		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,68	0,793		
	Arş. Gör.	24	2,84	0,520		
	Öğr. Gör.	23	3,70	1,000		
Kendine Güven	Prof. Dr.	106	3,56	0,715	1,529	,168
	Doç. Dr.	53	3,54	0,655		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,59	0,678		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,11	0,509		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,66	0,738		
	Arş. Gör.	24	3,51	0,649		
	Öğr. Gör.	23	3,66	0,567		
Girişimci Tutum	Prof. Dr.	106	3,99	0,745	4,013	,001
	Doç. Dr.	53	3,91	0,739		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	4,04	0,703		
	Arş. Gör. Dr.	18	4,51	0,575		
	Öğr. Gör. Dr.	14	4,33	0,664		
	Arş. Gör.	24	4,00	0,675		
	Öğr. Gör.	23	4,54	0,393		
İş Deneyimi	Prof. Dr.	106	2,72	1,035	4,119	,001
	Doç. Dr.	53	2,65	1,121		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	2,88	1,006		
	Arş. Gör. Dr.	18	2,36	0,782		
	Öğr. Gör. Dr.	14	2,64	1,151		
	Arş. Gör.	24	1,92	0,789		
	Öğr. Gör.	23	3,15	0,629		
Öznel Normlar	Prof. Dr.	106	3,13	0,814	2,589	,018
	Doç. Dr.	53	3,32	0,813		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,36	0,720		

	Arş. Gör. Dr.	18	3,64	0,756		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,79	0,850		
	Arş. Gör.	24	3,35	0,953		
	Öğr. Gör.	23	3,12	0,697		
Üniversite Girişimcilik Kültürü	Prof. Dr.	106	3,43	0,953	1,273	,269
	Doç. Dr.	53	3,35	0,869		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,29	0,968		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,19	0,724		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,69	0,855		
	Arş. Gör.	24	2,98	0,859		
	Öğr. Gör.	23	3,19	1,122		
	Prof. Dr.	106	2,47	0,779	2,639	,016
Girişimcilik Eğitimi	Doç. Dr.	53	2,67	1,010		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	2,59	0,906		
	Arş. Gör. Dr.	18	1,83	0,743		
	Öğr. Gör. Dr.	14	2,34	0,886		
	Arş. Gör.	24	2,35	0,856		
	Öğr. Gör.	23	2,62	0,652		
	Prof. Dr.	106	2,85	0,824	3,958	,001
İş Ortamı	Doç. Dr.	53	3,00	0,910		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,06	0,786		
	Arş. Gör. Dr.	18	2,36	0,397		
	Öğr. Gör. Dr.	14	2,51	0,818		
	Arş. Gör.	24	2,52	0,715		
	Öğr. Gör.	23	2,61	0,634		
	Prof. Dr.	106	3,66	0,595	3,859	,001
Algılanan Kontrol	Doç. Dr.	53	3,73	0,666		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,67	0,673		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,74	0,269		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,81	0,671		
	Arş. Gör.	24	3,26	0,806		
	Öğr. Gör.	23	4,12	0,526		
	Prof. Dr.	106	3,63	0,706	4,561	,000
Algılanan Performans	Doç. Dr.	53	3,47	0,646		
	Dr. Öğr. Üyesi	87	3,24	0,767		
	Arş. Gör. Dr.	18	3,17	0,383		
	Öğr. Gör. Dr.	14	3,30	0,714		
	Arş. Gör.	24	3,03	0,634		
	Öğr. Gör.	23	3,32	0,492		

Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların unvanlarına göre girişimcilik niyeti, kendine güven, üniversite girişimcilik kültürü dışındaki diğer tüm ölçekler bazında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Grup sayısındaki farklılıklar varyansların eşit olup olmaması durumları dikkate alınarak Post-Hoc analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucuna göre, yaratıcılık ölçeğinde Arş. Gör. Dr. unvanlı katılımcıların Öğr. Gör. Dr. unvanlı hariç diğer tüm katılımcılardan, algılanan fayda ölçeğinde Araş. Gör. unvanlı katılımcıların Dr. Öğr. Üyesi unvanlı hariç diğer tüm katılımcılardan, kendine güven ölçeğinde Arş. Gör. Dr. unvanlı katılımcıların Doç. Dr., Öğr. Gör. Dr. ve Arş. Gör. hariç diğer tüm katılımcılardan farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca analiz

sonucuna göre girişimci tutum ölçeğinde Prof. Dr. unvanlı katılımcıların Arş. Gör. Dr. ve Öğr. Gör. unvanlı katılımcılardan, Doç. Dr. unvanlı katılımcıların Arş. Gör. Dr. ve Öğr. Gör. unvanlı katılımcılardan, Dr. Öğr. Üyesi unvanlı katılımcıların Öğr. Gör. katılımcılardan, girişimci tutum ölçeğinde Arş. Gör. unvanlı katılımcıların Arş. Gör. Dr. ve Öğr. Gör. Dr. unvanlı katılımcılar hariç diğer tüm katılımcılardan, girişimcilik eğitimi ölçeğinde Arş. Gör. Dr. unvanlı katılımcıların Öğr. Gör. Dr. ve Arş. Gör. unvanlı katılımcılar hariç diğer tüm katılımcılardan, iş ortamı ölçeğinde Arş. Gör. Dr. unvanlı katılımcıların Prof. Dr., Doç. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi unvanlı katılımcılardan, algılanan kontrol ölçeğinde Öğr. Gör. unvanlı katılımcıların Prof. Dr., Dr. Öğr. Üyesi ve Arş. Gör. katılımcılardan, algılanan performans ölçeğinde ise Prof. Dr. unvanlı katılımcıların Dr. Öğr. Üyesi, Arş. Gör. Dr. ve Arş. Gör. unvanlı katılımcılardan farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 69. Araştırma Ölçekleri ile Akademik Hizmet Yılı Arasındaki İlişkilere Yönelik ANOVA Ortalama Sonuçları

Ölçekler	Yaş	Betimsel İst.			ANOVA	
		N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Girişimcilik Niyeti	1-5 yıl	40	3,70	0,801	,388	,678
	5-10 yıl	88	3,82	0,638		
	11 yıl ve üzeri	197	3,78	0,710		
Yaratıcılık	1-5 yıl	40	3,53	0,779	1,392	,250
	5-10 yıl	88	3,77	0,857		
	11 yıl ve üzeri	197	3,69	0,704		
Algılanan Fayda	1-5 yıl	40	3,33	0,799	,124	,884
	5-10 yıl	88	3,41	0,943		
	11 yıl ve üzeri	197	3,39	0,782		
Kendine Güven	1-5 yıl	40	3,58	0,570	,375	,688
	5-10 yıl	88	3,50	0,724		
	11 yıl ve üzeri	197	3,57	0,675		
Girişimci Tutum	1-5 yıl	40	4,17	0,670	1,220	,297
	5-10 yıl	88	4,14	0,755		
	11 yıl ve üzeri	197	4,02	0,706		
İş Deneyimi	1-5 yıl	40	2,75	0,947	,435	,648
	5-10 yıl	88	2,61	0,906		
	11 yıl ve üzeri	197	2,73	1,090		
Öznel Normlar	1-5 yıl	40	3,19	0,862	2,076	,127
	5-10 yıl	88	3,44	0,792		
	11 yıl ve üzeri	197	3,25	0,791		
Üniversite Girişimcilik Kültürü	1-5 yıl	40	3,33	0,689	1,165	,313
	5-10 yıl	88	3,20	1,028		
	11 yıl ve üzeri	197	3,39	0,939		
Girişimcilik Eğitimi	1-5 yıl	40	2,37	0,872	1,302	,274
	5-10 yıl	88	2,41	0,874		
	11 yıl ve üzeri	197	2,56	0,865		
İş Ortamı	1-5 yıl	40	2,43	0,718	6,529	,002
	5-10 yıl	88	2,87	0,790		

	11 yıl ve üzeri	197	2,92	0,820		
Algılanan Kontrol	1-5 yıl	40	3,53	0,703	1,449	,236
	5-10 yıl	88	3,71	0,648		
	11 yıl ve üzeri	197	3,71	0,637		
Algılanan Performans	1-5 yıl	40	3,29	0,650	6,403	,002
	5-10 yıl	88	3,20	0,760		
	11 yıl ve üzeri	197	3,50	0,671		

Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların akademik hizmet yılına göre iş ortamı [F(2, 322) =6,529 p= 0,002] ve algılanan performans [F(2, 322) =6,403 p= 0,002] ölçeğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun tespiti için Post-Hoc analizine bağlı olarak Tukey testi gerçekleştirilmiştir. Tukey testine göre iş ortamı ölçeği için “1-5 yıl” aralığı ile 5-10 yıl aralığında (p=0,011), 11 yıl ve üzeri aralığında (p=0,001); algılanan performans ölçeği için “5-10 yıl” aralığı ile 11 yıl ve üzeri aralığında (p=0,002) anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu ölçekler dışındaki ölçeklerle katılımcıların yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 70. Araştırma Ölçekleri ile Akademik Çalışma Alanı Arasındaki İlişkilere Yönelik ANOVA Ortalama Sonuçları

Ölçekler		Betimsel İst.			ANOVA	
		Ss	sd	MS	F	p
Girişimcilik Niyeti	Gruplar arası	2,671	4	,668	1,362	,247
	Gruplar içi	156,943	320	,490		
	Toplam	159,614	324			
Yaratıcılık	Gruplar arası	12,649	4	3,162	5,828	,000
	Gruplar içi	173,622	320	,543		
	Toplam	186,271	324			
Algılanan Fayda	Gruplar arası	,803	4	,201	,290	,884
	Gruplar içi	221,460	320	,692		
	Toplam	222,262	324			
Kendine Güven	Gruplar arası	3,625	4	,906	2,011	,093
	Gruplar içi	144,250	320	,451		
	Toplam	147,875	324			
Girişimci Tutum	Gruplar arası	5,804	4	1,451	2,898	,022
	Gruplar içi	160,184	320	,501		
	Toplam	165,988	324			
İş Deneyimi	Gruplar arası	4,344	4	1,086	1,035	,389
	Gruplar içi	335,656	320	1,049		
	Toplam	340,000	324			
Öznel Normlar	Gruplar arası	,963	4	,241	,370	,830
	Gruplar içi	207,954	320	,650		
	Toplam	208,916	324			
Üniversite Girişimcilik Kültürü	Gruplar arası	6,429	4	1,607	1,845	,120
	Gruplar içi	278,715	320	,871		
	Toplam	285,144	324			
	Gruplar arası	6,143	4	1,536		

Girişimcilik Eğitimi	Gruplar içi	238,725	320	,746	2,059	,086
	Toplam	244,868	324			
İş Ortamı	Gruplar arası	2,130	4	,533	,803	,524
	Gruplar içi	212,321	320	,664		
	Toplam	214,451	324			
Algılanan Kontrol	Gruplar arası	2,657	4	,664	1,586	,178
	Gruplar içi	134,002	320	,419		
	Toplam	136,659	324			
Algılanan Performans	Gruplar arası	4,840	4	1,210	2,478	,044
	Gruplar içi	156,255	320	,488		
	Toplam	161,095	324			

Araştırma ölçeklerinin akademik çalışma alanı ile farklılıklar ilişkisinde anlamlı sonuçlara ulaşmak adına bazı çalışma alanları diğer başlığı altında toplanarak analize dahil edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların akademik çalışma alanına göre yaratıcılık [$F(4, 320) = 1,362$ $p = 0,000$] ve algılanan performans [$F(4, 320) = 2,478$ $p = 0,044$] ölçeğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Grup sayısındaki farklılıklar varyansların eşit olup olmaması durumları dikkate alınarak Post-Hoc analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucuna göre, yaratıcılık ölçeğinde Sağlık Bilimleri alanındaki katılımcıların Mühendislik ve Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler alanındaki katılımcılarından, algılanan performans ölçeğinde Sağlık Bilimleri alanındaki katılımcılar ile Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler alanındaki katılımcılardan farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 71. Araştırmanın Hipotezlerine İlişkin Özet Tablo

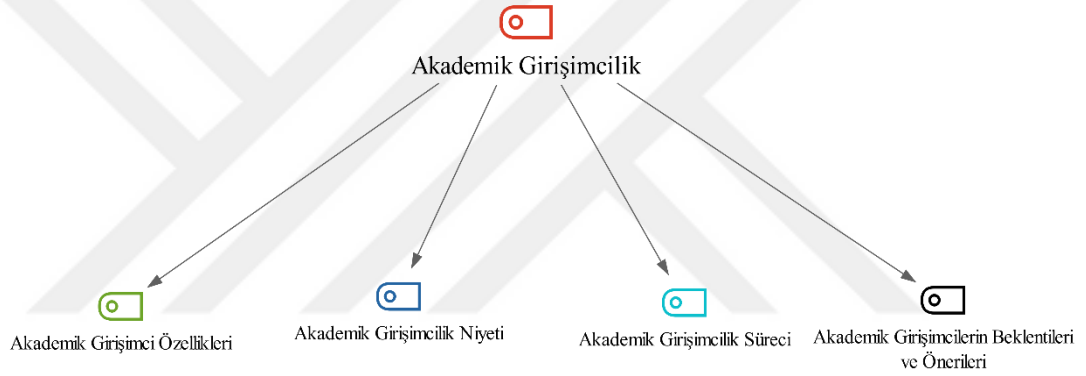
Hipotezler		Desteklenme Durumu
H ₁	Akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₂	Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H _{2a}	Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H _{2b}	Akademik girişimciliğe yönelik öznel normlar ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi

H ₃	Akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrolü ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₄	Yaratıcılık ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₅	Algılanan fayda ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₆	Kendine güven ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₇	Algılanan performans ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H _{8a}	İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H _{8b}	İş deneyimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₉	Üniversite girişimcilik kültürü ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklenmedi
H ₁₀	Girişimcilik eğitimi ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₁₁	İş ortamı ile akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrol arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	Desteklendi
H ₁₂	Girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol, akademik girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.	Desteklendi
H ₁₃	Akademisyen girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H _{13a}	Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H _{13b}	Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları yaş değişkenine göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H _{13c}	Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik unvan değişkenine göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H _{13d}	Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik hizmet yılına göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi
H _{13e}	Akademik girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algıları akademik uzmanlık alanına göre farklılık göstermektedir.	Desteklendi

3.6.2. Nitel Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde, akademik girişimcilerle yapılan görüşmelerle edinilen nitel araştırma verilerinin tabi tutulan analiz sonucuna göre ortaya çıkan temalarına, kodlarına ve alt kodlarına değinilmiştir. Araştırma nitel kısmında sorulan sorular ve alınan yanıtlar doğrultusunda 15 görüşme dokümanının kodlanması sonucunda “Akademik Girişimcilik” ana teması altında 4 tema belirlenmiştir. Şekil 12’de görülebileceği gibi araştırmanın temaları; akademik girişimci özellikleri, akademik girişimcilik niyeti, akademik girişimcilik süreci, akademik girişimcilerin beklentileri ve önerileridir. Tüm temaların kodlama (frekans) sayısı 295’dir.

Şekil 11. Örneklem Grubunun Tema Haritası

Tablo 72’de katılımcılarla yapılan görüşmelerle elde edilen ifadelerin kodlanmış temalara göre oluşturulmuş kod sistemine ve frekans dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 72. Tema, Alt Tema, Kod Sistem Tablosu

		Frekans
Akademik Girişimci Özellikleri	Akademik Girişimci Özellikleri	43
	Ekiple Çalışabilen	8
	Yenilikçi	7
	Teorik Bilgiyi Uygulamaya Dönüştürebilen	6
	Mücadeleci	5
	Risk Alabilen - Cesur	4
	Disiplinlerarası Çalışma	3
	Yaratıcı	3
	Liderlik	2
	Otonomi Sahibi	3
	İnatçı	2

Akademik Girişimcilik Niyeti	Akademik Girişimcilik Niyeti	93
	Çekici Faktörler	76
	Toplumsal ve Sosyal Fayda Sağlama	13
	Sosyal Ağların Etkisi	13
	Üniversite	7
	Aile ve Yakın Arkadaşlar	6
	Yeni Fikirler Üretme İsteği	8
	Kendini Gerçekleştirme	7
	Bilimsel Bilgiyi Ticarileştirme	7
	Nitelikli Eğitim Sunma ve Öğrenci Yetiştirme	7
	Sektördeki Uygulama Deneyimi	7
	Üniversite-Sanayi İşbirliğine Katkı	6
	Finansal Getiri Elde Etme	3
	Tüketicinin Onayı	3
	Mesleki Tatmin	2
	İtici Faktörler	17
	Üniversite Desteklerinin Yetersizliği	4
	Bürokratik Engeller	4
	Aile Sorumluluğu	3
	Gelir İhtiyacı	3
	İdari İşlerin Fazlalığı	2
	Uzman Personel İstihdamı Sağlayamama	1
Akademik Girişimcilik Süreci	Akademik Girişimcilik Süreci	103
	Girişimcilikte Karşılaşılan Olaylar	38
	Karşılaşılan Olumsuzluklar	26
	Dış Çevrenin Etkisi	5
	Maddi Destek Alamamak	5
	Prosedürlerin Fazla Olması	4
	Teşvik Mekanizmalarının Yetersizliği	4
	Cam Tavan	4
	İç Anlaşmazlıklar	3
	Olumlu Edinimler	12
	Üniversite Desteği	4
	Teşvik Olma	3
	Ekip Ruhu	2
	Sektörün Talebini Karşılamak	2
	Başarısızlıktan Öğrenme	1
	Girişimci Olduktan Sonraki Süreç	65
	Olumsuz	45
	Üniversite Açısından	16
	Girişimcilik Kültürünün Zayıf Olması	9
	Bürokratik İşlerin Fazla Olması	4
	Ders Yükünün Fazla Olması	3

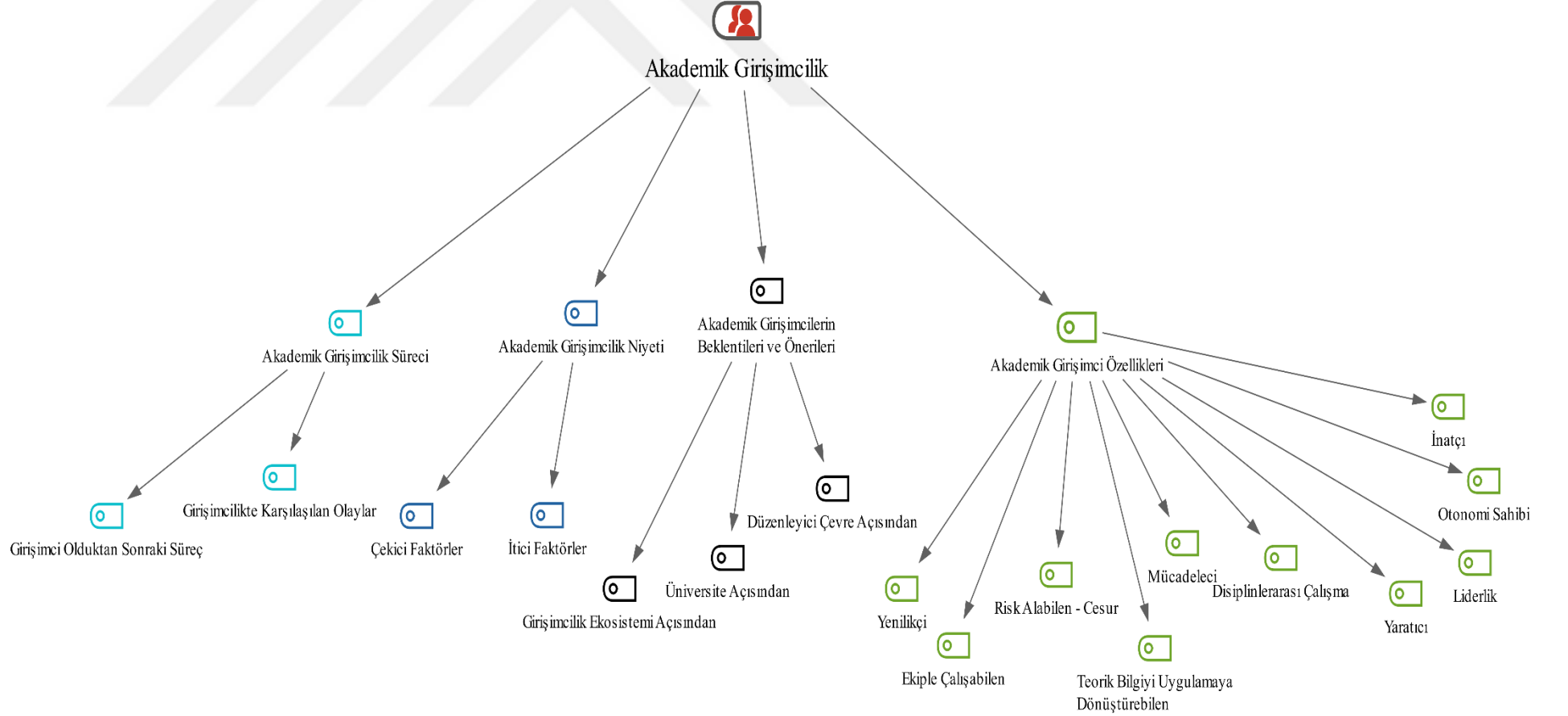
	TGB'ler Açısından	10
	Yer Bulmamak ve Coğrafi Uzaklık	4
	Vergilerin Fazla Olması	4
	Desteklerin Sürdürülebilirliği	2
	Pazarlama ve Satış Bilgisi Eksikliği	6
	Kur Farkından Dolayı Hammaddeye Ulaşamama	6
	Girişimcilik Destek Mekanizmalarındaki Yönetim Değişiklikleri	4
	Çalışma Ekibinin Olmaması	3
	Olumlu	20
	Üniversite Destekleri	7
	Teknopark Destekleri	6
	Proje Destekleri	4
	Yakın Çevre Desteği	2
	İş Ortamı	1
Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri	Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri	56
	Üniversite Açısından	20
	Girişimci Üniversite Anlayışının Geliştirilmesi	8
	Üniversitede Girişimciliğe Esneklik Sağlanması	6
	Girişimcilik Eğitiminin Geliştirilmesi	4
	Akademik Başarı Değerlendirme Kriterlerinin Genişletilmesi	2
	Düzenleyici Çevre Açısından	17
	Alana Özgü Desteklerin Geliştirilmesi	6
	Araştırmacıların Mali Durumunun İyileştirilmesi	5
	Vergilerin Fazla Olması	4
	Girişimcilik Desteklerine İlişkin Yönerge Oluşturulması	2
	Girişimcilik Ekosistemi Açısından	19
	Akademik Girişimcilere Özgü Yeni Ekosistemin Yapılandırılması	13
	Diğer Ülkelerdeki İyi Uygulama Örneklerinin Takip Edilmesi	4
	Paydaşlarca Girişimcilikle İlgili Endekslerin Takip Edilmesi	2

Nitel araştırma kapsamında yapılan kodlama sonucunda verilerin ne sıklıkla kullanıldığı kod bulutu aracılığıyla görselleştirilmiştir. Kod bulutu oluşturulurken metin içinde en az 4 kez tekrarlanmış, 32 kod dikkate alınmıştır. Kod bulutundaki görsellerin font büyüklüğü kodların sık kullanıldığını ifade etmektedir. Buna göre, araştırmada en sık tekrarlanan kodlar; “akademik girişimcilere özgü yeni ekosistemin yapılandırılması” ve “toplumsal ve sosyal fayda sağlama” olarak tespit edilmiştir.

Şekil 12. Kodlama Sayısına Göre Kod Bulutu

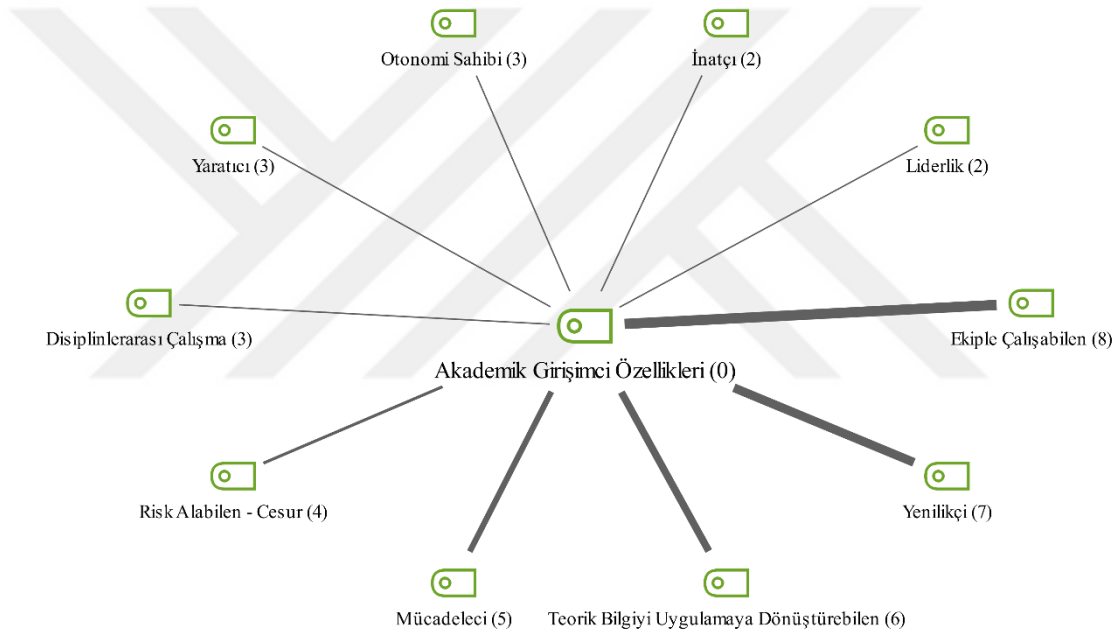
Şekil 13. Akademik Girişimcilik Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

3.6.2.1. Akademik Girişimci Özellikleri Temasına İlişkin Bulgular

Nitel araştırma bulgularının ilk teması olan akademik girişimci özellikleri hiyerarşik kod alt bölümler modeli Şekil 15’de görülmektedir. Akademik girişimci özellikleri teması 10 farklı kod ile tanımlanmıştır. Bunlar; ekiple çalışabilen, teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürebilen, yenilikçi, mücadeleci, risk alabilen-cesur, disiplinlerarası çalışma, yaratıcı, otonomi sahibi, inatçı ve liderliktir.

Şekil 14. Akademik Girişimci Özellikleri Kod-Alt Kod Modeli

Akademik girişimci özellikler temasında katılımcılar “ekiple çalışabilen” ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar akademik girişimci olarak bir ekibi organize etme noktasında iyi olduklarından, girişimcilik faaliyetleri için ekip olarak çalışmanın ve ekibe uyum sağlamanın önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG13 kodlu katılımcının ifadesi şöyledir:

“...Akademik girişimci, geliştirdiği teknolojinin insanlara ulaşmasını ve insanlar için değer yaratmasını istiyorsa iyi bir ekiple çalışmak zorunda...” (AG13)

Akademik girişimci özellikleri temasında katılımcıların yoğun görüş bildirdikleri bir diğer kod “yenilikçi” olmuştur. Katılımcılar genelde girişimcilik özelde ise akademik girişimcilik faaliyetlerinde yenilikçiliğin önemine değinerek, yenilikçi düşünce ve yaklaşımın akademik girişimciliğin önemli bir özelliği olduğundan bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG8 ve AG9 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Girişimci denildiğinde aklıma yerinde oturmayan bir insan geliyor. Her zaman arayış içinde olan, yeni fırsatlar ve yeni olanaklar. Her gün yeniden faydalı bir iş için arayış içinde olmak...” (AG8)

“...Akademik girişimciliğin iki yönü var. Birincisi teorik birikimin gerçeğe dönüşmesi, ikincisi inovatif bir şeylerin ortaya çıkmasıdır...” (AG9)

Akademik girişimci özellikleri temasında katılımcıların yoğun görüş bildirdikleri bir diğer kod “teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürebilen” olmuştur. Katılımcılar akademik girişimcilik tanımına ithafta bulunarak bu girişimcilerin teorik bilgilerini pratikte uygulayabilme özelliği taşıdıklarından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG6 ve AG12 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Akademide bilimsel çıktıların, önce prototip sonra patentlenebilir özgün ve kullanılabilir kaynaklara dönüştürülmesi olarak tanımlayabilirim. Çünkü akademide çok güçlü bir birikimi var, ama bunun çok küçük bir kısmı sanayiye aktarılabilir. O yüzden sanayiye aktarabilecek, donanımına sahip akademisyenler girişimcidir. Teorik bilgiyi pratik hayata uygulanabilir hale getiren bireylerdir...” (AG6)

“...Akademik girişimcilik denildiğinde, bilgisini sanayiye, uygulamaya dönüştürmeye çalışmanın bir yansıması olarak görüyorum...” (AG12)

Akademik girişimci özellikleri temasında katılımcıların yoğun görüş bildirdikleri bir diğer kod “mücadeleci” olmuştur. Katılımcılar girişimcilik faaliyetlerinde karşıladıkları ya da karşılaşma ihtimalleri olan olumlu-olumsuz her

durumda mücadeleden vazgeçmeme özelliklerinin olduğundan bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG8 ve AG11 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

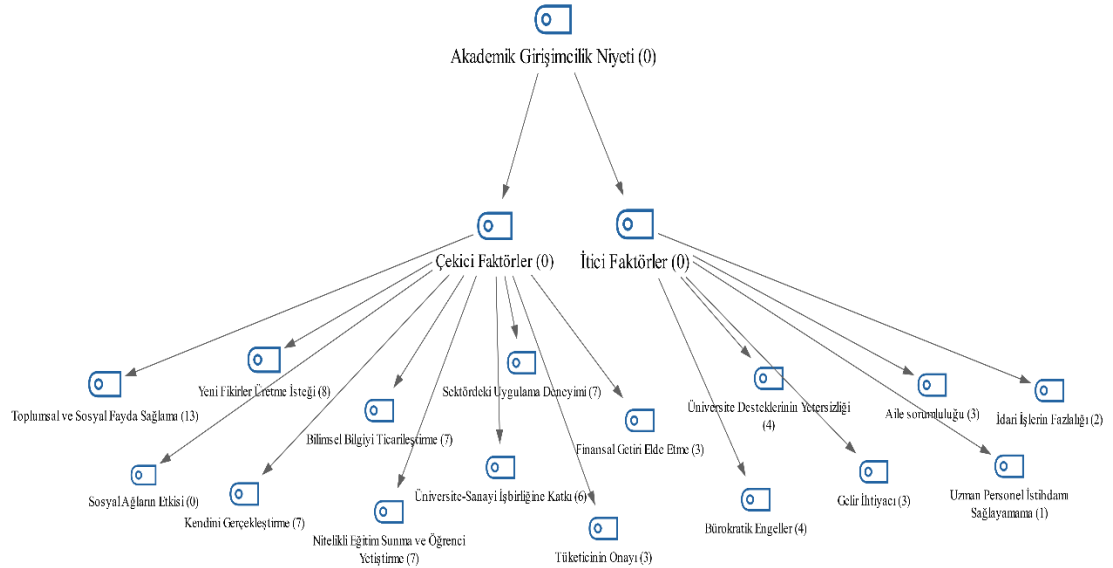
“...Başladığım bir işi bitirmek isterim. Başkalarının yapamadığı ya da yapılmasının zor olduğunu söylediği şeyleri yapmayı daha çok severim...” (AG8)

“...Girişimcilik sadece fikri olan değil, fikrini gerçekleştirebilen yaratıcı bir süreç yaşayan ve yere düştüğünde ayağa kalkabilenlere girişimcidir...” (AG11)

3.6.2.2. Akademik Girişimcilik Niyeti Temasına İlişkin Bulgular

Nitel araştırma bulgularının ikinci teması olan akademik girişimcilik niyeti hiyerarşik kod alt bölümler modeli Şekil 16’da görülmektedir. Akademik girişimci niyeti teması iki farklı alt kategori olarak “çekici faktörler” ve “itici faktörler” olarak incelenmiştir.

Şekil 15. Akademik Girişimcilik Niyeti Kod-Alt Kod Modeli

Akademik girişimcilik niyeti temasında katılımcılar “çekici faktörler” kategorisi altında “toplumsal ve sosyal fayda sağlama” ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar akademik girişimcilik faaliyetlerinde ülke bağlamında

toplumsal ve sosyal faydayı önceliklerinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG2, AG6 ve AG13 kodlu katılımcının ifadesi şöyledir:

“...Eğitim çok haz aldığım bir konu ama sadece derse girip çıkmak bana yeterli gelmiyor. Ülkeme bu şekilde bir katma değer sağlamak istiyorum. Yapmış olduğum çalışmalarla topluma da faydalar sağlamak istiyorum...” (AG2)

“...Ülke kaynaklarının akılcı ve inovatif yöntemlerle teknolojik ürünlere dönüştürülmesi. Ülke kalkınması ve istihdamı için çok önemlidir...” (AG6)

“...Girişimcilik benim için bilgilerimin toplum ve insanlık adına faydaya dönüşüp, insanların hayatına dokunacak iyilikler yaratmasıdır. Sosyo-ekonomik bir değer yaratmasıdır...” (AG13)

Akademik girişimcilik niyeti temasında katılımcıların yoğun görüş bildirdikleri bir diğer kod “sosyal ağların etkisi” olmuştur. Katılımcılar, girişimcilik faaliyetlerini sürdürdükleri destek yapılarındaki, bünyesinde çalıştıkları kurumdaki ve yakın çevresindeki ağların girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilendiklerinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG2, AG10 ve AG13 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Açıkçası teknokentteki meslektaşlarımızın motive etmesi iyi oldu. İnsanın kendi emeğiyle ürettiği bir işin maaşın dışında bir işin ticari anlamda başarıya ulaşması da büyük bir motivasyon, bu da çevremde olumlu karşılıyor...” (AG2)

“...Esnaf bir babanın çocuğuyum. Babanın kendi iş yerinin olması, insana sahiplik ve motivasyon sağlıyor. Etrafımdaki hocalarımızın da kendi akademik çalışmalarını girişime çevirmelerini görmek de bizi etkiledi. Eşimde öğretim görevlisi ve yazılımcı olduğu için ciddi manada katkılar sağladı. Bu destek elbette maddi ve manevi olarak sürecin sağlıklı ve sağlam adımlarla gitmesini sağladı...” (AG10)

“...Bölümünden çok fazla start-up var, bu arkadaşlarımın olması ve örnek olarak önümüzde olması önemli bir teşkildi...” (AG13)

“...Üniversitemde girişimcilik önemsleniyor, sayıca çok fazla akademik girişimci var. Ailem, birlikte çalıştığımız hocalarımız ve ailelerini de bizi teşvik ediyor. Rektörümüz ve rektör yardımcılarımızın da şirketleri var...” (AG15)

Akademik girişimcilik niyeti temasında katılımcıların yoğun görüş bildirdikleri bir diğer kod “yeni fikirler üretme isteği” olmuştur. Katılımcılar, akademik girişimcilik niyetlerinde yeni fikirler üretmenin önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG11 ve AG12 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Akademik girişimcilikte hiçbir girişimcinin finansal bir hayali olduğunu zannetmiyorum. Burada önemli olan yeni bir şey bulmak, hayalinizin peşinde koşmak ama uçmamak...” (AG11)

“...Bilgimizi bir alanda süremiz tamamlandığı zaman bir başka alanda üretken olarak devamlılığı sağlamalıyız. Bilgiyi sürekli aktif alana taşıyacak şekilde düşünmek lazım. Toplumda öyle bir anlayış var ki, emekli olayım, tatil yapayım. Ben dünyaya emekli olmak için gelmedim diye düşünürüm. Bilgiyi kullanmadığınız müddetçe ölmeye başlarsınız. İnsanı üretken kılmak lazım...” (AG12)

Akademik girişimcilik niyeti temasında katılımcılar “itici faktörler” kategorisi altında “bürokratik engeller”, “üniversite desteklerinin yetersizliği” ve “gelir ihtiyacı” ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar girişimcilik niyetlerine etki eden itici faktörler olarak kurumlarındaki idari ve bürokratik işlerin fazlalığından ve finansal gelir ihtiyacından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG2, AG5 ve AG9 kodlu katılımcının ifadesi şöyledir:

“...Zaman anlamında aileme ayırmam gereken zamandan feragat etmem gerekebiliyor. Ciddi zaman alan bir şey bu girişimcilik, ticarileştirmek ve takip etmek. Zaman konusunda dezavantaj sağlıyor tabi ki, sadece derse giren çıkan biri olsan daha fazla zaman ayırabildim aileme, iş yükü artırıyor öyle söyleyebilirim...” (AG2)

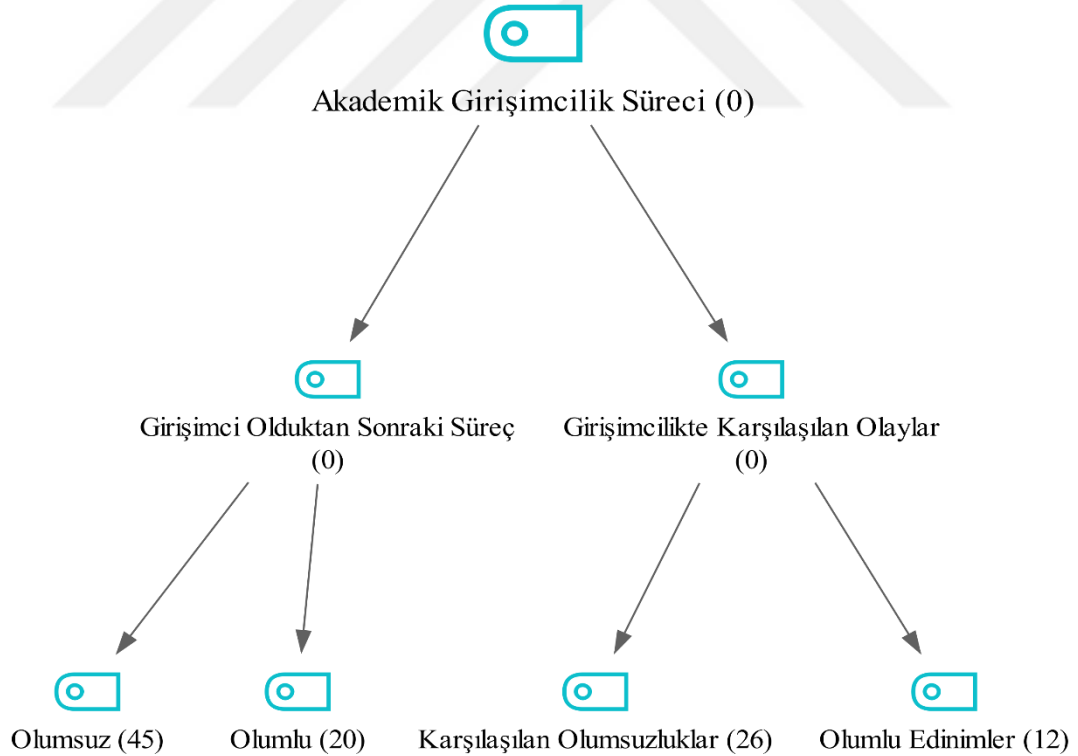
“...Hocaların aldıkları maaş belli, ders saatleri belli, bu işe bütçe kaynak ayıramayacakları içinde girişimciliğe çok fazla vakit ayıramayacaklardır...” (AG5)

“...Motivasyon azaltıcı olarak maddiyata konu geliyor. Kur farkları, enflasyon, vergiler vb. hepsi sürekli artıyor...” (AG9)

3.6.2.3. Akademik Girişimcilik Süreci Temasına İlişkin Bulgular

Nitel araştırma bulgularının üçüncü teması olan akademik girişimcilik süreci hiyerarşik kod alt bölümler modeli Şekil 17’de görülmektedir. Akademik girişimcilik süreci teması iki farklı alt kategori olarak “girişimcilikte karşılaşılan olaylar” ve “girişimci olduktan sonraki süreç” olarak incelenmiştir.

Şekil 16. Akademik Girişimcilik Süreci Kod-Alt Kod Modeli

Konuyla ilgili ilk kategori altında “karşılaşılan olumsuzluklar” ve “olumlu edinimler” başlığında iki alt kategori bulunmaktadır. “Karşılaşılan olumsuzluklar”

kategorisinde katılımcılar “prosedürlerin fazla olması” ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar girişimcilik faaliyetlerinde çok fazla prosedürün olduğunu ve bu prosedürlerin zamanla girişimci motivasyonunu azaltma ihtimalinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG2 kodlu katılımcının ifadesine aşağıda yer verilmiştir.

“...Çok fazla, inanılmaz prosedür var. Başlangıçta bize çok fazla şey söyleniyor, şöyle kolaylıklar var, böyle kolaylıklar var ama şirket kurmaya başladığımızda çok hantal bir yapı ile karşı karşıya kalıyorsunuz. Bu da tabi insanın biraz motivasyonunu bozabiliyor...” (AG2)

“Karşılaşılan olumsuzluklar” kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod “teşvik mekanizmalarının yetersizliği”dir. Katılımcılar girişimcilik teşvik ve destek mekanizmaları olarak yapılandırılan kurum veya birimlerdeki süreçlerin daha doğru tanımlanmasından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili öne çıkan AG4 ve AG14 kodlu katılımcının ifadesine aşağıda yer verilmiştir.

“...Sürecin elemanları unutuluyor. Bir teknokente başvurduğunuzda hiç yardım almadan kimseye telefonlar açmadan o teknokentteki kolaylaştırıcı bilgilerle şirketi kurabilmelisiniz. Yine de telefon ederek öğrenmek zorunda kaldım bazı şeyleri...” (AG4)

“...Teknokentler yıllar içerisinde akademik ilişkiler anlamında zayıfladı. Türkiye geneli için söylüyorum, Teknokentteki çalışan sayısı azaldı...” (AG14)

“Karşılaşılan olumsuzluklar” kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod “iç anlaşmazlıklar”dır. Katılımcılar çalıştıkları kurumlarda karşılaştıkları akademik çatışmaların ve mobbinglerin girişimci motivasyonlarını azalttığından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili öne çıkan AG6 kodlu katılımcının ifadesine aşağıda yer verilmiştir.

“...Fakültemdeki ilk örnektim. Akademide ne yazık ki, mobbing var. Ama bu da kurumsal kültür ve anlayış, bugünden yarına o da değişecek bir şey değil. Biraz

farklı olan, biraz kendi istediğini yapma özgürlüğünü yapmak isteyen insanlar akademik camiada yıpratılıyorlar. Akademideki bu süreçlerden dolayı yaşadığım olumsuzluklar sebebi ile motivasyonum azaldı...” (AG6)

“Karşılaşılan olumsuzluklar” kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod “dış çevrenin etkisi”dir. Katılımcılar akademik girişimcilik faaliyetleri içerisinde yer alan proje ve ürün satışı süreçlerinde bazı dış etkenlerin etkili olabildiğinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili AG10 ve AG11 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Projelerde değerlendirme süreci çok uzun. Örneğin: proje red gerekçelerine baktığımızda bazen hakemin içeriğine dahi okumamış olduğunu görerek üzüntüye kapılmışım. O kızgınlıkla aynı projeyi aynı şekilde gönderdim ve kabul edildi. Hakem şansını bir olumsuzluk olarak görüyorum...” (AG10)

“...Satışa geçtiğimiz anda sensör üretimi durdu. Yurtdışından bir firma sensörü üretmeme kararı aldı. Ürünü, devreyi ve şemayı değiştirmek durumunda kaldım...” (AG11)

“Olumlu edinimler” alt kategorisinde katılımcılar girişimcilik süreçlerinde yaşadıkları başarısız deneyimlerden yeni bir şeyler öğrendiklerinden, üniversitenin süreçlerdeki katkısından, sektöründe ihtiyaç ve talebinin karşılanmasından bahsetmişlerdir. Konularla ilgili öne çıkan AG5, AG8 ve AG13 kodlu katılımcıların ifadesi şöyledir:

“...Uzunca bir zaman gönüllü ürettik. Bunlar genellikle üniversiteler içindeki projeler olarak kaldı. Ürüne dönüşmedi. Proje bağlamında kaldı. Son 4-5 yıllık süreçte çalışmalar âtıl durumda kalmasın diye, ürüne yönelik projeler yapalım kararı aldık. Ürünü yapalım, üründen proje ortaya çıkartalım, noktasına döndürdük işi. Bunu yapmadan başarı elde edemiyoruz...” (AG5)

“...Girişimci üniversitede üst yönetim çok önemli. Üniversite yönetimlerin teşviki sürdürülebilir olmalıdır. Yönetimin anlayışı, stratejisi ve politikası girişimciliği

destekleyici yönde olursa akademik girişimcilikte süreçler daha da olumlu işler. Yayın, patent ne kadar önemliyse akademik yükselmelerde şirket sahibi olmakta o kadar önemli ve motive eden bir unsur...” (AG8)

“...Ben sürece bir sponsor ile başladım. Müşterim hazırды. Yurtdışında bir şirket benim müşterimdi. Üniversitede girişimin kuruluşunca teşvik etti. Daha önce örnekler vardı, bu süreçte katkısı oldu. Üniversite yönetimi bu girişimcilik yolculuğuma hep destek oldu. Üniversite imkanlarını kullanabilelim diye şirketler arasında bir sözleşme imzalandı ve ciromuzun belirli bir miktarı kuruma aktarılarak, kurumdaki cihazları kullanma fırsatını yakaladık. Böylece hem üniversite kazandı hem de şirketler hayatta kalabildi...” (AG13)

Katılımcılar bu ana tema altında “girişimci olduktan sonraki süreç” kategorisinde görüş bildirmişlerdir. Bu kategori altında “olumlu” ve “olumsuz” başlığında iki alt kategori bulunmaktadır. “Olumlu” kategorisinde katılımcılar yoğun olarak Teknopark, üniversite ve proje desteklerinin akademik girişimcilik faaliyetlerine ve niyetlerine olumlu yönde etki ettiğinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili öne çıkan AG3, AG8, AG9, AG10 ve AG13 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Çok fazla eğitim var. Mentorluk eğitimleri çok. Çeşitli programları var. Yatırımcılarla bir araya getirmeye çalışıyorlar. Bu ne kadar faydalı oluyor, yine iş bizde bitiyor...” (AG3)

“...Benim üniversitemde girişimcilik önemseniyor. Rektörümüzde mühendis, bu tarz projelere ve şirketleşmelere önem veriyor. Aynı şekilde dekanımızda bu süreçlerde çok aktif bir hocamız. Onlara denk gelmek iyi oldu, bizleri daha iyi anlıyorlar...” (AG8)

“...TÜBİTAK’tan aldığım destek olmasaydı ve bir miktar paramda olmasaydı bu işe giremezdim. O destek sayesinde şirketi kurdum, bir öğrencimi çalıştırdım...” (AG9)

“...Puan olarak katkı sağlıyor. Üniversite teşvik mekanizmalarında projeler ve girişimler destek sağlıyor. Üniversitenin bunu önemseydiğini göstermesi adına teşvikler var. BAP ile ilgili süreçlerde projelerle ilgili yeteneklerimizi geliştirebiliyoruz.” (AG10)

“...Üniversite yönetimi bu girişimcilik yolculuğuma hep destek oldu. Üniversite imkanlarını kullanabilelim diye şirketler arasında bir sözleşme imzalandı ve ciromuzun belirli bir miktarı kuruma aktarılarak, kurumdaki cihazları kullanma fırsatını yakaladık. Böylece hem üniversite kazandı hem de şirketler hayatta kalabildi...” (AG13)

“Olumsuz” alt kategorisinde katılımcılar “üniversite girişimcilik kültürünün zayıf olması” ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar akademik kimlikleri gereğince yerine getirdikleri faaliyetlerle girişimci kimlikleri gereğince yerine getirdikleri faaliyetler arasında bazı zorluklar yaşadıklarından ve bu durumun çalıştıkları üniversitedeki girişimcilik kültürünün zayıflığından dolayı olduğundan bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili öne çıkan AG9, AG10 ve AG11 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...En fazla problem yaşadığım konu şu, harita mühendisliği alanında, tamamıyla bir yazılımcı değiliz. Kendi problemlerimiz için kod yazabiliyoruz. Farklı alanlardan hocalarla kodlama yaparak çözdük. Ama burada akademisyen olduğumuz için 7/24 işe kendimizi veremiyoruz. Şu an bir problemimiz var, çok basit ama ekibi bir araya getiremiyoruz. Ekibi topladık ama akademisyen olmanın en büyük şeyi bu zaman ayıramıyorsunuz. Bölümde idari işlerimiz var, derslere giriyoruz, bir sürü öğrenciye danışmanlık yapıyoruz. Lisansüstü danışmanlıklarımız var...” (AG9)

“...Bir kere çok fazla prosedür var, projeyi yazarken rapor sunarken prosedüre boğuluyoruz. Akademik işimizin yanında bir girişim yapmak istiyorsunuz ama o girişimde daha fazla istihdam etmeniz gerekiyor. Bunlarda zorluklar doğuruyor...” (AG10)

“...Fakültem onurlandırıyor ama bir noktadan sonra akademik işleri aksatmayalım, izin yazıları verirken bir destur çekmeler yaşanıyor. Bunları gerçekleştiremezseniz tam bir akademik girişimci olamıyorsunuz. Tam bir akademik girişimci olabilmeniz için özerk ve özgür olmanız lazım. O yüzden de akademik camiada girişimcilerin çoğu şirketleri kapattılar, danışmanlığa döndüler...” (AG11)

“Olumsuz” alt kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri diğer kodlar “TGB’ler açısından olumsuzluklar”, “pazarlama ve satış bilgisi eksikliği” ve “kur farkından dolayı hammaddeye ulaşamama”dır. Katılımcılar girişimlerini sürdürdükleri TGB’lerdeki çalışma ortamlarının yeterli olmadığından, ürünün pazarlanması ve satışı konusundaki deneyim eksiklerinin olduğundan ve ekonomik alandaki enflasyon sebebiyle yaşanan kur farklarından dolayı hammaddeye ulaşmada sorun yaşadıklarından bahsetmişlerdir. Bu konularla ilgili öne çıkan AG5, AG7, AG10, AG12 ve AG15 kodlu katılımcıların ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“...Bazı hocalarımız vardır teknik olarak çok iyi bir bilgiye sahiptir, fakat onu hayata geçirmede işin içine giremez. Eline kâğıt kalem aldıkları zaman her türlü yapar ama iş girişimcilik noktasına geldiğinde problem yaşanıyor. Girişimci hocalarımızın birçoğu şirketi kuruyor, çalışmayı yapıyor. Sonuçta ürünün satış ve pazarlamasında aktif bir rol oynayamıyor...” (AG5)

“...Teknik alan için girişimciliğin yaşadığı problemler ağırlıklı olarak ürün tedariki, ürün fiyatları, gümrük ve gümrükleme sorunları. Bu konuların çözülmesi gerekir...” (AG5)

“...Akademisyenin esas ihtiyacı olan sermaye ve pazara erişim desteğidir. Siz eğer yaptığınız işi pazara ulaştıramıyorsanız, elinizde bir imkân yoksa hepsi hikâye kalır. Bunun sağlanması lazım...” (AG7)

“...Proje için ihtiyaç duyduğumuz donanımsal ürünleri bulma da sıkıntı yaşadık. Kur farkı ve ürünlerin bulunamamasından dolayı finansal ve ürün temini konusunda sıkıntılar yaşadık...” (AG10)

“...Girişimcilere ayrılan alanlar çok küçük alanlar. Çalışmalarımızı biz kendi ofislerimizde yürütüyoruz. Gönül ister ki, şirketin bulunduğu alanın daha geniş ve işlerlik kazanacak şekilde ofis ve lab. haline gelmesini isteriz. Yer sorunu var...” (AG12)

“...Teknopark’ın şehrin dışında olması zorluk yaratıyor. Network dışında bir yerdeyiz. Bu açığı kapatmak için çok çalışıyorlar. Şirketleri, ar-ge birimlerini çağırıyorlar. Ancak şehrin dışında olması büyük bir handikap. Diğer teknoparklarda da bu durum nispeten var. Bir çalışmamızın gidiş dönüşü oldukça maliyetli...” (AG15)

“Olumsuz” alt kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri diğer kod “girişimcilik destek mekanizmalarındaki yönetim değişiklikleri”dir. Katılımcılar çalıştıkları üniversite ve üniversite bünyesindeki girişimcilik mekanizmaları dahil olmak üzere, girişim faaliyeti gösterdikleri TGB’lerdeki üst yönetim değişikliklerinden ve bu yönetim değişikliklerinin girişimcilik faaliyetlerine olumsuz yönde etkileri olduğundan bahsetmişlerdir. Bu konuda öne çıkan AG7, AG11, AG13 ve AG14 kodlu katılımcıların ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“...Bu şirketin kurulması, yönetilmesi ve finans edilmesini akademisyene yıkarsanız bu işi akademisyen yapamaz. Bunun üniversite tarafından yönetilmesi lazım. Bunların olabilmesi için de devamlılık olması lazım. Üniversitelerde yönetimler değişiyor, yeni atamalar oluyor, süreçler değişiyor. Bunun bir mekanizmasının olması lazım, bu mekanizmanın yönetimden bağımsız olması lazım. Ana prosedürün daha doğru tanımlaması gereklidir...” (AG7)

“...Teknopark kapsamında yönetici değişiklikleri çok fazla oldu. Rektör değişince olduğu gibi personel değişiyor. Üniversitelerdeki bu tarz yerlerin daha kurumsal kalması gerektiğini düşünüyorum. Bağlı destek mekanizmalarının yani personelin bağımsız birileri tarafından yönetilmesi, üniversite aklıyla yönetilmemesi gerekiyor...” (AG11)

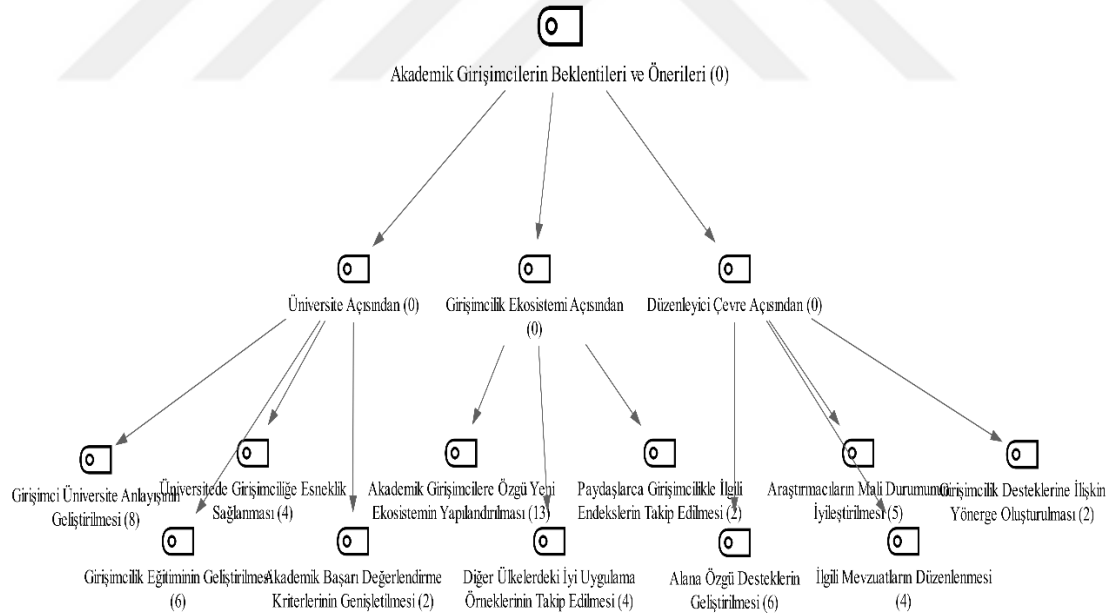
“...Yeni bir yönetici atandığında üniversiteye, TTO yapısını da değiştiriyor. TTO deneyim ve teknik bilgi gerektiren bir yapı...” (AG13)

“...Üniversitelerdeki akademik girişimciliğin gelişimi bireylerin yaklaşımına bağlıdır. Önceki dönemlerdeki çok daha ilgi gösteriyorken mevcut yönetim ilgi göstermiyor olabilir...” (AG14)

3.6.2.4. Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri Temasına İlişkin Bulgular

Nitel araştırma bulgularının dördüncü teması teması olan akademik girişimcilerin beklentileri ve önerileri hiyerarşik kod alt bölümler modeli Şekil 18’de görülmektedir.

Şekil 17. Akademik Girişimcilerin Beklentileri ve Önerileri Kod-Alt Kod Modeli

Akademik girişimcilerin beklentileri ve önerileri temasında katılımcılar “girişimcilik ekosistemi açısından”, “düzenleyici çevre açısından” ve “üniversite açısından” kategorisinde görüş bildirmişlerdir. Konuyla ilgili ilk alt kategori olan “üniversite açısından” başlığı “girişimci üniversite anlayışının geliştirilmesi”, “üniversitede girişimciliğe esneklik sağlanması”, “girişimcilik eğitiminin

geliştirilmesi”, “akademik başarı değerlendirme kriterlerinin genişletilmesi” kodlarından oluşmaktadır. Katılımcılar üniversitelerin girişimci bakış açılarını ve yönetim biçimlerini geliştirmelerinden, girişimcilik faaliyetleri sürdüren akademik girişimcilere idari görev, ders yükü gibi konularda esneklik sağlanmasından, akademik başarı değerlendirme kriterlerinin girişimcilik bağlamında genişletilmesinden ve girişimcilik eğitiminin geliştirilerek gelecek nesillerin teşvik edilmesinden bahsetmişlerdir. Konuyla ilgili öne çıkan AG1, AG2, AG9 ve AG13 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Bilgi değişkendir. Üniversite temel bilgiyi verir. Bilgiyi nerede bulacağını öğretir. Üniversitenin temel görevi öğrenciye vizyon vermek ve öğrencinin potansiyelini ortaya çıkarmak. Herkes girişimci olacak diye bir şey yok, ama çocuklar memur olmak istiyorlar, çünkü bir vizyon verilmiyor. Ben isterdim ki, fakülte sahadaki başarılı biri gelsin, motivasyon versin, yönetime söylüyorum ama hiç ilgilenmiyorlar. Herkes memur olmak istiyor, güzel değil ama garanti bir şey. Herkes memur olmamalı, girişimci olmalı...” (AG1)

“...Akademik başarı sadece yayın sayısı ile ölçülüyor, sadece yayın değil, öğrenciye ve kuruma ne kazandırır, bunların da dikkate alınması lazım. Elde edilen bir patent sayısı evet girişimcilikle alakalı ama başka parametrelerin eklenmesi gerekiyor. Ancak bu vizyon tam yerleşmedi henüz sadece yayın yapma üzerinden ölçüldüğü için kurumlarda "doğru düzgün derse gir, yayını yap otur" anlayışı olabiliyor...” (AG2)

“...TGB’lerde firma açabiliyoruz. En azından haftanın bir veya iki günü görevlendirme ile orada geçirebiliriz. Üniversite veya fakültelerde ders yükü biraz azaltılabilir, idari görev azaltılabilir. Bunlar benim için avantajlı olabilir...” (AG9)

“...TÜBİTAK’ta bir görevim var. Türkiye’deki TTO’ların performanslarını izliyoruz. Başarılı örneklerde var ülkemizde, ama bu başarılı örneklerin sesi çıkmıyor. TTO’ların en önemli konusu insanların yetkinliği ve yeteneğidir. Üniversiteler ve yönetimleri TTO’lara gerektiği kadar değer veremiyorlar, nasıl

konumlandıracaklarını bilemiyorlar. Türkiye’deki profesyonel yöneticilere sahip TTO’lar başarılı bir öyküye sahip. Aynı ekiple çalışan TTO’lar bunlar. Alanda uzman olarak çalıştıkları için bu bilgilerini sanayi ve üniversite arasında hocalarla köprü kurabiliyor. Eğer kurum hafızasını silip, bu ekibi yeniden oluşturmaya çalışırsanız, bu anlamda TTO’ların sadece tabelası olur. Türkiye’deki TTO’ların iyi olan örneklerini alıp, bunların yaygınlaştırmasını sağlamalıyız. Bir tarafta temel bilim bakış açısına sahip bilim insanları var, diğer tarafta da sorunlarının çözülmesini bekleyen sanayiciler var. İkisinin arasında uyumlaştırıcıya ihtiyaç var. Bu uyumlaştırıcının da iki tarafı anlayan deneyimli kişilerden oluşması lazım. Bu örnekler arttıkça üniversitelerinde bakış açısı artacaktır. Şu anda üniversite yöneticilerinin TTO’lara bakış açısı performansı etkiliyor. Yönetim değişiyor, TTO lav ediliyor, yenisi kurulmaya çalışılıyor...” (AG13)

Konuyla ilgili ikinci alt kategori olan “düzenleyici çerçeve” başlığı “alana özgü desteklerin geliştirilmesi”, “araştırmacıların mali durumunun iyileştirilmesi”, “ilgili mevzuatların düzenlenmesi” ve “girişimcilik desteklerine ilişkin yönerge oluşturulması” kodlarından oluşmaktadır. Katılımcılar alana özgü daha çözüm üreten ve uzun vadeli desteklerin geliştirilmesinden, mevcut desteklerin finansal olarak miktarlarının artırılması ve ekonomik durum göz önünde bulundurarak belirli periyotlarda revize edilmesinden, girişimcilik alanında sürdürülen faaliyetlerde esas alınan mevzuatların güncel durumları dikkate alınarak düzenlenmesinden ve akademik girişimcilere verilen desteklere ilişkin özgün içeriklerle yeni yönergelerin oluşturulmasından bahsedilmiştir. Konuyla ilgili olarak öne çıkan AG3, AG5, AG9, AG11 ve AG12 kodlu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“...Maddi desteğin miktarı artırabilir. Günümüzde yazılımcılar büyük meblağlarla çalışıyor, verilen para buna yeterli değil. Alt ve üst limitler var...” (AG3)

“...Vergi mevzuatındaki güncellemelerden sonra bu durum yaşanmaya başlandı. Türkiye’de bazı firmaların bu duruma aracılık etmesi gerekiyor. Bazı şirketler başladı, onda da fiyatın iki katı vergi giriyor işin içine. Gümrük mevzuatlarında düzenleme yapılması gerekiyor. Öneri olarak; şirketi kurarken

maliyetten ar-ge çalışmasına yönelik kayıt düşerseniz aldığım her ürünün faturasında koda yer veririm gümrükte ve vergide sıkıntı çıkarmazsa tedarik edebilirim. Şirketi ar-ge olarak tanımlayıp, sadece ar-ge aşamasında kullanılacak ürünlerin tedarikinde diye belirtilirse gümrükleme de muafiyet kolaylıkları düzenlenebilir...” (AG5)

“...Akademisyenlerin yararlanabileceği desteklere, bu desteklerle ilgili bilgilere nasıl ulaşılabilir, üniversitelere düşen rollere yönelik bilgilendirmeler daha açıklayıcı olmalıdır...” (AG9)

“...Girişimcilik iklimi Türkiye’de yeni oluşuyor, biz ilk öncüler olduğumuz için çok sıkıntı yaşadık. Bir yıllık destek yetmiyor, para miktarı çok önemli değil ama minimum 5 yıl boyunca seçtiğiniz girişimciye destek olmanız lazım. Bir yılda ürünü yapıyorsunuz ama ondan sonrası gelmiyor. Burada bir elemeye geçip, en az 2-3 yıl destek olmak lazım...” (AG11)

“...Proje destek miktarlarının günün ekonomik şartlarına göre güncellenmesi gerekir. Bu durum benim için büyük bir sıkıntı doğuruyor...” (AG12)

Konuyla ilgili üçüncü alt kategori olan “girişimcilik ekosistemi açısından” başlığı “akademik girişimcilere özgü yeni ekosistemin yapılandırılması”, “diğer ülkelerdeki iyi uygulama örneklerinin takip edilmesi” ve “paydaşlarca girişimcilikle ilgili endekslerin takip edilmesi” kodlarından oluşmaktadır. Konuyla ilgili olarak katılımcılar akademik girişimcilere özgü olarak ekosistem unsurlarının yeniden yapılandırılması ve bütünleşik olarak bir araya getirilmesi gerektiğinden, bu girişimciliğe özgü olarak merkezi destek mekanizmalarının ve pazarların yapılandırılmasından, diğer ülkelerdeki akademik girişimcilik alanındaki iyi uygulama örneklerinin takip edilerek mevcut girişimcilik ekosistemini yapılandırırken bu örneklerden yararlanılmasından ve uluslararası alanda girişimcilik konusundaki endekslerin takip edilmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. Konu ile ilgili olarak AG3, AG4, AG7, AG10, AG11 ve AG12 kodlu katılımcının ifadesi şöyledir:

“...Şirketlerin satış yapabileceği bir alan ve ortam oluşturulmalı. Daha yeni oldukları için büyük pazarda yer bulamazlar. Girişimlerin ayakta kalmaları için bir pazar oluşması lazım. Devletinde böyle yapıları destekleyici olması ve farkındalık oluşturması lazım...” (AG3)

“...Türkiye’de uluslararası endekslerde dikkate alınarak tanımlamaların yapılması gerekiyor...” (AG4)

“...Türkiye’de akademisyenleri araştırmacı ile okutman akademisyen ayrımı yok. Bir akademisyenden derse girmesi, proje yürütmesi, idari görevleri yerine getirmesi ve üstelik bunları tek maaşla yapması bekleniyor. Bunlar yurtdışında ikiye ayrılır. Bu süreçlerde görev tanımlarının girişimciliğe uygun yapılması gerekir...” (AG7)

“...Girişimciliğin her sürecinde desteğin devam etmesi gerekiyor. Yatırımcılarla girişimin daha etkili iletişim kurması sağlanabilir. İnsanları bu süreçlerden haberdar edecek şekilde yapıyı kurmak gerekiyor. Girişimcilerle yatırımcıların bir araya getirilmesini etkin olarak yapılması gerekiyor...” (AG10)

“...Ülkemizde her ilde belirli bölgelerde ar-ge merkezleri olmalı, bunların içinde son model teknolojiler olmalı. Bu durumda tasarımı yapan insanlar cihaz satın almayacak, projelere cihaz satın almak için başvuru olmayacak, herkes tarafından bu merkezler sıraya girilerek kullanım izni alarak ortak kullanılacak. Böylece merkezler devlet tarafından kontrol edilmiş ve içindeki bilgilerde devlet tarafından gizlenecektir...” (AG11)

“...Üniversite-sanayi iş birlikleri noktasında kısıtlı imkanlar var. Sanayicinin dilinden anlamak gerekiyor, akademisyenlerin bu olaya bakmadığını düşünüyorum. Sanayi için zaman çok önemliyken, akademisyen ise araştırmanın zamanını önceler. Sanayi ve akademisyenin ortak noktada buluşması gerekir, bunun bir araya getirerek tartışılması gerekmektedir...” (AG12)

3.7. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GENEL DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada, yükseköğretimde akademik girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicilerin keşfedilmesi ve bu belirleyiciler arasındaki ilişkilerin ortaya koyulmasına çalışılmıştır. Araştırmada akademik girişimcilerin girişimciliği nasıl algıladıklarını anlamak, girişimcilik faaliyetlerine etki eden olumlu veya olumsuz durumları öğrenmek, bağlı bulundukları üniversiteler ve düzenleyici çerçeve açısından akademik girişimcilik algılarını kavramak üzerine odaklanılmıştır. Bu bölümde, araştırmada gerçekleştirilen nicel ve nitel analizler ışığında elde edilen bulgularla ilgili genel değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

- Akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti gerçekleşme düzeyleri ortalamasının yüksek düzeyde 3,78 olduğu görülmektedir. İlgili ölçek düzeyinde akademik girişimcilerin araştırma sonuçlarını ticarileştirme tercihleri en yüksek ortalama sahip, ticarileştirme hakkında bilgi edinmeleriyle ilgili konudaki ortalamalarının ise düşük seviyede olduğu görülmektedir.
- Akademik girişimcilerin bireysel özelliklerle ilgili gerçekleşme düzeyleri ortalamasının en yüksek düzeyde 4,07 ile girişimci tutum olduğu görülmektedir. Bireysel özelliklerle ilgili ölçek bazlı olarak ortalamalara bakıldığında ise sırasıyla yaratıcılık ölçeği 3,69, kendine güven 3,55, algılanan fayda 3,38 ve iş deneyimi 2,70 olduğu görülmektedir. Bağlamsal özelliklerle ilgili gerçekleşme düzeyleri ortalamasının ise 3,68 ile algılanan kontrol olduğu görülmektedir. Bağlamsal özelliklerle ilgili ölçek bazlı olarak ortalamalar bakıldığında ise sırasıyla üniversite girişimcilik kültürü 3,32, algılanan performans 3,39, öznel normlar 3,29, üniversite girişimcilik kültürü 3,32, iş ortamı 2,84 ve girişimcilik eğitimi 2,49 olduğu görülmektedir.
- Araştırma ölçekleri doğrultusunda cinsiyet açısından farklılıkları incelendiğinde ise girişimcilik niyeti, algılanan fayda, kendine güven, girişimci tutum, öznel normlar, girişimcilik eğitimi, iş ortamı ve algılanan kontrol açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet farklılıklarına göre yaratıcılık, iş deneyimi, üniversite

girişimcilik kültürü ve algılanan performans düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak kadın ve erkek akademisyen girişimcilerin araştırma ölçeklerine ilişkin algı düzeylerinin birbirine benzer olduğu belirtilebilir. Kadınlar araştırmanın yaratıcılık, kendine güven, öznel normlar ve niversite girişimcilik kültürü ölçeklerinde erkeklere göre daha yüksek ortalamalara sahiptir.

- Araştırma lekleri doğrultusunda yaş aralığında farklılıklar incelendiğinde ise iş deneyimi, iş ortamı ve algılanan performans leğine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu üç ölçek bazlı genel sonuçlara göre “29-34 yaş” aralığındaki akademisyenler ile 35 yaş üstündeki akademisyenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Genel ortalamalara bakıldığında ise “45-54 yaş” aralığındaki akademisyen girişimcilerin ortalamalarının diğer yaş aralığındakilere daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.
- Araştırma lekleri doğrultusunda unvan açısından farklılıklar incelendiğinde ise girişimcilik niyeti, kendine güven ve niversite girişimcilik kültüründe anlamlı bir fark bulunmamakta olduğu, bu ölçekler dışında kalan tüm ölçeklerde ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Unvan baz alınarak ölçeklere ilişkin ortalamalara bakıldığında katılımcıların ölçekleri farklı düzeyde algıladıkları görülmektedir. Hizmet yılı açısından farklılıklara bakıldığında ise iş ortamı ve algılanan performans ölçeğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Hizmet yılı baz alınarak ölçeklere ilişkin genel bir değerlendirme yapıldığında hizmet yılı yükseldiğinde ortalama puanlarında yükseldiği görülmektedir. Araştırma lekleri doğrultusunda akademik çalışma alanı açısından farklılıklar incelendiğinde ise yaratıcılık ve algılanan performans ölçeklerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.
- Akademik girişimcilerin girişimciliğe yönelik tutum ile girişimcilik niyetleri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, “Akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum ile

akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında olumlu yönde bir ilişki vardır” olarak önerilen araştırmanın hipotezi H_1 ’i doğrulanmaktadır. Bu sonuç, bir akademik girişimcinin girişimcilik davranışına yönelik tutumu ne kadar olumlu ise girişimcilik niyetinin de o düzeyde olumlu olacağını ortaya koymaktadır. Bu sonuç ayrıca araştırmanın anlamlılık düzeyi en yüksek ($r=,664$) ilişkisi olarak saptanmıştır.

- Akademik girişimcilerin girişimciliğe yönelik algılanan kontrolü ile girişimcilik niyetleri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, “Akademik girişimciliğe yönelik algılanan kontrolü ile akademik girişimcilerin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönde bir ilişki vardır” olarak önerilen araştırmanın hipotezi H_3 ’ü doğrulanmaktadır. Bu sonuç, bir akademik girişimcinin algılanan kontrolü ne kadar olumlu ise girişimcilik niyetinin de o düzeyde olumlu olacağını ortaya koymaktadır. Bu sonuç ayrıca araştırmanın anlamlılık düzeyi en yüksek ikinci ($r=,645$) ilişkisi olarak saptanmıştır.
- Akademik girişimcilerin girişimciliğe yönelik algılanan fayda ile girişimcilik tutumları arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, “Algılanan fayda ile akademik girişimciliğe yönelik girişimci tutum arasında pozitif yönde bir ilişki vardır” olarak önerilen araştırmanın hipotezi H_5 ’i doğrulanmaktadır. Bu sonuç, bir akademik girişimcinin algılanan fayda ne kadar olumlu ise girişimcilik tutumları da o düzeyde olumlu olacağını ortaya koymaktadır. Bu sonuç ayrıca araştırmanın anlamlılık düzeyi en yüksek üçüncü ($r=,593$) ilişkisi olarak saptanmıştır
- Akademik girişimcilerin yaratıcılık ile girişimci tutum arasında ($r=,395$), öznel normlar ile girişimcilik niyeti arasında ($r=,378$), kendine güven ile girişimci tutum arasında ($r=,351$) ve iş deneyimi ile algılanan kontrol arasında ($r=,330$) pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, H_2 , H_4 , H_6 , H_{8b} doğrulanmaktadır. Akademik girişimcilerin algılanan performans ile girişimci tutum arasında ($r=,287$), öznel normlar ile girişimci tutum arasında ($r=,273$), girişimcilik eğitimi ile algılanan kontrol

arasında ($r=,186$), öznel normlar ile algılanan kontrol arasında ($r=,195$), iş deneyimi ile girişimcilik tutum arasında ($r=,168$), iş ortamı ile algılanan kontrol arasında ($r=,109$) ve üniversite girişimcilik kültürü ile algılanan kontrol arasında ($r=,066$) pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, H_{2a} , H_{2b} , H_7 , H_{8a} , H_9 , H_{10} , H_{11} doğrulanmaktadır.

- Girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrolün, girişimcilik niyeti ile yordama durumu incelendiğinde ise anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. İlgili bağımsız değişkenlerin birlikte girişimcilik niyeti bağımlı değişkeni üzerindeki etkisi incelendiğinde anlamlı bir düzeyde ($F= 151,709$; $p=,00$) girişimcilik niyeti değişkeni üzerindeki değişikliğinin %58'ini açıkladığı görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle, “girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol, akademik girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde etkisi vardır” olarak önerilen araştırmanın hipotezi H_{12} 'i doğrulanmaktadır.
- Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel analiz sonucuna göre katılımcılardan elde edilen veriler ışığında “akademik girişimcilik” ana temasına bağlı dört tema belirlenmiştir. Bu temalar, “akademik girişimci özellikleri”, “akademik girişimcilik niyeti”, “akademik girişimcilik süreci”, “akademik girişimcilerin beklentileri ve önerileri”dir. Temalar en çok frekansa sahip kod açısından incelendiğinde “akademik girişimci özellikleri” temasında “ekiple çalışabilen”, “akademik girişimcilik niyeti” temasında en çok kodun yer aldığı “çekici faktörler” alt temasında “toplumsal ve sosyal fayda sağlama” kodu, “akademik girişimcilik süreci” temasında en çok “girişimci olduktan sonraki süreç” alt temasında “üniversite girişimcilik kültürünün zayıf olması” kodu, “akademik girişimcilerin beklenti ve önerileri” temasında “akademik girişimcilere özgü yeni ekosistemin yapılandırılması” kodu olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın temel amacı, yükseköğretimde akademisyen girişimcilerin girişimcilik niyetlerine etki eden belirleyicilerin keşfedilmesi ve bu belirleyiciler arasındaki ilişkilerin ortaya koyulmasıdır. Araştırmanın temel amacına katkı sunmak üzere araştırmada; akademik girişimcilerin niyetleri üzerindeki belirleyicilerin önemi ne yönelik sürdürdükleri faaliyetlere ilişkin algılarına, girişimcilik sürecinin her aşamasında karşılaştıkları olumlu veya olumsuz durumlara ve akademik girişimciliğin gelişimine yönelik olan beklentileri ve önerilerine ilişkin detaylı bilgiler sunulmaktadır. Bu araştırmada gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde akademik girişimcilik literatüründe büyük ölçüde ihmal edilen akademik girişimcilik niyetinin belirleyicilerinin önemi vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, akademik girişimcilik faaliyetinde bulunan girişimcilerin girişim yaratma niyetinin belirleyicinin araştırılmasının ilgili literatürdeki boşlukların giderilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırmada akademisyenleri girişimciliğe motive etmek için dikkate alınması gereken belirleyicileri vurgulayarak araştırmanın ilgili alandaki politikaları oluşturanlara, akademisyenlere, bu konuyla ilgili kurum ve kuruluşlara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Karma yöntemin izlendiği bu araştırmada girişimcilik ekosisteminde önemli yeri olan ve endekslerde sıralamalara giren üniversitelerdeki akademik girişimciler örneklem olarak alınmıştır. Araştırmanın hem nicel hem nitel sonuçları, akademik ortamda oluşan girişimcilik niyetinin oluşumunu etkileyen belirleyicilere yönelik kanıtlar sunmaktadır. Bu doğrultuda akademik girişimcilik niyeti belirleyicilerini analiz etmek için nicel araştırmada teorik çerçeve olarak PDT takip edilmiştir. Araştırmanın nicel bölümünde 325 akademik girişimciden anket aracılığıyla veriler toplanmış ve ardından veriler hakkında temel bir fikre ve yoruma sahip olmak için frekans dağılımları, dağılım ölçümleri gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, ilişki ve etki ölçümüne yönelik çeşitli analizler uygulanmıştır.

Araştırmanın nicel bölümündeki temel bulgular, varyansın %58'ini açıklayan girişimcilik niyetinin esas olarak girişimci tutum, öznel normlar ve algılanan kontrol ile açıklandığını ve böylece akademik girişimcilik niyetini tahmin etmede bu belirleyicilerin katkısının bulunduğunu göstermiştir. Bu yüzde önceki araştırmalarda

elde edilenlere yakındır (Arshad vd., 2016; Feola vd., 2017; Miranda vd., 2017; Vega Gomez vd., 2020; Novino, 2020; Teran-Perez vd., 2021). Bununla birlikte, akademik girişimcilik niyetinin belirleyicisi olan girişimciliğe yönelik algılanan kontrol ile niyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu, girişimciliğe yönelik algılanan fayda ile girişimci tutum arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu iki ilişki, önceki çalışmalarda doğrulanmıştır (Prodan ve Drnovsek, 2010; Obschonka vd., 2012; Fernández-Pérez vd., 2014; Obschonka vd., 2015; Vega Gomez vd., (2020). Araştırma akademik girişimcilik niyetinin öncülü olarak, bu çalışmanın bulguları akademik girişimcilik niyeti ile algılanan kontrol arasında bir önemli düzeyde bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumda, bu bulgu iki değişken arasındaki ilişkiyi anlamlı bulmayan önceki araştırmalarla çelişmektedir (Miranda vd., 2017; Piperopoulos ve Dimov, 2015). Bu durum, bir akademisyenin, kendi özelinde girişimi için gerekli beceri ve yetenekleri farklı olarak algılayabilmesi olarak açıklanabilir. Akademik girişimcilerin girişimci tutumları ile girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyinin en yüksek olduğu görülmüştür. Bahadır (2018) çalışmasında da benzer bir şekilde girişimciliğe yönelik bireyin tutumunun, niyet üzerinde en fazla etkisi bulunan değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadaki bireysel ve bağlamsal öncüller açısından sonuçlara bakıldığında, yaratıcılık ile girişimci tutum arasında, öznel normlar ile girişimcilik niyeti arasında, kendine güven ile girişimci tutum arasında ve iş deneyimi ile algılanan kontrol arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buradan hareketle, akademik girişimcilerin girişimcilik niyetinin girişimci tutum ile açıklanabileceği ve bununla esas olarak yaratıcılık ve kendine güvenden etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca bu araştırmada algılanan kontrol ile girişimci tutumun, niyetin güçlü belirleyicileri olduğuna dair bulgu oldukça önemlidir. Bu bağlamda, bulgular akademik girişimcilerin yetkinliklerinin ve girişimciliğe ilişkin tutumlarının geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Akademik girişimcilerin algılanan performans ile girişimci tutum arasında, öznel normlar ile girişimci tutum arasında, girişimcilik eğitimi ile algılanan kontrol arasında, öznel normlar ile algılanan kontrol arasında, iş deneyimi ile girişimcilik tutum arasında, iş ortamı ile algılanan kontrol arasında ve üniversite girişimcilik kültürü ile algılanan kontrol arasında zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmada tüm belirleyiciler arasında üniversite

girişimcilik kültürü ile algılanan kontrol arasındaki ilişki en düşük ilişkiye sahip olduğu, ardından bu hususu iş ortamı ile algılanan kontrol arasındaki ilişkinin yakından takip ettiği saptanmıştır. nceki araştırmaların sonuçları bu sonucu aynı yönde desteklemektedir (Guerrero vd., 2016; Miranda vd., 2017; Urban ve Chantson, 2017). Girişimcilik eğitimi ile girişimcilik niyeti arasında olumlu etkilerin olduğunu ortaya koyan alışmalar (Souitaris vd., 2007; Sanchez, 2013) olduğu gibi ilişkinin doğrulanmadığını belirten çalışmalarda (Lima vd. 2015) bulunmaktadır. Martins vd., (2022) alışmasında girişimcilik eğitiminin öncelikle beceri gelişimini etkilediğini ve ilk olarak doğrudan girişimcilik niyeti üretmek yerine girişimcilik yönelimini yönlendirdiğini vurgulamışlardır. Girişimcilik eğitimi ile algılanan kontrol arasındaki ilişkinin zayıf olması, üniversitelerin akademik girişimcilikteki teknoloji transferinin önemli bir yönü olan eğitimi daha da dikkate almaları gerektiğini göstermektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak, akademisyenlerin algılanan kontrollerini geliştirmek üzere üniversitelerde özel olarak uyarlanmış girişimcilik eğitimleri, kursları ve seminerleri düzenlenmesi önerilebilir. Girişimcilik kültürü ile algılanan kontrol ilişki açısından da akademik girişimcilere maddi ve maddi olmayan kaynaklar aracılığıyla destek sağlayan niversite kültürünün daha yoğun olarak tanıtılması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Öznel norm ile ilgili, yani akademisyenin girişimci olmaya karar verdiği aile, arkadaşlar ve iş arkadaşlarının algısı ile ilgili olarak sonuçlar bu değişken akademik girişimcilik niyeti üzerinde küçük bir etki yarattığını göstermektedir. Bu bulgu, öznel normların, kültüre veya çevreye göre değişme eğiliminde olduğunu destekleyen önceki çalışmalarla uyumludur (Lişan vd., 2011). Bahadır (2018) alışmasında girişimcilik niyetinde en az etkisi olan değişkenin öznel norm olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Vega Gomez vd., (2020) alışmasında girişimci tutum ile algılanan kontrolün ağırlıklı olarak akademik girişimcilik niyetini yönlendirdiği, girişimcilik niyetinin öznel normla ilişkisinin daha az önemli olduğuna değinilmiş ve bu husus bu araştırmadaki bulgu ile benzerdir. Miranda vd., (2017) alışması da bu sonuca benzer şekilde iş geleneğinin az olduğu sosyokültürel ve niversite ortamlarında akademik girişimcilik niyetinin öznel normla ilişkisinin daha zayıf olduğunu doğrulamaktadır. Bu araştırmalarda en az etkiye sahip olmasına rağmen, Yang (2013)’n in’de girişimcilik potansiyeli olan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada öznel normların niyet üzerinde etkili bir değişken olduğu saptanmıştır. Bu

bulgulardan hareketle, bir akademik girişimcinin çevresinde bir girişimi olan veya bu alanda olumlu bir deneyime sahip bir meslektaşını tanımasının bireyin girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Tam tersi olarak bu meslektaşının bu alanda olumsuz bir deneyim yaşaması da akademik girişimcinin niyetini olumsuz yönde etkileyebilir ya da bu niyetinin üzerinde olumsuz bir bilgiye sahip olmuş olabilir. Bu durum, akademik girişimcilerin pek çok farklı faktörün etkisi altında niyetlerini geliştirdiğini ve dolayısıyla davranışlarının da farklı girişimcilik motivasyonları aracılığıyla oluştuğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında, üniversitelere, akademisyenlerin mesleki müfredatının bir parçası olarak girişimcilik faaliyetlerini içeren bir kültürü teşvik etmeleri ve bu ortamda öznel normları geliştirici bir yapılanma oluşturmaları önerilmektedir. Bu bulgulara ek olarak, araştırmanın nicel bölümündeki demografik özellikler bağlamındaki sonuçlar, akademik girişimcilerin niyetlerinin cinsiyet, yaş, unvan ve akademik çalışma alanı gibi demografik özelliklerinden çok fazla etkilenmediğini göstermiştir. Literatürde cinsiyet ve yaş değişkeninin girişimcilik niyetini etkileyen faktörler olarak ele alan çalışmalar bulunmaktadır (Koh, 1996; Langowitz ve Minniti, 2007; Kautonen, 2008). Buna ek olarak, cinsiyet bağlamında erkeklerin kadınlara göre girişimcilik niyetinin daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar (Matthews ve Moser, 1996; Davidsson, 1995) ve genç yaşta olanların yaşlılara göre girişimcilik niyetinin yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar (Reynolds vd., 2000) bulunmaktadır. Literatürde akademisyenlerin ait olduğu disiplinin akademik girişimcilik niyetini etkilediğini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Abreu ve Grinevich, 2013). Bu bulgular çoğunlukla literatürdeki sonuçlarla örtüşmemektedir. Bahadır (2018)'in araştırmasındaki bulgular ile uyumludur. Bu nedenle, akademik girişimcilik niyetinin demografik özellikler bağlamında ele alınmasında sosyal yapılara göre farklılıklar ortaya çıkabilmekte, uygulayıcıların ve üniversitelerin bu konuyu ele alırken bu hususu dikkate almaları önerilmektedir.

Araştırmada akademik girişimcilerin girişimciliği nasıl algıladıklarını anlamak, girişimcilik faaliyetlerine etki eden olumlu veya olumsuz durumları öğrenmek, bağlı bulundukları üniversiteler ve düzenleyici çerçeveden akademik girişimcilik algılarının kavramak üzerine nitel analiz gerçekleştirilmiştir. Bu

doğrultuda araştırmanın nitel bölümünde 15 akademik girişimci ile görüşmeler yapılmış ve ardından görüşmelerle ulaşılan verilere içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmanın nitel bölümündeki temel bulgulara göre, analiz sonucunda dört tema olarak “akademik girişimci özellikleri”, “akademik girişimcilik niyeti”, “akademik girişimcilik süreci”, “akademik girişimcilerin beklentileri ve önerileri” temaları belirlenmiştir. Araştırmanın nitel bulgularında belirlenen ilk tema olan akademik girişimci özellikleri temasına bakıldığında, ekiple çalışabilen, teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürebilen, yenilikçi, mücadeleci, risk alabilen-cesur, disiplinler arası çalışma, yaratıcı, otonomi sahibi, inatçı ve liderlik kodlarına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan akademik girişimciler girişimlerini harekete geçirme ve faaliyetlerini sürdürmeleri noktasında bir akademik girişimcinin ekiple çalışma özelliği olma, teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürebilme yeteneğine olma, yenilikçi bir düşünce yapısına sahip olarak yeniliklere odaklanabilme, girişimcilik süreçlerinde karşılaşılan her durumda mücadele içinde olma gibi özellikleri vurgulamıştır. Bu hususta, akademik girişimciler girişimcilik faaliyetlerinde risk alabilen, farklı disiplinlerle çalışmaya uygun, bağımsızlık ve liderlik duygusu olan girişimci özelliklerinin altını çizmişlerdir. Zengin vd., (2021) ile Kaymakçı ve Avcı (2022) çalışmasında bu bulgulara benzer olarak akademisyenler, akademik girişimcilik için topluma katkı sağlayacak bilimsel çıktı yaratma, sosyal ve ekonomik sorunların çözümüne odaklanma, şirket kurma, proje oluşturma, yenilikçi olma, bilgiyi topluma aktarma, bilgiyi ticari değere dönüştürme gibi kavramları vurgulamışlardır. Bu sonuçlardan hareketle, uygulayıcıların akademik girişimcileri teşvik ederken vurgulanan bu özellikleri dikkate almaları ve bu konuyu bir strateji olarak benimsemeleri önerilmektedir.

İkinci tema olan akademik girişimcilik niyeti temasına bakıldığında, bu kategori altında iki farklı alt kategori olarak “çekici faktörler” ve “itici faktörler” belirlenmiştir. “Çekici faktörler” alt kategorisinde, toplumsal ve sosyal fayda sağlama, sosyal ağların etkisi, yeni fikirler üretme isteği, kendini gerçekleştirme, bilimsel bilgiyi ticarileştirme, nitelikli eğitim sunma ve öğrenci yetiştirme, sektördeki uygulama deneyimi, üniversite-sanayi iş birliğine katkı, finansal getiri elde etme ve tüketicinin onayı kodlarına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan akademik girişimciler faaliyetlerini sürdürmeleri noktasında toplumsal ve sosyal faydayı önceliklediklerini belirterek bu faydanın sağlanmasının sosyo-ekonomik kalkınma ve istihdam için önemli olduğunu

vurgulamışlardır. Akademik girişimciler içinde bulundukları sosyal ağların girişimcilik niyetlerinde olumlu yönde etkileri olduğunu ve bu etkiler sonucunda girişimci motivasyonlarının arttığını belirtmişlerdir. Sosyal ağların etkisine yönelik bulgular, Meglino vd. (2004) ve Morales-Gualdron vd., (2009) çalışmasındaki sosyal ağların ve rol modelin akademik girişimciliği teşvik ettiğini ortaya koyan bulgularla ile uyumludur. Ayrıca, sonuçlar, bu süreçte akademisyenlerin, yeni fikirler üretme isteği doğrultusunda kendini gerçekleştirme ve bilimsel bilgiyi ticarileştirmeyi de niyetlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Benzer bir bulgu olarak, Özgü Çakır (2018) çalışmasında da akademisyenlerin araştırmalarını ticarileştirmesindeki en önemli motivasyon kaynağının yeni bir şeyler üretme isteği olduğu belirtilmiştir. Akademik girişimcilerin bir bölümü de nitelikli eğitim sunma ve öğrenci yetiştirme, sektördeki geçmiş uygulama deneyimlerinin aktarımı, finansal anlamda kazanç elde etme ve faaliyetlerine ilişkin tüketicinin onayını alma gibi konularında niyetlerini etki eden çekici faktörler olduğunu vurgulamışlardır. Akademik girişimcilik, öğrencilerin çeşitli girişimcilik faaliyetleri hakkında eğitilmesine yardımcı olduğu için de son derece önemlidir. Bu araştırmada katılımcılar öğrencilerin eğitime de vurgu yaparak girişimcilik faaliyetleri konusunda farkındalık yaratılmasının önemini vurgulamışlardır. Bu bulgular akademik girişimcilerin, özellikle de çekici faktörler konusunda hangi yönelimlere sahip olmaları gerektiğini göstermektedir. Öte yandan, bu görüşler yeni akademik girişimler yaratmaya olanak sağlayan düzenleyici çerçeve açısından da bu süreci geliştirmeye yönelik yol haritasını oluşturmaktadır. İkinci kategorinin “İtici faktörler” başlıklı alt kategorisinde, üniversite desteklerinin yetersizliği, bürokratik engeller, gelir ihtiyacı, aile sorumluluğu, uzman personel istihdamı sağlayamama ve idari işlerin fazlalığı kodlarına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan akademik girişimciler faaliyetlerini sürdürmeleri noktasında bürokratik olarak karşılaşılan engelleri, üniversitenin sunduğu desteklerin yetersizliğini ve girişimlerini sürdürebilmeleri noktasındaki gelir ihtiyaçlarını itici bir faktör olarak vurgulamışlardır. Üniversitelerde yürüttükleri idari işlerin ve görevlerin fazla olmasından dolayı girişimcilik faaliyetlerine yeteri kadar zaman ayıramamaları, aynı şekilde ailenin sorumluluğundan dolayı da zaman açısından akademik girişimcilik faaliyetleri üzerinde itici ve olumsuz etkiler yaratabildiğine değinmişlerdir. Araştırma bu sonucu Prodan ve Drnovsek (2010) çalışmasının sonuçları ile uyumludur. Prodan

ve Drnovsek (2010) çalışmasında bu sorunun üstesinden gelmek için üniversitelerin, akademisyenlerin öncelikle tek bir faaliyete odaklanabilmeleri için akademik araştırmaya dayalı olarak kendi şirketini kuran akademisyenlere bir yıldan fazla izin vermeli önerisinde bulunulmuştur. Hossinger vd., (2020) çalışmasında da benzer olarak akademik girişimciliğin önündeki engeller olarak girişimcilik kültürü eksikliği, bürokrasi, yönetim tarzı ve kuluçka hizmetlerinin eksikliği olarak belirtilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, özellikle üniversitelerde girişimcilik faaliyetinde bulunan akademisyenlerin idari görev olarak daha farklı ve net kimliklere sahip olmalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Üniversite tarafından araştırmanın ticarileştirilmesi güçlü bir şekilde teşvik edilse bile, akademik bölümlerin girişimciliği etkin bir şekilde desteklememesi akademik girişimcilerin ticari kalkınmayı üstlenmeye istekli olmalarını fiilen azaltması mümkündür (Aydemir vd., 2022: 8). Bu bağlamda, akademik girişimcilik faaliyeti, belirli çekme ve itme faktörleri tarafından motive edildiğinden, bu nedenle, bu bulguları girişimcilikle ilgili süreçleri yeniden tasarlarlarken dahil etmeye ihtiyaç vardır. Ayrıca bu araştırmanın bulguları, akademik girişimcilerin niyetlerinin dinamik doğasını dikkate almanın önemini de vurgulamaktadır. Uygulayıcılar, üniversite yönetimleri ve politika yapıcılar, akademik girişimcilik için yeni teşvikler ve destek mekanizmalarının yanı sıra gelişmiş üniversite-sanayi iş birliği getirerek girişimcilik sürecini etkileyebilirler.

Üçüncü tema olan akademik girişimcilik süreci temasına bakıldığında, bu kategori altında iki farklı alt kategori olarak “girişimcilikte karşılaşılan olaylar” ve “girişimci olduktan sonraki süreç” belirlenmiştir. “Girişimcilikte karşılaşılan olaylar” alt kategorisinde ise “karşılaşılan olumsuzluklar” ve “olumlu edinimler” alt kategorilerine yer verilmiştir. Akademik girişimciler girişimcilik faaliyetleri ile ilgili olarak prosedürlerin çok fazla olması, teşvik mekanizmalarının yetersizliği, dış çevre ve özellikle iş çevrelerinde yaşanan anlaşmazlıkların ve çatışmaların olmasına değinerek bu hususların girişimcilik süreçlerine olumsuz yönde etkilediğine değinmişlerdir. Bunun aksine, bazı katılımcılar bu olumsuzlukların üstesinden geldiklerini ve bu durumları deneyim olarak algılayarak yeni bir şeyler öğrendiklerinden bahsederek olumlu edinimlere eriştiklerini vurgulamışlardır. Ayrıca bazı akademik girişimciler üniversitelerinin desteklerini yetersiz olarak bulurken bazıları da tam aksine üniversite desteğinin yeterli olduğunu ve sürece olan olumlu

katkılarından bahsetmişlerdir. Bu hususta, özellikle proje desteklerinde niteliğin ve verimin artırılması noktasında projeye ilgili takibin ve sonuç raporlarının sorumluluk bilinci ile izlenmesi gerektiğine vurgulanmıştır. Bu ana kategorinin ikinci alt kategorisi olan “girişimci olduktan sonraki süreç” alt kategorisi de “olumlu” ve “olumsuz” olarak iki alt kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan akademik girişimciler, süreçlerde yapılandırılan girişimcilik teşvik ve destek mekanizmaları aracılığıyla aldıkları eğitim ve desteklerin faaliyetlerine ve niyetlerine olumlu yönde etki ettiğine vurgu yapmışlardır. Bu görüşün tam tersi, TGB’ler tarafından sunulan desteklerinin yetersiz olduğu görüşünü ifade eden akademik girişimcilerde olmuştur. Akademik girişimcilerin süreçte olumsuz olarak gördükleri hususların başında üniversite girişimcilik kültürünün henüz tam olarak yerleşmemiş olması hususudur. Girişimcilik kültürünün zayıf olması, girişimcilik altyapısı ve destek mekanizmalarını da etkilemektedir. Böylece akademisyenlerin girişimcilik niyetlerinin büyüme potansiyelinin ortaya çıkması kısıtlanabilir. Bu hususa ek olarak, akademik girişimciler pazarlama ve satış bilgilerindeki eksiklikler, kur farkından dolayı yaşanan finansal zorluklar ve girişimcilik destek mekanizmalarındaki yönetim değişikliklerini olumsuz yönde gördükleri hususlar olarak vurgulamışlardır. Konaç (2018) çalışmasında da benzer bir bulgu olarak akademik girişimciliği en çok etkileyen zorlukların, ticarileştirmenin başarılı olması için gereken kısa ve uzun vadeli sermayeye erişim ve finans, yönetim ve pazarlama konusunda deneyim eksikliği olduğuna yer verilmiştir. Suvacı ve Kaplan (2022)’nin çalışmasında da benzer bulgu olarak akademik girişimciler, teknik olarak donanımlı bireyler olmalarından dolayı, bazı finans bilgisi ve raporlama gerektiren işler yani bürokratik süreçlerde zorlandıklarından bahsetmişlerdir. Akademik girişimcilere girişimcilikle ilgili eğitim vermek ve iletişim ağlarını teşvik mekanizmaları aracılığıyla güçlendirmek, girişimcilik faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için önlemler almak, akademik girişimcilikten yüksek faydaların elde edilmesinin önünü açabilir. Ayrıca bu hususta, akademisyenleri sanayiyle buluşturan, akademisyenlerin sanayiyle temas eksikliğinin üstesinden gelmelerini sağlayan aracı kurumlar kuran üniversitelerin önemini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, üniversitelerde, disiplinler arası projeler için fırsatları belirleyerek, algılanan fırsatlardan yararlanmak için proje ekipleri oluşturarak ve disiplinler arasındaki etkileşimi teşvik eden bir kültürü teşvik ederek bu tür iş

birliklerini kolaylaştırmalıdır. Topak (2021) çalışmasında da benzer olarak akademisyenlerin kendi aralarındaki ilişkilerde, iş dünyası ile ilişkilerde ortak çalışmalara ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel bölümünün son teması olan akademik girişimcilerin beklentileri ve öneri temasına, bu kategori altında üç farklı alt kategori olarak “girişimcilik ekosistemi açısından”, “düzenleyici çevre açısından” ve “üniversite açısından” kategorisine yer verilmiştir. İlk alt kategori olan “üniversite açısından” başlığı altında “girişimci üniversite anlayışının geliştirilmesi”, “üniversitede girişimciliğe esneklik sağlanması”, “girişimcilik eğitiminin geliştirilmesi”, “akademik başarı değerlendirme kriterlerinin genişletilmesi” kodlarına ulaşılmıştır. Bu araştırmanın nitel bulguları, Yücel ve Sezgin (2022)’nin firma sahibi olan akademik girişimcilerle gerçekleştirdikleri çalışmada yer verilen akademik girişimcilik sorunları konulu bulgularla benzerdir. Akademik girişimciler üniversitelerin girişimciliğe olan bakış açıları ve anlayışlarının süreç içerisinde tüm paydaşlardan geribildirimler alınarak geliştirilmesi ve kurumlarda idari yük yaratan konularda akademisyenlerin girişimcilik faaliyetine yönelik esnekliklerin sağlanmasının gerekliliğine değinmişlerdir. Katılımcılar üniversitelerin akademik başarı değerlendirme, atama ve yükseltme kriterleri gibi niteliği artırma çalışmaları kapsamında akademik girişimcilik konusunun ayrıca ele alınarak, bu düzenlemelerin kapsamının genişletilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bu hususta üniversitelerde akademik başarının niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirilmesinde girişimcilik ekosisteminin tüm unsurlarını dikkate alan, paydaş görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yeni performans göstergelerinin dikkate alınması önerilmektedir. Topak (2021) çalışmasında akademisyen girişimciliğinin gelişiminin, girişimci üniversiteye dönüşüm ile mümkün olabileceğine değinilerek akademik terfi sisteminin değişmesi, akademik girişimcilik faaliyetlerinin de bu terfi sisteminde puanlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu araştırmanın bulgularına benzer olarak akademisyenlerin ders yüklerinin hafifletilerek girişimciliğe ayıracakları zamanların artırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasına da değinilmiştir. Ayrıca üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin önemine değinerek bu eğitimin yaygınlaştırılması noktasında görüş belirtmişlerdir. Bu temanın ikinci alt kategorisi olan “düzenleyici çerçeve” başlığı altında “alana özgü desteklerin geliştirilmesi”, “araştırmacıların mali durumunun iyileştirilmesi”, “ilgili mevzuatların

düzenlenmesi” ve “girişimcilik desteklerine ilişkin yönerge oluşturulması” kodlarına ulaşılmıştır. Akademik girişimciler faaliyet gösterdikleri alana özgü çözümlerin ve desteklerin geliştirilmesi ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Girişimcilikle ilgili destek ve teşvik mekanizmaları aracılığıyla verilen mevcut desteklerin finansal olarak güncel ekonomik koşulları dikkate alınarak belirli periyotlarda revize edilmesine değinilmiştir. Ayrıca girişimcilik alanına ilişkin mevzuat ve yönetmelik gibi yasal düzenlemelerin, girişimcilik ekosisteminin tüm paydaşlarının görüşleri doğrultusunda güncel durumları ve ihtiyaçları dikkate alarak revize edilmesinin, revizenin ihtiyaçları karşılamaması durumunda ise yeni ve özgün içeriklerle yeni mevzuat düzenlemelerin yapılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Bu husus akademik girişimciliği teşvik eden bir destek altyapısı sağlamanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte, uygulayıcı olarak devlet bu sürece aktif olarak katılmadıkça, akademik girişimcilik faaliyetlerinin ulusal düzeyde bir etki yaratması mümkün olmayabilir. Bu nedenle akademik girişimciliği teşvik etmek için mevcut politika ve düzenlemelerin nasıl değiştirileceğini değerlendirmeli ve yeni politikalar getirmelidir.

Bu temanın üçüncü alt kategorisi olan “girişimcilik ekosistemi açısından” başlığı altında “akademik girişimcilere özgü yeni ekosistemin yapılandırılması”, “diğer ülkelerdeki iyi uygulama örneklerinin takip edilmesi” ve “paydaşlarca girişimcilikle ilgili endekslerin takip edilmesi” kodlarına ulaşılmıştır. Akademik girişimciler bu girişimcilik türüne özgü olarak girişimcilik ekosisteminin yapılandırılmasına ve üniversite-sanayi iş birliği kapsamında akademisyenlerin ağlarının geliştirilmesinin önemine değinmişlerdir. Bu hususta, özgün bir ekosistem yapılandırılmasının, akademisyenlerin kısıtlı ortamlardan değer elde etmelerine ve girişimcilikle ilgili fırsatların yetersizliğinin üstesinden gelmelerine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla özgün bir akademik girişimcilik ekosisteminin yapılandırılması, akademisyenlerin fırsat veya kaynak kıtlığının üstesinden gelmek için farklı disiplinlerden meslektaşlarıyla iş birliği yapmayı bir strateji olarak görmeleri gerektiğini de ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak, bu yönelimlerle akademik girişimcilik ekosisteminin oluşturulması yoluyla akademik girişimciliğe yönelik kolektif ve organize çabaların sayısı da çoğalacaktır. Tüm bu gelişmeler akademik girişimciliğin ülkenin kalkınma hedeflerine dahil edilmesini sağlayacak ve sonucunda akademik girişimcilik daha geniş ekonomik faydalar

sağlayacaktır. Katılımcılar diğer ülkelerdeki iyi uygulama örneklerinin tespit edilmesinin ve girişimcilikle ilgili endekslerin ilgiyle takip edilmesinin önemini vurgulamışlardır. Girişimcilikle ilgili iyi uygulama örneklerinin olduğu ülkelerdeki üniversitelerin, akademisyenlerin girişimci katılımlarını destekleyen destekleyici mekanizmalar ve elverişli bir politika ortamı oluşturmak için girişimlerde bulunmalarının önemi vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, gelişmiş ülkelerdeki bu tür girişimlerin deneyimi yararlı bilgiler sağlayacakken, bağlama özgü kurumlar oluşturmak da önemlidir. Ayrıca, esas olarak üniversite düzeyinde ticarileştirmeye uğraşan bu kurumlara ek olarak, üniversite, sanayi ve hükümet arasındaki iş birliklerini geniş ölçüde kolaylaştıran ulusal kurumlar oluşturmak da önemlidir. Girişimciliğe yönelik teşvik ve destek mekanizmalarının yanı sıra üniversite-sanayi etkileşimlerinin getirilmesinin genelde ulusal özelde ise üniversite performansını iyileştirdiği görüldüğünden, akademik girişimciliğin ekonomik ve politik etkileri olduğunu belirtmekte mümkündür. Bu araştırma teorik katkılara ek olarak, akademik girişimciler, üniversiteler ve politika yapıcılar için bazı çıkarımlar sağlamıştır. Araştırmanın nitel bulguları, akademik girişimcilik niyetlerinin oluşumu ve planlı davranış hakkındaki nicel bulgularından elde edilen sonuçlarla bütünleştirilmiş, böylece bu durumun akademik girişimciliğin ortaya çıkması ve faaliyetlerin sürdürülmesiyle ilgili öne çıkan durumların incelenmesini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Özetle, araştırmanın nitel bölümünde yapılan görüşmeler, araştırmanın nicel bölümünde ölçeklerle ortaya çıkarılamayan pek çok durumu detaylı olarak anlamayı kolaylaştırmıştır.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçlarına dayanarak, akademik girişimciliği ve akademik girişimcilik niyetini teşvik etmek için karar vericiler ve politika yapıcılar yani uygulayıcılara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Akademik girişimciliğin teşvik edilmesi ve bu girişimciliğe elverişli bir politika ortamının yaratılması noktasında mevcut politikaların nasıl revize edileceğinin değerlendirilmesi ve yeni politikalar geliştirilmesi önerilmektedir. Girişimcilik alanında yeni politikalarının geliştirilmesinde devlet ile akademik

girişimcilerin bir araya gelerek paydaş görüşü temel alınacak şekilde düzeltici ve dinamik faaliyetlerin planlanması önerilmektedir. Farklı bölgesel bağlamlara uyum sağlayarak akademik girişimcilerin ihtiyaçlarını karşılayacak özelleştirilmiş politikalar ve destek programlarının hazırlanması önerilmektedir. Politika ve destek mekanizmaları tasarlamaya odaklanmanın yanı sıra, uygulanan politika ve destek mekanizmalarının farklı aşamalardaki etkinliğini ve verimliliğini değerlendirmek için takip mekanizmaları oluşturmalıdır. Bu doğrultuda, zaman içinde politika yapıcıların ve  niversite yöneticilerinin desteklerini ayarlamaları mümkün olur ve böylece politikaların faydası en üst düzeye çıkarılabilir.

- Üniversitelerde araştırmaların ticarileştirilmesi ile ilgili iş birliklerin oluşturulmasına yönelik üst yönetim ve diğer yönetim organlarının öncülük rolünü etkin bir şekilde yerine getirmeleri önerilmektedir. Üniversitelerde akademik rollerin gözden geçirilerek araştırmacı kavramına daha fazla odaklanması ve araştırmacıların Ar-Ge çalışmalarının ticarileştirilmesinin teşvik edilmesi önerilmektedir. Üniversitelerin, girişimcilik kültürünü teşvik etmek ve sanayileştirmeye yardımcı olmak için mevcut girişimcilik mekanizmaları aracılığıyla patentlere ve finansmana daha fazla yatırım yapmaları gerekmektedir.
- Yeni fikirlerin ticarileşmesi için, melek yatırımcılık ve fonlama kültürünün geliştirilmesi önerilmektedir. Akademik girişimciler ile melek yatırımcıları ve risk sermayedarlarının doğru yapılandırılmış bir ortamda bir araya getirilmesi önerilmektedir. Akademik girişimcilere, girişimcilik alanında uzman girişimciler tarafından danışmanlık ve mentorluk desteğinin sağlanması önerilmektedir. Yatırımcılara güven verilmesi noktasında hukuki açıdan fırsat eşitliğini ve güveni sağlayacak şekilde düzenlemelerin yapılması önerilmektedir. Uluslararası araştırma ortaklıklarına ve doğrudan yabancı yatırımlara teşvik konusunda çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Üniversite, sanayi ve devlet arasındaki iş birliklerini geniş ölçüde kolaylaştıracak özgün ulusal kurumların oluşturulması önerilmektedir. Akademik girişimcilik için kolektif çabaları teşvik edecek kurumların oluşturulması önerilmektedir. İleri bilimsel bilgi alışverişini ve yüksek faydalar

elde etmeyi teşvik edecek teknolojik öğrenmeyi desteklemeye yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Akademik girişimcilik faaliyetlerini sürdüren akademisyenlerin ders ve idari yüklerinin hafifletilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte, üniversitelerde akademisyenlerin mesleki motivasyonlarını artırıcı, iş hayatı-yaşam çatışmalarını ve iş-aile rollerini yönetmelerine imkân tanıyıcı stratejilerin benimsenmesi önerilmektedir. Üniversitelerde akademik özgürlük ortamının sağlanmasına yönelik düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.
- Akademik yükselme ve atama, akademik teşvik, akademik performans kriterleri gibi değerlendirmelerde akademik girişimcilik faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen danışmanlıklar, ortak araştırmalar, akademisyenlerin kurdukları ya da ortak oldukları firmalar gibi hususların puan olarak ele alınması önerilmektedir. Akademisyenleri ticarileştirme faaliyetlerine katılmaya teşvik etmek için, üniversite yöneticilerine mevcut tanıtım politikalarını yeniden gözden geçirmeleri ve daha girişimci başarılar için ölçülebilir göstergeler dahil ederek ödül sistemlerini düzenlemeleri önerilmektedir.
- Üniversite eğitiminin, teorik aktarımından ziyade pratik uygulamalarla, esnek mekân ve zaman düzenlemeleriyle desteklenerek uygulama alanında öğrenme ve üretmeye dönük olarak dönüştürülmesi önerilmektedir. Ayrıca üniversitelerin yenilikçi ve yaratıcı bir bakış açısı ile kendilerini girişimcilik için sürekli olarak güncellemelerine yönelik altyapının sağlanması da önerilmektedir.
- Akademik girişimcilerin özellikle fikir aşamasında çeşitli TÜBİTAK proje desteklerinden faydalanarak girişimcilik faaliyetlerini başlatmaları veya sürdürmeleri oldukça önemlidir. Bu önemden hareketle, her akademik girişimci tarafından sıklıkla belirtilen bir durum olarak bu destekler kapsamında sağlanan finansal desteklerin kapsamlarının ve miktarlarının artırılması önerilmektedir. TÜBİTAK, KOSGEB gibi kurumlara yapılan proje başvurularının başlangıç aşamasında veya sonrası aşamalarda, projelerin uygulanmasına yönelik yapılan iş ve işlerde bürokrasinin azaltılması önerilmektedir. Bu süreçlerde, projeyi değerlendirmek üzerine görevlendirilen

hakemlerin seçiminde, yüksek bir bilimsel profili olan bilim insanların görevlendirilmesine özen gösterilmesi önerilmektedir. Ayrıca kabul edilen projelerle ilgili olarak sürecin her aşamasında işlerliği sağlamaya yönelik olarak denetim mekanizmasının daha etkin yapılandırılması önerilmektedir.

- Üniversitelerin ve TTO'ların, potansiyel ticari ortaklar, teknoloji ortakları, yatırımcılar, potansiyel müşteriler ve tedarikçiler de dahil olmak üzere kilit paydaşlarla ilişkiler geliştirmeleri önerilmektedir. Benzer şekilde, TTO'ların, bilimsel araştırmanın nasıl geliştirileceğine dair daha iyi bir anlayış kazanmaları için özel sektör şirketleriyle iyi bağlantılar kurmaları gerekmektedir. Girişimcilikle ilgili küresel yatırım merkezi haline gelebilecek, daha geniş katılımlı TGB'lerin kurulması ve mevcut yapılardaki yetenekleri bir araya toplayabilecek yeni organizasyonların oluşturulması önerilmektedir. Akademik girişimlerin oluşturulmasını ve geliştirilmesini destekleyen TGB ve TTO'larda kurum kültürüne özen gösterilerek daha fazla vasıflı personelin çalıştırılması ve bu mekanizmalardaki yönetim değişikliklerinin sık yapılmaması önerilmektedir.
- TGB'lerde akademik girişimcilerin çalışma koşullarına yönelik paydaş görüşlerinin alınarak düzenlemeler yapılması ve bu konuda paydaşların farkındalıklarının artırılması önerilmektedir. Ürün geliştirme desteklerinin kapsamının başlangıçla sınırlandırmayıp, ürünün ortaya çıkmasıyla yapılacak faaliyetleri de içerecek şekilde genişletilmesi önerilmektedir.
- TGB'ler ve TTO'lar tarafından akademik girişimcilerin finans, yönetim ve pazarlama konularındaki deneyim eksikliklerini gidermeye yönelik olarak periyodik olarak eğitimler, çalıştaylar vb. etkinlikler düzenlenmesi önerilmektedir. Girişimcilik eğitimi, akademisyenlerin yeni beceriler öğrenmelerine ve üniversitelere fayda sağlayacak yaratıcı bir zihniyet benimsemelerine yardımcı olacaktır.
- Üniversitelerde, araştırmacıların, özellikle doktora öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre girişimcilik alanında eğitimler, çalıştaylar, kurslar ve seminerlerin düzenlenmesi önerilmektedir. Girişimcilik niyetinde, rol model ve sosyal ağların etkisi düşünüldüğünde akademik girişimcilik alanında iyi uygulama örnekleri ya da başarı öyküleri eğitimlerle bir araya getirilerek

akademisyenlere farklı ağlar oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu kapsamda tasarlanacak eğitim programlarının içeriğinin girişimcilik niyeti belirleyicilerini içerecek şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçlarına dayanarak, akademik girişimcilikle ilgili gelecekte yürütülebilecek araştırmalar için araştırmacılara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Bu araştırma kapsamı itibariyle TÜBİTAK'ın yayımlamış olduğu “Girişimci ve Yenilikçi Üniversiteler Endeksi”nde sıralamada yer alan üniversitelerde görev yapan akademisyen girişimciler ile sınırlandırılmıştır. Diğer husus, araştırmanın yalnızca üniversitede çalışan akademisyen girişimcilere odaklanmasıyla ilgilidir. Gelecek araştırmalarda uluslararası endeksler de değerlendirilerek karşılaştırmalı bir araştırma yapılması önerilmektedir. Ayrıca araştırmanın örneklemini genişletilerek farklı üniversitelerde karşılaştırmalara izin verecek daha çok sayıda akademisyen girişimci ile araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Akademiden ayrılan bilim insanlarının yalnızca girişimcilik faaliyetlerini sürdürmek için motivasyonlarını ve kariyer yönelimlerini keşfetmeye yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Bu araştırmada teorik model doğrultusunda akademik girişimcilerin girişimcilik niyetleri ile bu niyetlerinin belirleyicileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmaya yeni teorik bakış açılarının dahil edilmesi, girişimci niyetin oluşumundaki farklı belirleyicilerin modele dahil edilmesi önerilmektedir. Bunlara ek olarak, akademik girişimcilik niyeti ile belirleyiciler arasındaki yeni ilişkileri belirlemeye yönelik niyet temelli yeni çalışmalar yapılması da önerilmektedir. PDT bileşenleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkileri dolaylı olarak etkileyen yeni değişkenleri ve bu

değişkenlerin birbiriyle etkileşimlerini konu edinen çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Dünyadaki akademik girişimcilik faaliyetlerinin durumu, bu faaliyetlerin kapasitesi, teşvik ve destek mekanizmalarının rolü gibi konularda ülkeler arası karşılaştırmalı bir çalışma yapılması önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, farklı ulusal bağlamlarda akademik girişimciliğin daha iyi anlaşılması için gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde çok uluslu araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Tüm dünyadaki kamu politikaları ve ilgili kurumlardaki akademik girişimcilik teşviklerinin, girişimcilik niyeti üzerindeki rollerinin araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir. Akademik girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik ve bölgesel kalkınma üzerindeki etkilerinin detaylı olarak ele alınması önerilmektedir.
- Girişimcilik alanında önemli paydaşlar olan TGB'ler, TTO'lar ve diğer ar-ge merkezleri ile ortak çalışmalar yürütülerek ilgili konudaki uygulamaların daha geniş kapsamda ele alınması önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, akademisyenleri ticarileştirme faaliyetlerine dahil etmek noktasında endüstri motivasyonlarının incelenmesi önerilmektedir.
- Akademik girişimlerin piyasa veya tüketici üzerindeki etkilerini ele alan, akademik girişimlerle diğer girişimlerin performanslarını karşılaştırmaya imkân tanıyacak şekilde çalışmalar yapılması önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda akademik girişimlerin sürdürülebilirliği, girişimlerin çevresel performansı, akademik girişimcilerin iş yaşam dengesi vb. değişkenler dikkate alınarak çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Gelecekteki araştırmalarda, akademik girişimcilik bağlamında öğrenci girişimciliğinde eğitim konusuna odaklanılabilir. Bulgulardan da anlaşılacağı gibi, akademik girişimcilik bölüm, program veya fakülte bağlamıyla sınırlı değildir. Yükseköğretimde girişimcilik faaliyetlerinin oluşturulmasında öğrenciler giderek daha da önemli hale gelmiştir. Bu nedenle, iş birliğine dayalı girişimcilik faaliyetlerinin öğrencilerin danışmanlarıyla ilişkilerini, öğrenme yörüngelerini, kariyer sonuçlarını ve kurum misyonunu nasıl etkilediğini ortaya koyacak araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abreu, M. ve Grinevich, V. (2013). The Nature of Academic Entrepreneurship in The UK: Widening The Focus on Entrepreneurial Activities. *Research Policy*, 42(2), 408–422.
- Abreu, M. ve Grinevich, V. (2017). Gender Patterns in Academic Entrepreneurship. *The Journal of Technology Transfer*. 42 (4), 763-794.
- Acs, Zoltan J. ve David B. Audretsch. (1991). *R&D, Firm Size and Innovative Activity*, in Z.J. Acs and D.B. AUDRETSCH (eds.), *Innovation and Technological Change. An International Comparison*, University of Michigan Press, Ann Arbor.
- Acuña-Duran, E., Oyanedel, J. C. ve Pradenas-Wilson, D. (2022). Survey Data of Entrepreneurial Intention and Perceived Social Support from Academics-Scientists at Chilean Universities. *Data in Brief*, 44.
- Adekiya, A. A. ve Ibrahim, F. (2016). Entrepreneurship Intention Among Students. The Antecedent Role of Culture and Entrepreneurship Training and Development. *International Journal of Management Education*, 14(2), 116–132.
- Agun Poyrazoğlu, G. B. (2017). *The Effect of Individual & Contextual Background Factors on Entrepreneurial İntention*, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul.
- Ajike, D., Goodluck, N. K., Hamed, A., Onyia, V. ve Kwarbai, J. D. (2015). Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Intentions: The Role of Theory of Planned Behaviour. *International Journal of Advanced Research in Social Engineering and Development Strategies*, 3(1): 118-135.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Ajzen, I. (2002). Perceived Behavioral Control, Self-Efficacy, Locus of Control, and The Theory of Planned Behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(4), 665-683.
- Ajzen, I. ve Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes And Predicting Behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Akarsu, O. (2021). *Girişimcilik Yönelimini Etkileyen Faktörler Nelerdir? Teknoparklarda Bir Araştırma*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Doktora Tezi. Eskişehir.

- Alan, H. (2019). Girişimcilik Ekosistemi ve Dinamikleri. Yönetim & İnovasyon, (Sosyo- Ekonomik & Sosyo-Kültürel Gelişmeler), Editör: Nas, Zekeriya, İksad Publishing House. 245-276.
- Aldridge, T. T., D. Audretsch, S. Desai and V. ve Nadella, V. (2014). Scientist Entrepreneurship Across Scientific Fields. *The Journal of Technology Transfer*, 39(6), 819–835.
- Altıparmak, A. (1998). Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Yıllarında Mütешеbbis Sınıfının Gelişimi. *Balıkesir Üniversitesi SBE Dergisi*, 1 (1), 65-81.
- Altunışık, R., Recai C., Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamaları*, 5.Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya
- Arnold, J. (1996). The Psychological Contract: A Concept in Need of Closer Scrutiny?. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5(4), 511-520.
- Arshad, M., Farooq, O., Sultana, N., ve Farooq, M. (2016). Determinants of Individuals' Entrepreneurial Intentions: A Gender-Comparative Study. *Career Development International*, 21(4), 318-339.
- Arslan, N. ve Özmodanlı, Y. (2020). Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Akademisyen Girişimciliği, *Verimlilik Dergisi*, (3), 91-114.
- Aslan, D. (2022). *Yükseköğretim Kurumlarında Risk, Kalite ve Süreç Temelli Yönetim Modeli*, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aşkın, A., Nehir, S. ve Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6 (2), 55-72.
- Audretsch, D. (2014). From the Entrepreneurial University to the University for the Entrepreneurial Society, *Journal of Technology Transfer*, 39, 313-321.
- Audretsch, D. Ve B. Belitski, M, (2021), Towards an Entrepreneurial Ecosystem Typology for Regional Economic Development: The Role of Creative Class and Entrepreneurship, *Regional Studies*, 55, (4). 735-756.
- Autio, E., Keely, R.H., Kolfsen, M., Parker, G.G.C. ve Hay, M. (2001). Entrepreneurial Intent Among Students in Scandinavia and in The USA, *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2 (2), 145-160.
- Aydemir, N. Y. Huang, Wan-Ling ve Welch, Eric W., (2022). *Late-stage academic entrepreneurship: Explaining why academic scientists collaborate with industry to commercialize their patents*, Technological Forecasting and Social Change, Elsevier, 176.

- Aydın, H. (2017). Girişimciliğin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmadaki Rolü: Seçilmiş AB Ülkeleri Üzerine Panel Veri Analizi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(13), 373-392.
- Bahadır, Ö. (2018). *Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Zonguldak.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation Of Thought And Action*. Englewood Cliffs, Nj: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercie Of Control*. New York Freeman.
- Banuseven, E. B. (2020). *Yeni Kurulan İşletmelerde Girişimcilik Niyetinin Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörlerin Analizi: Ampirik Bir Çalışma*. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Doktora Tezi, İstanbul.
- Barba-Sánchez, V., Mitre-Aranda, M. ve del Brío González, J. Á. (2022). The Entrepreneurial Intention of University Students: An Environmental Perspective. *European Research on Management and Business Economics*. 28 (2). 100184.
- Barth, T. (2013). *Academic Entrepreneur, Academic Entrepreneurship*, Carayannis, Elias G. (Ed.), *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship*, 1-18, New York: Springer Reference.
- Baş, M. (2015). *Türkiye’de Girişimci Üniversitenin Oluşturulmasına İlişkin Bir Model Önerisi ve Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi*, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Gaziantep.
- Baudeau, N. (1910). *Premiere Introduction a la Philosophie Economique*. A. Dubois (Ed.), Paris: P. Geuthner.
- Baycan, T. ve Arkali Olcay, G. (2019). *Türkiye’de Akademik Girişimcilik ve Bölgesel Dinamikler. Kentsel ve Bölgesel Gelişme Dinamikleri ve Mekânsal Yansımaları*, Editörler: Baycan, T., Deniz, P., Doğruel, F., Tekçe, M. Nobel Bilimsel Eserler.
- Begley, T. M. ve Boyd, D. P. (1987). A Comparison of Entrepreneurs and Managers of Small Business Firms. *Journal of Management*, 13(1), 99–108.
- Bénabou, R. ve J. Tirole (2002). Self-Confidence and Personal Motivation, *Quarterly Journal of Economics*, 117, 871-915.

- Bercovitz, J. ve Feldman, M. (2004). *Academic Entrepreneurs: Social Learning and Participation in University Technology Transfer*. Minneapolis: Hubert H. Humphrey Institute of Public Affairs, University of Minnesota.
- Bercovitz, J. ve Feldman, M. (2008). Academic Entrepreneurs: Organizational Change at the Individual Level. *Organization Science*, 19(1), 69-89.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (Eds. A. Arı), Konya, Eğitim Yayınevi.
- Bhole, L. M. (2007). *The Evolution of the Concept of Entrepreneurship*. Bhargava, S. (Ed.). Developmental aspects of entrepreneurship. India: SAGE Publications.
- Bilgiseven, E. B. (2020). *Yeni Kurulan İşletmelerde Girişimcilik Niyetinin Ortaya Çıkmasında Etkili Olan Faktörlerin Analizi: Ampirik Bir Çalışma*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Bilić, I., Škokić, V. ve Lovrinčević, M. (2021). Academic Entrepreneurship in Post-transition Country-Case Study of Croatia. *Journal of the Knowledge Economy*, Springer; *Portland International Center for Management of Engineering and Technology (PICMET)*, 12(1), 41-55.
- Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention. *The Academy of Management Review*, 13(3), 442–453.
- Boyd, N.G. ve Vozikis, G.S. (1994). The Influence of Self-efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), 63-77.
- Bozeman, B., Fay, D. ve Slade, C.P. (2013). Research Collaboration in Universities and Academic Entrepreneurship: The-State-Of-The-Art. *The Journal of Technology Transfer*, 38, 1–67.
- Bozkurt, Ç. Özlem (2011). *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*, 1. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bulut, Ç., ve Aslan, G. (2014). Üniversitelerde Gerçekleşen Girişimcilik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10 (22), 119-129.
- Buyurgan, E., (2019). *Akademik Girişimciliğe Etki Eden Bireysel Ve Örgütsel Faktörler*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- Candan, H. (2011). Osmanlı'dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 157-174.
- Cansız, M. (2016). *Türkiye'de Akademik Girişimcilik*. Ankara: Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/T%C3%BCrkiyede_Akademik_Girisimcilik.pdf.
- Cantu-Ortiz, F. J., Galeano, N., Mora-Castro, P. ve Fangmeyer Jr, J. (2017). Spreading Academic Entrepreneurship: Made in Mexico. *Business Horizons*, 60(4), 541-550.
- Carraher, S. M., Buchanan, J. K. ve Puia, G. (2010). Entrepreneurial Need for Achievement in China, Latvia, and the USA. *Baltic Journal of Management*, 5(3), 378-396.
- Chen, C. C., Greene, P. G. ve Crick, A. (1998). Does Entrepreneurial Self-Efficacy Distinguish Entrepreneurs From Managers?. *Journal of Business Venturing*, 13(4), 295-316.
- Christina-Marta S. ve Magdalena P., (2009). Entrepreneurial University In The New Economy, *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics*, (1), 591-596.
- Churchill, N. C., Carsrud, A. L., Gaglio, C. M. ve Olm, K. W. (1987). Entrepreneurs–Mentors, Networks, and Successful New Venture Development: an Exploratory Study. *American Journal of Small Business*, 12(2), 13-18.
- Cicek, B. ve Karakas, Y., (2020). Girişimcilerin Gözünden Girişimciliği Etkileyen İçsel ve Dışsal Faktörler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 15 (23), 1849-1884.
- Civera, A., Meoli, M. ve Vismara, S. (2020). Engagement of Academics in University Technology Transfer: Opportunity and Necessity Academic Entrepreneurship. *European Economic Review*, 123, 103376.
- Clark, B. R. (1998). *Creating Entrepreneurial University: Organizational Pathways of Transformation*. UK: Emerald Group Publishing Limited.
- Clarysse, B., Tartari, V. ve Salter, A. (2011). The Impact of Entrepreneurial Capacity, Experience and Organizational Support on Academic Entrepreneurship. *Research Policy*, 40(8), 1084–1093.
- Colyvas, J.A. ve Powell, W.W. (2007). *From Vulnerable to Venerated: The Institutionalization of Academic Entrepreneurship in the Life Sciences*. Ruef, M. and Lounsbury, M. (Ed.) *The Sociology of Entrepreneurship* (Research in

the Sociology of Organizations, Vol. 25), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, 219-259.

Coulter, M. (2003). *Entrepreneurship in Action*, Hall-Pearson, New Jersey.

Creswell, J. W. (2020). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, (Çev. Ed: Bütün, M. & Demir, S.B.). 5. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L., (2015). *Karma Yöntem Araştırmaları, Tasarımı ve Yürütülmesi* (Çeviri Ed.: Y. Dede ve S. B. Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çakır, B. (2020). A Qualitative Research on Determining the Dimensions of Academic Entrepreneurship Ecosystem in Turkey. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 15(1), 441-461.

Çakır, S. (2013). *Girişimcilerin Yeni Bir Girişim Yapma Niyetlerinin Risk Alma Eğilimi ile İlişkisi*, Atatürk Üniversitesi, İşletme, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Çetindamar, D. (2002). *Türkiye’de Girişimcilik*, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.

D’Este, P. ve Patel, P. (2007). University–Industry Linkages in The UK: What Are The Factors Underlying The Variety of Interactions With Industry?. *Research Policy*, 36(9), 1295-1313.

Daft, Richard L. (2005). *The Leadership Experience*, Third Edition Mason, Thomson Southwestern, Ohio.

Daniels, G. ve Hofer, C., (1993). Characteristics of Successful and Unsuccessful Entrepreneurial Faculty and Their Innovative Research Teams. In N. Churchill, S. Birley, W. Bygrave, J. Doutriaux, E. Gatewood, F. Hoy and W. Wetzal (Eds) *Frontiers of Entrepreneurship Research*, 598-609.

Davari, A., Emami, A., Ramadani, V. ve Taherkhani, S., (2018). Factors Influencing Academic Entrepreneurship: A Case- Based Study. *Journal of Science and Technology Policy Management*. 9. 10.1108.

Davidsson, P. (1995). *Determinants of Entrepreneurial Intentions*. the RENT IX Workshop, Piacenza, Italy, 11. 23-24.

De Noble, A. F., Jung, D., ve Ehrlich, S. B. (1999). Entrepreneurial Self-Efficacy: The Development of a Measure and Its Relationship to Entrepreneurial Action. *In Frontiers for Entrepreneurship Research*, 73-78.

- de Silva, L. Ranmuthumalie; Uyyarar, Elvira ve Oakey, Ray (2011). *Academic entrepreneurship in a resource constrained environment: Diversification and synergistic effects*, Manchester Business School Working Paper, No. 616, The University of Manchester, Manchester Business.
- Delmar, F., ve Davidsson, P. (2000). Where Do They Come From? Prevalence and Characteristics of Nascent Entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development*, 12(1), 1-23.
- Demirtaş, Ö. (2014). Akademik Girişimcilikte Bireysel ve Sosyal Faktörlerin Rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 12(23), 189-207.
- Di Paola, N. (2021). Pathways to Academic Entrepreneurship: The Determinants of Female Scholars' Entrepreneurial Intentions. *The Journal of Technology Transfer*, 46(5), 1417-1441.
- Dickson, K., Coles, A. ve Smith, H. (1998). *Science In The Marketplace: The Role of The Scientific Entrepreneur*. In: During, W. & Oakey, R. (eds.) *New Technology based Firms in the 1990s*. London: Paul Chapman.
- Dindaroğlu, Y. (2014). *Üniversite Spin-Off Şirketlerinin Başarısını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Türkiye Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Örneği*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Doktora Tezi, Trabzon.
- Ding, W. W., Murray, F. ve Stuart, T. E. (2006). Gender Differences in Patenting in the Academic Life Sciences. *Science*, 313(5787), 665-667.
- do Paço, A.M.F., Ferreira, J.M. ve Raposo, M. (2011). Behaviours and Entrepreneurial Intention: Empirical Findings About Secondary Students. *J Int Entrep* 9, 20–38.
- Doğaner, A. (2014). *Girişimcilik Okulu*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Dolgun, U. (2010). Yirmi Birinci Yüzyılda Yüksek Öğretimin Yeni Misyonu. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0 (42), 15-39.
- Douglas, Evan J., Shepherd. ve Dean A. (2000) Entrepreneurship as a Utility Maximizing Response, *Journal of Business Venturing*, 15 (39). 231-251.
- Döm, S. (2012). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Drucker, P. F. (1985). *Innovation and Entrepreneurship*, Harper&Row Publishers, New York.
- Drucker, P. F. (1998). The Coming of the New Organization, Harvard Business Review on Knowledge Management, *Harvard Business School Pre.*, 1-19.

- Duman, H. ve Künü, S. (2020). Girişimcilik Ekosistemlerini Meydana Getiren Faktörlere Ait Kavramsal Çerçevenin Bibliyometrik Analiz ile Tespiti. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 33-57.
- Ebersberger, B. ve Pirhofer, C. (2011). Gender, Management Education and the Willingness for Academic Entrepreneurship. *Applied Economics Letters*, 18(9), 841-844.
- Entrialgo, M. Fernandez, E., ve Vazquez C. J. (2000). Psychological Characteristics And Process: The Role Of Entrepreneurship In Spanish SMES, *European Journal of Innovation Management*, 3 (3), 137-149.
- Entrialgo, M. ve Iglesias, V. (2016). The Moderating Role of Entrepreneurship Education on the Antecedents of Entrepreneurial Intention. *International Entrepreneurship And Management Journal*, 12(4), 1209-1232.
- Entrialgo, M., ve Iglesias, V. (2020). Entrepreneurial Intentions Among University Students: The Moderating Role of Creativity. *European Management Review*, 17(2), 529-542.
- Er, P. H. (2013). Girişimcilik ve Yenilikçilik Kavramlarının İktisadi Düşüncedeki Yeri: Joseph A. Schumpeter, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 75-85.
- Erbatu, G. (2008). *Kültürel Boyutları İçerisinde Girişimcilik Eğilimi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdil, Ş. T. (2022). Türkiye’de Akademik Girişimcilik Bağlamında Üniversite-Sanayi İş Birliği Arayüzleri ve Sağlanan Destekler, *Journal of Theoretical & Empirical Research on Management*, 2, 1-9.
- Erikson, T., Knockaert, M. ve Der Foo, M. (2015). Enterprising Scientists: The Shaping Role of Norms, Experience, and Scientific Productivity. *Technological Forecasting and Social Change*, 99, 211-221.
- Etzkowitz, H. (1983). Entrepreneurial Scientists and Entrepreneurial Universities in American Academic Science. *Minerva* 21, 198-233.
- Etzkowitz, H. (2003). Research Groups As 'Quasi-Firms': the İnvention of the Entrepreneurial University, *Research Policy*, 32(1), 109-121.
- Etzkowitz, H. (2008). *The Triple Helix. University-Industry-Government in Action*. New York, NY: Routledge Taylor & Francis Group.

- Farrukh, M., Alzubi, Y., Shahzad, I.A., Waheed, A. ve Kanwal, N. (2018). Entrepreneurial Intentions: The Role of Personality Traits in Perspective of Theory of Planned Behaviour, *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(3). 399-414.
- Fayolle, A. ve Gailly, B. (2015) The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Attitudes and Intention: Hysteresis and Persistence. *Journal of Small Business Management*, 53, 75-93.
- Fayolle, A. ve Linan, F. (2014). The Future of Research on Entrepreneurial Intentions. *Journal of Business Research*, 67(5), 663-666.
- Feder, E.-S. ve Nitu-Antonie, R.-D. (2017). Connecting Gender Identity, Entrepreneurial Training, Role Models and Intentions. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 9(1), 87-108.
- Feldman, M. P. (2001). The Entrepreneurial Event Revisited: Firm Formation in a Regional Context. *Industrial and corporate change*, 10(4), 861-891.
- Feola, R., Vesci, M., Botti, A. ve Parante, R. (2017). The Determinants of Entrepreneurial Intention of Young Researchers: Combining the Theory of Planned Behavior with the Triple Helix Model. *Journal of Small Business Management*. 57. 1424-1443.
- Fernández-Pérez, V., Alonso-Galicia, P. E., Rodríguez-Ariza, L. ve del Mar Fuentes-Fuentes, M. (2015). Professional and Personal Social Networks: A Bridge to Entrepreneurship for Academics?. *European Management Journal*, 33(1), 37-47.
- Fernández-Pérez, V., Esther Alonso-Galicia, P., del Mar Fuentes-Fuentes, M. ve Rodríguez-Ariza, L. (2014). Business Social Networks and Academics' Entrepreneurial Intentions. *Industrial Management & Data Systems*, 114 (2), 292-320.
- Ferreira, J. J., Raposo, M. L., Rodrigues, R. G., Dinis, A. ve do Paço, A. (2012). A Model of Entrepreneurial Intention: An Application of the Psychological and Behavioral Approaches. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 424-440.
- Fini, R., Grimaldi, R., Marzocchi, G. L. ve Sobrero, M. (2012). The Determinants of Corporate Entrepreneurial Intention within Small and Newly Established Firms. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(2), 387-414.

- Fini, R., Grimaldi, R., Santoni, S. ve Sobrero, M. (2011). *Complements or Substitutes? The Role of Universities and Local Context in Supporting the Creation of Academic Spin-offs*. ERPN: Theory of the Firm (Sub-Topic).
- Fishbein, M. ve Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research*, Reading, MA: Addison-Wesley.
- Foo, M. D., Knockaert, M., Chan, E. T. ve Erikson, T. (2016). The Individual Environment Nexus: Impact of Promotion Focus and the Environment on Academic Scientists' Entrepreneurial Intentions. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 63(2), 213–222.
- Franke, N. ve Lüthje, C. (2004). Entrepreneurial Intentions of Business Students—A Benchmarking Study. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 1(03), 269-288.
- Franzoni, C. ve Lissoni, F. (2006). *Academic Entrepreneurship, Patents, and Spin-Offs: Critical Issues and Lessons for Europe*. Kites Working Paper No. 180, Kites, Centre For Knowledge, Internationalization and Technology Studies, Bocconi University, Milan.
- Gagnidze, I. (2016). *The Impact of Entrepreneurial Universities on the Innovative Development of Economy*. III. International Scientific And Practical Conference. Strategic Imperatives Of Modern Management. KNEY, Kiev, 186- 192.
- Gibb, A.A., Haskins, G. ve Robertson. (2009). *Leading the Entrepreneurial University. Meeting the Entrepreneurial Development Needs of Higher Education Institutions*. A National Council for Graduate Entrepreneurship (NCEE) Policy Paper.
- Gilsing, V. A., Van Burg, E. ve Romme, A. G. L. (2010). Policy Principles for the Creation and Success of Corporate and Academic Spin-Offs. *Technovation*, 30(1), 12-23.
- Giunti, G. (2019). *Academic Entrepreneurship And Academics' Careers: A Multi-Dimensional Analysis In The UK, Australia and Italy* (Doctoral dissertation, University of Birmingham).
- Goel, R. K., Göktepe-Hultén, D. ve Ram, R. (2015). Academics' Entrepreneurship Propensities and Gender Differences. *The Journal of Technology Transfer*, 40(1), 161-177.

- Goethner, M., Obschonka, M., Silbereisen, R. K. ve Cantner, U. (2012). Scientists' Transition to Academic Entrepreneurship: Economic and Psychological Determinants. *Journal Of Economic Psychology*, 33(3), 628-641.
- Grimaldi, R., Kenney, M., Siegel, D. S. ve Wright, M. (2011). 30 Years After Bayh-Dole: Reassessing Academic Entrepreneurship, *Research Policy*, 40(8), 1045-1057.
- Groth, O.J., Esposito, M. ve Tse, T. (2015). What Europe Needs Is an Innovation-Driven Entrepreneurship Ecosystem: Introducing EDIE. *Thunderbird International Business Review*, 57: 263-269.
- Guerrero, M., ve Urbano, D. (2012). The Development Of An Entrepreneurial University. *The Journal Of Technology Transfer*, 37(1), 43-74.
- Guerrero, M., Kirby, D. ve Urbano, D., (2006). *A Literature Review On Entrepreneurial Universities: An Institutional Approach*. Autonomous University Of Barcelona, Business Economics Department.
- Guindalini, C., Verreynne, M. ve Kastle, T. (2021). Taking Scientific Inventions To Market: Mapping The Academic Entrepreneurship Ecosystem, *Technological Forecasting and Social Change*, 173(2), 121144.
- Gulbrandsen, M. ve Smeby, J. S. (2005). Industry Funding And University Professors' Research Performance, *Research Policy*, 34 (6), 932-950.
- Gur, U. (2017). Academic Entrepreneurial Intentions In Science And Engineering: Validation Of The Scale In Turkey . *PressAcademia Procedia* , 5 (1) , 350-358.
- Güney, S. ve Çetin A., (2003). Kültürün Girişimciliğe Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 189-210.
- Günlü, H ve Demiryürek, K. (2022). *Türkiye’de Girişimcilik ve Yenilikçilik Ekosisteminin Analizi. Dijital Girişimcilik, Yenilikçilik ve Ar-Ge Çalışmaları*, Editör: Demiryürek, K., Kahramanoğlu, A.; Abacı, N. İ., Efe Akademi Yayınları.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz* (3.Baskı). Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Gürol, M. A. (2000). *Türkiye’de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler*, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Hacıoğlu, F. (2020). *How Entrepreneurship Ecosystem Affects Startup Process And Success*, Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme, İstanbul.

- Hisrich, Robert D. ve Peters, M. P. (1989). *Entrepreneurship*, Bp1-Irwin, Boston
- Hisrich, Robert D. ve Peters, M. P.,(1992). *Entrepreneurship Starting, Developing and Managing A New Enterprise*, Irwin, Boston.
- Hisrich, Robert D. ve Peters, M. P.,(2001). *Entrepreneurship*, McGraw-Hill Higher 5th Edition.
- Hitt, Michael, Black, S.,ve Porter, L. W. (2005). *Management*, Pearson Prentice-Hall, New Jersey.
- Hmieleski K. M. ve Powell, E. E. (2018). The Psychological Foundations of University Science Commercialization: A Review of the Literature and Directions for Future Research. *AMP*, 32, 43–77.
- Hmieleski, K. ve Corbett, A. (2006). Proclivity for Improvisation As a Predictor of Entrepreneurial Intentions. *Journal of Small Business Management*. 44. 45-63.
- Hossinger, S.M., Chen, X. ve Werner, A. (2020). Drivers, Barriers And Success Factors Of Academic Spin-Offs: A Systematic Literature Review. *Management Review Quarterly*. 70, 97–134.
- Hornaday, J. A. ve Aboud, J. (1971). Characteristics of Successful Entrepreneurs. *Personnel Psychology*, 24(2), 141–153.
- Hu, R., Wang, L., Zhang, W. ve Bin, P.,(2018). Creativity, Proactive Personality, and Entrepreneurial Intention: The Role of Entrepreneurial Alertness. *Front. Psychol.* 9:951.
- Huyghe, A., ve Knockaert, M. (2015). The influence of organizational culture and climate on entrepreneurial intentions among research scientists. *The Journal of Technology Transfer*, 40(1), 138–160.
- Isenberg, D. J. (2011), *The Entrepreneurship Ecosystem Strategy As A New Paradigm for Economic Policy: Principles for Cultivating Entrepreneurship*, The Babson Entrepreneurship Ecosystem Project. (Erişim Tarihi: 10.11. 2022).
- İrmiş, A., Durak, İ. ve Özdemir, L. (2010). *Girişimcilik Kùltürü*, Anadolu Giriřimcilięinden Örnekler, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Jain, S., George, G. ve Maltarich, M., (2009). Academics Or Entrepreneurs? Investigating Role Identity Modification Of University Scientists İnvolved İn Commercialization Activity. *Research Policy*. 38 (6), 922-935.
- Kalafatoğlu, Y. (2020). Kalıp yargıların girişimcilik niyetine etkisi. *İş ve İnsan Dergisi* ,7 (1), 105-118.

- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 189-206.
- Karamustafa, E. Y. (2022). *Girişimcilik ve Yenilikçilik Ekosistemi. Dijital Girişimcilik, Yenilikçilik ve Ar-Ge Çalışmaları*, Editör: Demiryürek vd., Efe Akademi Yayınları.
- Katz, J. ve Gartner, W. B. (1988). Properties of Emerging Organizations. *The Academy of Management Review*, 13(3), 429–441.
- Kautonen, T. (2008). Understanding The Older Entrepreneur: Comparing Third Age And Prime Age Entrepreneurs In Finland. *International Journal of Business Science and Applied Management* 3: 3–13.
- Kaymakcı, G. ve Avcı, M. (2022). Determination of Academicians' Opinions on Academic Entrepreneurship and Entrepreneur University, *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi* , 5 (1) , 37-54.
- Kenney, M. ve Goe, W. R. (2004). The Role Of Social Embeddedness In Professorial Entrepreneurship: A Comparison Of Electrical Engineering And Computer Science At UC Berkeley And Stanford. *Research Policy*, 33(5), 691-707.
- Kılıç, R., Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423-435.
- Kitigawa, F. (2005). Entrepreneurial Universities and the Development of Regional Societies: A Spatial View of the Europe of Knowledge. *Higher Education Management and Policy*, 17(3): 65-89.
- Klofsten, M. ve Jones-Evans, D. (2000). Comparing Academic Entrepreneurship In Europe: The Case Of Sweden And Ireland. *Small Business Economics*, 14 (4), 299-315.
- Koçel, T., (2010). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Basım Yayın A.Ş., İstanbul.
- Koh, H., C.. (1996). Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics, A Study of Hong Kong MBA Students, *Journal of Managerial Psychology*, 11 (3), 12-25.
- Kolvereid, L. ve Moen, Ø. (1997). Entrepreneurship Among Business Graduates: Does A Major In Entrepreneurship Make A Difference?. *Journal Of European Industrial Training*, 21(4), 154-160.

- Konaç, H. E. (2018). *Academic Entrepreneurs: Motivational Aspects, Challenges And Success Criteria In Technology Development Zones In Ankara*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilim ve Teknoloji Politikası Çalışmaları Anabilim Dalı, Ankara.
- Koyuncuoğlu, Ö. (2018). *Türkiye'de Girişimci ve Yenilikçi Üniversitelerin Gömülü Teoriye Göre Değerlendirmesi Ve Bir Model Önerisi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Doktora Tezi, Konya.
- Krueger Jr, N. F., Reilly, M. D. ve Carsrud, A. L. (2000) Competing Models of Entrepreneurial Intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), 411-432.
- Kürü Aksoy, S. (2021). *Akademik Girişimcilik. Günümüz ve Geleceğin Girişimcilik Türleri*, Editör: Işık, M., Uğurlu, F., Gazi Kitabevi.
- Landry, R., Amara, N. ve Rherrad, I. (2006). Why Are Some University Researchers More Likely To Create Spin-Offs Than Others? Evidence From Canadian Universities. *Research Policy*, 35(10), 1599-1615.
- Langowitz, N., Minniti, M. (2007). The Entrepreneurial Propensity Of Women. *Entrepreneurship Theory And Practice*, 31(3), 341-364.
- Lee-Ross, D. (2017). An Examination Of The Entrepreneurial Intent Of MBA Students In Australia Using The Entrepreneurial Intention Questionnaire. *Journal of Management Development*, 36 (9), 1180-1190.
- Liebowitz, J. ve Wright, K. (1999). *Does measuring knowledge make "cents"? Expert Systems With Applications*, 17, 99-103.
- Lima, E. O., Lopes, R. M., Nassif, V. M. J. ve Silva, D. (2015). Opportunities To Improve Entrepreneurship Education; Contributions Considering Brazilian Challenge. *Journal of Small Business Management*, 53(4), 1033-1051.
- Liñán, F. ve Chen, Y.-W. (2009). Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure *Entrepreneurial Intentions*. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33, 593–617.
- Liñán, F. ve Fayolle, A. (2015). A Systematic Literature Review On Entrepreneurial Intentions: Citation, Thematic Analyses, And Research Agenda. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11(4), 907-933.
- Linan., A. ve Yi-Wen Chen, (2006). *Testing The Entrepreneurial Intention Model On A TwoCountry Sample*, Universita Autonoma De Barcelona, Spain.

- Link, A., Siegel, D. ve Bozeman, B., (2007). An Empirical Analysis Of The Propensity Of Academics To Engage In Informal University Technology Transfer, *Industrial and Corporate Change*, 16 (4). 641-655.
- Littunen, H. (2000). Entrepreneurship And The Characteristics of The Entrepreneurial Personality, *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 68(6): 296-310.
- Llano, J.A. (2010). *Determinants of academic entrepreneurship behavior: a multilevel model*, Doktora Tezi., Stevens Institute of Technology, NJ, Erişim: <http://search.proquest.com/docview/761483270/abstract/D1AD1021E98D45FDPQ/1>
- Lopez, S. F., Otero, L., Rodríguez S., A. ve R., David (2009). Entrepreneurial University, Transfer Technology and Funding: An Empirical Analysis, *Journal of Enterprising Culture*, 17 (2) 147-179,
- Lortie, J., ve Castogiovanni, G. (2015). The theory of Planned Behavior in Entrepreneurship Research: What We Know and Future Directions. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11(4), 935-957.
- Louis, K. S., Blumenthal, D., Gluck, M. E. ve Stoto, M. A. (1989). Entrepreneurs In Academe: An Exploration Of Behaviors Among Life Scientists. *Administrative Science Quarterly*, 34, 110-131.
- Lumpkin, G.T. ve Dess, G.G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation and Linking It to Performance, *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172.
- Lumpkin, G.T. ve Dess, G.G. (2001). Linking two dimensions of entrepreneurial orientation to firm performance: The Moderating Role of Environment and Industry Life Cycle. *Journal of Business Venturing*, 16(5), 429-451.
- Lüthje, C. ve Franke, N. (2003). The ‘Making’ Of An Entrepreneur: Testing A Model Of Entrepreneurial Intent Among Engineering Students At MIT. *R&D Management*, 33(2), 135-147.
- Mahto, R.V. ve McDowell, W.C., (2018). Entrepreneurial Motivation: A Non-Entrepreneur’s Journey To Become An Entrepreneur. *International Entrepreneurship and Management Journal, Springer*, 14 (3), 513–526.
- Malecki, EJ. (2018). *Entrepreneurship And Entrepreneurial Ecosystems*. Geography Compass.
- Manolova, T. S., Brush, C. G. ve Edelman, L. F. (2008). What Do Women Entrepreneurs Want?, *Strategic Change*, 17(3-4), 69-82.

- Mars, M. M. ve Rios-Aguilar, C. (2010). Academic Entrepreneurship (Re) Defined: Significance And Implications For The Scholarship Of Higher Education *Higher Education*, 59 (4), 441–460.
- Martins, I., Perez, J. P. ve Novoa, S. (2022). Developing Orientation To Achieve Entrepreneurial Intention: A Pretest-Post-Test Analysis Of Entrepreneurship Education Programs. *The International Journal of Management Education*. 20. 100593.
- Mascarenhas, C., Marques, C.S., Galvão, A.R. ve Santos, G. (2017), Entrepreneurial University: Towards A Better Understanding Of Past Trends And Future Directions, *Journal Of Enterprising Communities: People And Places In The Global Economy*, 11(03), 316-338.
- Matthews, C. H. ve Moser, S. B. (1996). A Longitudinal Investigation Of The Impact Of Family Background. *Journal Of Small Business Management*, 34(2), 29-43.
- Mazzarol, T., Volery, T., Doss, N. ve Thein, V. (1999). Factors Influencing Small Business Start-Ups, *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 5(2):48-63.
- Mccelland, David. C. (1961). *The Achiving Society*. Princeton: D. Van Nostrand Company.
- McClelland, D. (1965). Achievement And Entrepreneurship: A Longitudinal Study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1, 389-392.
- Mercan, N. (2015). Ajzen’in Planlanmış Davranış Teorisi Bağlamında Whistleblowing (Bilgi İfşası). *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 7 (2), 1-14.
- Mets, T. (2010). Enterpreneurial, Business Model For Classical Research Universities. *Engineering Economics*, 21(1), 80-89.
- Meyer, M. (2003). Academic Patents As An Indicator Of Useful Research? A New Approach To Measure Academic Inventiveness. *Research Evaluation*, 12(1), 17-27.
- Miller, K., Alexander, A., Cunningham, J. ve Albats, E., (2018). Entrepreneurial Academics And Academic Entrepreneurs: A Systematic Literature Review. *International Journal of Technology Management*. 77:1-3, 9-37.
- Miranda, F. J., Chamorro-Mera, A., Rubio, S. ve Pérez-Mayo, J. (2017). Academic Entrepreneurial Intention: The Role Of Gender. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 9(1), 66-86.

- Miranda, F.J., Chamorro-Mera, A. ve Rubio, S. (2017). Academic entrepreneurship in Spanish universities: An analysis of the determinants of entrepreneurial intention. *European Research on Management and Business Economics*, 23(2), 113–122.
- Moog, P., Werner, A., Houweling, S. ve Backes-Gellner, U. (2015). The Impact Of Skills, Working Time Allocation And Peer Effects On The Entrepreneurial Intentions Of Scientists. *The Journal Of Technology Transfer*, 40(3), 493-511.
- Moore, J. F. (1993). Predators And Prey: A New Ecology Of Competition. *Harvard Business Review*, 71(3), 75–86.
- Morales-Gualdrón, S. T., Gutiérrez-Gracia, A. ve Dobón, S. R. (2009). The Entrepreneurial Motivation in Academia: A Multidimensional Construct. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 5, 301-317.
- Moray, N. ve Clarysse, B., (2005). Institutional Change And Resource Endowments To Science-Based Entrepreneurial Firms, *Research Policy*, 34 (7). 1010-1027.
- Moriano, J. A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U. ve Zarafshani, K. (2012). A Cross-Cultural Approach To Understanding Entrepreneurial Intention. *J. Career Dev.* 39, 162–185.
- Morrison, A., (2000) Entrepreneurship: What Triggers It?, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, 6 (2), 59-71.
- Mothibi, N. H. ve Malebana, M. J. (2019). Determinants of Entrepreneurial Intentions of Secondary School Learners in Mamelodi, South Africa. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 25, 1-15.
- Mowery, D. C. ve B. Sampat, (2004). The Bayh-Dole Act of 1980 and University–Industry Technology Transfer: A Model for Other OECD Governments”, *Journal of Technology Transfer*, 30 (1–2), 115–27.
- Murray, F. ve Graham, L. (2007). Buying Science And Selling Science: Gender Differences İn The Market For Commercial Science. *Industrial and Corporate Change*, 16(4), 657-689.
- Müftüoğlu, M. T. ve Durukan, T., (2004). *Girişimcilik ve Kobi’ler*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik*, Beta Yayınları (1.baskı), İstanbul.
- Nalbantoğlu, A. (2022). *Akademik Özyeterliliğin Akademik Girişimcilik Niyetine Etkisi ve Üniversite–Sanayi İş Birliği Destek Mekanizmalarının*

Değerlendirilmesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- Narea, J. O. (2016). *Entrepreneurial Traits and Innovation*. Maastricht : Datawyse | Universitaire Pers Maastricht.
- Nart, S. ve Yıldırım, Y. T. (2021). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisinde Öz-Yeterlilik Algısının Aracılık Rolü Üzerine Bir Araştırma1. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetim Dergisi*, 10(1), 1-28.
- Novino, Marlo. (2020). Academic Entrepreneurship of Mindanao State University-Iligan Institute of Technology: Determinants and Mediating Effects of Entrepreneurial Intention Antecedents, *Journal of Global Business*, 9 (1), 3-19.
- Obschonka, M., Goethner, M., Silbereisen, R. K. ve Cantner, U. (2012). Social Identity And The Transition To Entrepreneurship: The Role Of Group Identification With Workplace Peers. *Journal of Vocational Behavior*, 80(1), 137-147.
- Obschonka, M., Silbereisen, R. K., ve Schmitt-Rodermund, E. (2012). Explaining Entrepreneurial Behavior: Dispositional Personality Traits, Growth Of Personal Entrepreneurial Resources, And Business İdea Generation. *The Career Development Quarterly*, 60(2), 178-190.
- Obschonka, M., Silbereisen, R. K., Cantner, U. ve Goethner, M. (2015). Entrepreneurial Self-Identity: Predictors And Effects Within The Theory Of Planned Behavior Framework, *J Bus Psychol*, 30(4), 773–794.
- O'Shea., R. P., Allen, T. J., Chevalier, A. ve Roche, F. (2005). Entrepreneurial Orientation, Technology Transfer And Spinoff Performance Of U.S. Universities, *Research Policy*, 34(7), 994-1009.
- Ozaralli, N., Rivenburgh, N. K. (2016). Entrepreneurial intention: antecedents to entrepreneurial behavior in the USA and Turkey. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 6(1), 1-32.
- Ozgul, U., Kunday, O. (2015). Conceptual Development of Academic Entrepreneurial Intentions Scale. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 881-887.
- Önce, A. G., Marangoz, M. ve Erboy, N. (2014). *Ekonomik Büyüme Ve Kalkınmada Girişimciliğin Rolü Ve Önemi*. International Conference On Euroasion Economies, <http://avekon.org/papers/1041.pdf> (Erişim Tarihi: 15.11. 2022).
- Özcan, A. ve Göktaş, P. (2018). Bankacılık Sektöründeki Desteklerin Girişimcilik Ekosisteminde Karşılaştırılması. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 16-30.

- Özdal, K. (2018). *Türkiye'de Girişimci ve Yenilikçi Üniversitelerin Gömülü Teoriye Göre Değerlendirmesi ve Bir Model Önerisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya
- Özdemir, S., Boyacı, A., Kılınç, A. Ç. ve Koşar, S. (2019). Türk Yükseköğretim Sistemi Bağlamında Girişimci Üniversite Modelinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (2), 989-1027.
- Özgü Çakır, B., (2018). *Teknoparklar ve Girişimciliğin Akademik Boyutu Üzerine Nitel Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Doktora Tezi, Konya.
- Packham, G., Jones, P., Miller, C., Pickernell, D. ve Thomas, B. (2010). Attitudes Towards Entrepreneurship Education: A Comparative Analysis. *Education Training*, 52(8/9), 568-586.
- Padilla- Meléndez, A., Fuster, E., Lockett, N. ve del-Aguila-Obra, A.R. (2021). Knowledge Spillovers, Knowledge Filters And Entrepreneurial University Ecosystems: Emerging Role Of Universityfocused Venture Capital Firms. *Knowledge Management Research & Practice*, 19(1), 94-105.
- Păunescu, C., Popescu, M. ve Duennweber, M. (2018). Factors Determining Desirability Of Entrepreneurship In Romania. *Sustainability*, 10(11), 1-22.
- Perkmann, M., Tartari, V., McKelvey, M., Autio, E., Broström, A., D'Este, P., ve Sobrero, M. (2013). Academic Engagement And Commercialisation: A Review Of The Literature On University-Industry Relations. *Research Policy*, 42(2), 423-442.
- Phan, P., Zhou, J. ve Abrahamson, E. (2010). Creativity, Innovation, and Entrepreneurship in China. *Management and Organization Review*, 6(2), 175-194.
- Pilegaard, M., Moroz, P.W. ve Neergaard, H. (2010). An auto-ethnographic perspective on academic entrepreneurship: implications for research in the social sciences and humanities, *Academy of Management Perspectives*, 46-61.
- Pillis, E. ve Reardon K. K. (2007). The Influence Of Personality Traits And Persuasive Messages on Entrepreneurial Intention A Cross-Cultural Comparison. *Career Development International*, 12(4): 382-396.
- Piperopoulos, P., ve Dimov, D. (2015). Burst Bubbles or Build Steam? Entrepreneurship Education, Entrepreneurial Efficacy, and Entrepreneurial Intentions, *Journal of Small Business Management*, 53(4), 970-985.

- Powers, J. B. ve Patricia P. M, (2005). University Start-Up Formation And Technology Licensing With Firms That Go Public: A Resource-Based View Of Academic Entrepreneurship, *Journal of Business Venturing*, 20(3), 291-311.
- Prodan, I. ve Drnovsek, M. (2010). Conceptualizing Academic-Entrepreneurial Intentions: An Empirical Test. *Technovation*. 30 (5-6). 332-347.
- Radosevich, R. (1995). A Model For Entrepreneurial Spin-Offs From Public Technology Sources. *International Journal Technological Management*, 10, 879-893.
- Ranga, M., Debackere, K., ve Von Tunzelmann, G. N. (2003). Entrepreneurial Universities And The Dynamics Of Academic Knowledge Production: A Case Study Of Basic Vs. Applied Research İn Belgium. *Scientometrics*, 58(2), 301–320.
- Raposo, M. ve do Paço, A. (2011). Entrepreneurship Education: Relationship Between Education And Entrepreneurial Activity. *Psicothema*, 23(3), 453–457.
- Rasmussen, E. ve Wright, M., (2015). How Can Universities Facilitate Academic Spin-Offs? An Entrepreneurial Competency Perspective, *The Journal of Technology Transfer*, 40(5). 782-799.
- Ratten V. (2017). Entrepreneurial Universities: The Role Of Communities, People And Places. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 11(03), 310-315.
- Ratten, V. ve Ratten, H. (2007). Social Cognitive Theory İn Technological Innovation. *Euroliean Journal of Innovation Management*, 10(1), 90-108.
- Reynolds, P. D., M. Hay, W. D. Bygrave, S. M. Camp, E. Autio, (2000), *Global Entrepreneurship Monitor: 2000 Executive Report*. Kansas City: Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership.
- Ries, E., (2011). *The Lean Startup: How Today's Entrepreneurs Use Continuous Innovation To Create Radically Successful Businesses*. Random House LLC.
- Rippa, P. ve Secundo, G., (2019). Digital Academic Entrepreneurship: The Potential Of Digital Technologies On Academic Entrepreneurship, *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 900-911.
- Robbins, S. ve R., Coulter, M., (2012). *Management*, Prentice Hall, 11th Edition.
- Rothaermel, F. T., Agung, S. D. ve Jiang, L. (2007). *University Entrepreneurship: A Taxonomy Of The Literature*. *Industrial And Corporate Change*, 16: Oxford University Press.

- Rotter, J. B. (1966). Generalized Expectancies For Internal Versus External Control Of Reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1–28.
- Saiz-Santos, M., Andrés Araujo-De Mata, A. A. ve Hoyos-Iruarrizaga, J., (2017). *Entrepreneurial University: Educational Innovation and Technology Transfer, Innovation, Technology, and Knowledge Management*, in: Marta Peris-Ortiz & Jaime Alonso Gómez & José M. Merigó-Lindahl & Carlos Rueda-Armengot (ed.), *Entrepreneurial Universities*, 105-121, Springer.
- Sakınç, S. ve Bursalıoğlu, S., A., (2012). Yükseköğretimde Küresel Bir Değişim: Girişimci Üniversite Modeli. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 92-99.
- Samo, A.H. ve Huda, N.U. (2019). Triple Helix And Academic Entrepreneurial Intention: Understanding Motivating Factors For Academic Spin-Off Among Young Researchers. *J Glob Entrepr Res* 9, 12.
- Samson J. K. ve Gurdon A. M. (1993). University Scientists As Entrepreneurs: A Special Case Of Technology Transfer And High-Tech Venturing, *Technovation*, 13, 63-71.
- Sánchez, J. C. (2013) The Impact of an Entrepreneurship Education Program on Entrepreneurial Competencies and Intention, *Journal of Small Business Management*, 51 (3), 447-465.
- Say, J. B. (1971). A Treatise On Political Economy Or The Production, Distribution And Consumption Of Wealth. New York: A.M. Kelley Publishers.
- Saygın, M. (2016). *Kültürel Sermaye, Beşerî Sermaye ve Sosyal Sermayenin Girişimcilik Kişilik Özelliklerine Etkisi: İç Anadolu Bölgesi Genç Girişimciler Örneği*, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Scarborough, S. Norman. (2014). *Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management*, Girişimciliğin ve Küçük İşletme Yönetiminin Temelleri (Çev. Gamze Sart), Nobel Yayıncılık (7. Baskı).
- Schlaegel, C. ve Koenig, M. (2014). Determinants of Entrepreneurial Intent: A Meta-Analytic Test and Integration of Competing Models. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38, 291-332.
- Schmitz, A., D. Urbano, G. A. Dandolini, J. A. de Souza, ve M. Guerrero., (2017). Innovation And Entrepreneurship İn The Academic Setting: A Systematic Literature Review. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13 (2): 369–95.

- Schulte, P. (2004). The Entrepreneurial University: A Strategy For Institutional Development, *Higher Education In Europe*, 29 (2), 187-191.
- Schwarz, E. J., Wdowiak, M. A., Almer-Jarz, D. A. ve Breiteneker, R. J. (2009). The Effects Of Attitudes And Perceived Environment Conditions On Students' Entrepreneurial İntent: An Austrian Perspective. *Education Training*.
- Scott, M. G. ve Twomey, D. F. (1988). The Long-Term Supply Of Entrepreneurs: Students' Career Aspirations İn Relation To Entrepreneurship. *Journal Of Small Business Management*, 26(4), 5.
- Sezer, C. (2013). Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi ile Belirlenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 49-60.
- Shane, S. (2004). *Academic Entrepreneurship: University Spinoffs And Wealth Creation*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Shane, S. ve Venkataraman, S. (2000). The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research. *Academy of Management Journal*. 25(1), 217-226.
- Shapero, A. ve Sokol, L. (1982). *The Social Dimensions of Entrepreneurship*. In C.A. Kent, D.L. Sexton, & K.H. Vesper (Eds.). *Encyclopedia of Entrepreneurship*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 72-90.
- Shi, Y., Yuan, T., Bell, R. ve Wang, J. (2020). Investigating The Relationship Between Creativity And Entrepreneurial İntention: The Moderating Role Of Creativity İn The Theory Of Planned Behavior. *Front. Psychol.* 11:1209.
- Shmailan, B. A. (2016). Compare the Characteristics of Male and Female Entrepreneurs as Explorative Study. *Journal of Entrepreneurship & Organization Management*, 5(4), 1-7.
- Smith, K., Petersen, J. L. ve Fund, N. V. (2006). What İs Educational Entrepreneurship. *Educational Entrepreneurship: Realities, Challenges, Possibilities*, 21-44.
- Sooreh, L. K. Salamzadeh, A. Safarzadeh, H. ve Salamzadeh, Y. (2011). Defining and Measuring Entrepreneurial Universities: A Study in Iranian Context Using ImportancePerformance Analysis and TOPSIS Technique, *Global Business and Management Research An International Journal*, 3(2): 182-199.
- Souitaris, V., Zerbinati, S. ve Al-Laham, A. (2007). Do Entrepreneurship Programmes Raise Entrepreneurial İntention of Science and Engineering Students? The Effect of Learning, Inspiration and Resources. *Journal of Business Venturing*. 22. 566-591.

- Strauser, D., R., Ketz, K. ve Keim, J., (2002). The Relationship Between Self-efficacy, Locus of Control and Work Personality. *Journal of Rehabilitation*, 68, 20-26.
- Suciu, C., ve Platis, M. (2009). *Entrepreneurial University In The New Economy. Annals of Faculty of Economics*, 2, 591-596.
- Sun, H., Lo, C. T., Liang, B., ve Wong, Y. L. B. (2017). The impact of entrepreneurial education on entrepreneurial intention of engineering students in Hong Kong. *Manag. Decis.* 55, 1371–1393.
- Suvacı, B. ve Kaplan, M. (2022). Girişimci Akademisyenlerin Üniversite-Sanayi İşbirliği Sürecinde Yaşadıkları Problemlerin Belirlenmesi. *Diyalektolog*, 29, 61-80.
- Sütay, F., (2019). *Akademik Girişimcilik Yönelimi Ve Kariyer Motivasyonu*, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Doktora Tezi, İstanbul.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022. <https://teknoag.sanayi.gov.tr/>
- Tekin, E. (2019). *Girişimcilik ve Sosyal Sermaye*, Genişletilmiş 2. Baskı, Eğitim Yayınevi.
- Terán Pérez, Beatriz M., Valdez Lafarga, Cuitláhuac., Félix, Alejandra, ve Leal, Pedro. (2021). Intención Emprendedora Académica: un estudio a través de la Teoría del Comportamiento Planeado. *Nova Scientia*. 13.
- Theodoraki, C.ve Messeghem, K. (2017). Exploring the entrepreneurial ecosystem in the field of entrepreneurial support: A multi-level approach. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 31(1), 47–66.
- Thompson, E.R. (2009). Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of an Internationally Reliable Metric. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33, 669-694.
- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*, Beta Basım Yayınları, İstanbul.
- Topak, B. (2021). *Teknoparkların Paydaş Kurumlarla İlişkisi Çerçevesinde Endüstri 4.0 Teknolojisi İstihdamı Analizi: Türkiye Örneği*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Tornikoski, E.,ve Maalaoui, A. (2019). Critical Reflections – The Theory Of Planned Behaviour: An Interview With Icek Ajzen With Implications For Entrepreneurship Research. *International Small Business Journal*, 37(5), 536–550.

- Tuerhong, R. (2015). *Çin Zhe Jiang Bölgesindeki Kobilerin Girişimcilik Profillerinin İncelenmesi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Tezli Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Tulunay, Ö. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Ve Örgütsel Bağlılık Ve Örgütsel İletişim İle İlişkisi (Sivas İl Örneği)*. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Türk Dil Kurumu: <https://www.tdk.gov.tr/>
- Ucbasaran, D., Westhead, P. ve Wright, M. (2009). The Extent And Nature Of Opportunity Identification By Experienced Entrepreneurs. *Journal Of Business Venturing*, 24(2), 99-115.
- Urban, B. ve Chantson, J. (2017). Academic Entrepreneurship İn South Africa: Testing For Entrepreneurial Intentions. *Journal of Technology Transfer*, 44(3), 1–33.
- Uzunsakal, E. ve Yıldız, D. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 14-28.
- Uzuntepe, S. (2017). Dünyada ve Türkiye’de, Tarihsel Süreçte Girişimciliğin Gelişim Süreci, *Maliye ve Finans Yazıları Dergisi*, S.Özel, 53-70.
- Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2007)., *İşletmelerde Stratejik Yönetim*, Arıkan Yayınları.
- Vecchio, R. (2003). Entrepreneurship and Leadership: Common Trends and Common Threads. *Human Resource Management Review*, 13, 303-327.
- Vega Gómez, F., I., Miranda, F. J., Perez-Mayo, J. ve Almeida, P., (2020). Technology Transfer Of Academics İn Portugal: Entrepreneurial Intentions And Creation Of USO. *Espacios*. 41 (23).
- Vesci, M., Botti, A., Feola, R., ve Crudele, C., (2020). Academic Entrepreneurial Intention and Its Determinants: Exploring the Moderating Role of Innovation Ecosystem. *International Journal of Business and Management*. 15. 39.
- Vogel, P. (2013). *The Employment Outlook for Youth: Building Entrepreneurial Ecosystems as a Way Forward*, G20 Youth Forum: Social Dimension, 443-449.
- Waele D. S. (2020). *The Relationship Between Creativity And Entrepreneurial Intentions*, https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/837/677/RUG01-002837677_2020_0001_AC.pdf (Erişim Tarihi: 15.11. 2022).
- Wagner, K. ve Ziltener, A. (2008). *The Nascent Entrepreneur At The Crossroads: Entrepreneurial Motives As Determinants For Different Type Of*

- Entrepreneurs. Discussion Papers on Entrepreneurship and Innovation*. Chur: Swiss Institute for Entrepreneurship. (Erişim Tarihi: 15.11. 2022).
- Ward, T. B. (2004). Cognition, Creativity, And Entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 19(2), 173–188.
- Watkins, D. S. (1976). *Entry Into Independent Entrepreneurship: Toward A Model Of The Business Initiation Process: Business School*. Centre for Business Research.
- Whittington, K. B. ve Smith-Doerr, L. (2005). Gender And Commercial Science: Women’s Patenting İn The Life Sciences. *The Journal of Technology Transfer*, 30(4), 355-370.
- Wincent, J. ve Örtqvist, D. (2009). A Comprehensive Model Of Entrepreneur Role Stress Antecedents And Consequences. *Journal of Business and Psychology*, 24(2), 225-243.
- Wissema, J.G. (2009). *Üçüncü Kuşak Üniversiteler Doğru*. Çev: Nurkalp Devrim ve Taciser Belge. İstanbul: Özyeğin Üniversitesi Yayınları.
- Wong, P. K., Ho, Y. P. ve Autio, E., (2005). Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth: Evidence from GEM data. *Small Business Economic*, 24, 335–350.
- Wright, M., Mosey, S. ve Hannah N., (2012). Academic Entrepreneurship And Economic Competitiveness: Rethinking The Role Of The Entrepreneur, *Economics of Innovation and New Technology*, 21:5-6, 429-444.
- Xu, X., Ni, H. ve Ye, Y. (2016) Factors İnfluencing Entrepreneurial İntentions Of Chinese Secondary School Students: An Empirical Study. *Asia Pacific Educ. Rev.* 17, 625–635.
- Yadollahi, J., Modarresi, M., Motavaseli, M. ve Salamzadeh, A., (2014). Institutional Factors Affecting Academic Entrepreneurship: The Case of University of Tehran. *Economic Analysis*. 47. 139-159.
- Yang, J. (2013). The Theory Of Planned Behavior And Prediction Of Entrepreneurial İntention Among Chinese Undergraduates. *Social Behavior And Personality: An İnternational Journal*, 41(3), 367-376.
- Yavuz, M., Altuntaş, G. ve Kamasak, R., (2016). Girişimcilik Niyeti İle Özyeterlilik İnanıcı Arasındaki İlişkide Algılanan Stres Ve Tükenmişlik Düzeyinin Rolü. *Eurasian Business & Economics Journal*, 2 (2), 733-745.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, O., (2019). Girişimci Üniversite'nin Kavramsal Çerçevesi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 25-34.
- Yusof, M. ve Jain, K.K. (2010). Categories Of University-Level Entrepreneurship: A Literature Survey. *Int Entrep Manag J* 6, 81–96.
- Yücel, E. ve Sezgin, O. (2022). Akademik Girişimcilik Motivasyonları ve Faaliyetleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İzmir İktisat Dergisi*, 37(2), 536-564.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu Bilgi Yönetim Sistemi, 2021, <https://yokak.gov.tr/>
- Zampetakıs, L.A. Beldekos, P. ve Moustakis V.S. (2009). Day-To-Day Entrepreneurship Within Organisations: The Role of Trait Emotional Intelligence and Perceived Organisational Support, *European Management Journal*, 27: 165-175.
- Zampetakıs L. A. ve V. Moustakis (2006). Linking Creativity With Entrepreneurial Intention: A Structural Approach. *International Entrepreneurship and Management Journal*. Vol. 2(3):413-428.
- Zampetakıs, L. A., Gotsi, M., Andriopoulos, C. ve Moustakis, V. (2011). Creativity And Entrepreneurial Intention In Young People. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 12(3), 189–199.
- Zengin, O., Gemlik, N. ve Çengel, Ö. (2021). Akademisyenlerin Girişimci Kişilik ve Özellikleri Hakkındaki Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Econharran*, 5(8), 49-74.
- Zhao, H. ve Seibert, S. E. (2006). The Big Five Personality Dimensions And Entrepreneurial Status: A Meta-Analytical Review. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 259–271.

Ek 1: Etik Kurul Sonucu

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı :E-50288587-050.01.04-93291
Konu :1 Haziran 2022 tarihli ve 23/03 sayılı
Etik Kurul Kararı

04.06.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Hakan SİPAHİ'nin 11.05.2022 tarihli başvurusu.

Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulumuza sunmuş olduğunuz "Türkiye'de Akademisyen Girişimcilerin Girişimcilik Niyetlerine Etki Eden Belirleyicilerin Analizi" başlıklı çalışmanız 1 Haziran 2022 tarihli ve 23/03 sayılı Etik Kurulumuzca değerlendirilmiş olup etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Eyüp NEFES
Kurul Başkanı

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Hakan SİPAHİ

Bilgi:

Sayın Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 9FD09FE7-BCEC-47FB-91F8-30CFFCC37C21

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/>

EK 2: Anket Formu**ANKET FORMU**

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı programı dahilinde yürütülmekte olan “**Yükseköğretimde Akademisyenlerin Girişimcilik Niyetlerine Etki Eden Belirleyicilerin Analizi**” isimli doktora tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Anket sadece bilimsel araştırmanın analizinde kullanılacak, bilgiler kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Anket formundaki soruları dikkatlice okuyarak, size en uygun olan cevabı işaretlemenizi rica ediyoruz. Çalışmaya verdiğiniz destek için çok teşekkür ederiz.

Gönüllü olarak katılıyorum.

☐
Doktora Öğrencisi**Tez Danışmanı**

Hakan SİPAHİ

Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ

1	Çalıştığınız Üniversite	
2	Akademik Unvanınız	() Prof. Dr. () Doç. Dr. () Dr. Öğr. Üyesi () Araş. Gör. () Öğr. Gör. () Diğer
3	Akademik Hizmet Yılınız	() 0-1 Yıl () 1-4 Yıl () 4-7 Yıl () 7-10 Yıl () 10 Yıl Üzeri
4	Fakülteniz	
5	Uzmanlık Alanınız	
6	Cinsiyetiniz	() Kadın () Erkek
7	Yaşınız	
8	Daha Önce Girişimcilik Deneyiminiz Oldu Mu?	() Evet () Hayır
9	Daha Önce Endüstri Çalışma Deneyiminiz Oldu Mu?	() Evet () Hayır
10	Daha Önce Girişimcilik Deneyiminiz Olduysa Hangi Sektörde?	

11	Ailenizin Girişimcilik Faaliyeti Oldu Mu?	() Evet	() Hayır
12	Annenizin Mesleğini Belirtiniz		
13	Babanızın Mesleğini Belirtiniz		
14	Çalıştığınız üniversite bünyesinde Teknopark/Teknoloji Geliştirme Bölgesi/Teknoloji Transfer Ofisi var mı?	() Evet	() Hayır
15	Girişimcilikle ilgili herhangi bir eğitim, seminer, sertifika vb. programa katıldınız mı?	() Evet	() Hayır
16	Son üç yılda endüstri ile iş birliğiniz oldu mu?		
17	Son üç yılda patent ile ilgili (patent, telif hakkı, ticari marka) çalışmalarınız oldu mu?		
18	Üniversitenizde şahsen tanıdığınız biri; araştırmalara dayalı bir şirket kurdu mu?		
19	Üniversitenizde şahsen tanıdığınız birinin patent ve/veya lisanslı teknoloji başvurusu var mı?		
20	Üniversitenizde şahsen tanıdığınız birinin endüstri ile danışmanlık ve/veya sözleşme araştırması yapan var mı?		
21	Doktora eğitiminize başladığınızdan bu yana kaç akademik makale yayınladınız?		

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yaratıcılık	1	2	3	4	5
1- Kendimi çok yaratıcı bir insan olarak görüyorum.					
2- Yanlış olma riskine rağmen yeni projeler başlatmayı seviyorum.					
3- Seyahat ederken genellikle yeni güzergahlar alırım.					
4- Teşvik edilmek için, değişiklikler daha büyük bir belirsizlik içerse bile sürekli değişikliklere ihtiyacım var.					
5- Bir değişiklik olduğunda, benim için ortaya çıkan fırsatlar temsil ettiği tehditlerden daha önemlidir.					
Algılanan Fayda	1	2	3	4	5
6-Girişimci olmak çok yüksek derecede özerklik gerektirir.					
7-Girişimci olmanın getirdiği stres seviyesi benim için çok fazla olmayacaktır.					
8-Girişimci olarak elde edeceğim finansal getiri yüksek olacaktır.					
9- Girişimci olmaktan alacağım kişisel tatmin çok yüksek olacaktır.					
10- Girişimci olarak elde edebileceğim yaşam kalitesi çok yüksek olacaktır.					
Kendine Güven	1	2	3	4	5
11- Başkalarının isteklerime göre hareket etmesi öncelikli olarak bana bağlıdır.					
12- Bir hedefe ulaşıp ulaşılmadığı öncelikli olarak bana ve davranışlarıma bağlıdır.					
13- Planlar yaptığımda, onların gerçekleşeceğine eminimdir.					
14- Hayatımda neler olacağını büyük ölçüde belirleyebilirim.					
15- İstedikimi elde etmek, kendi çabalarımın ve kişisel bağlılığımın sonucudur.					
Girişimci Tutum	1	2	3	4	5
16- Girişimci olma fikrini ilgi çekici buluyorum.					

17- Fırsat ve kaynaklar göz önüne alındığında, bir spin-off işi yaratmak istiyorum.					
18-Girişimci olmak içimde büyük bir memnuniyet duygusu yaratacaktır.					
19- Bir spin-off işine başlamaya karar verirsem başarılı olacağını düşünüyorum.					
İş Deneyimi	1	2	3	4	5
20- Özel sektörde iş deneyimim var.					
21- Başka bir firmanın veya başka firmaların sahibi olarak deneyimim var.					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Öznel Normlar	1	2	3	4	5
22- Ailem girişimci olarak kariyerimde bana destek olurdu.					
23- Arkadaşlarım girişimciliği mantıklı bir seçenek olarak görüyor.					
24- Bölgemdeki kültür girişimciliği teşvik ediyor.					
25- Bölgemdeki çoğu insan girişimciliği çok olumlu görüyor.					
Girişimcilik Eğitimi	1	2	3	4	5
26- Üniversite eğitimim sırasında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.					
27- Üniversitemin öğretim ve araştırma personeli olarak eğitim programları kapsamında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterli oldu.					
28- Üniversite dışında aldığım girişimcilik eğitimi saatleri yeterliydi.					
29- Üniversitem, öğretim ve araştırma personeline girişimcilik potansiyellerini geliştirmeleri için iyi bir eğitimler veriyor.					
İş Ortamı	1	2	3	4	5
30- Bir işe kurmak için banka kredisi almak kolaydır.					
31- Yeni bir iş için yatırımcı bulmak kolaydır.					

32- İşletmeler oluşturmak için yeterli hibe ve sübvansiyon var.					
33- Bir iş kurmaya yardımcı olabilecek yeterli sayıda danışmanlık firması var.					
34- Ülkenin ekonomik durumu önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.					
35- Girişimciler için koşullar önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde iyileşecektir.					
Algılanan Kontrol					
36- Başkalarından önce bir iş fırsatını fark edebilirim.					
37- Piyasadaki bazı mevcut ürünlerde iyileştirmeler yapabilirim.					
38- Yeni bir ürün için pazar araştırması yapabilirim.					
39- Ürünlerim için bir pazarlama kampanyası tasarlayabilirim.					
40- İşletmemin finansal bilgilerini düzenleyebilir ve koruyabilirim.					
41- Potansiyel yatırımcıları işimi finanse etmeye ikna edebilirim.					
42- Çalışanlarımla ilişkileri yönetebilirim.					
43- Başkalarının tavsiyesi olmadan işimi yönetebilirim.					
44- Stratejik bir plan geliştirebilirim.					
Girişimcilik Niyeti					
45- Gelecekte bir iş kurmaya kararlıyım.					
46- Araştırmamın sonuçlarını bir spin-off ile ticarileştirme niyetindeyim.					
47- Girişimci olmayı çok isterim.					
48- Son zamanlarda araştırmamın sonuçlarını ticarileştirmek için bir spin-off nasıl oluşturulacağı hakkında bilgi aradım.					